

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Nevelési program és Helyi tanterv

**„A közösség valahová tartozás és nyitottság,
ugyanakkor szeretet is minden ember iránt.
Más szóval úgy is mondhatnánk, hogy a
közösséget ez a három tényező határozza meg:
minden embert szeretni, egymással szorosan
összetartozni, és megélni a küldetésünket.”**

Jean Vanier

Tartalom

Az intézmény története, jelenlegi feladatai, tárgyi, személyi feltételei.....	8
Intézményünk története	8
Az intézmény jelenlegi feladatai.....	10
Az intézmény elhelyezkedése, környezeti adottságai	10
Az intézmény tárgyi feltételei.....	10
Az intézmény személyi feltételei	10
Gyógypedagógusok	10
A nevelést és oktatást közvetlenül segítő szakemberek	11
Jövőkép, küldetés	11
Jövőkép.....	11
Küldetésünk.....	11
Nevelési Program.....	11
Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	11
Pedagógiai alapelvek, értékek és célok	11
Nevelési feladataink	12
Fejlesztési területek.....	13
Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	13
Tanulásban akadályozott, enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlesztésében	13
Nevelési - oktatási és képzési célok a különböző szakaszokban	14
Alsó tagozat, kisiskoláskor	14
A serdülőkor	14
Középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók fejlesztésében.....	15
További sérülésspecifikus feladataink a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során	15
Általános célok, feladatok, elvárások értelmileg akadályozott tanulóink személyiség-fejlesztésében.....	16
A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok.....	17
Egészségnevelés-egészségkultúra	17
Az egészségfejlesztési program általános követelményei.....	17
Konkrét célok, feladatok, módszerek, kommunikációs csatornák.....	18
Célok.....	18
Általános feladatok.....	18
Iskolai szintű feladatok	19
Tanórai és tanórán kívüli feladatok.....	19

Módszerek.....	19
Kommunikációs csatornák.....	19
Az egészségfejlesztési program területei	19
Intézményi motoros próbák, NETFIT országos felmérés.....	22
Egészségügyi ellátás az intézményben (iskolaorvos és védőnő).....	23
A bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése.....	25
Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás.....	25
Személyi higiéné.....	26
A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok.....	26
A közösségi nevelés területei intézményünkben	26
A közösségfejlesztés legfőbb segítője, mozgatója a pedagógus.	27
Nevelési rendszerünk közösségfejlesztést szolgáló formái, hagyományaink	27
Közösségteremtő hagyományaink	27
A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai.....	28
A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje	29
Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek, tanulók ellátásával összefüggő pedagógiai feladataink.....	29
Feladatok.....	29
Tehetség, képesség kibontását segítő tevékenységeink.....	30
Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok.....	30
A gyermekvédelmi tevékenységünk célja, feladatai	30
A pedagógusok feladatai	31
A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	31
Az intézményi gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokkal megbízott kolléga feladatai.....	32
Az óvodai, iskolai gyermekvédelem célcsoportjai.....	32
Hátrányos helyzetű gyermekek.....	32
Veszélyeztetett gyermek	32
Beteg gyermek.....	33
Nehezen nevelhető gyermek.....	33
Szociálisan inadaptált gyermek	33
Deviáns viselkedésű gyermek.....	33
Intézményünk gyermekvédelmi kapcsolatrendszere.....	33
Külső kapcsolatok.....	33
Belső kapcsolatok.....	33
A gyermekvédelmi jelzőrendszer hatékony működésének folyamata	34

Utánkövetés	34
A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje	35
A DÖK jogosítványai	36
A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái	36
A szülőkkel történő kapcsolattartási formák.....	37
Az iskola meglévő külső kapcsolatrendszere	38
A gyermekek, tanulók felvétele és átvétele	38
Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	39
Helyi tanterv	40
Kerettantervek megnevezése.....	40
Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei, figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét ...	40
A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai	41
A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei.....	42
Középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók.....	42
A tanulók fejlődési tendenciáinak nyomon követésére alkalmazott eljárások.....	42
A diagnosztikus értékelés	42
A fejlesztő (formatív) értékelés	43
A szummatív értékelés	43
A magatartás és szorgalom minősítésének elvei	45
Enyhén értelmi fogyatékos tanulók.....	45
Tanuláshoz kapcsolódó formatív és szummatív értékelés	46
Tanulónk értékelése, minősítése.....	46
A magatartás és a szorgalom értékelése.....	49
A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei.....	50
Az egyéb foglalkozások szervezési elvei.....	51
Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	51
Környezeti nevelési elvek	51
A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	53
Az egyenlő bánásmód érvényesülésének területei.....	54
Az egyenlő bánásmód megsértésének következményei.....	54
A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló pedagógiai tevékenységek	55
A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek.....	55

A tanulók jutalmazása	56
Az intézményben alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek.....	57
A tanmenetek tervezése	59
Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje.....	59
Az etika tantárgyi értékelése	60
Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	60
A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei	61
Értelmi fogyatékossgal és autizmus spektrumzavarral élő tanulók fejlesztésének alapelvei, speciális feladatai.....	62
Speciális feladataink	62
Kognitív készségek fejlesztésekor érvényes feladataink	62
Eszközök, eljárások.....	62
Protetikus környezet kialakítása.....	63
A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos autizmus-specifikus pedagógiai feladatok.....	64
A személyiségfejlesztés célja	64
Az autizmussal élő tanulók közös szükségletei	64
Fejlesztési területek.....	65
A szociális készségek fejlesztése.....	65
A fejlesztés fő területei:.....	65
Szabadidős készségek.....	66
A kommunikációs készségek fejlesztése	67
Kognitív készségek fejlesztése	68
A szenzomotoros készségek fejlesztése	68
Elemi pszichoszomatikus funkciók	69
Gyógypedagógiai diagnosztikai eszközök, eljárások, feladatok a területen	69
A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	70
A szülői kapcsolattartás	72
Elsősegélynyújtási alapismeretek.....	72
A NAT-ban meghatározott pedagógiai feladatok megvalósítása	73
A tanulók teljesítményének értékelése, a minősítés követelményei és formái.....	74
A tanuló megatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek.....	75
Egész napos iskola	76
Az iskola magasabb évfolyamára való lépés feltételei:.....	77
Tanmenetek elkészítése	77
Gyógypedagógiai Óvoda pedagógiai programja	77

Az óvodai élet megszervezésének elvei	77
Tárgyi feltételek.....	77
Személyi feltételek	78
Szociokulturális háttér.....	79
Óvodakép – gyermekkép.....	79
Gyermekekép	79
Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek.....	80
Mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek	81
Óvodakép	81
Az óvodai nevelés koncepciója.....	82
Az óvodai nevelés feladatai.....	84
Foglalkozási formák	89
A foglalkozások heti rendszeressége.....	90
Napirend.....	91
Készségfejlesztés a célzott foglalkozásokon.....	91
Vizuomotoros készség fejlesztése	112
Szülő, gyermek, pedagógus együttműködésének formái	120
A mérés, értékelés rendszere.....	121
Szakiskola és Készségfejlesztő Iskola pedagógiai programja	123
A Szakiskolában folyó képzés	123
Feladataink	123
A Szakiskola nevelő-oktató munkájának alapelvei.....	123
Fejlesztési területek.....	125
A szakiskola 9.E osztályának kerettanterve.....	125
Rész-szakképesítés oktatása 9-10. évfolyamon	126
A szakképzésbe történő belépés feltételei.....	127
A szakképzés szervezésének feltételei	127
Használt tanterv, szakmai képzési terv	127
A képzés célja	127
Szakiskolai óraterv OKJ szerinti részsakképesítés oktatásához	128
Készségfejlesztő Iskolában folyó képzés	133
Készségfejlesztő Iskola 9-10. évfolyamának nevelési programja	133
A készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamának nevelési programja	134
A gyakorlatorientált képzésben indítható moduljaink.....	134
Személyi feltételek	135
Ellenőrzés, értékelés elvei	135

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	136
A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	137
A tanulóközösség fejlesztésével kapcsolatos feladatok a készségfejlesztő iskolában	136
Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei. A tankönyv térítésmentes igénybevételének biztosítása	137
A könnyített kommunikáció szintjei:	138
A készségfejlesztő iskola választott kerettantervének megnevezése, jellemzői	138
A tantárgyi struktúra felépítése	138
Nemzeti Alaptantervben (a továbbiakban: NAT) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai, - Kulcskompetenciák	143
Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola OKJ szerinti részszakképesítést adó oktatáshoz alkalmazkodó 9. előkészítő évfolyam	143
Pedagógiai feladatok a készségfejlesztő iskolai tagozaton	145
Választható foglalkozások	148
A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módját, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elve	149
Értékelési elvek és eljárások.....	149
A Készségfejlesztő Iskola tanulóinak értékelése	153
Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	154
Utazó gyógypedagógusi hálózat pedagógiai programja	157
Pedagógiai alapelvek, célok.....	157
Jogsabályi háttér	157
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról.....	157
Ellátottak köre	157
Ellátás körzete	158
Az ellátás megszervezése	158
Az általunk legfontosabbnak tartott utazó gyógypedagógusi értékek	158
Az utazó gyógypedagógusi hálózatunk jövőképe.....	159
Személyi- és tárgyi feltételek.....	159
Személyi feltételek	159
Tárgyi feltételek.....	160
Az utazó gyógypedagógus feladatai	160
Feladatok a nevelési év/ tanév elején	160
Feladatok a nevelési év/ tanév folyamán.....	161
Feladatok év végén.....	161

Gyógypedagógiai diagnosztika az utazó gyógypedagógusi hálózaton	162
..... melléklet	170
.....melléklet Autizmussal élő tanulók egyéni fejlesztési terve	172
Legitimációs záradék	178

Az intézmény története, jelenlegi feladatai, tárgyi, személyi feltételei

Intézményünk története

Történeti adataink szerint iskolánk 1954 óta önálló. Első székhelye a pestimrei Kazinczy Ferenc utcai két tantermes kisegítő iskola volt. Az 1954–55-ös tanévben Jakab Kornélia megbízott igazgató idején összevont tanulócsoporthoz, váltott műszakban folyt a tanítás. Ezen kívül a XVIII. kerület több általános iskolájában működtek tanulócsoporthoz egy-egy gyógypedagógus vezetésével.

1955-től 1964-ig Schéner Mihályné vezette az iskolát. Az őt követő Laborfalusi Gyula (1964-1974) igazgatóknak tevékeny szerepe volt az ebben a korszakban specializálódó gyógypedagógiai terület szak- és tankönyveinek megjelenésében. Az ő eredményes közbenjárásának hatására minisztériumi támogatással korszerű, új iskola épült fel Pestlőrincen, a Thököly u. 2–4. szám alatt, hat tanteremmel, két technika-teremmel, egy tornateremmel, egy logopédiai szobával, könyvtárral, ebédlővel, irodákkal és kiszolgáló helyiségekkel. Budapest első speciális igényekre tervezett kisegítő iskoláját 1968-ban vehettük birtokba. Az iskola a gyógypedagógus hallgatók gyakorlóhelye lett. Fiatal, együttműködő tanári testülettel, példás felszereltséggel működött. Váltott műszakban, a nyolcadik osztály befejezéséig terjedt a képzési idő.

A pestimrei két tantermes iskola és utóda a kilencvenes évek közepéig fennmaradt tagintézményként.

1974 és 1987 között Szigetvári Árpád igazgató úr irányítása alatt fejlődött az egyre specializálódó intézmény. Tantárgycsoportos oktatás folyt az iskolában. Délelőtti tanítás, délután napközis foglalkozások, számos szakkör, sportkör járult hozzá a gyógypedagógiai hatásrendszer kiteljesítéséhez. Továbbtanulási lehetőséget a csepeli szakiskola adott. A tanulólétszám 200 körül volt enyhén értelmi fogyatékos osztályokkal és egy középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók összevont tanulócsoporthoz.

A logopédiai ambulancia és a kerületi gyógytorna is a Thököly utcai iskola falai között működött. Szigetvári Árpád munkássága idején megszilárdult és kiteljesedett az iskola speciális profilja.

1987-től 2005-ig Juhász Imréné vezette az iskolát. A rendszerváltás igazgatója volt. Intézményvezetése idején számos szakfeladattal bővült tevékenységünk.

A növekvő gyereklétszám és a szakfeladatok gyarapodása nagyobb iskolaépületet igényelt. A 80-as évek vége felé a Thököly utcai iskola négy tantermes hozzáépítéssel bővült. A pestimrei iskolaépületünktől meg kellett válnunk, helyette Pestlőrincen a Balassa utcai megüresedett óvoda termeiben, majd néhány évvel később a Kondor Béla sétány 15-ben, egy volt bölcsőde épületében kapott helyet a négy pestimrei osztály.

Egyre nagyobb igény volt „helyben” a speciális szakiskolai képzés beindítására. Sajnos, mire minden engedély megszületett, a Thököly utcai bővített épületből ki kellett költöznünk, a Kondor sétány 4. alatti elhagyott egykori óvodai épületbe.

A sok iskolaépületi váltás mellett a köznevelési rendszer folyamatos változásaiban gyógypedagógiai intézményünk is több módosulást élt meg.

Az iskola profilja bővült a speciális szakiskolai tagozattal, később a készségfejlesztő speciális szakiskolával. Autista csoportot és óvodai csoportot is indítottunk.

Iskolánk neve is változott. Speciális Oktató és Fejlesztő Intézmény lett. (A SOFI betűszó ma is az intézmény nevének része)

1996-ban „Életjel” néven alapítványt jött létre szülői kezdeményezésre 500 000 Ft alaptőkével tanulóink megsegítésére, szabadidős és sport tevékenységeink költségeinek fedezésére, ösztöndíjaik kifizetésére.

Eredményes, tevékeny évek következtek. Elhivatott testnevelő-közösség alakult. Kezdeményezésükre tanulóink közül sokan részt vehettek a Speciális Olimpiai Világjátékokon, kiemelt sportversenyeken többféle sportágban.

2005-től 2010-ig Kálmán Katalin volt az igazgató. Irányítása alatt folytatódott az iskola feladatköreinek elődje alatt megkezdődött bővítése, és úgyszólván a gyógypedagógia összes ága helyet kapott a SOFI-ban és az általa kiszolgált intézményekben.

Szervezetileg ezt alátámasztották és elősegítették a törvényi lehetőségek, az iskola EGYMI-vé alakulhatott.

Komoly kihívást jelentett a lényegesen összetettebbé vált intézmény szakszerű irányítása, az utazó gyógypedagógusi hálózat megszervezése az integrált gyerekek ellátására a kerület általános iskoláiban és óvodáiban.

A speciális szakiskola tanulói 2007-től OKJ szakmai záróvizsgát tettek számítógép kezelő és felhasználó, később irodai asszisztens szakmákból. Ugyanebben az évben a 16. életévet betöltött tanulók számára lehetőség nyílt készségfejlesztő speciális szakiskolai tanulmányokat folytatni a SOFI-ban. (Háztartástan, textil és fonalmentő, szőnyegszövő, agyagtárgy-készítő, famegmunkáló, gyertyaöntő területeken fejlesztettük az alapvető munkakészségeket)

A bővülő feladatrendszer mellett a nem a gyógypedagógiai fejlesztőrendszer funkcióinak megfelelően épült iskolaépület erősen felújításra szorult. A részfelújításoknak köszönhetően a központi épület főbejáratát, mellékhelyiségét akadálymentesítve építhettük újra. Lehetővé vált mozgásfogyatékkal, mint társult fogyatékkal élő tanulók fogadása.

A szakiskolai tantermek megfelelő taneszközöket kaptak (számítógépek, szövívszékek, tankönyha felszerelése, asztalosműhely kialakítása; az agyagtárgy készítéshez égetőkemence vásárlása).

Kiváló munkaközösségek alakultak, folyamatosan fejlődő szakmaiság határozta meg az iskola arculatát.

Sok tartalmas szakmai kapcsolatot alakított ki az intézmény ebben az időben. Ezek közül csak az országos érdeklődést kiváltott, évente rendezett, magas szakmai színvonalú logopédiai konferenciák, fórumok rendszerének létrejöttét emeljük ki.

2010-től 2015-ig Batári Géza volt az igazgató. Igazgatása alatt egyre nagyobb létszámban maradtak az intézményben értelmileg akadályozott, sok esetben halmozottan sérült, 16. életévüket betöltött tanulók.

Erre az időszakra esett az autista gyermekek egyre növekvő létszámának megjelenése az intézményben. Megoldásra váró probléma lett szakszerű ellátásuk.

Több szervezeti változás történt az intézményben. A körzeti logopédus kollégáink a változó jogszabályok miatt a XVIII. kerületi szakszolgálathoz kerültek.

Napjainkban a SOFI a XVIII. kerület értékes, megbecsült intézménye. Felkészült szakembereinek tudását, gyermekszertetését, együttműködő, segítő magatartását a fenntartó önkormányzat 2005-ben „Kiváló tantestület” elismerő, kitüntető oklevéllel jutalmazta. A tantestület több tagja kerületi, illetve miniszteri dicséretet birtokosa.

Az intézményt 2016-tól Pál-Horváth Rita vezeti.

Az intézmény jelenlegi feladatai

- Értelmi és esetenként társuló fogyatékossgal, zavarral élő gyermekek és tanulók számára gyógypedagógiai fejlesztés biztosítása óvodai, általános iskolai szakiskolai és készségfejlesztő iskolai területen.
- Enyhén értelmi fogyatékos és középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók tanterveivel folyik a nevelés-oktatás.
- Ezen kívül a XVIII. kerületben az utazó gyógypedagógusi hálózat feladatok ellátása is a feladatok közé tartozik.

Az intézmény elhelyezkedése, környezeti adottságai

Az intézmény jelenleg két volt bölcsődei és óvodai épületben működik a XVIII. kerületi Havanna utcai lakótelepen. Mindkét épülethez tágas, gondozott udvar tartozik, játék és sportolási lehetőségekkel. Tömegközlekedéssel jó az elérhetősége. A Kondor Béla Községi Ház közvetlen közelsége számos program szervezését teszi lehetővé.

Az intézmény tárgyi feltételei

Az intézmény és telephelye nem iskolai köznevelési feladatokat ellátó célra épült. Bölcsőde illetve óvoda voltak egykor.

Minden helyiség maximálisan kihasznált mindkét épületben. Az osztálytermek világosak, otthonosak, felszereltek, de vannak tantermek, műhelyek, melyek nem erre a célra tervezettek, ablaktalanok, szűkösek, a mégoly racionális helykihasználással is kevésbé felelnek meg funkciójuknak. Több teremben van interaktív tábla, vagy számítógép projektorral, lehetővé téve a korszerű, digitálisan támogatott tanulást-tanítást. Az eszközök és az internetelérés műszaki állapota azonban egyre kevésbé megfelelő.

A fogyatékos gyermekek, tanulók fejlesztésében kiemelkedő fontosságú mozgásos fejlesztő eljárások, terápiák folytatásához nem állnak rendelkezésre megfelelő helyiségek. A mindennapi testnevelés, az egészségfejlesztés és az egész személyiség fejlesztésében hangsúlyos sporttevékenységekhez csak egy kisméretű tornaszoba és egy kicsi tornaterem áll rendelkezésre épületenként. Az intézményi közösségi élet színterei is korlátozottak.

A szertárba rendezett, kölcsönözhető eszköztár fejlesztése időszerű.

Az Életjel Alapítvány jóvoltából gazdagon felszerelt Snoezelen terápiás szoba épült az autizmussal élő, és más rászoruló gyermekek/tanulók számára, és két korszerűen felszerelt fejlesztő helyiség is létesült a rehabilitációs-rehabilitációs gyógypedagógiai tevékenységhez.

Az intézmény személyi feltételei

Gyógypedagógusok

A gyermekek, tanulók sérülésspecifikus ellátásához megfelelő szakirányos végzettségű gyógypedagógusok biztosítása nem teljes körű. Az intézmény vezetése tervezetten építi a jogszabályoknak megfelelő humánerőforrást. Különösen hiány mutatkozik autizmus spektrum pedagógiája és logopédia szakos kollégák terén.

A Budapest peremkerületén lévő gyógypedagógiai intézmény közlekedési sajátosságai megnehezítik a szakemberek foglalkoztatását.

Az elhivatott tantestület azonban magas színvonalon látja el gyógypedagógiai tevékenységét.

A nevelést és oktatást közvetlenül segítő szakemberek

Iskolapszichológus támogatja a nevelő-oktató tevékenységet a gyermekek/tanulók fejlődésének nyomon követésével a személyiségfejlődésben tapasztalható esetleges zavarok korai felismerésével, szakirányú kezelésével, és segíti a konfliktuskezelést. Segítségét adhat a szülők számára.

Informatikus teljes állásban, könyvtáros félállásban dolgozik az intézményben. Két iskolatitkár vezeti az adminisztrációt.

Kiemeljük a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő felsőfokú szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógiai asszisztensek szerepét. Odaadó munkájuk nélkül elképzelhetetlen a gyógypedagógiai fejlesztés, nevelés-oktatás. Külön munkaközösségben van lehetőségük együttműködni az intézményben.

Iskolaorvos és iskolai védőnő követi nyomon a tanulók fejlődését, egészségi állapotát.

Jövőkép, küldetés

Jövőkép

Jövőképünkben az intézmény korszerű, a gyermekek, tanulók sérülésspecifikus gyógypedagógiai fejlesztéséhez megfelelő, folyamatosan bővülő tárgyi feltételekkel működik, erre a célra épített, vagy tervezetten átalakított épületben.

A kerület és a vonzaskörzetéhez tartozó agglomeráció gyógypedagógiai szakmai centruma.

Szakmai közösségünk folyamatosan fejlődik. Az intézmény eddigi és fejlődő gyakorlata az országos gyógypedagógiai kultúrába illeszkedik.

Küldetésünk

Az intézményt gyermekközpontúság, pozitív szemléletet, családias légkör, otthonosság hatja át.

A fogyatékkal élő gyermekek, tanulók szeretetteljes környezetben, biztonságban nevelkednek. Magas színvonalú szakmai munkánk nyomán önmagukhoz mérten a lehető legeredményesebben fejlődnek.

A dolgozói közösségünk egységes pedagógiai elvek mentén, együttműködve egymás munkáját ismerve és elismerve, támogatva, fejlesztve dolgozik. Hatékony szakmai műhelyek működnek.

A szülők, a család, a nevelőszülők és a gyermekotthonok a legfontosabb partnereink a gyógypedagógiai munkánkban.

Az intézményt szoros egységben kezeljük szűkebb és tágabb környezetével.

A valós sérülésspecifikus fejlesztési és a társadalmi igényekre való válaszadás a szervezeti fejlődés alapja.

Nevelési Program

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Pedagógiai alapelvek, értékek és célok

Intézményünk az értelmi fogyatékkal (tanulásban akadályozott, enyhén értelmi fogyatékos, értelmileg akadályozott, középsúlyosan értelmi fogyatékos) valamint a párhuzamos, vagy társuló

fogyatékossgal, zavarral élő gyermekek, tanulók egyéni sajátos nevelési, oktatási szükségleteit figyelembe véve a lehető legteljesebb társadalmi integrációhoz szükséges kompetenciák fejlesztését fogalmazza meg alapvető céljaként.

Nevelő-oktató munkánk alapvetése a személyes integráció támogatása, a testi funkcióképesség, az értelmi fejlődés, a mindennapi életben szükséges tájékozódás és cselekvőképesség egyéni képességeikhez mért maximális lehetőségeinek elérése.

Azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat fogalmazzuk meg nevelő-oktató munkánk alapjaként, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A fogyatékossgból eredő hátrányok csökkentésére törekszünk. A testi, lelki, erkölcsi, érzelmi, értelmi nevelést egységben értelmezzük.

A képesség és készségfejlesztés alapja a gyermekek, tanulók erősségeinek feltérképezése, támogatása. Ezek továbbfejlesztése is kiemelt feladatunk.

Alapelvünk, hogy a gyermekek, tanulók eredményes fejlesztése együttműködve a szülői házzal, gyermekotthonnal, nevelő szülőkkal, folyamatos, egymásra épülő gyógypedagógiai tevékenység.

Célunk a boldog diákeveit a közösség adta lehetőségekkel megélő, a személyes függetlenedés, önrendelkezés lehető legmagasabb szintjét elérő, aktív, kezdeményező fiatallá nevelés az együttműködés, partneri viszony, kölcsönös tisztelet, a társadalmi szabályok és az intézményünk gyermek- és tanulóközpontú szervezeti szabályaival.

A nevelés folyamata a pszichikus funkciók egészére hat. Alapelvünk, hogy minden fejlesztési hatótényező járuljon hozzá a maga tartalmaival és lehetőségeivel a sérült vagy fejletlen funkciók korrigálásához a tanulók erősségeire támaszkodva.

Nevelési feladataink

- Az egyetemes és a kulturális hagyományainkból származó emberi értékek, társadalmi normák elfogadtatása, elsajátíttatása.
- A humánus, szociális magatartási minták, szokások építése, megerősítése.
- Reális énkép kialakítása, önfogadás segítése, önbizalom fejlesztése.
- Munkára, tevékeny életre nevelés.
- A szabadidő hasznos eltöltésére nevelés.
- Az egészséges életmódra való nevelés.
- Önállóságra nevelés.
- A hagyományok ápolására való nevelés.
- A praktikus képességek, készségek hangsúlyos fejlesztése.
- Önfegyelemre nevelés.
- Az egyéni sajátosságokhoz igazodó individuális fejlesztés.
- Az egyéni képességek kibontakoztatása.
- A szocio-kulturális környezet eltéréséből fakadó hátrányok csökkentése, kompenzálása.
- Kultúrtechnikák lehető legalaposabb elsajátítása.
- Kommunikáció fejlesztése.
- Az információkban való tájékozódás fejlesztése.
- A kognitív képességek fejlesztése, problémamegoldás fejlesztése.
- A munkaerőpiaci elvárásoknak megfelelő képességek, készségek fejlesztése.
- Az önálló ismeretszerzésre való igény kialakítása, az élethosszig tartó tanulás személyes képességeinek megalapozása

- A személyes lehetőségeinek figyelembevételével a jogtudatos magatartásra és az önálló érdekérvényesítésre való képesség megalapozása.

A mérsékelt intellektuális képességzavarral élő (középsúlyosan értelmi fogyatékos) gyermekek és tanulók nevelésében külön hangsúlyozzuk

- testi állapot,
- motoros funkciók,
- a praktikus és a szociális kompetenciák,
- a kommunikáció fejlesztését.

A nevelés-oktatás során a tanulók egyéni képességeihez igazodva fejlesztünk minden olyan kompetenciát, amelyre tanulóinknak felnőttkori sajátos élethelyzetében szükségük lesz.

Törekszünk az önérvényesítéssel, önálló döntési képességgel rendelkezés kialakítására.

Az életszerű, értelmes, a mindennapi élethelyzetekben alkalmazható ismeretek nyújtása és alkalmazása az alapvetésünk

Fejlesztési területek

Minden enyhén és középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló és autista tanuló iskolai fejlesztési területén érvényes fejlesztési területek a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról jogszabályban megfogalmazottak.

A tartalmak ismerete kötelező gyógypedagógusain számára.

A területek:

Erkölcsei nevelés	Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	Fenntarthatóság, környezettudatosság
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	Pályaorientáció
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	Gazdasági és pénzügyi nevelés
A családi életre nevelés	Médiatudatosságra nevelés
A testi és lelki egészségre nevelés	A tanulás tanítása

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Tanulásban akadályozott, enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlesztésében

Tanítványainkat a XXI. század összetettebb elvárásainak megfelelően kívánjuk fejleszteni. A mindennapi életben szükséges ismeretek és készségek kialakítása, az intellektuális képességzavar meglétét figyelembe véve a tanulni tudás és a tanultak alkalmazásának képességének kifejlesztése az alapvetésünk gyógypedagógiai munkánk során.

Hangsúlyosan figyelembe vesszük a képességek eltérő fejlődését, a tanulók sajátos nevelési igényéből eredő egyéni különbségeket és az érzelmi, szociális és morális fejlődés sajátosságait.

A mindennapi életvezetéshez szükséges ismeretek, attitűd és tudatosság kialakítása, vagyis az életkézségek lehető legmagasabb szintű kialakítása a legfontosabb célunk.

Nevelési-oktatási módszereink kapcsolódnak a tapasztalatszerzéshez és a mindennapi alkalmazhatósághoz. Alapelvünk, hogy amennyire csak lehetséges, bevigyük az iskolába a világot, és a speciális nevelési-oktatási igényű tanítványainkat iskolai nevelésük során kivigyük a világba.

A digitális írástudás korszerű fejlesztését minden lehetséges eszközzel, minden nevelési-oktatási folyamatban alkalmazzuk.

Az egészség, harmonikus személyiségfejlődés hangsúlyos fejlesztésében a tanulók reális önértékelésére, önreflexióra, a személyközi kapcsolatainak egészséges rendszerére, a verseny- és együttműködési képességének egészséges egyensúlyára, az alkalmazkodóképesség, kiszámíthatóság, szociális felelősség, valamint az etikus viselkedés, s morális fejlődés támogatására törekszünk.

Nevelési - oktatási és képzési célok a különböző szakaszokban

(Alapul véve az ELTE Bárczi Gusztáv Gyakorló Általános Iskola pedagógiai programját letöltés helye: <http://barczigyakorlo.elte.hu/images/dokumentumok/Pedagogiai2015.pdf> Letöltés ideje: 2017.12.30.)

Alsó tagozat, kisiskoláskor

- Az óvodai életszakaszból az iskolai életformára történő harmonikus átvezetés.
- Az iskolai életvitel, a társas kapcsolatok szokásrendjének elsajátítása.
- A feladat- és szabálytudat erősítése.
- A motiváció megteremtése, tartós fenntartása.
- Önismeret alapozása.
- A közösségi tudat erősítése, az érzelmi élet gazdagítása.
- Az alapvető kultúrtechnikák elsajátítása, a kommunikáció fejlesztése.
- Tanulási helyzetekben a szabályjátékok, a didaktikai játékok örömeinek megélése, a kortárs csoport felfedezése.
- Az iskolán kívüli társas kapcsolatok erősítése.
- Gazdag élményanyag biztosítása az ismeretszerzéshez.
- A tartós figyelem, a megtartó emlékezet fejlesztése.
- A személyiség értelmi, érzelmi, akarati oldalának erősítése.
- A kulturális, a szociális háttérből adódó hátrányok csökkentése.
- Felzárkóztatás.

A serdülőkor

- Az önismeret erősítése, reális önkép kialakítása.
- Az önképviselés, önérvényesítés, önálló megnyilatkozás, véleménynyilvánítás elsajátítása.
- Ismeretszerzés a továbbtanulási lehetőségekről, pályaválasztásról.
- Az általános műveltség elemeinek elsajátítása, ismeretek bővítése, megerősítése, alkalmazása.
- Az önálló életvitel, a társadalmi beilleszkedés módjainak, lehetőségeinek megismerése, gyakorlása.
- Felkészítés a társadalmi szerepre, a magánélet szerepeire, a konfliktusmentes kapcsolatépítésre, szocializációra.
- Az önálló tanulás, a megismerés módszereinek, műveleteinek elsajátítása, alkalmazása a

tanulók életkorának, fejlettségének megfelelően.

- Egészségmegőrző, környezetet óvó attitűd kialakítása.
- A jól működő képességek fejlesztése, a sérült képességek korrigálása, kompenzálása.
- A személyiség érzelmi, akarati oldalának stabilizálása.
- Az egyéni különbségek, a másság elfogadása kortárs csoportban, közösségben.
- A kulturális, szociális hátrányok folyamatos kompenzálása, korrigálása.
- A befogadás, az elfogadás támogatása többségi közösségekbe.

Céljaink elérése érdekében

- Pedagógiai eszközeink, eljárásaink leginkább a gyógypedagógia eszközei és eljárásai, melyek illeszkednek a tanulók sajátos nevelési igényéhez, valamint életkori, és egyéni jellemzőihez.
- Komplex, több kompetenciát, fejlesztési területet együttesen fejlesztő módszertani kultúrát fejlesztünk folyamatosan.
- A csoportösszetételnek és az egyedi tanulói igényeknek megfelelő pedagógiai módszereket választunk
- Differenciált nevelés-oktatást végzünk.
- Előtérbe kerülnek a kooperatív tanulási technikák elemei, a csoportmunkák, páros munkák, a Montessori módszer adaptált eszközei is.
- A tanórán kívüli tevékenységekben a diákoknak a hasznos szabadidő-eltöltéséhez szakköröket, tehetségfejlesztő foglalkozásokat biztosítunk.
- A tanulóink számára a kötelező rehabilitációs-fejlesztési folyamatok során a szakértői véleményekben meghatározott fejlesztéseket vesszük alapul.
- A tanulmányaikban lemaradó tanulók számára felzárkóztató foglalkozásokat biztosítunk.

Középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók fejlesztésében

- Az egyéni fejlődési ütemhez igazodó, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket szem előtt tartó nevelés-oktatást biztosítunk tanulóink számára.
- A tananyag kiválasztásánál és elrendezésénél figyelembe vesszük, hogy a foglalkozások célja lépésről lépésre a károsodásokból eredő lemaradások csökkentése a meglévő képességekre építve.
- Az osztályra meghatározott fejlesztési tartalmakon túl a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, az önmagához mért fejlődést értékelő módszereket, szervezési, értékelési formákat alkalmazunk.
- Megfelelő környezetet, eszközrendszert biztosítunk az osztályokban, kiscsoportban és egyéni fejlesztésben szervezett nevelő, oktató tevékenységekhez, fejlesztésekhez.
- Tanórai keretben a figyelemfelkeltés, a cselekedtetés, az ismeretek közvetítése és megerősítése differenciált formában, képesség szerinti tanulói csoportok kialakításával, illetve egyéni megsegítéssel történik.

További sérülésspecifikus feladataink a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók nevelés-oktatása során

- A személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása. Az önfogadás, a mások elfogadására, toleráns közösségi magatartásra való nevelés.
- A környezethez való kötődés igényének kialakítása.
- A fizikai funkciók erősítése.
- A mindennapi életben szükséges elemi készségek képzése és gyakorlása; a környezetben való eligazodás kialakítása, életvezetési technikák elsajátíttatása, gyakorlása.

- A kommunikáció szokásos és sajátos lehetőségeinek feltárása, fejlesztése.
- A szocializációs képességek kiemelt fejlesztése.
- A tanulói aktivitás serkentése, a motiváció folyamatos biztosítása.
- Az egyéni képességek feltárása, korrekciója és fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában.
- Különböző tanulói mérésekkel, megfigyelésekkel nyomon követjük, értékeljük a fejlesztés eredményességét, megalapozzuk új célkitűzéseinket, feladatainkat.
- A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok végzése.

Alapelvek

- A személyiségfejlesztésnek az iskolai élet minden területén meg kell valósulnia.
- Az intézményünkben egységes nevelési elveket követünk következetességgel és a tudatossággal.
- Az egyes tanórák tartalmaiba beépítjük a személyiségfejlesztési feladatokat.
- A tanórán kívüli foglalkozások a személyiségfejlesztés fontos színterei, mely lehetőségeiben és módszereiben alkalmas arra, hogy hozzájáruljon a személyiségfejlesztés céljainak megvalósulásához: sokszínű tevékenységek (sport, szakkörök, projekt jellegű tevékenységek, stb).

Általános célok, feladatok, elvárások értelmileg akadályozott tanulóink személyiségfejlesztésében

Célunk, hogy tanulóink a különböző adottságaikkal, eltérő ütemű fejlődésükkel, ismeretszerzési, alkalmazási lehetőségeikkel iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal, egyéb tevékenységükkel, spontán tapasztalataikkal összhangban, minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

Konkrét célok

- tanulóinknak legyenek alapvető ismereteik a konfliktuskezelés terén, azokat a mindennapi életben alkalmazni tudják.
- teremtsünk lehetőséget önmaguk megismeréséhez, segítsük reális önértékelésük kialakulását,
- alakuljon ki reális jövőképük,
- juttassuk tanulóinkat minél több egyéni sikerhez,
- készítsük fel őket a tartalmas párkapcsolatra, az egészséges szexuális életre egyéni szükségleteik, érettségük alapján
- járuljunk hozzá életmódjuk, motívumaik, szokásaik és az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához, megerősítéséhez
- önértékelés, személyes preferenciák kifejezése

Konkrét feladatok

- konfliktuskezelési technikák tanulása
- konfliktustűrő képesség, indulatkezelés erősítése
- tanulóink önkontrolljának kialakítása
- játékosan, egyénileg vagy csoportos formában fejlesztjük tanulóink önismeretét, énképét,
- azon a képességek feltárása, amiben a tanuló jól teljesít, ügyes az élet bármely területén (tanulás, házi munka, önkiszolgálás, stb) és ezek tudatos erősítése
- tanulóinkat minél több sikerélményhez juttatjuk
- ismerjék fel érzelmeiket, tudjanak róla beszélni, minél több érzellemmel összefüggő szót ismerjenek,

- ismerjék az udvarlás kulturált formáit,
- a szexuális élet felelősségének tudatosítása
- együttműködési készség fejlesztése
- személyes preferenciák kifejezésének, az önérvényesítés lehetőségeinek, módjának tanítása

Módszereink

- Intézményünkben teret adunk a színes, sokoldalú iskolai életnek, tanulásnak, játéknak, munkának
- játékok: szituációs, memóriafejlesztő, érzékelést fejlesztő, bizalomerősítő, kapcsolatteremtő, drámajátékok,
- értékelés pozitív megerősítéssel
- egyéni, csoportos foglalkozások
- közösségépítés
- művészeti kifejezés – a tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén
- vetélkedők, pályázatokon való részvétel
- felvilágosító előadások, beszélgetések

A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Egészségnevelés-egészségkultúra

Az oktatási-nevelési intézményekben folytatott egészségnevelés eredményeként az egészség kultúrája négy összetevőből áll

- Ismeretek,
 - képességek-készségek,
 - komplex egészségi állapot,
 - preventív attitűd.
- A nevelés-oktatás során szerzett ismeretek az egészség megtartására, visszaszerzésére és megerősítésére szolgáló tevékenységek révén valósulnak meg.
 - A képességek és készségek elsajátítása az egyéni életmódban megjelenő, szoktatással, gyakorlással elért cselekvés automatizmusok - dinamikus sztereotípiák megszerzése, egészségvédelmi tevékenység által történik.
 - A komplex egészségi állapot a testi, lelki és társas kapcsolati mechanizmusok harmonikus együttműködése.
 - A preventív attitűd az egészségkárosító, veszélyeztető életmóddal szembeni elutasító magatartás, a testi-lelki egységet erősítő hatások pozitív beállítódása.

Az egészségfejlesztési program általános követelményei

Az intézmény helyi pedagógiai programjának részeként, az Egészségfejlesztési program feladatai koordináltak, nyomon követhetők, mérhetőek és értékelhetőek önértékelési táblázat segítségével.

A prevenció program figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait.

Rendszerszemléletű programként élethosszig tartó, az élet minden területére kiterjedő, lokális és globális, tevékenységre orientált, együttműködésre és problémamegoldásra nevelő.

Az egészséges életmódra vonatkozó a házirendben előírt szabályok betartása az intézményben mindenki számára kötelezőek.

A program lehetőséget teremt

- a tanulásban akadályozott enyhén értelmi fogyatékos,
- értelmileg akadályozott, középsúlyosan értelmi fogyatékos és társuló fogyatékosokkal, zavarral, autizmussal élő gyermekek, tanulók számára
- a jobb életminőség elérésére,
- az egészséges életmód,
- a harmonikus, erkölcsös és konstruktív életvitel szokásrendszerének kiépítésére,
- és az ehhez szükséges ismeretek, készségek attitűdök elsajátítására, kialakítására.

A rendelkezésre álló módszerek segítik a tanulók és az intézmény dolgozóinak egészségének védelmét, az egészség fejlesztését.

A pedagógiai-, egészségügyi-, gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok közötti együttműködés kialakításával törekszünk a tanulók érdekében az egészséges iskolai környezet kialakítására.

Konkrét célok, feladatok, módszerek, kommunikációs csatornák

Célok

- A tanulóknak legyenek alapvető ismeretei az emberi szervezet működéséről, az egészséges életmód és az egészség összefüggéseiről, az egészséget fenyegető tényezőkről, a betegségek és balesetek megelőzésének módjairól, az egészségkárosító szokások és szenvedélyek kialakulásának megelőzéséről.
- Alakuljon ki a sportoláshoz, a mozgáshoz való pozitív viszony.
- Fejlődjön az egészséges táplálkozáshoz, egészséges életvitelhez szükséges képesség, a szabadidős kultúra.
- Az egészséges állapot pozitív élményének megélése, a mindennapi életben az egészségesebb lehetőség kiválasztása.
- Néhány gyógynövény, alternatív gyógy mód megismerése.
- Az elsősegélynyújtás elemeinek ismerete.

Általános feladatok

- A tanulók fizikai állapotának felmérése, védelme, fejlesztése.
- A gyermekek gondozása, testi szükségleteiknek, mozgásigényének kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása
- Balesetvédelem a testnevelés órán. Helyes és helytelen szituációk megismertetése, bemutatása.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- Felkészítés a veszélyes helyzetek kezelésére.
- A közlekedési szabályok (tömeg, gyalogos, kerékpáros) megismertetése.
- Megfelelő szakemberek bevonásával speciális preventív, korrekciós feladatok végzése.
- A tanuló értelmi szintjének megfelelő szabadidős tevékenységek megvalósítása.
- A pozitív személyiségvonások megerősítése.
- A korszerű, hatékony, az élethosszig tartó egészségnevelési módszerek alkalmazása.

- Együttműködés kidolgozása pedagógiai, egészségügyi, gyermekvédelmi szakemberekkel és szülőkkel.

Iskolai szintű feladatok

- Előadások szervezése a bántalmazás megelőzésére, az agresszió kezelésére.
- Versenyek szervezése.
- Projektek tervezése, megvalósítása..
- Táborok szervezése.

Tanórai és tanórán kívüli feladatok

- Tantárgyak közötti kapcsolatok kiépítése az egészségnevelés, egészségfejlesztés területén (pl. környezetismeret, háztartástan- egészséges táplálkozás).
- Az egészségnevelési, egészségfejlesztési feladatok hangsúlyos beépítése a tantárgyakba.
- Mentálhigiénés csoportfoglalkozások szervezése, működtetése az osztálytanító gyógypedagógusok ajánlásával a magatartási, kommunikációs, valamint szorongásos problémák, a hátrányos szociokulturális háttér hátrányainak enyhítésére.
- A gyógytestnevelés és szomatopedagógiai egyéni és csoportos fejlesztés keretében a tartó és mozgatórendszer, illetve a belgyógyászati problémák javítása.
- A testnevelés és mozgásnevelés órákon rendszeres gerincjavító és lábtorna beépítése.
- A testnevelés és mozgásnevelés tanórák keretében tánc, judo, korcsolya és úszásoktatás.
- Az iskolai sportszakköri foglalkozásokon és külső helyszínen edzés, versenylehetőség biztosítása
- A tanórán kívüli foglalkozásokon (délután, hétvége, táborok, erdei iskola, Tajó iskolai táboroztatás) az egészségnevelés feltételeinek megteremtése, a mindennapi egészséges életmódhoz tartozó szokásrendszer kialakítása.

Módszerek

- Játékok: szituációs, memóriafejlesztő, érzékelést fejlesztő, ráhangoló, bizalomerősítő, kapcsolatteremtő.
- Modellelés.
- Riport módszer: direkt riportok, fotóriportok.
- Terepgyakorlati módszerek: egyszerű és célzott megfigyelés, mérések.
- Művészeti kifejezés – a tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén.
- Akciók: vetélkedők, pályázatok.
- Felvilágosító előadások szakemberekkel.

Kommunikációs csatornák

- Iskolai honlap.
- Orvosi előadások az egészséges életmódról, táplálkozásról.
- Szakmai tanácskozás nevelési értekezleteken.
- Szülői értekezlet.
- Faliújság: szülőknek tájékoztatás, tanulóknak plakátok, rajzos felhívások.

Az egészségfejlesztési program területei

Az egészségfejlesztési program a következő 6 területen jelöli ki a célokat és feladatokat:

1. Az egészséges táplálkozás megismerése.
2. A mindennapi testnevelés, testmozgás, a szabadidő hasznos eltöltése.

3. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése.
4. A bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése.
5. Balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás.
6. A személyi higiéne biztosítása.

Az egészséges táplálkozás

Az energia bevitelnek és az energiafelhasználásnak egyensúlyához fontos, hogy nemcsak a kedvelt ételek evése, hanem a szervezetünk számára értékes tápanyagok fogyasztása is szükséges. E mellett lényeges a rendszeres táplálkozás, mely intézményünkben napi háromszori étkezéssel valósul meg, a speciális étkezési igények figyelembevételével.

A mindennapos testnevelés, testmozgás, sport és a szabadidő hasznos eltöltése

Az értelmi fogyatékossgal és esetenként társuló fogyatékossgal, zavarral élő gyermekek, tanulók személyiségfejlődése nagymértékben függ a korai életkorban szerzett mozgásos tapasztalatszerzéstől és a mozgásos tevékenységtől, mely hatékony a kognitív fejlődésre.

Célunk és feladatunk a rendszeres fizikai aktivitással segített motoros képességfejlesztés, a mozgásos cselekvésbiztonság megszerzése, a rendszeres testedzés, sporttevékenység iránti igény felkeltése, a mozgásos ügyetlenség, a diszharmonikus, inkoordinált mozgás fejlesztése és rehabilitációs célként a társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák javítása a szomatopedagógia és gyógytestnevelés eszközrendszerével.

Célok

- A tanulóknál alakuljon ki a sportoláshoz, a mozgáshoz való pozitív viszony.
- A mozgásnevelés az iskolai élet minden területén (tanórákon, tanórán kívüli tevékenységben, szabadidőben) jelentkezzen.
- Tudatossá váljon a mozgás egészségmegőrző szerepe.
- A mozgásnevelés egységes szemléletének kialakítása, a tanulók fizikai állapotának követése, mérése és az információk felhasználása az egészségmegőrzése érdekében.

Feladatok

- A mindennapi mozgáslehetőség biztosítása: testnevelés, mozgásnevelés.
- A sportolással/mozgással kapcsolatos programokon való részvétel biztosítása: nemzetközi iskolák sportprogramjai.
- Minél több, változatosabb mozgásos lehetőség és sportolási tevékenységek sokszínűségének biztosítása: szakkör, leigazolt sportoló, Speciális Olimpia.
- Terápiás mozgásfejlesztés: gyógytestnevelés és szomatopedagógiai fejlesztés.
- A tanulóink fizikai állapotának mérése: motoros próba, NETFIT.

A mozgásfejlesztés intézményi területei

- testnevelés és sport, a mozgásnevelés órák – a mindennapi testnevelés
- gyógytestnevelés
- gyógyúszás, a kötelező és terápiás úszás
- szomatopedagógiai fejlesztés
- korcsolya és judo oktatása
- sport szakkörök

Gyógytestnevelés intézményünkben

A gyógytestnevelés csoportos formájában a betegségtípusok szerinti differenciált képességfejlesztés folyik, azokkal a tanulókkal, akiket az iskolaorvos, vagy a szakorvos beutal. A gyógytestnevelés célja a mozgásszervi deformitásokkal és belgyógyászati panaszokkal küzdő, a testi képességekben visszamaradó tanulók panaszainak csökkentése, megszüntetése a testnevelés eszközeivel. Az órák tornatermi foglalkozásokból és gyógyúszásból is állhatnak. Az órákat gyógytestnevelés végzettségű testnevelő tanárok tartják a besorolás alapján:

- II/A kategória: Orvosi javaslat alapján, testnevelés órán is részt vehet a tanuló, de a gyógytestnevelés óra a kötelező számára.
- -II/B kat.: Csak a gyógytestnevelés órákon vehet részt a tanuló, az egészségügyi diagnózisnak megfelelő foglalkozásokon, ami kötelező számára.

Mozgássérült gyermekek/tanulók szomatopedagógiai fejlesztése intézményünkben

Elsődlegesen a mozgáskorlátozott gyerekek/tanulók fejlesztése, a gyógypedagógia rehabilitációs és habilitációs eszközeivel, mely kiterjed a mozgásnevelésre, a kommunikációra, a megismerő tevékenységekre, a szociabilitásra. A szakértői vélemény a diagnózis szerinti BNO besorolási kód alapján, a mozgássérült tanulók egyéni, vagy kis csoportos fejlesztését szomatopedagógia szakos gyógypedagógus végzi.

Célja: az egészséges énkép és önbizalom, kudarcűrő képesség növelésével a mozgáskorlátozott gyermekek minél nagyobb önállóságra nevelése.

Feladatai

- A károsodott tartási és mozgási funkciók helyreállítása, korrekciója és kompenzációja.
- Egészségnevelés, a motoros képességek fejlesztése, az egészséges életmódra nevelés és a mozgásműveltség kialakítása.
- A mindennapos tevékenységekre nevelés (ADL-funkciók), gondozás.
- A mozgáskárosodással oki összefüggésben álló kommunikációs zavarok motoros feltételeinek javítása.
- Az elérhető maximális önállóság, önálló életvitelt elérésével a társadalmi integráció elősegítése.

Sportprogramok intézményünkben a testnevelés óra keretében

- jégkorcsolya oktatás 2. osztály
- kötelező úszásktatás 3. osztály és 5. osztály „Minden gyerek tanuljon meg úszni!”
- terápiás úszás Autista I.-II.-III. csoportok és Foglalkoztató csoport
- „Mini judo program”

Sportszakkörök intézményünkben

- bowling
- görkorcsolya, gyorskorcsolya, műkorcsolya
- judo
- kosárlabda
- labdarúgás
- torna
- zumba

Integrált sporthelyszínek

- A Kondor Ált. Isk. Iskola tornaterme- kosárlabda, labdarúgás.
- Park uszoda, Kastélydombi uszoda - úszás oktatás, terápiás úszás.
- Bp. XVIII. Üllői úti jégpálya télen- korcsolya oktatás.
- Népliget FTC Jégpálya, Bp. IX. Lobogó u. jégpálya, Bp. XIV. Népstadion Gyakorló Jégcsarnok (MTK) – műkorcsolya, integrált gyorskorcsolya edzés.
- Kassa Ált. Iskola (PK SE) – integrált judo edzés.
- Lőrinc Center – bowling.
- Havanna ltp. parkoló – görkorcsolya.

SOFI nemzetközi sport programok

Évente több alkalommal találkozunk közös sportnapon az AISB-American International School of Budapest, nagykovácsi amerikai iskola diákjaival.

Speciális Olimpia - Életjel Alapítvány

Sportolóink és edzőink 2001 óta a Special Olympics hazai és nemzetközi versenyeinek a Téli és Nyári Világjátékoknak rendszeres résztvevői. Sportolóinknak a SOFI Életjel Alapítványa nyújt jogi és anyagi lehetőséget a versenyzésre. Speciális versenyzőnk 8 sportágban rendelkezik versenyengedéllyel.

Intézményi motoros próbák, NETFIT országos felmérés

Mérések

- Antropometriai és motoros próba alsó tagozatban év elején és év végén, ismerkedés az SNI adaptált NETFIT gyakorlataival.
- SNI adaptált NETFIT /Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt/ felső tagozatban és a szakiskolában

Alsó tagozatban mérés évente kétszer

- 2 antropometriai mérés
 - testsúly,
 - testmagasság.
- 6 motoros próba:
 - hajlékonyság-ülésben előrenyúlás,
 - explozív erő – helyből távolugrás,
 - törzserő-felülés,
 - funkcionális erő-függés hajlított karral,
 - futási gyorsaság-ingafutás,
 - kardiorespiratorikus állóképesség- 6 perces (nem kötelező).

A teszt a gyermek egyéni állapotának, fejlődésének nyomon követésére szolgál.

A teszt évente két alkalommal a tanulók fizikai állapotának felmérésére, egyéni fejlődésének nyomon követésére szolgál. Az általános fizikai képességek mérése, a hiányosságok feltárása kiindulópontként szolgálnak az egyéni és közösségi mozgásfejlesztő programok elkészítéséhez. A teszteredmények dokumentálása évente kétszer, osztályonkénti eredménylapon, az elért egyéni eredmények alapján történik iskolai rendszerbe feltöltve. Az általános fizikai teherbíró képesség fejlettségét az egyéni teszteredmények értékei jelzik: fejlődött, fejlesztésre szorul.

Felső tagozatban és szakiskolában évente egyszer országos mérés

NETFIT /Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt/ 4 fittségi profilban, 9 teszt végzése.

- A testösszetétel és tápláltsági profil (3 db teszt)
- Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI),
- Testmagasság mérése
- Testzsírszázalék-mérése – testzsírszázalék,
- Az aerob fittségi (állóképességi) profil (1db teszt)
- Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter)
- Aerob kapacitás, a vázizomzat fittségi profil (5 db teszt)
- Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége,
- Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága
- Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje
- Kézi szorítóerő mérése– kéz maximális szorító ereje
- Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje
- Hajlékonysági profil (1 db teszt)
- Hajlékonysági teszt – térdhajlítói izmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem
- A mérések eredményei három zónába kerülnek: Egészségzóna, fejlesztési zóna, fokozott fejlesztési zóna. Személyre szabott értékelési lehetőséget nyújt minden tanuló számára, vizuálisan szemléltetve a fittségi állapotot konkrét fejlesztést megfogalmazva. Országos rendszerbe feltöltve.

A 2018/2019. tanévtől az SNI tanulók esetében adaptált NETFIT mérések kerülnek kötelező bevezetésre.

A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók esetében a NETFIT kötelező tesztekkel álló rendszer helyett célra vezetőbb a javasolt és opcionális mérésekből történő választás alapján az egyén profiljához legjobban illeszkedő rendszer összeállítása, az eredmények fittségi zónákba sorolása helyett a fittségi állapot egyéni nyomon követése.

- Enyhe értelmi fogyatékossgal élő tanulók esetében a tipikus fejlődésű gyermekeknél használatos sztenderdek nem alkalmazhatóak. Az eredmények értékelése pedagógiai, egészségközpontú és tudományos alapokon nyugvó sztenderdek alapján történik.
- Középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermekeknél az egyéni bánásmód, az egyénre szabott tesztrendszer, az egyéni fejlődés nyomon követése ajánlott.
- Autizmus spektrum zavarral élő tanulók esetében csak egyéni nyomon követés javasolt az eredmények értékelésében, az elvégzendő tesztek számának csökkentésével.
- A mozgáskorlátozott gyermekekre adaptált változat az egyéni nyomon követésre biztosít lehetőséget, hangsúlyozottan az alternatív tesztek és ezek egyéni szükségletekhez igazított választhatóságának jelentőségét.

Egészségügyi ellátás az intézményben (iskolaorvos és védőnő)

Iskolaorvosi ellátás

Az iskolaorvosi ellátás a jogszabályoknak megfelelően történik.

A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A lelki egészségfejlesztés célja elősegíteni a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogatni a tanuló környezethez történő alkalmazkodását, felkészíteni és megoldási stratégiákat kínálni a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, csökkentve a káros következményeket, pozitív hatást gyakorolva a személyiséget érő változásokra.

Kiemelt figyelmet fordítunk

- a magatartási függőség és a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának,
- valamint az intézményben megjelenő bántalmazás és agresszió megelőzésére,
- továbbá a bántalmazott tanulók beilleszkedésének elősegítésére,

együttműködve az iskola-egészségügyi szolgálattal.

Pedagógiai munkánkat ezen a területen meghatározza, hogy az értelmi fogyatékos gyermekekre, fiatalokra jellemző lehet.

- a belső kontroll hiánya,
- a befolyásolhatóság,
- a túlzott naivitás,
- a mentális képességek korlátai miatt fokozottan veszélyeztetettek a deviáló hatásokkal szemben.

Meghatározza tevékenységünket, hogy a gyermek- és serdülőkorban megjelenő dohányzás, alkohol és kábítószer fogyasztás megoldatlan társadalmi problémává nőtte ki magát. A drog, általában hozzáférhetővé vált.

Cél

Kialakítani a tanulóknál pozitív beállítódásokat, magatartási formákat és szokásokat, melyek egészséges életvitelre ösztönzik őket a felnőttkori egészséges életmód kialakításában.

Ha az egészségérték más értékekkel egymást erősítve értékrendszerre szerveződik, akkor életvezetési gyakorlattá válhat.

Feladatok

- A szabadidő hasznos, tevékenyen eltöltése,
- az arra irányuló célzott nevelés, hogy a szabadidős programokból képes legyen igényeinek és képességeinek megfelelően választani.
- A környezet, a háztartás, az iskola, a közlekedés, a veszélyes anyagok egészséget veszélyeztető tényezőinek megismerése. Képes legyen a problémák jelzésére a felnőttek felé.
- A biztonságos közlekedés szabályainak megismerése.
- A káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzése.
- A szexuális viselkedés kultúrájának, a tartalmas, örömteli párkapcsolatok jelentőségének hangsúlyos közvetítése serdülő kortól kezdve, megfelelő magatartásformák elsajátítása.
- Személyi higiéniára való nevelés.
- Egészséges környezet kialakítása.
- Mentalhigiénés foglalkozások tartása.
- Drogprevenációs és bűnmegelőző előadások szervezése.

A bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése

Intézményünk a gyermekek, tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében együttműködik a gyermekvédelmi rendszer intézményeivel és hatóságaival.

Ha a tanulót veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem lehet megszüntetni, a tanulóközösség védelme érdekében indokolt megkeresni a gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy az ifjúságvédelem területen működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz a további intézkedésekre.

Bántalmazás és deviáns viselkedéskor a pedagógus esetszbeszélést kezdeményez, a pedagógusokkal közösen feltárva a kiváltó okokat.

A konfliktusban érintettek az iskolapszichológus kiemelt segítségével részesülnek. Ismétlődő viselkedési problémák esetén az intézmény vezetője meghatározza az időpontot, amikor a tanuló köteles a pszichológus tanácsadásán részt venni.

Célok

- Tanulóink biztonságban legyenek. Testi, lelki, szexuális bántalmazás, zaklatás ne érhesse őket sem az intézményben, sem otthon.
- Tanulóink felismerjék és jelezzék a számukra veszélyeztető helyzeteket.
- Rendelkezzenek, olyan önrendelkezési és önérvényesítési technikákkal, melyek segítségével megelőzhetik, hogy könnyen áldozattá váljanak.
- Megfelelő jelzőrendszer működése, mely képes minél hamarabb felfedni, ha bármilyen bántalmazás érte a tanulókat.

Feladatok

- Megfelelő jelzőrendszer működése, mely képes minél hamarabb felfedni, ha bármilyen bántalmazás érte a tanulókat.
- Az intézményben használt tanítási, nevelési módszerekkel, a pozitív megerősítésre épülve, a tanulók személyiségfejlődésének segítése.
- Pszichológus, és egyéb szakemberek segítségének biztosítása a tanulók lelki fejlődése érdekében.
- Az intézményben használt tanítási, nevelési módszerekkel, a pozitív megerősítésre épülve, a tanulók személyiségfejlődésének segítése, pszichológus és egyéb szakemberek közreműködésével.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Intézményünkben, lehetőségeinkhez képest balesetmentesen kialakított környezetben, a baleseti veszélyforrások minimálisra csökkentése mellett, állandó felügyeletet biztosítva tartózkodnak tanítványaink.

Célok

- Tanulóink váljanak képessé – kísérettel, majd egyéni képességeik lehetőség szerinti kibontakoztatásával önállóan - iskolánk szűk és tágabb környezetében megfelelő fegyelemmel közlekedni gyalogosan és különböző közlekedési eszközökön.
- Ismerjék fel az alapvető veszélyforrásokat a közlekedésben, otthon és az iskolában.
- Elsősegélynyújtáskor minden esetben kérjék felnőtt segítségét.
- Azoknál a tanulóknál, akik nem képesek a fent említett készségeket elsajátítani, a cél a biztonságos környezet megteremtése és az állandó felnőtt felügyelet biztosítása.

Feladatok

- A biztonságos közlekedés elsajátítása (közterületen, járművön).
- Az intézmény területén tisztába legyenek a „szabad” és „tilos” tevékenységekkel.
- A tűzvédelmi és balesetvédelmi szabályok, házirend megismertetése és minden tanév elején ezek átisméltése sérülésspecifikusan.
- A tanórai és az egyéb foglalkozások során ki kell alakítani a tanulóknál a biztonságos intézményi környezet megteremtésének készségét.
- A mérgezés, fulladás veszélyei, az égés, az áramütés, valamint az esés témakörében is baleset-megelőzési ismeretek átadása.
- Az elsősegélynyújtó doboz tartalmának, használatának megismertetése.
- Az elsősegélynyújtó helyek jelzésének, szimbólumának tanítása.

Személyi higiéné

Cél

A társadalmilag elfogadott, a személyes higiéniahoz szükséges testápolási szokások kialakítása, különös figyelmet fordítva a szociálisan hátrányos helyzetű tanulóknál.

Feladatok

- A személyes higiéné elvárásainak, ismereteinek, alkalmazásának elsajátítása, beépítése a különböző tantárgyakba, műveltségi területekbe: Önkiszolgálás, Életvitel és gyakorlat, Társadalmi ismeretek és gyakorlat, Környezetismeret, Etika, Osztályfőnöki óra, Testnevelés és sport
- Az alapvető tisztálkodási szokások, (pl.: rendszeres ebéd utáni fogmosás) kialakítása

A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A közösségi nevelés területei intézményünkben

- tanórák,
- tanórán kívüli egyéb foglalkozások
- szabadidős tevékenységek,
- iskolán kívüli programok, tevékenységek /napközi, tanulószobai foglalkozások, kulturális programok, sportversenyek, tanulmányi kirándulások, közös programok a tájói alapítványi nyaralóházban, és más hagyományosan tervezett nyári táborokban.

A fejlesztési feladatok a közösségi nevelés minden területére vonatkoznak.

- A közösségben való harmonikus kapcsolatok kialakításához, megéléséhez elengedhetetlen a társas együttélési szokások megismerése, gyakorlása.
- A közösségi élet színtereinek fokozatos felépítése, a hozzájuk való kötődés képességének kialakítása.
- Az empátiás készségek, elfogadó képességek, a szeretet, adás és elfogadás képességének gyakorlásához szükséges helyzetek biztosítása, elemzése.
- A negatív hatású magatartás megelőzése, szabályozása, leépítése, pozitív irányba terelése.
- Együttműködési képesség kialakítása.
- Az egyén és a csoport kezdeményező képességének támogatása, formálása, a kezdeményezések segítése.

- A másik sikereinek való örülni tudás képességének, emocionális intelligencia kialakítása.
- Az egymásra való figyelés képességének fejlesztése.
- Az egymás iránti érdeklődés, részvétel, megértés, türelem szándékának kialakítása, erősítve ezzel a közösséghez való kötődést.
- Hagyományápolás és hagyományteremtés.

A közösségfejlesztés legfőbb segítője, mozgatója a pedagógus.

Feladata, hogy nevelő-oktató munkája:

- Segítse a tanulók kezdeményezéseit.
- Járvon hozzá a közvetlen tapasztalatszerzéshez.
- A közvetlen tapasztalatszerzés segítse elő a harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel.
- Biztosítson elegendő lehetőséget a közösségi cselekvések kialakításának.
- Ösztönözzön a közösségi tevékenységre.
- Segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a fogyatékos gyermek egészségi állapotát javítják.
- Fejlessze az egymás iránti elfogadó és segítőkész magatartást.
- Alkalmazzon olyan változatos munkaformákat, amelyek erősítik az együvé tartozást és az egymásért való felelősség érzését.

Nevelési rendszerünk közösségfejlesztést szolgáló formái, hagyományaink

A közösen átélt ünnepek, illetve rendezvények jelentősége kiemelt intézményünkben.

A hagyományok megőrzésével célunk, hogy a periodikusan visszatérő események, a visszaemlékezésen keresztül az időszemléletet, a folytonosságot, a személyes és közösségi élmények, az én-tudati, érzelmi, erkölcsi tulajdonságokat formálják, erősítsék.

Közösségteremtő hagyományaink

- Születés- és névnapok megünneplése az osztályokban.
- Húsvéti, karácsonyi ünnepkörre való készülődés közös rendezvényei: Adventi és Húsvéti játszótér, Karácsonyi műsor az 5. osztályal.
- Mikulás-műhely, csatlakozás a Baptista szeretetszolgálat „Cipősdoboz” akciójához
- Valentin nap
- Megemlékezés a nemzeti ünnepekről. Iskolai ünnepélyek.
- Anyák napi köszöntés: alsó tagozaton osztálykeretben, felső tagozaton és a szakiskolai osztályokban közös „Szülők napja” ünnepen.
- Osztályonkénti felkészülés a tanévzáró, tanévnnyitó ünnepélyekre.
- Tanévzáró és tanévnnyitó ünnepélyek.
- Aktív részvétel szavaló, tanulmányi, sportversenyeken, kulturális fesztiválokon.
- Projektnyitó, projektzáró alkalmak.
- Ballagás.
- Farsang.
- Táborszások az alapítványunk taji üdülőtárában és más hagyományosan tervezett nyári táborokban.
- Felkészülés, részvétel a Komplex Tanulmányi Versenyen.
- Évfordulókon iskolatalálkozó (végzett növendékeinknek, szüleiknek, pedagógusoknak)
- Háziversenyek: szavalóverseny, rajzverseny, Ki mit tud?

- Tantestületi kirándulások, szakmai napok.
- Karácsonyi program dolgozóknak.
- Pedagógus nap, SOFI -díj átadása (dolgozóknak).

A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

Az intézményben dolgozó gyógypedagógusok alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók sérülésspecifikus fejlesztése, nevelése, oktatása, a szakértői véleményben és egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével.

- Ezzel összefüggésben speciális fejlesztő, nevelő és oktató munkája során a gyógypedagógus gondoskodik a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók személyiségének fejlődéséről, speciálisan értelmezett tehetségének kibontakoztatásáról, figyelembe véve a gyermek sérüléséből, fogyatékoságából, pszichés és szomatikus állapotából fakadóan egyéni tanulási képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét.
- Az egyéni és csoportos fejlődési- tanulási lehetőségek, utak feltárásakor, valamint annak folyamatában, a személyiségfejlesztés további intézményi feladataiban együttműködik kollégáival, a segítő szakemberekkel, szülőkkel, vezetőkkel.
- Előmozdítja a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekszik azok betartatására.
- Egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre neveli az egyéni képességeket figyelembe véve a gyermekeket, tanulókat.
- A szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztatja a gyermek, tanuló fejlődéséről a lehetőségekről, támogatja őket az elfogadásban, lehetőség és igény szerint a kiterjesztett speciális fejlesztésben.
- A gyermek, tanuló testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében megtesz minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő - és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.
- A gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartja, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ ad.
- A gyógypedagógiai hatórendszert sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetíti.
- Fejlesztő munkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz, az egyes fogyatékkal élő gyermekhez, tanulóhoz igazítva, szakszerűen megtervezve végzi, irányítja a gyermeki, tanulói tevékenységeket.
- A pedagógiai programban meghatározottak szerint sokoldalúan értékeli a gyermekek, tanulók munkáját, fejlődését.
- Részt vesz a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezi magát.
- Tanítványai speciális pályaorientációját irányítja.
- A Pedagógiai Programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesíti.
- Pontosan és aktívan részt vesz a nevelőtestület értekezletein, a szülői értekezleteken, fogadóórákon, az intézményi ünnepeken és az éves munkaterv szerinti rendezvényeken.
- Titoktartás kötelezi.
- Hivatásához méltó magatartást tanúsít.

A további feladatok az SZMSZ-ben lévő munkaköri leírásokban rögzítettek.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Intézményünkben értelmi fogyatékossgal (intellektuális képességzavarral) élő gyermekek, tanulók gyógypedagógiai fejlesztését látjuk el különnevelést biztosítva, speciális tantervekkel nevelve-oktatva.

Az enyhe és közép súlyos értelmi fogyatékossgal megléte mellett ellátjuk a társuló érzékszervi és az enyhébb mozgásfogyatékossgal élő gyermekeket, tanulókat, illetve az autizmus spektrumzavarral, egyéb pszichés zavarral küzdőket is.

Utazó gyógypedagógusi hálózatunkkal látjuk el a többségi intézményekben együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekeket, tanulókat.

Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek, tanulók ellátásával összefüggő pedagógiai feladataink

Kiemelkedő feladatunknak tartjuk a beilleszkedési, magatartási nehézségek okainak feltárását, hatásainak csökkentését. Azoknál a tanulóknál, akiknél negatív deviancia jelentkezik a magatartási formák átstrukturálása, lehetőségek szerint a negatívumok megszüntetése a célunk. Preventív eljárásokkal az ilyen magatartásformák kialakulásának megelőzésére törekszünk.

Feladatok

- A magatartási rendellenességek ok-okozati összefüggésének feltárása. A kiváltó élethelyzet kezelésében való segítségnyújtás.
- Fokozott figyelem szükséges:
 - az 1. osztályba érkezéskor
 - a tagozatváltáskor (óvoda-iskola alsó, felső tagozat, szakiskola, készségfejlesztő iskola)
 - iskolaváltás esetén.
- Szükség esetén megsegítő eljárások, rehabilitációs – rehabilitációs foglalkozások, terápiák, egyéni bánásmód kidolgozása, alkalmazása.

Ennek során alkalmazott alapelvek, eljárások, módszerek:

- pozitív adottságok felismerése, felismertetése,
- pozitív magatartásformák megerősítése,
- sikerélményhez juttatás,
- reális önismeret, önértékelés megalapozása, fejlesztése,
- konfliktuskezelő és problémamegoldó készség fejlesztése
- a jutalmazás, mint értékelő eszköz előtérbe helyezése
- A közvetlen környezet segítségének igénybevétele:
 - kapcsolatteremtés, - fenntartás szülővel, törvényes képviselővel,
 - az érintett neveltünkkel foglalkozó pedagógusok és pedagógiai munkát segítő munkájának összehangolása,
 - kortárs csoportos segítség igénybe vétele,
 - szükség esetén külső szakemberek igénybevétele – segítség koordinálása.
 - esetmegbeszélés, esetkonferencia,
 - kapcsolattartás hivatalos szervekkel.

Tehetség, képesség kibontását segítő tevékenységeink

Az értelmi fogyatékkal élő gyermekek, tanulók esetében sajátosan értelmezhető a tehetség fogalma.

Hiszünk azonban abban, hogy mindenki tehetséges lehet valamiben. Ezt a tehetséget egyéni bánásmóddal, türelemmel meg lehet találni, tovább lehet fejleszteni.

Célunk felfedezni tanulóinkban azokat az emberi értékeket, képességeket, ami által ő a tehetséges. Igyekszünk hozzásegíteni neveltjeinket e terület kibontakoztatásához.

Nagy hagyományú, kiemelkedő eredményességű intézményünkben a sport tehetségek és a kézműves tehetségek ápolása.

Feladatok

- A tanulók tehetségének korai felismerése a gyermek megnyilvánulásai alapján.
- Egészséges önbizalom, helyes önértékelés, önkifejezési vágy felkeltése, kialakítása.
- Komplex személyiségfejlesztés.
- Híres emberek bemutatása.
- Művészeti és sport rendezvényeken való részvétel.
- Önálló ismertszerzési, tanulási technikák elsajátíttatása, különös tekintettel a könyvtár és a számítástechnikai lehetőségek hasznosítására.
- Speciális képességek fejlesztése
 - iskolai szakkörökben
 - sportkörökben
 - egyéni foglalkozásokon
- intézményen kívüli szervezésben (megkeresés, odairányítás, figyelemmel kísérés).
- Neveltjeinknek bemutatkozási lehetőségeket kell biztosítani:
 - bemutatók tartásával
 - kiállítások rendezésével
 - szereplési lehetőség adásával
 - művészeti és sport versenyekre való benevezéssel
 - pályázati felhívásokhoz való csatlakozással
 - táborokban való részvétellel (intézményi szervezés, külső lehetőségek felkutatása).

Az elért eredmények, sikerek tudatosítása neveltjeinkben

- az eredményes tanulók iskola előtti dicsérete eseményt követően
- oklevelek, érmek, kupák kiállítása.

Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A gyermek és ifjúságvédelmi tevékenység áthatja az intézményi élet egészét azzal a céllal, hogy biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, és hatékony segítséget nyújtson minden arra rászoruló gyermeknek, tanulónak.

A gyermekvédelmi tevékenységünk célja, feladatai

A gyermekvédelmi problémák feltárásának elsődleges célja a prevenció, hogy a gyermekek, tanulók nehézségeit, esetleges veszélyeztetettségüket, hátrányos helyzetükből adódó lemaradásukat, az iskola belső és szükség esetén külső kapcsolatai segítségével minél hatékonyabban tudja kezelni, megelőzve ezzel súlyosabbá válásukat.

A gyermekvédelmi tevékenység három területre terjed ki:

- a gyermekek fejlődését veszélyeztető okok kialakulásának megelőzésére,
- azok feltárására,
- megszüntetésére.

A pedagógusok feladatai

- a gyermekek jogainak, kötelezettségeinek mindenkor szem előtt tartása,
- a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott kollégával vagy a gyermekvédelmi koordinátorral való együttműködés,
- a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében való közreműködés,
- a gyermek és környezetének megismerése,
- gyermekek életében történő negatív változások jelzése a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott kollégának a jelzőrendszer hatékony működtetése érdekében,
- a tanuló egészséges fejlődéséhez szükséges nevelési légkör biztosítása, és a testi épségének megóvása,
- a tanuló egészségi állapotának figyelemmel kísérése, kapcsolattartás az iskolaorvossal és iskolai védőnővel,
- hozzásegítés kulturált szabadidő eltöltéséhez, az életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő rendezvényeken való részvételhez,
- gyors és hatékony intézkedés a gyermeket veszélyeztető helyzetben,
- a gyermek eredményeinek folyamatos nyomon követése, szükség esetén a megfelelő intézkedés megtétele,
- a gyermek hiányzásainak pontos regisztrálása, probléma esetén a megfelelő jelzés megtétele,
- fokozott segítségnyújtás a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek,
- drog és bűnmegelőző programok szervezése a tanulóknak,
- szülővel való hatékony és eredményes kapcsolattartás,
- motiválni és segíteni a tanulókat, tanulmányaik sikeres befejezése érdekében,
- ösztönözni őket a tovább tanulásra,
- tanácsadás a gyermek tanulmányaival kapcsolatban,
- a gyermek személyes adatainak védelme,
- a gyermekről és családjáról megtudott információk bizalmas kezelése.

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

- differenciált oktatás és képességfejlesztés
- pályaválasztás segítése
- személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek)
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése
- családi életre történő nevelés
- napközis és a tanulószobai foglalkozások
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok)
- a szülővel való együttműködés
- tehetséggondozás

Az intézményi gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokkal megbízott kolléga feladatai

- a gyermekek érdekeinek képviselete minden fórumon,
- a gyermeket veszélyeztető tényezők feltárása, és annak kezelése, szükség esetén a probléma jelzése a megfelelő gyermekvédelmi intézmény felé,
- általános prevenciók tevékenységei,
- a mentálhigiénés programok szorgalmazása, szervezése,
- a diákönkormányzattal való kapcsolattartás,
- szociális ellátások számbavétele,
- tanácsadói tevékenységével elősegíti a szülők és gyermekek gyermekvédelmi területen történő tájékozódását,
- különös figyelemmel van a nevelőszülőknél vagy gyermekotthonban nevelkedő gyermekek fejlődésére,
- családlátogatások, szükség szerint az osztályfőnökkel együtt,
- tanácsadás tanulóknak, szülőknak, pedagógusoknak,
- fegyelmi eljárásokon való részvétel,
- hivatali ügyekben segítségnyújtás,
- a gyermeket tanító pedagógusokkal való együttműködés, egymás kölcsönös tájékoztatása,
- segítő beszélgetés a gyermekkel, szülővel, hozzátartozókkal,
- a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felmérése, nyilvántartása,
- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők nyilvántartása,
- statisztikai kimutatás, adatszolgáltatás,
- az indokolatlan iskolai hiányzások okainak feltárása, azok jelzése a gyermekjóléti szolgálatnak,
- a gyermekjóléti szolgálat felkérésére esetkonferenciákon, esetmegbeszéléseken való részvétel,
- a gyámhatóság munkájának segítése,
- a különböző gyermekvédelmi intézményekkel való kölcsönös, egymás munkáját segítő együttműködés,
- a jelzőrendszer tagjaival való együttműködés,
- rendszeres óralátogatásokkal a hátrányos helyzetű tanulók tanulmányi előmenetelének, a tanórán kívüli viselkedésének nyomon követése,
- drog és bűnmegelőző programok szorgalmazása, szervezése a tanulóknak,
- a szülő vagy gyermek továbbirányítása a megfelelő szakember felé (pszichológus, családsegítő, orvos, védőnő).
- a tanulási kudarcnak kitett tanulók segítése az osztályfőnökkel és a szaktanárokkal együttműködve.

Az óvodai, iskolai gyermekvédelem célcsoportjai

Intézményünkben a gyermekek egyszerre többféle problémával is küzdenek, ezért gyakran előfordul, az alább felsorolt kategóriák gyermekenkénti halmozódása.

Hátrányos helyzetű gyermekek

Okai lehetnek a szülők alacsony iskolázatlansága, alacsony jövedelme, rossz lakásviszonyok, etnikai kisebbséghez való tartozás, amely esélyegyenlőtlenséghez vezet. A család tartós anyagi támogatása, társadalmi integrációja szakemberek segítségével enyhíthet a helyzetet.

Veszélyeztetett gyermek

Veszélyeztetettségről beszélünk, ha deviáns, erkölcstelen a családi környezet, ha a gyermeket elhanyagolják, bántalmazzák lelkileg vagy fizikailag, vagy a gyermek bántalmaz másokat. A

gyermekvédelmi jelzés mellett családi konzultációkra, fokozott segítségadásra, tartós szakmai támogatásra van szükség.

Beteg gyermek

Fejlődési rendellenesség, pszichés zavarok megjelenése, hosszantartó betegség esetén a gyermek esélyei csökkennek a társadalmi integrációra. Speciális egészségügyi, esetleg intézményi ellátásra lehet szükség. A szülők mentálhigiénés támogatása fontos.

Nehezen nevelhető gyermek

Beilleszkedési problémával, az értelmi fogyatékoság mellett tanulási és magatartási zavarokkal élő gyermekek csoportja. Nehezebben adaptálódnak. Így az esélyegyenlőtlenség elkerülése érdekében speciális támogatásra van szükségük az oktatásban, nevelésben. A család mentálhigiénés támogatása szükségszerű.

Szociálisan inadaptált gyermek

A helytelen nevelés, a rendszertelen életmód, esetleges organikus idegrendszeri tényezők, vagy pszichés zavarok megléte esetén a gyermek társas kapcsolata, közösségben elfoglalt helye nem alakul megfelelően. Elégtelen elfogadás alakulhat ki a környezet részéről, de sérülhet a gyermek önellátása is. A speciális pedagógiai bánásmód, és az önértékelés javítása javulást eredményezhet.

Deviáns viselkedésű gyermek

A súlyosan veszélyeztető környezet és a különböző devianciák megléte a családban szabálysértő, súlyosabb esetben bűnöző magatartást eredményezhet. Intézményi elhelyezés, pszichés gondozás, fokozott segítségadás lehet a megoldás a gyermekvédelem részéről.

Intézményünk gyermekvédelmi kapcsolatrendszere

Külső kapcsolatok

- család és gyermekjóléti szolgálat
- család és gyermekjóléti központ
- gyermekek átmeneti otthona
- családok átmeneti otthona
- pedagógiai szakszolgálat
- gyámhatóság
- területi gyermekvédelmi szakszolgálat
- gyermekotthonok
- jegyzői hivatal
- önkormányzat szociális osztálya
- szabálysértési osztály
- rendőrség
- háziorvosi szolgálat
- védőnői szolgálat

Belső kapcsolatok

A gyermekvédelmi felelős rendszeres kapcsolatot tart a gyermekkel foglalkozó pedagógusokkal és az intézmény vezetőjével. Bizonyos esetekben együtt dolgozik az iskola védőnőjével, gyermekorvosával, pszichológusával, ha van, akkor pszichiáterével. A hatékonyabb munkavégzés érdekében esetmegbeszéléseket szervez a szakemberek bevonásával.

A gyermekvédelmi felelős segítő partnere a pedagógusnak. Tájékoztatja a pedagógusokat, elsősorban az osztályfőnököket a hátrányos helyzet, a veszélyeztetettség tüneteiről, illetve ezek észlelése esetén a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokkal megbízott kolléga felé való jelzés lehetőségéről.

A gyermekvédelmi jelzőrendszer hatékony működésének folyamata

Prevenció

A megelőző intézkedések célja, hogy mérsékelje, vagy megszüntesse a gyermeket érő káros környezeti hatásokat. Minden eszközzel segíteni kell a családot, hogy alkalmas legyen a gyermeknevelésre, hogy a gyermek családjában nevelkedhessen fel.

A megelőzés eszközei

- Mentálhigiénés foglalkozások
- Hatékony, asszertív kommunikáció tanítása
- Eredményes konfliktuskezelést célzó programok szervezése
- Egészséges életmódra nevelés
- Szenvedélybetegségek prevencióját szolgáló előadások, interaktív programok biztosítása külső szakemberek bevonásával
- Bűnmegelőzési foglalkozások tartása

Jelzés

Az intézmény a gyermekvédelmi jelzőrendszer fontos része. A veszélyeztetettség esetén köteles minden esetben írásbeli jelzést tenni a gyermekjóléti szolgálat felé, bántalmazás esetén közvetlenül a gyámhivatalnak. A gyermekvédelmi feladatok ellátásában részt kell vennie minden pedagógusnak.

Veszélyeztetettségről beszélünk, ha deviáns, erkölcstelen a családi környezet, ha a gyermeket elhanyagolják, bántalmazzák lelkileg vagy fizikailag.

Visszajelzés

A jelzőrendszer aktivált tagjainak a gyermekjóléti szolgálat írásbeli visszajelzést küld.

Cselekvés

A gyermekjóléti szolgálat feltárja a jelzett problémát. Megoldási javaslatait gondozási tervben rögzíti hozzárendelve a határidőket. A cselekvés folyamatába bevonja a jelzőrendszer azon tagjait, akik az érintettek az adott gyermek ügyében.

Utánkövetés

Az a folyamat, amely során eldől, hogy szükség van-e még gyermekvédelmi intézkedés fenntartására, meghosszabbítására.

Szociális hátrányok enyhítésére vonatkozó feladatok

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység egyik legfontosabb színtere az óvoda és az iskola. Minden fogyatékos gyermeknek joga van a teljes emberi élethez. A tanulók fogyatékoságukból fakadóan speciális gondoskodást igényelnek biológiai, pszichológiai és szociális szempontból is messzemenőig figyelembe véve életkori sajátosságaikat, nevelhetőségüket. Ahhoz, hogy tanulóink boldog, kiegyensúlyozott emberek legyenek, fő feladatunk képessé tenni őket arra, hogy hasznos tagjaivá váljanak a társadalomnak.

Szociális hátrányok lehetnek:

- szülők deviáns életmódja
- rossz anyagi háttér
- csonka család, rossz családi modell
- nem megfelelő lakókörnyezet

- szülők alacsony iskolázottsága
- érzelmi magány
- elhanyagoltság
- betegség

Feladatok

- felzárkóztató foglalkozások
- tehetség gondozás
- napközi otthoni ellátás
- tanulószoba biztosítása
- tanulmányi és kulturális versenyeken való részvétel
- sportkör működtetése
- kirándulások, táborozások
- drog és bűn megelőzési foglalkozások
- pályorientáció
- mentálhigiénés foglalkozások
- családlátogatások
- szülőknek életvezetési tanácsadás
- szülők klubjának működtetése
- civil szervezetekkel való kapcsolattartás

Pénzbeli és természetbeni erőforrások felkutatása

Elsősorban pályázatok útján tudjuk tanulóinknak biztosítani az anyagi támogatást olyan formában, hogy a nekik szervezett programokat ingyenessé tesszük (prevenciós, szabadidős, kulturális, mentálhigiénés egészségügyi szűrő programok).

Intézményünk alapítványa több támogatóval is rendelkezik, ahonnan rendszeresen kapnak adományokat a gyermekek.

A segítségnyújtásba bevont szervezetek:

- Életjel Alapítvány és támogatói
- Család és Gyermejköltségi Szolgálat
- XVIII. Kerületi Önkormányzat
- XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság

A szociális hátrányok enyhítésére vonatkozó feladatok jelentős részét az intézmény pedagógusai az Életjel Alapítvány támogatásával és közreműködésével látják el.

A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

Az intézményben nevelődő értelmi fogyatékosokkal, esetenként ehhez az állapothoz társuló más fogyatékosokkal, zavarral élő tanulók számára az intézményi döntési folyamatokban való részvétel korlátozott, csak hatékony gyógypedagógiai segítségnyújtással értelmezhető.

A közösségfejlesztés egyik színtere a Diákönkormányzat.

Iskolánk diákönkormányzata elsődlegesen a tanulók érdekeinek képviselőjére jött létre. Jogvédelmi funkciója mellett azonban fontos a szabadidős programszervezési, közösségszervezési tevékenysége is.

A tanulókat az őket érintő változásokról, az iskolai élet eseményeiről az intézményvezető, a DÖK-segítő tanár, valamint az osztályfőnökök tájékoztatják.

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat és javaslattal élhet a tanulókkal kapcsolatos kérdésekben. Ahhoz, hogy a diákönkormányzat megfelelően működjön, elengedhetetlen, hogy a diákok ismerjék és tudják alkalmazni a tanulói és a diákönkormányzati jogokat.

A jogok ismeretén túl tisztában kell lenni azzal is, melyek a diákönkormányzat feladatai az iskolában.

A jogszabályokban rögzítetten a Diákönkormányzat elsőrendű feladata az érdekképviselés. Döntési jogkörük van saját életük szervezésében, tervezésében, valamint a véleménynyilvánítás joga is érvényesül.

Intézményünkben az iskolai élet és programszervező szerep érvényesül a leginkább.

Programjainkat a hagyományok ápolásával, ugyanakkor új feladatok, célok kitűzésével tervezzük. A diákok javaslata alapján keressük azokat az új elemeket, amelyekkel még vonzóbbá, tartalmasabbá tehetjük programjainkat. A diákok több örömet lelnek az általuk szervezett programokban, melyek sikerélményhez juttathatják mind a programot előkészítő, mind az abban részt vevő tanulókat.

A diákönkormányzat tevékenysége elsődlegesen és hagyományosan az iskola mindennapi nevelő-oktató munkáját színesítő, gazdagító

- programok tervezése,
- szabadidős tevékenységek szervezése, lebonyolítása.

Ezekkel a tanórán kívüli szabadidős programokkal igyekeznek megteremteni a közösségi összetartozás élményét, s ezáltal erősíti a diákok közötti együttműködést.

A DÖK jogosítványai

- önállóan választhatja meg tagságát, 4. osztálytól, osztályonként két tanuló képviselheti tanulóközösségét
- saját maga által összeállított éves munkaterv alapján végzi tevékenységét, melynek tervezésében segítséget kérhet a DÖK-segítő pedagógustól
- dönthet a tanévenkénti egy tanítás nélküli munkanap kijelöléséről, programjának tervezéséről, szervezéséről, melyről tájékoztatja a tanulóközösséget, intézményvezetést.
- a Házirend változásairól, illetve új Házirend készítésekor a Házirend elfogadása előtt véleménynyilvánítási joga van.
- dönthet iskolagyűlés összehívásáról
- a tanulók a DÖK-segítő tanár, vagy DÖK- képviselő társaikon keresztül juttathatják el kéréseiket, kérdéseiket az intézményvezetés felé.

A diákönkormányzat munkáját, jogai érvényesítését a nevelőtestület egy tagja segíti. Őt a iskolavezetés kéri fel erre a feladatra.

Az iskolavezetés és a DÖK- kel való kapcsolattartás a DÖK segítő felnőtt közreműködésével történik. A Diákönkormányzat az iskola tantermeit használhatja programjai szervezéséhez.

A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

A tanulókkal való kapcsolattartás rendkívül szoros intézményünkben. A gyógypedagógiai fejlesztés nélkülözhetetlen feltétele az igény szerint akár a gondozási feladatokat is ellátó, személyközeli, pozitív érzelmekkel áthatott sajátos kapcsolattartás.

Az intézmény minden szakmai feladatot ellátó dolgozója egységesen képviseli ezen elveket, és ez érvényes a technikai feladatot ellátó alkalmazottakra is.

A pedagógus és a szülő közötti egyenrangúságon alapuló partneri kapcsolat a pedagógiai munka alapvető eleme, amelynek alapja a közös cél: a gyermekek, tanulók érdekeit képviselni.

Azért, hogy a közös nevelés azonos elveken alapuljon, fontos a szülők és a pedagógusok összehangolt nevelői együttműködése. Mindkét fél érdeke, hogy az együttműködés formái, a találkozások minél hatékonyabbak legyenek és a tanulók problémáira közösen találjuk meg a legjobb megoldást. Ebben a folyamatban részünkről a legfontosabb az empátia és a bizalom.

Az intézmény Pedagógiai Programjáról, Szervezeti és Működési Szabályzatáról és a Házirendről a szülők az intézményvezető-helytettől, osztályfőnököktől vagy az intézményegység-vezetőktől kaphatnak tájékoztatást, illetve az intézményi honlapon olvashatják.

Célunk a családi szocializáció, a szülő indirekt módon való segítése.

A szülővel történő kapcsolattartási formák

- Napi kapcsolat szülő és pedagógus között.
- Igény szerinti kapcsolat a szülő és az iskolavezetés között.
- Osztályszintű szülői értekezlet - egy tanévben két alkalommal: tanév elején és félévkor— feladata, hogy tájékoztassuk a szülőket:
 - gyermekük előmeneteléről,
 - az osztály aktuális munkájáról, esetleges problémáiról,
 - az osztályban és az iskolában jelentkező feladatokról, változásokról.
- Szülői értekezlet – iskolai szintű – Aktuálisan szervezett az intézményt érintő fontos döntések esetén.
- Fogadó nap- minimum két alkalommal (félévi zárást, valamint tanévzárást megelőző hónap elején)
- Fogadó óra- nevelőtestület tagjainak, jelölt fogadó órái, melyen előzetes egyeztetés után kerül sor a megbeszélésre.
- Szülőklub – elsősorban a szülők kérésére szerveződik, az őket érdeklő kérdésekre kaphatnak választ, illetve hallgathatnak előadást /logopédus, gyógytornász, egészségügyi szakember részéről vagy a fogyatékosokat érintő jogszabályváltozásokról. Nevelési kérdésekben pszichológus vezetésével kaphatnak támogatást.
- Fogadó óra - lehetőség a szülők számára, hogy egyénileg kapjanak információt gyermekük előmeneteléről, magatartásáról, teljesítményéről, és lehetőség a pedagógusok számára, hogy párbeszédet, pedagógiai konzultációt folytassanak a szülővel, közösen találjanak megoldást pedagógiai, családi, egyéb problémákra.
- Nyílt órák, nyílt napok – célunk:
 - hogy a szülőket az iskolai nevelő-oktató munka tényleges támogatására megnyerjük,
 - a szülők is megtapasztalhassák gyermekük teherbírását, teljesítményét, reális képet alkotva ez által róluk,
 - a szülő a látottakat, tapasztaltakat az otthoni segítségnyújtásban is alkalmazni tudja.
- Intézmény weboldala: Az intézmény programjairól, aktuális hirdetményeiről kaphatnak felvilágosítást a szülők.
- Családlátogatás - a tanuló és a szülő megismerésének egyik legjobb módja. - Családjaink többségében az életvezetés az átlagostól lényegesen eltérő értékrendszerben működik. Ennek tapintatos ellensúlyozása is nagyon sok esetben a pedagógusra vár. Mindezt úgy

próbáljuk megoldani, hogy a pedagógus nem hivatalos személyként, hanem mint együttműködő partner van jelen.

- Segítséget, tanácsot adunk az iskolában végzett tanulók továbbtanulásához.
- Szülői munkaközösség működtetése, bevonása az intézmény életébe.
- Az iskolai ünnepélyeken, rendezvényeken való szülői részvétel támogatása.
- Együttműködési lehetőség a SOFI Életjel alapítványával.
- A szülői elégedettséget a továbbiakban is évente kívánjuk mérni, értékelni a tanévek végén.

Az iskola meglévő külső kapcsolatrendszere

Intézményünk feladatainak ellátása érdekében folyamatos kapcsolatot tart

- a Külső-Pesti Tankerületi Központtal,
- a kerület minden köznevelési intézményével,
- a nevelő-oktató munkát, az intézmény működését közvetlenül vagy közvetve segítő más intézményekkel,
- a társintézményekkel,
- a szakértői bizottságokkal,
- a gyermekjóléti alapellátás és a gyermekvédelmi szakellátás illetékes szerveivel,
- a XVIII. Kerületi Önkormányzattal,
- az oktatásért felelős mindenkori minisztériummal, államtitkársággal,
- ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karral,
- A XVIII. kerület felnőtteket ellátó intézményével a Gyöngyvirág Szociális Szolgálat Napközi otthonával,
- sportegyesületekkel, szövetségekkel – Speciális Olimpiai Szövetség,
- különféle egyesületekkel, alapítványokkal (Salva Vita, Down Alapítvány, Kézenfogva Alapítvány, ÉFOÉSZ, AOSZ, Budapesti Patrónus Alapítvány)
- intézményünk SOFI Életjel alapítványával,
- intézményünk – mint külső gyakorlóhely – segítséget nyújt, részt vállal a szakemberképzésben.
Kapcsolatok: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar, Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar.

A gyermekek, tanulók felvétele és átvétele

Kizárólag a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság határozata alapján vesszük fel a gyermekeket, tanulókat.

Óvodánk értelmi fogyatékosokkal valamint értelmi fogyatékosokkal és autizmus spektrumzavarral élő gyermekeket fogad.

A 8 évfolyamos általános iskolai tagozaton az enyhén értelmi fogyatékos tanulók osztályai mellett középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók összevont osztályai és értelmi fogyatékosokkal, valamint autizmus spektrum zavarral élő tanulók összevont osztályai működnek.

Szakiskolánk enyhén értelmi fogyatékos tanulók szakképesítését végzi.

A Készségfejlesztő Iskola középsúlyosan értelmi fogyatékos és a szakiskola előkészítő évfolyamát sikertelenül teljesítő enyhén értelmi fogyatékos tanulókat fogad.

Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegélynyújtás sikeres megvalósításához meghatározott szintű és mélységű elméleti és gyakorlati ismeret szükséges. Ezek megléte értelmi fogyatékkal élő tanulók esetén különböző mértékben korlátozott.

- Intézményünkben a gyerekek, tanulók testi épségéért a felügyeletükre kijelölt felnőtt a felelős.

Minden nevelési év, tanév megkezdésekor, ill. kirándulások, szabadtéri elfoglaltságok előtt, a felnőtt a gyerekek, tanulók életkorának ill. értelmi fejlettségének megfelelően ismerteti az egészségük ill. testi épségük megóvására vonatkozó előírásokat, veszélyforrásokat.

- Iskolán kívüli szervezett foglalkozásokhoz szülői engedély szükséges minden esetben.
- Baleset bekövetkezte esetén a gyerek felügyeletével megbízott felnőtt feladata az elsősegélynyújtás, a szülő értesítése, ill. szükség esetén mentő hívása.
- Bizonyos esetekben a gyerekeknek csak az a feladatuk, hogy felhívják a felnőttek figyelmét a bajra, ill. segítséget kérjenek.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása elsősorban a tanítási órákon belül és délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg.

Intézményünkben az elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb céljai:

- A tanulók értelmi képességeiknek megfelelően felismerjék a problémát, veszélyt,
- segítséget tudjanak kérni,
- alapvető segítséget tudjanak nyújtani.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái:

- oktatófilmek, ismeretterjesztő kiadványok, bemutatás, szemléltetés segítségével ismeretszerzés
- helyzetgyakorlatokkal, interaktív játékokkal gyakorlás, alkalmazás
- minden osztályfokon elvárható a mentők hívószámának ismerete: 104

A gyerekek, tanulók védelme érdekében a bejárati ajtók zárva tartandók. Azokon gyermek, tanuló csak felnőtt kíséretében, illetve szülői, ezt megerősítő osztályfőnöki engedéllyel hagyhatja el az épületet.

- Az udvaron is csak felnőtt felügyelete mellett lehet kint gyermek. Szabadtéri játékok-sporteszközök hinta, mászóka- használata esetén is fokozott felnőtt felügyelet szükséges.

Helyi tanterv

Kerettantervek megnevezése

51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről

- 11.1. melléklet Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam) http://kerettanterv.ofi.hu/11_melleklet_sni/enyhe/index_sni_enyhe.html (2017.08.13.)
- 11.2. melléklet Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam) http://kerettanterv.ofi.hu/11_melleklet_sni/kozep/index_sni_kozep.html (2017.08.13.)
- 11.3. melléklet Kerettanterv a szakiskolák számára
- 11.3.1. - Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve
- 11.3.2. - Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti kerettanterve

http://kerettanterv.ofi.hu/11_melleklet_sni/specszi/index_sni_specszi.html (2017.08.13.)

- 11.4. melléklet Kerettanterv a készségfejlesztő iskolák számára

<http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK16220-2R.pdf> (2017.08.13.)

Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei, figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét

- Elsősorban a komplex iskolatípusunk gyógypedagógiai területei számára kifejlesztett, kidolgozott tankönyveket használunk.
- A tankönyveket, fejlesztő eszközöket tanulóink számára térítésmentesen biztosítjuk.
- A gyógypedagógus feladata, hogy az intézmény Pedagógiai Programjában előírt, megfogalmazott célokhoz, feladatokhoz, az egyes tantárgyak tananyagának feldolgozásához leghatékonyabban igazodó, korszerű, a speciális nevelési-oktatási, fejlesztési szükségletnek megfelelő, a képességekhez jól alkalmazkodó tankönyvet, taneszközöket, módszereket válasszon.
- A korszerű IKT eszközök használatát (számítógép, interaktív tábla, projektor, tablet) kiemelkedően fontosnak tartjuk a nevelési-oktatási folyamatban a tanulási motiváció növelésére, az értelmi fogyatékosokkal élő gyermekek, tanulók sajátos tanulási és kommunikációs sajátosságainak megfelelő konkrét szemléltetés megvalósítására illetve a képi szemléletes gondolkodás segítésére, valamint a digitális kompetencia fejlesztésében. Használatukat folyamatosan fejlesztjük pedagógiai gyakorlatunkban.
- Életkori, fejlődési sajátosságoknak való megfelelés igénye: A taneszközöktől elvárjuk, hogy alkalmazkodjanak a különböző életkorban, fejlettségi szinten lévő gyermekek, tanulók igényeihez. Korai életkorban, súlyosabb értelmi érintettség esetén segítsék a megismerési vágy felkeltését, az érdeklődés irányítását, a felfedezési vágy kialakítását, motiváljanak a cselekedtetésre. Későbbi életkorban, magasabb fejlettségű intellektuális funkciók megléte

esetén fejlesszék az alkotásvágyat, a tanulási teljesítményvágyat, az önálló ismeretszerzést, az ismeretek alkalmazását, a kompetenciák sokoldalú fejlesztését.

- A differenciált fejlesztést, nevelést-oktatást lehetővé tevő eszközrendszert fejlesztünk.
- Egyéni fejlődési eltérések figyelembe vétele:
A szakértői véleményekben és az egyéni fejlesztési tervekben meghatározott, egyénre szabott célok, feladatok megvalósítása érdekében, elsősorban a gyengébb képességű, vagy autizmussal élő tanulók igényeihez alkalmazkodó, a legkedvezőbb tanulási, fejlődési tempót biztosító taneszközök választására, alkalmazására törekszünk.
- A valamilyen területen tehetséget mutató tanulóink tehetségének kibontakoztatásához szükséges taneszközök biztosítása (ének-zene, sport, ábrázoló tevékenység, kommunikációs képességfejlesztés, stb.)
- A BMM módszert, Béres Mária Montessori Mária módszere nyomán adaptált szabadtanulási-jellegű, fejlesztő eszközökön alapuló gyógypedagógiai hatásrendszert több kollégánk sajátította el akkreditált tanfolyamon. Az eszközök beszerzéséhez, a saját fejlesztésű eszközök elkészítéséhez anyagi forrás biztosítása szükséges.
- Esztétikum:
Olyan eszközöket választunk, amelyek között a tanulók jól érzik magukat, ami fejleszti ízlésüket és esztétikai igényességüket, illetve kompenzálja a családi háttér esetleges hiányosságait. Elvárásaink a taneszközökkel szemben: legyenek színesek, felhívó jellegűek, cselekvésre, beszédre ösztönzőek, biztosítsanak gazdag élményanyagot az ismeretszerzéshez.
- Tartósság, biztonságos használat:
A tanulóink által használt taneszközök rendkívül nagy igénybevételnek vannak kitéve. Ezért a tartalmi elvárások mellett lényeges szempont kiválasztásuknál a várhatóan hosszú élettartam, illetve a balesetveszély teljes kizárásával a biztonságos használat. A legmondosabb használat ellenére is hamar elhasználódnak taneszközeink. Pótlásuk azonban elengedhetetlen.
- További speciális és terápiás igények:
A társuló, vagy párhuzamos fogyatékoságoknak megfelelően választunk, készítünk taneszközt az azt igénylő tanulóink esetében pl. gyengénlátó tanuló taneszközei, autizmussal élő tanulóink speciális taneszközei.
- A verbális kommunikációjukban súlyosabban akadályozott tanulók számára az alternatív és augmentatív kommunikációt (AAK) lehetővé tevő eszközöket biztosítunk.
- A szomatopedagógiai fejlesztés, a gyógytestnevelés és a logopédiai ellátás további speciális eszközöket igényel.
- A különböző szenzoros, integrációs, mozgásos terápiák speciális eszközigényűek. Ezeket a fogyatékoságokból eredő hátrányok csökkentéséhez alkalmaznunk kell.
- A készségfejlesztő iskolában, szakiskolában a tanulók egyéni tanulási sajátosságainak megfelelő, és a szakmai, gyakorlati ismeretek oktatásához szükséges eszközöket, anyagokat használunk.

[A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai](#)

A kiemelt fejlesztési területek és a kulcskompetenciák minden értelmi fogyatékosági típusnál, és az ennek megfelelő iskolatípusnál máshogyan fogalmazhatóak meg. Intézményünk a kerettanterveknek megfelelően határozza meg feladatokat.

A kiemelt fejlesztési területek és kulcskompetenciák fogyatékosági típusonkénti ismerete minden kolléga számára kötelező.

A kiemelt területek és kulcskompetenciák fejlesztése komplexen áthatja a tantárgyi és a tanítási órán kívüli egyéb fejlesztési területeket.

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

Középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók

A fogyatékoságtípus iskolai fejlesztésében jellemző nehézséget jelent a nevelési, tanítási-tanulási folyamat eredményességének megragadása. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének klasszikus formái nem alkalmazhatóak.

Nem elsősorban az ismereteket, azok meglétét vagy hiányát ellenőrizzük, értékeljük, hanem az adaptív területek fejlődését, a készségek, képességek, kompetenciák változását.

A tanulók fejlődési tendenciáinak nyomon követésére alkalmazott eljárások

- folyamatos megfigyelés,
- szociális és személyiségfejlődés mérése a PAC (Pedagógiai Analízis és Curriculum) a tanuló fejlettségéhez és életkorához igazodó változatát használjuk:
 - PAC-1 - 6-16 éves és idősebb középsúlyosan értelmi fogyatékos személyeknél
 - PAC-2 16 évnél idősebb serdülő és felnőtt korú középsúlyosan illetve enyhén értelmi fogyatékos személyek számára
- Tantárgyi témaköröket lezáró kompetencialisták, feladatlapok,
- szituációs gyakorlatok,
- tevékenységtesztek,
- tantárgyi mérőlapok,
- versenyek, vetélkedők.

A diagnosztikus értékelés

- Az újonnan iskolánkba került tanulóink számára a két hónapos pedagógiai megfigyelés a PAC felmérésével, dokumentációjával, elemzésével zárul.
Mérés ideje: november 1. hete
- Régebben az intézményben tanuló diákjaink számára minden tanév májusában vesszük fel a PAC valamelyik változatát. A PAC-1 sztandard értékelését az osztályfőnökök szeptember első hetére készítik el, ez az általuk írt egyéni fejlesztési tervek alapja.

Időpont	Pedagógiai tevékenység
november 1. hete	PAC - 1 mérés új tanulók esetében, értékelés
november 2. hete	A szakértői vélemény, a mérés és a gyógypedagógiai megfigyelés alapján egyéni fejlesztési terv készítése új tanulók esetén
május 1-3. hete	PAC-1 felvétele tanulónként

május 4. hete	PAC -1 értékelése tanulónként
szeptember 3-4.hete	A szakértői vélemény, a mérés és a gyógypedagógiai megfigyelés alapján egyéni fejlesztési terv készítése. Egyéni fejlesztési terv mintája: 1.sz. melléklet

A fejlesztő (formatív) értékelés

Az értékelés elvei

- Tanulóink minden megnyilvánulását, teljesítményét értékeljük, ha az értékelés az adott esetben valamilyen funkcióval bír,
- az értékelés alapja a gyermek önmagához mért fejlődése, teljesítménye
- megerősítés közvetlen kapcsolatban van a teljesítménnyel, időben is egységben,
- az értékelés fejlesztő jellegű, pozitív, aktivizáló, megerősítő.
- Célja az, hogy a gyermeket a tanulás folyamatában, a készségfejlesztés, az ismeretelsajátítás, a kompetenciákkal való élni tudás különböző fázisaiban segítsük, motiváljuk, bátorítsuk, fejlesszük önismeretét.
- Az értékelés visszajelző funkcióját a gyógypedagógusok felhasználják a tanítás-tanulás, a fejlesztés folyamatának korrekciójában.

A tanulói teljesítmény értékelésének formái

- nem verbális megnyilvánulások – mimika, gesztusok, térközsabályozás,
- szóbeli értékelés – az előzőekkel együtt, azokkal szoros összhangban,
- írásbeli értékelés - feladatlapon, felmérőlapon, füzetben tanulócsoportonként változó egyezményes jellel, 5. évfolyamtól érdemjeggyel azoknál a tanulóknál, akik ezt igénylik, akikre ösztönzően hat, és akik elemi szinten értelmezni tudják.
- A szimbólumokkal és az érdemjeggyel való értékelésnél következetesen ügyelünk arra, hogy az valódi teljesítményt fejezzen ki, hogy kellően differenciált legyen, s honorálja az egyéni erőfeszítést.
- Ez az értékelés mindig az ellenőrzést követően azonnal a teljesítmény mellé kerül hibajavítással, a jó megoldások jelölésével, a hiányok pótlásával.

A szummatív értékelés

- Tanulóink teljesítményének értékelését, minősítését a tantervi követelmények figyelembe vételével végezzük.
- Minden évfolyamon félévkor és év végén a magatartás, a tanulási motiváció (szorgalom) és a szociális fejlettség értékelése mellett tantárgyanként rövid szöveges értékelést adunk.

Értékelési rendszer

Évfolyam	Félév	Tanév vége
1. osztály	<p>szöveges félévi értesítő- iskolai nyomtatvány</p> <p>1. sz melléklet</p> <p>Tantárgyanként:</p> <p>kiválóan teljesített jól teljesített megfelelően teljesített felzárkóztatásra szorul</p>	<p>szöveges év végi értékelés - iskolai nyomtatvány</p> <p>2. sz. melléklet</p> <p>Bizonyítvány</p> <p>Tantárgyanként:</p> <p>kiválóan teljesített jól teljesített megfelelően teljesített felzárkóztatásra szorul</p>
2. osztály	<p>szöveges félévi értesítő- iskolai nyomtatvány</p> <p>Tantárgyanként:</p> <p>kiválóan teljesített jól teljesített megfelelően teljesített felzárkóztatásra szorul</p>	<p>szöveges év végi értékelés - iskolai nyomtatvány</p> <p>Bizonyítvány</p> <p>Tantárgyanként:</p> <p>jeles (5) jó (4) közepes (3) elégséges (2) elégtelen (1)</p>
3-8. osztály	<p>szöveges félévi értesítő- iskolai nyomtatvány</p> <p>Tantárgyanként:</p> <p>jeles, jó, közepes, elégséges, elégtelen</p>	<p>szöveges év végi értékelés - iskolai nyomtatvány</p> <p>Bizonyítvány</p> <p>Tantárgyanként:</p> <p>jeles, jó, közepes, elégséges, elégtelen</p>

Az autizmussal élő tanulók értékelési elveihez hasonlóan értelmezzük az érdemjegyeket az értelmileg akadályozott, középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók esetében is:

- A fokozatok a legutolsó minősítéshez viszonyított állapotot, valamint a tantárgyi tantervekben meghatározott tartalmak elsajátításának mértékét tükrözik.
- **Jeles** az, aki: sokat fejlődött, a minimális teljesítményeknél sokkal többet teljesített.
- **Jó** az, aki: fejlődött, a minimális teljesítményeknél többet teljesített.

- **Közepes** az, aki: részterületen fejlődött, a minimális teljesítmények teljesítésével.
- **Elégséges** az, aki nem fejlődött, de a minimális teljesítményeket teljesítette.
- **Elégtelen** az, aki: nem fejlődött, vagy hanyatlott, a minimális teljesítményeket nem teljesítette.

A magatartás és szorgalom minősítésének elvei

Az értelmileg akadályozott tanulók személyiségének sajátosságai miatt az általános iskolánkban a magatartást és a szorgalmat nem minősítjük.

- Tanulóink magatartási sajátosságai, magatartási zavarai többnyire sérülésspecifikusak, s a tanuló által nehezen kontrollálhatók, befolyásolhatók.
- A tanulási motivációk intenzitásának, változásának megragadását értjük a szorgalom értékelésén.
- A magatartás és szorgalom értékelését folyamatosan, szóban, a tanuló számára érthető módon közöljük.
- Évente két alkalommal, félévkor és év végén szóvegesen értékeljük.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók

Tanulóink értékelése

Tanulóink értékelése folyamatos és motiváló hatású, a tanuló állapotának megfelelően differenciált. Jellemzője, hogy, egyénre szabott, konkrét és az egész személyiséget figyelembe veszi. A személyiség alakulására, az attitűdök fejlődésére is irányul. Törekszik feltárni a pozitívumokat és hiányosságokat a tanulási képességek területén, valamint megoldási módokat ad a javításra.

Az ellenőrzési rendszerünk kiterjed:

- A személyiségjegyek alakulására, fejlődésére.
- Az egyén és a csoport szocializációjának alakulására.
- Magatartás és viselkedésformákra intézményen belül és kívül.
- A tanuláshoz, munkához szükséges képességek, készségek fejlődésére.
- Az adott tantárgyhoz, tanulmányi munkához, kapcsolódó ismeretek, tevékenységek és alkotások fejlődésének ellenőrzésére.

A neveltek képességeinek, készségeinek mérése

Diagnosztizáló értékelés, mérés alá vont területek	Ellátási területek	Módszerek
Figyelem, érzékelés- észlelés, emlékezet, gondolkodási műveletek mérése	Habilitációs és rehabilitációs foglalkozás	strukturált megfigyelés csoportban és egyénileg Pedagógiai diagnosztikai intézményi rendszer kidolgozása a 2017/18-as tanévben, bevezetése a 2018/19-es tanévben
Mozgásállapot, testtartás, terhelhetőség, rendellenesség megállapítása	gyógytestnevelés	Orvosi ajánlás, megfigyelés csoportban és egyénileg

Kommunikációs készség, beszédértés, hangképzés, beszédképesség szintjének mérése	logopédia	megfigyelés csoportban és egyénileg
--	-----------	-------------------------------------

Tanuláshoz kapcsolódó formatív és szummatív értékelés

Formái	Gyakorisága	Dokumentálása, nyilvánossága
Szóbeli feleltetés (differenciáltan) főleg a felső tagozaton	a rögzítést, megerősítést, gyakorlást követően	nyilvános szóbeli visszajelzés a tanulóknak, önértékelés alkalmazása a felsőben
Írásbeli munka feladatlappal (differenciáltan, segítségnyújtással) önálló feladatmegoldás	folyamatosan a tanítás – tanulás didaktikai egységeiben	Segítségnyújtás és javítás folyamatosan. Az értékelésnél a segítségnyújtás mértékét figyelembe kell venni és rögzíteni kell az írásbeli munkán.
Házi feladat (differenciáltan) a fejlettségnek megfelelő tartalommal és terjedelemmel tárgy, produktum, gyűjtőmunka, szorgalmi munka	folyamatosan a gyakorlást és megerősítést szolgálva témához, tematikus egységhez kötötten	tanári ellenőrzés, önellenőrzés nyilvános, közösség előtt, szóbeli, írásbeli visszajelzés dokumentálás

- A tanulók sérüléséből, a nagyon eltérő mértékű előzetes ismereteiből, szokás- és normarendjéből adódóan folyamatos ellenőrzést, értékelést végzünk – az önállósítás tevékenységeiben, a környezetellátás tekintetében, a játéktárgyak és az egyszerű kézi szerszámok, eszközök használatában, a tankönyvek, taneszközök, füzetek használatában, kezelésében.
- Lemaradás esetén egyéni megsegítést adunk.
- Gyakorisága: folyamatosan.
- Az értékelést minden tanév elején (szeptember 15-ig) meg kell előznie a pedagógiai diagnosztikai folyamatnak. Ez feltárja, hogy a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók milyen szinten működnek: az előzetes tudás, a hozott ismeret milyen körre terjed ki, a tevékenység milyen szinten működik.

Tanulónk értékelése, minősítése

Iskolánkban az értékelés elsődlegesen a tanuláshoz való pozitív viszonyt, a motiváltságot, a közösséghez tartozás megerősítését segíti. Hozzájárul az önismeret alakításához, az önelfogadáshoz.

A szóbeli és írásbeli értékelés, ellenőrzés komplex egységet alkot, esetenként más tevékenységi formákat (pl.: versenyeken való részvételt, gyűjtőmunkát) is preferál.

Diagnosztikus értékelést alkalmazunk a különböző pedagógiai döntések, beavatkozások, fejlesztések, a tanítás – tanulás valamely nagyobb egységének megkezdése előtt

- tanév elején tanmenetek, fejlesztési tervek készítésekor
- egy – egy új tanuló érkezésekor
- tantervi téma megkezdésekor.

Így a kapott információk képet adnak arról, milyen feltételekkel (hiányok, kiemelkedő ismeret, követelményekhez való megfelelés) indíthatjuk az adott folyamatot.

Formatív értékelés a tanulási – tanítási folyamat elősegítője, amely lehetővé teszi számunkra a tanulási hibák és nehézségek feltárását, a differenciált javítás és pótlás megalapozását, az alkalmazott módszerek hatékonyságát.

Lezáró (szummatív) mérést, értékelést végzünk a tanulási folyamat nevezetesebb szakaszainak zárásakor

- témazáráskor
- félévkor és tanév végén
- 1. és 2. évfolyamon negyed évente tájékoztató értékelés a tanuló fejlődéséről.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulóinkat **első évfolyamon, és a második évfolyam első félévében szövegesen értékeljük.** Az év végi illetve a félévi értékelés részét képezi a tanulók tantárgyainak részletesebb értékelése is. Második évfolyam második félévétől érdemjeggyel osztályozunk. Kivéve a hon és népismeret, valamint az etika tantárgyakat, amiket továbbra is szövegesen értékeljük.

A szöveges értékelésben, átfogó leírást adunk a tanuló tanulmányi eredményeiről, fejlődéséről, továbbá az alábbi minősítéseket használjuk:

kiválóan teljesített,
jól teljesített,
megfelelően teljesített,
felzárkóztatásra szorul,
felzárkóztatásra szorul figyelmeztetéssel.

Kiválóan teljesít a tanuló, ha a tantervi követelményeknek kiválóan eleget tesz. Ismeri, érti a tananyagot, abban jól tájékozódik és alkalmazza megszerzett tudását. Megfigyelései pontosak, képes koncentrálni a feladatra. Tanulási tevékenységét motiváltan, kreatívan végzi. Önállóan, megfelelő tempóban dolgozik. Munkái igényesek, esztétikusak.

Jól teljesít a tanuló, ha a tantervi követelményeket apróbb hiányosságokkal teljesíti, alkalmazásnál, számonkérésnél időnként rávezetést igényel. A tanulás folyamatában aktivizálható. Megfigyeléseiben, önálló munkavégzésében több alkalommal irányítást igényel. Munkái igényesek, esztétikusak.

Megfelelően teljesít a tanuló, ha a tantervi követelményeket pontatlanul, hiányosan teljesíti, ismeretei felidézésében segítséget, esetleg eszközhasználatot igényel. Ismeretei pontatlanok, felszínesek. Teljesítménye, figyelme, aktivitása hullámzó. Hiányosságai pótlásában kevésbé motivált.

Felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz eleget, továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Feladattudata kialakulatlan. Figyelemkoncentrációja alacsony szintű, rövid ideig tartó. Tanulási motivációja alacsony szintű. Nem képes önálló feladatvégzésre.

Felzárkóztatásra szorul figyelmeztetéssel, ha a tantervi követelményeket nem képes teljesíteni. Lemaradás tapasztalható valamennyi területen. A továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel sem rendelkezik. A tanulás iránt közömbös, hanyag, feladattudata alacsony szintű.

A" felzárkóztatásra szorul/Felzárkóztatásra szorul figyelmeztetéssel" minősítéseknél, kötelező a tanuló gyenge teljesítményének folyamatos jelzése a szülő felé, a hatékony együttműködés kialakítása, rendszeres konzultációk, hiánypótló, felzárkóztató lehetőségek biztosítása, illetve egyéb szakemberek bevonása a fejlesztés folyamatába.

A tanév eleji ismétlést követően felmérésben ellenőrizzük a különböző tantárgyakban elsajátított ismeretek szintjét. Félévkor és év végén felmérésben ellenőrizzük a tanév adott szakaszának eredményességét a tantárgyakból. A felmérések eredménye a félévi és az év végi minősítés kialakításakor döntő fontosságú lehet.

Ezekhez a felmérésekhez egységes felmérési rendszert dolgoztunk ki.

Az egyes tananyagrészek összefoglalása után tudáspróbát írnak a tanulók.

A különböző tantárgyakból a pedagógus írásbeli feleletet kérhet azon tananyagrészek egy-egy óras anyagából, melynek elsajátítását minden tanulónál egy időben ellenőrizni akarja a tananyagban történő továbbhaladás érdekében.

Ha az értékelést feladatlapokkal végezzük, akkor az adott szakasz követelményeihez igazított feladatlapok minősítésekor az alábbi értékeket alkalmazzuk alsó és felső tagozaton:

%	minősítés	osztályzás
100 – 91 %	kiválóan teljesített	5
90 – 76 %	jól teljesített	4
75 – 56 %	megfelelően teljesített	3
55 – 31 %	felzárkóztatásra szorul	2
30 – 0 %	felzárkóztatásra szorul	1

- Az írásbeli beszámoltatásoknál figyelembe vesszük tanulóink terhelhetőségének korlátait.
- Hosszabb szünet utáni első tanítási napon nem élünk az írásbeli beszámolás lehetőségével.
- A felmérések ütemezéséről az ismétlő időszak végén tájékoztatni kell a tanulókat. A tudáspróbákról legalább két tanítási nappal előbb értesítjük a tanulókat.
- Azoknál a tanulóinknál, akiknél az írásfejlődés akadályozott, az íráskészség szintje nem éri el az adott osztályfok követelményét, lehetővé kell tenni a szóbeli feleletet.
- Azon tanulóknál, akiknél az olvasási készség szintje akadályozza a feladat megértését, szintén lehetővé kell tenni a szóbeli feleletet.
- Tanulóink minden tantárgyból szóban is felelnek, hogy kommunikációs kultúrájuk fejlődését folyamatosan kontrollálhassuk, fejleszthessük.
- A szóbeli beszámoltatások elvárásai igazodnak a tanuló egyéni képességeihez.

Minden esetben a gyermek önmagához mért teljesítményének értékelése történik meg. Ha kell kérdésekkel, segédeszközökkel (vázlat, képi támogatás) segítjük a tanuló feleletét.

- A tudáspróbák eredménye a szóbeli feleletek eredményével azonos értékű.
- A különböző tanulászervezési eljárások szükségessé és lehetővé teszik a tanulók értékelésének sokoldalúságát:
 - a pedagógus értékelheti az önálló anyaggyűjtést,
 - a csoportban végzett munkát.
 - vagy az egyes projektek végén létrejött produktumot is.
- A szülők tájékoztatása a tanulók előmeneteléről történhet szóban - szülői értekezleten, fogadóórakon, egyéni beszélgetések során - írásban az üzenő- és a tájékoztató füzetben, bizonyítványban.
 - Félévkor a tájékoztató füzetben, tanév végén a bizonyítványban adunk információt a szülőknek.
 - A minősítés (szöveges, vagy érdemjeggyel minősítő) be kell írni a tájékoztató füzetbe, hogy a szülő rendszeresen, de legalább havonta egyszer információt kapjon gyermeke tanulmányi előmeneteléről.
 - A minősítés formái megegyeznek az iskolai dokumentumokba bejegyzettekkel.

A magatartás és a szorgalom értékelése

- A magatartás és a szorgalom értékelési rendszere segíteni kívánja tanulóink komplex személyiségfejlődését, szocializálódását, a tanulás, a munka értékékként való kezelését.
- Tanév közben, a tanulók magatartását és szorgalmát rendszeresen értékeljük tanítási órákon, tanórán kívüli foglalkozáson.
- A szóbeli és az érdemjegyes minősítés havi gyakorisággal történik.
- Alsó tagozaton egyezményes jelekkel (pontokkal, csillagokkal) is jelezzük tanulóink és szülei felé véleményünket, észrevételeinket.
- Az ellenőrző munkába törekszünk a tanulókat is bevonni, hogy az értékelés realitásabb, tanulók számára érthető, elfogadható legyen.
- Az egyes tanulók magatartási és szorgalmi érdemjegyét az osztályfőnök dönti el az osztályban dolgozó pedagógusok véleményének összegzésével. Ellentétek esetén az érdemjegyről az osztályozó értekezlet hoz döntést.

Magatartás értékelése

Példás (5)

Az iskola írott és íratlan szabályainak maradéktalanul és folyamatosan eleget tesz, iskolai és iskolán kívüli viselkedése példamutató.

Tanáraival, a felnőttekkel, társaival szemben tisztelettudó, udvarias.

Segíti társait a közösségi és tanulmányi munkában.

Jó (4)

Az iskola szabályait a legtöbb esetben betartja.

A felnőttekkel és társaival udvarias.

Tevékenységevel, magatartásával segíti a közösséget.

Változó (3)

Az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be.

Tanórai és iskolán kívüli magatartásával kapcsolatban többször merül fel kifogás.

Időnként udvariatlan felnőttekkel és társaival, előfordul, hogy megbízhatatlan, néhány igazolatlan órája, mulasztása van - ez esetleg önhibáján kívül.

Van osztályfőnöki, szaktanári figyelmeztetése, intője.

Rossz (2)

A házirend előírásait rendszeresen megsérti.

Felnőttekkel udvariatlan és gyakran tiszteletlen, társaival becstelenül, durván, veszélyesen bánik, gyöngébb társait bántja, csúfolja.

Fegyelmezetlen az óra alatt és az órán kívül is.

Több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

Szorgalom értékelése

Példás (5)

Képességeihez mérten mindig felkészülten jelenik meg órán, felszerelése hiánytalan, feladatait gondosan végzi, munkái esztétikusak.

A tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat.

Önként vesz részt tanórán kívüli programon, versenyeken.

Jó (4)

Felkészülten vesz részt a tanítási órán, felszerelése rendes és rendszerint hiánytalan, munkáit általában gondosan végzi, alkalmanként szorgalmi feladatokat is végez.

Önálló munkára könnyen motiválható.

Óra alatt túlnyomó részt aktív.

Változó (3)

Tanulmányi eredménye elmarad képességeitől.

Felszerelése olykor hiányos és időnként rendetlen, munkáit nem mindig végzi kellő gondossággal.

Feladatai elvégzését esetenként elmulasztja, s nem is igyekszik azok pótlására.

Nehezen vehető rá önálló ismeret- és anyaggyűjtésre.

Hanyag (2)

Tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen, feladatait rendszeresen nem végzi el.

Szorgalmi, ajánlott feladatokat nem végez, a szükséges ismereteket sem hajlandó elsajátítani.

Munkáit felületesség, igénytelenség jellemzi.

- A magatartás, a szorgalom értékelésénél maximálisan figyelembe vesszük az önmagához képest elért pozitív változást, fejlődést, amelynek szóban és írásban történő dokumentálással adhatunk nagyobb hangsúlyt.
- Minden esetben figyelembe veendő a tanuló sajátos nevelési igénye, fizikai, kognitív és érzelmi állapota.

A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

- Intézményünkben a szakiskolai, készségfejlesztő iskola osztályainak gyakorlati képzésében alkalmazunk csoportbontást.
 - A tanulók fogyatékoságából fakadó tanulási és motoros jellemzők miatt 4 fő felett a gyakorlati tevékenységeknél az osztályokat tanulócsoporthoz bontjuk.
- A készségfejlesztő iskolai osztályokban az enyhén értelmi fogyatékos és a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók eltérő tantervei nyomán az egyes tantárgyakban, illetve az eltérő képességstruktúrából fakadóan a kultúrtechnikai tantárgyakban is alkalmazhatunk csoportbontást.
- A nagyobb létszámú (10 főt meghaladó) tanulócsoporthoz esetében az idegen nyelv és az informatika órákat, valamint a szakmai órákat, kultúrtechnikai órákat lehetőségek és különleges igények szerint bontva is tervezhetjük, hogy a differenciált képességfejlesztést, a tanulók

specializáltabb ismeretszerzési, gyakorlási és alkalmazási, valamint kommunikáció-fejlesztési igényeit ki tudjuk elégíteni.

- Az alsó és felső tagozatos összevont osztályokban (értelmileg akadályozott, és intézményen belül külön nevelkedő autista tanulók osztályaiban) is szükség lehet csoportbontásra, ha más-más tantárgyak oktatása zajlik a különböző összevont évfolyamokon.
- Csoportbontás szükséges lehet a délutáni foglalkozások szervezéséhez is, hogy a fejlesztés a leghatékonyabb módon és a tanuló érdeklődésének, képességeinek megfelelően (tehetségfejlesztés), valamint a tanulói terhelhetőséget figyelembe véve ideális létszámmal változatos tartalommal folyjon.
- A tanórán kívüli foglalkozások közé tartoznak a tanévben meghirdetett, szervezett témákhoz kapcsolódó foglalkozások, kulturális programok, előadások és a témanapi szervezett foglalkozások is. Ezek a foglalkozások is járnak, csoportbontással.

Az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Intézményünkben a tanulók fejlődését, hasznos szabadidő-eltöltését szolgáló egyéb foglalkozások a következők:

- napközis foglalkozások
- tanulószoba
- szakkörök
- felzárkóztató foglalkozások
- sportkörök
- tanulmányi, valamint kulturális versenyekre való felkészítés (időszakos)
- egyéni tehetség gondozó programok (online programok)
- énekkar

Az egyéb foglalkozások csoportjait 5-13 főig szervezzük, általában az életkorok, osztályfokok szerint.

- Ez alól kivétel a különböző érdeklődés és képességek szerinti csoportszervezés. pl. Szakkörök, sportkörök csoportjai

Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az egészségnevelési elvek részletesen a Nevelési Programban olvashatóak.

Környezeti nevelési elvek

Napjainkban a tudatosan, világra nyitott szemlélettel élő ember egyik fontos személyiségjegye a természeti és épített környezetéért való tenni akarás, a fenntartható környezet megóvása melletti elköteleződés.

Intézményünk valamennyi dolgozója kiemelten fontos feladatának tekinti tanulóink környezettudatos magatartásának kialakítását, a természet szépségeit felismerő, óvó felnőttekké való nevelését.

Mivel intézményünk Budapesten, egy több ezer lakosú lakótelepen található, így különösen fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink megtanuljanak környezeti értékeket teremteni, és a már meglévőkről gondoskodni.

Alapelveink

hogy az értelmi fejlődés épekétől eltérő sajátosságaival élő tanulóink

- pozitív érzelmi odafordulással,
- felelősséggel éljenek természeti környezetükben,

- az intézményi komplex gyógypedagógiai fejlesztés hatására elért lehető legoptimálisabb munkaképességek pedig lehetővé tegyék a társadalmilag hasznos környezetvédelmi munkavégzésben az integrációt.
- fontos, hogy megtanulják tanulóink, hogy miként kell gazdálkodni a környezetünk erőforrásaival,
- a választott programok, alkalmazott módszerek hangsúlyosan fejlesszék a tanulók szociális képességeit, és lehetőséget adjanak új környezetvédelmi ismeretek megszerzésére.

Általános céljaink

- Érték és szokásrendszer kialakítása, személyes aktivitás fokozása.
- Tanulóink ismerjék fel, az őket körülvevő természet jelenségeit, elemi ok-okozati összefüggéseit, szépségeit.
- Minden lehetőség kihasználása a tanórán kívüli, gyakorlati irányultságú ismeretszerzésre, amely megalapozza a személyes felelősségen alapuló, környezetkímélő, takarékos életvitelt.
- Tanulóink felkészítése arra, hogy tudásszintjükhez mérten megértsék a természetet, a társadalom, a gazdaság terén mutatkozó fenntarthatósági problémákat, felkeltve az igényt az egészséges életmódra, a szűkebb lakókörnyezet értékeinek megóvására

Kiemelt céljaink

- Környezettudatos magatartás készségeinek, képességeinek kialakítása.
- Tantárgyi ismeretek elsajátítása, gyakorlatorientált támogatása, ismeretek alkalmazása.
- Környezetük, saját személyük iránti igényesség belső elvárásának kialakítása.
- Az energiatakarékosság, a hulladékgazdálkodás ökoszemléletű fontosságának megismerése, alkalmazása.
- Együttműködési képesség fejlesztése.
- „A gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan” elv alapján mintát, tapasztalatot nyújtani tanulóinknak a szűkebb, iskolai, otthoni, lakóhelyi környezetben a környezetvédelemmel kapcsolatos gondok, problémák észrevételére, cselekvő beavatkozásra.
- megtanítani, személyes tapasztalatot szerezni a környezeti konfliktusok kezelésére; érzékennyé, motiválttá tenni a feladatok elfogadásában.

Képességek, készségek, melyek kialakítása, fejlesztése szükséges a cél elérése érdekében:

- Problémamegoldó gondolkodás
- Ökológiai szemlélet, gondolkodásmód
- Kreativitás
- Együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód
- Kommunikáció, médiahasználat
- Állampolgári részvétel és cselekvés
- Értékelés és mérlegelés készsége

Feladataink

- Intézményi és csoport szokásrendszerek tervezése, kialakítása.
- A természet szépségeinek, jelenségeinek megismerése tanórákon, tanórán kívüli tevékenységek alkalmával.
- Személyes, nevelői példamutatás.
- A cselekvéses tapasztalatokon nyugvó lehető legönállóbb ismeretszerzés, és támogatott kutatómunka szorgalmazása.
- Az intézmény kertjének, környezetének gondozása.

- Kiskunmajsa-Tajó táborhely természeti és épített környezetének gondozása.
- Veszélyeztető tényezők, környezeti ártalmak bemutatása tanórákon, szervezett ismeretterjesztő programokon.
- Praktikus újrahasznosítási ismeretek tanítása, alkalmazása.
- Természeti veszélyhelyzetek figyelemmel kísérése, ismertetése, tájékozódás a világ természeti jelenségei között.
- Környezetünkben élő védett állatok, növények ismerete, téli madár és állatvédelmi ismeretek, gyakorlatorientált támogatása.
- Tudatos vásárlói szokások egyéni képességek szerinti kialakítása.
- Energiatakarékosság lehetőségeinek ismertetése, ismeretek gyakorlati alkalmazása.
- Programszervezés az intézményben és a környezeti nevelés egyéb helyszínein.
- Kapcsolattartás külső partnerekkel.
- Programok anyagi erőforrásainak tervezése, biztosítása.
- Testi-lelki egészség tudatos kialakítása.
- A tanulási folyamat változatos terepen, korszerű pedagógiai módszerekkel (páros, csoportos, kooperatív, projekt) valósuljon meg.
- Valamennyi tanulási tevékenység építsen a tanulók előzetes tudására és segítse a környezettudatos magatartás kialakulását.
- Pályázatokba, felhívásokba, környezetvédelmi témájú vetélkedőkbe, akciókba bekapcsolódva megtapasztalni a szűkebb és iskolán kívüli környezet tenni akarását és tenni tudását, összefogását.
- Kirándulások, erdei iskolák szervezésekor a környezeti nevelés lehetőségeinek, tervezése, megvalósítása.

A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Minden pedagógus kötelessége, hogy közreműködjön a gyermekek, tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. Tanulóink az esélyegyenlőség szempontjából sajátosságaik révén kiemelten érintettek.

Minden pedagógiai tevékenységet végző dolgozó az alábbiak alapján köteles megszervezni és végezni munkáját:

- Egyetlen gyermek, tanuló sem kerülhet hátrányos helyzetbe származása, színe, neme, vallása, nemzeti vagy etnikai hovatartozása, nemi identitása vagy orientációja, illetve bármilyen más oknál fogva.
- Minden gyermek, tanuló számára biztosítani kell a fejlődéséhez szükséges feltételeket; biztosítani kell a családi, vagyoni helyzetből fakadó hátrányok leküzdését, a tanuló képességeinek, tehetségének kibontakoztatását.
- Rendszeres kapcsolatot kell tartania a szülőkkel/gondviselőkkel, a családokkal.
- Segíteni, illetve biztosítani kell a tanulói szervezetek, a diákönkormányzat létrejöttét és működését.
- Biztosítani kell, hogy a tanulók megismerjék jogukat, és véleményt nyilváníthassanak az őket érintő kérdésekben.
- A gyermek, tanuló számára biztosítani kell, hogy nevelése és oktatása biztonságos és egészséges környezetben folyjon; óvodai nevelési és iskolai tanulmányi rendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsuk ki.
- A gyermekek, tanulók személyiségi jogait tiszteletben kell tartani.

- A tanuló joga, hogy, értelmi, és társuló testi, érzékszervi beszéd- vagy más fogyatékoságának megfelelő pedagógiai ellátásban részesüljön.
- Az iskolának együtt kell működnie a gyermekvédelemmel foglalkozó más hatóságokkal, szervezetekkel, személyekkel, annak érdekében, hogy elősegítse a gyermek családban történő nevelkedését, a veszélyeztetettség megelőzését és megszüntetését.

Különleges figyelmet fordítunk a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokra.

Az egyenlő bánásmód érvényesülésének területei

Az intézmény fő célja, hogy biztosítsa az intézményen belül az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését.

Az intézmény szolgáltatásaihoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl célul kell kitűzni az esélyteremtést, támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását a hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók hátrányainak kompenzálása és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében az intézmény minden tevékenysége során

- a beiratkozásnál,
- a fejlesztésben és a tanítási-tanulási folyamatban,
- a tanórán kívüli tevékenységekben,
- a gyerekek egyéni fejlesztésében,
- az értékelés gyakorlatában,
- a fegyelmezés, büntetés és jutalmazás gyakorlatában,
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében,
- a továbbtanulásban, pályaorientációban,
- a humán erőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében,
- a partnerség-építésben és kapcsolattartásban a szülővel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

Az egyenlő bánásmód megsértésének következményei

Az esélyegyenlőségi célok elérése érdekében aki faji, vallási, egészségi, szociális helyzete, nemi identitása vagy orientációja, fogyatékosága miatt hátrányosan megkülönbözteti bármelyik tanulónkat, az ellen fegyelmi eljárást kell indítani.

Szükség esetén egyéni és csoportos foglalkozásokat, továbbképzéseket kell tartani.

A kötelezettségek teljesítéséért felelősek:

- Az intézményvezető felelős azért, hogy az intézmény minden dolgozója, tanulója, a szülők és a társadalmi partnerek számára elérhetőek legyenek a jogszabályok és a szükséges információk. Az igazgató felelőssége annak biztosítása is, hogy az intézmény dolgozói minden ponton megkapják a szükséges felkészítést. Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg kell tennie a szükséges lépéseket.
- Az intézményvezető-helyettes felelős az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálásáért.
- A tantestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjon minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel

kapcsolatos ismereteit bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyen. A tantestület minden tagjának felelőssége továbbá, hogy az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezze azt a felettesének, illetve az illetékes munkatársának.

- Minden dolgozónak, valamint az intézménnyel kapcsolatban állóknak, valamint szolgáltatást nyújtóknak felelőssége, hogy ismerje az esélyegyenlőséget biztosító jogszabályokat, magára nézve is kötelezőként kövesse azt, és együttműködjön az intézmény vezetőségével és tantestületével.
- Az intézmény pedagógusainak munkájuk során: fel kell ismerni, és fel kell tárni a gyermekek, tanulók problémáit, meg kell keresni a problémák okait, segítséget kell nyújtani a problémák megoldásához, jelezni kell a felmerült problémát.
- Minden pedagógiai munkát végző feladata, hogy megelőzze, elhárítsa, vagy enyhítse azokat a gyermekre ható károsodásokat, amelyek egészséges személyiségfejlődését megzavarják, vagy meggátolják; másrészt segítse azoknak a pozitív hatásoknak az érvényesülését, amelyek hozzájárulnak a gyermek társadalmilag is értékes képességeinek kibontakoztatásához és kifejlesztéséhez.

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló pedagógiai tevékenységek

Intézményünk pedagógiai munkáján belül kiemelten az alábbi tevékenységek szolgálják az esélyegyenlőségének biztosítását:

- rehabilitációs, rehabilitációs, felzárkóztató foglalkozások,
- egyéni és csoportos tehetség gondozó foglalkozások,
- differenciált oktatás és képességfejlesztés, az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás és tanórán kívüli tevékenység megszervezése,
- az informatikai és infokommunikációs eszközök használata, az Internet hozzáférés biztosítása, és ezek értelmes, a célnak megfelelő, biztonságos és etikus használatának megtanítása,
- élet és pályatervezés,
- a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- a családi életre történő nevelés,
- az iskolai étkezési lehetőségek,
- az egészségügyi szűrővizsgálatok,
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
- a szülővel való együttműködés,
- tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról,
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni, vagy csoportos használata,
- a nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai,
- a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése.

A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

Az értelmileg akadályozott, középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulóink speciális fejlesztési lehetőségei, pszichés állapota miatt az előzőekben részletezetten sajátosan értelmezhető a magatartás és a szorgalom értékelése. Nem értékeljük a bizonyítványban.

Bizonyos területeken való kiemelkedő teljesítmények azonban az ő esetükben is jellemzőek lehetnek. Kiemelkedőek lehetnek a sport teljesítmények, a kulturális versenyeken való részvétel, a művészeti munkák.

A jutalmazásra minden tanuló esetében javaslatot tehet az

- osztályfőnök,
- illetve a gyermekekkel közvetlen kapcsolatban álló intézményi dolgozó.

A tanulók jutalmazása

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten

- példamutató magatartást tanúsít,
- vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
- vagy az iskolai, illetve az iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön, vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
- vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírvének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesíti.

Az iskolában – a tanév közben – elismerésként a következő dicsérek adhatóak:

- szaktanári/napközis nevelői dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- intézményvezetői dicséret,
- nevelőtestületi dicséret.

A dicséretek minden esetben írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő tanulmányi és közösségi munkát végzett tanulók a tanév végén:

- szaktárgyi teljesítményért,
- példamutató magatartásért,
- kiemelkedő szorgalomért,
- példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért dicséretben részesíthetők.

A dicséretet a tanuló bizonyítványába be kell jegyezni.

Záradékok

Példamutató szorgalmáért nevelőtestületi dicséretben részesül.

- Ha a tanuló legalább két tantárgyi dicséretben részesült a tanév során.(A két tantárgyból csak az egyik lehet készségi tárgy.)

Kiváló tanulmányi eredményéért nevelőtestületi dicséretben részesül.

- Ha a tanuló tanulmányi eredménye kitűnő.

Kiemelkedő közösségi tevékenységéért nevelőtestületi dicséretben részesül.

- Ha a tanuló tanulmányi, sportversenyen, kulturális rendezvényeken kiemelkedően szerepel.

Az a tanuló, aki év végére kitűnő tanulmányi eredményt ért el, vagy példamutató szorgalmat tanúsított vagy kiemelkedő közösségi munkát végzett, oklevelet és/vagy könyvjutalmat kaphat, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehet át.

Az iskolai szintű versenyek eredményes helyezettjei oklevelet és/vagy könyvjutalmat kaphatnak, melyet az iskola közössége előtt vehetnek át.

Az iskolai rendezvényeken való szereplésért a tanulók intézményvezetői elismerésben/ dicséretben részesülhetnek.

Az iskolán kívüli versenyeken, sportversenyeken, előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók intézményvezetői dicséretben részesülnek.

Az intézményben alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek.

A nevelési-oktatási folyamatában teljességgel figyelembe vesszük a tanulók sérülésspecifikus szükségleteiből fakadó sajátos nevelési igényét, ezért az egyedi sajátosságokhoz igazított differenciált tartalmak, módszerek, eszközök alkalmazásával végezzük a gyógypedagógiai tevékenységet.

Kiemelten hangsúlyt kap az életkézségek kialakításához a tevékenységközpontú tanítási-tanulási gyakorlat fejlesztése és az egymástól való tanulás, valamint digitális írástudás.

A szociális integráció megvalósítására, a programokban rejlő nevelési-oktatási lehetőségek kihasználására színházlátogatások, nyári táborok, múzeumlátogatások, más nevelési-oktatási intézménnyel közösen szervezett programok megvalósításával törekszünk.

Az alkalmazott módszerek kiválasztásának szempontjai:

- a tanulók életkori sajátosságai, előzetes tudása, szokásrendje
- a tanulók értelmi sérülésének mértéke, specifikumai
- nevelési-oktatási céljaink
- a tehetséggondozás lehetőségei
- a szociokulturális háttér ismerete
- a tanulóközösség jellemzői

Tanóráinkon a tanítási-tanulási folyamat eredményessége érdekében törekszünk a már bevált, klasszikus módszerek mellett, a sajátos, új módszertani eljárások terápiák elsajátítására, alkalmazására.

Tanóráinkon, fejlesztő foglalkozásainkon alkalmazásra kerülnek:

- A tapasztalati, cselekvésbe ágyazott tanulás lehetőségét biztosító tevékenykedtetés, a kísérletezés, a játék.
- A tevékenységen alapuló felfedezettető tanulás
- BMM-módszer, mely a szabad feladat- és eszközválasztáson alapuló tanulás lehetőségét biztosítja.
- A kooperatív technikák különböző elemei
- A témaheteken alkalmazott projektorientált módszerek
- Meixner Ildikó Dyslexiaprevenciók olvasás-írás tanítási módszerének alkalmazása
- Múzeumpedagógia a Tomory Lajos Múzeum múzeumpedagógusaival együttműködve

- Az IKT eszközökkel támogatott tanítás-tanulás, mely segíti a megértést, tudásmélyítést, motivál, életközeli helyzeteket teremt, segíti a nehezített kommunikációt, valamint számos lehetőséget biztosít az önálló ismeretszerzésre. A digitális eszközök szabályozott alkalmazásával hatékonyan fejleszthetők területünkön is a kognitív funkciók, a logika, a problémamegoldó, és a kritikus gondolkodás.
- Judo oktatása
A mozgásnevelés és testnevelés tantárgy keretein belül kihasználjuk a küzdősport személyiségfejlesztő hatásait.
- A mélyebben érintett, illetve autizmussal élő gyermekek, tanulók részére a Snoezelen-terápiás szobában multiszenzoros és relaxációs fejlesztés folyik.
- Alternatív és augmentatív kommunikáció:
Intézményünkben leginkább a beszédmozgásban súlyosabban érintett, vagy középsúlyosan értelmi fogyatékos, valamint autizmussal élő, a verbális kommunikációban súlyosan akadályozott gyermekek és tanulók kommunikációjának fejlesztésére használjuk.
 - Az augmentatív kommunikáció kiegészíti a meglévő verbális kommunikációt, az alternatív helyettesíti azt.
 - Használható továbbá a beszédindítás segítésére.
 - Alapvető célja a kommunikációs kedv felkeltése, megfelelő eszközök alkalmazásával az önkifejezés lehetőségeinek megteremtése, és gyakorlása. Az ismeretsajátítás, fogalmi gondolkodás is jobban fejleszthetővé válhat.

Az AAK fejlesztés eljárás várható eredménye:

- A kognitív fejlődés-szimbólumképzés, fogalomalkotás, véleménycsere-megkönnyítheti a beszéd tanulását.
- Az érzékelési, észlelési funkciók fejlődnek.
- A viselkedés megváltozása-sztereotípiák, apátia, autoagresszió, visszahúzódás leépülése.
- A motorikus képességek fejlődése.
- Pozitív érzelmi állapot
- Kommunikációs képességek fejlődése.
- Szociabilitás fejlődése.
- Lehetővé válik az önkifejezés.

Tervezett terápiák, módszerek

- ULWILLA-jellegű ének és zeneoktatás
Speciálisan középsúlyosan értelmi fogyatékos személyek zeneoktatására kifejlesztett módszer helyi alkalmazása. A kottát a színek egyeztetésével működő rendszer helyettesíti.
- Kutyaterápia
A terápia során a legnagyobb hangsúlyt az érintés kapja.
A kutya sokoldalú terápiás hatást fejthet ki, jelenléte minden gyermekre ösztönzőleg és jutalomértékűként hat, a kutya környezeti katalizátorként elősegíti a kapcsolatfelvételt és a kooperációt, lehetővé válik a gyermekek figyelmének tartós fenntartása. A kutya irányítása az események fölötti kontroll és kompetencia érzését váltja ki a gyermekből. Fejlődik a gyermekek mozgáskoordinációja és nyelvi kifejezőkészsége. Érzékenyebbé válnak a környezetükben élő személyek és háziállatok szükségleteire. A terápia célja az elmaradást mutató területeken való fejlesztés erős motivációval.
- Gyógypedagógiai lovaglás

A ló hatásait pedagógiai, fejlesztő, nevelő céllal használja. A foglalkozásokba beépül a lóval való foglalkozás, a lovaglás és a lovastorna sportelemeinek tanítása.

A fejlesztés célja a motoros és orientációs képességek fejlesztése, az érzelmi állapot, akarati funkciók befolyásolása, szocializáció elősegítése

- Szenzoros terápia
Szenzoros integrációs terápia, az egyensúlyi és tapintásos érzékelés számára nyújt ingereket. Olyan sokoldalú fejlesztés, melynek segítségével az éretlen, vagy egyes területeken nem kellően differenciált működésű idegrendszert a gyermekek aktív részvételével, egyéni utakat járva fejlesztik. A sokféle tevékenység a gyermek számára örömet okozó játékfolyamat.
- Képzőművészeti-pedagógiai terápia
Célja a képzőművészeti alkotómunka során megvalósuló személyiségépülés.
A rendszer tevékenységtartalmát a művészeti alkotómunka, illetve az ehhez szükséges képességek fejlesztése adja.
- Zeneterápia
A tervezett folyamatban a képzett zeneterapeuta annak érdekében használja a zenét vagy zenei elemeket (hang, ritmus, dallam, harmónia), hogy elősegítse a kommunikációt, kapcsolatokat, tanulást, kifejezést, mobilizációt. Ezek mellett terápiás hatást gyakorol fizikai, emocionális, mentális, szociális és kognitív területeken.
- Néptánc és tánc oktatás
A testi-lelki egészség hatékony fejlesztése és a szabadidő hasznos eltöltésén kívül az értelmi és szociális fejlődésre is kiemelkedően pozitív hatással van.

A tanmenetek tervezése

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók osztályaiban 1 tanévre történik.

Középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók osztályaiban 2-3 hónapra történik.

[Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje.](#)

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladata a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzése és értékelése. Az előírt követelmények teljesítését a gyógypedagógusok az egyes tantárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

A tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését az alapján végezzük, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez, a tanulók egyéni képességeihez, valamint figyelembe vesszük azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)

A tanulók munkáját, előmenetelét havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni.

Ettől az etika tantárgy estében eltérő értékelési módot választottunk.

Az etika tantárgyi értékelése

Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe a kívánatos magatartási értékek rendszeres megerősítése – szóban vagy bármilyen egyéb formában – egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről.

Soha nem irányulhat viszont az értékelés azoknak a személyes vélekedéseknek a minősítésére vagy osztályozására, amelyek értékközpontú kialakítása a tantárgy lényegi funkciója.

Ezért ennek a tárgynak a szummatív értékelésére érdemjegyek helyett, az alábbi szöveges minősítést alkalmazzuk:

- Jól megfelelt
 - teljesítette a félév követelményeit, aktívan részt vett az órákon, kifejezte az óra témájához kapcsolódó véleményét, megosztotta tapasztalatait, figyelt társaira is az órák folyamán.
- Megfelelt
 - felnőtt irányítással megfelelő, de önállóan még bizonytalan, segítségre szorul.
- Nem felelt meg
 - elutasító, nem együttműködő, az órai munkában nem vesz részt, felkérésre sem válaszol a félév/tanév során a témákhoz kapcsolódó, hozzá intézett kérdésekre.

Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Napközis felkészülésnél a délutáni játék- és szabadidős tevékenységek mellett az órarendben meghatározott tantárgyakhoz kapcsolódó gyakorló írásbeli és szóbeli feladat adható, mely megerősítésre szolgál és kapcsolódik a már elsajátított ismeretekhez.

Otthoni házi feladat csak hétfővégre adható, amely lehet rövid kutató, gyűjtő munka, rövidebb memoriter, vállalt tanulói kiselőadás, maximum egy oldal terjedelmű írásbeli feladat.

A tanulói teljesítmények megítélésében ezeknek a feladatoknak nincs döntő szerepe.

A Házirendben megfogalmazottak szerint:

- Az alsó tagozaton hétfőtől péntekig nincs otthon elkészítendő házi feladat. Hétfővégre kis mennyiségű, gyakorló jellegű feladatot kaphatnak a tanulók. Az iskolai szünetekre szintén adhatóak gyakorló feladatok.
- A felső tagozaton hétfőtől péntekig jellemzően nincs otthon elkészítendő házi feladat. Hétfővégre magyar irodalomból irodalmi szöveg feldolgozása, szövegértés, verstanulás; egyéb közismereti tárgyakból gyakorló jellegű feladatok adhatóak. Kutató és gyűjtőmunka szintén lehet elvárás.
- A Készségfejlesztő Iskolában nincs otthonra feladott házi feladat.
- A hét közben feladott, szülő/gondviselő általi kikérés, vagy egyéb foglalkozáson való részvétel miatt a napköziben el nem végzett házi feladatot otthon pótolni kell.
- Az OKJ-s képzésen tanulóknak hétfőtől péntekig, illetve hétfővégre is adható otthon elvégzendő gyakorló feladat.
-

A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket legalább elégséges (2) szinten, etika tárgyból megfelelő értékeléssel teljesítette.

A tanuló érdemjegye a tanórai foglalkozásokon nyújtott szó- és írásbeli munkája, gyakorlati tevékenysége alapján kerül meghatározásra. Értékelésnél minden döntés során a gyermekek mindenek fölötti érdekét vesszük figyelembe.

A szülőket – a szülői értekezleteken – tájékoztatni kell azokról a lehetőségekről, amelyekkel az iskola segítséget tud nyújtani gyermeke eredményes felkészüléséhez.

Amennyiben ezen lehetőségek kihasználása nem vezet eredményre, és a szülőt tájékoztatták az évközi sikertelenségről, a tanulót az év végén elégtelenre lehet minősíteni.

A tanév végén elégtelen osztályzatot kapott tanuló, legfeljebb 3 tantárgyból javítóvizsgát tehet. Javítóvizsgát augusztus hónap utolsó hetében kell tartani, amiről a szülőt írásban kell tájékoztatni.

Ha a tanuló igazolt és igazolatlan hiányzása meghaladja a 250 órát, a tanév végén nem osztályozható. Számára a tantestület osztályozó vizsgát engedélyezhet. A sikertelen osztályozó vizsga, vagy a vizsgaengedély meg nem adása évfolyamismétlést von maga után.

Értelmi fogyatékossgal és autizmus spektrumzavarral élő tanulók fejlesztésének alapelvei, speciális feladatai

(forrás: Autizmus Alapítvány pedagógiai programja

http://media.wix.com/ugd/bef8c9_50859cfc37724735a76bd78a349e47f3.pdf9)

Az autizmus spektrumába tartozó állapotok lényege a szociális, kommunikációs és speciális kognitív képességek minőségi károsodása, mely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Az autizmussal élő tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő szociális készségek, illetve a rugalmas gondolkodás és kreativitás területén tapasztalható kognitív deficit, a beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció, az egyenetlen intelligencia, illetve képességprofil és a következményes sztereotip viselkedés, érdeklődés, aktivitás.

A deficitok okozta elsődleges és másodlagos viselkedési tünetek az igen súlyostól a jól kompenzált állapotban csaknem tünetmentesig változhatnak, és az élet különböző szakaszaiban különböző formában jelentkezhetnek.

Új helyzetben, váratlan események, körülmények hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. Az autizmus spektrum zavar gyakran társul egyéb problémákkal, melyek a következőképpen csoportosíthatók:

- értelmi fogyatékossgal, mint a leggyakrabban társuló fejlődési zavar
- beszéd-, érzékszervi-, mozgás-, egyéb fogyatékossgal, fejlődési zavar
- viselkedésproblémák, pl. agresszió, autoagresszió

Speciális feladataink

A nevelés-oktatás feladata a sérülésből következő fejlődési hiányok, elmaradások kompenzálása a következő területeken:

- Elemi pszichoszomatikus funkciók
- Szenzomotoros készségek
- Szociális-kommunikációs képességek

Kognitív készségek fejlesztésekor érvényes feladataink

- A sérülésből adódó szükségletekhez adaptált környezet megteremtése.
- A biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként.
- Egyéni fejlesztési tervek kialakítása a gyermek szükségleteinek megfelelően és a család igényeinek messzemenő figyelembevételével.
- A deviáns fejlődésmenetből következő zavaró vagy veszélyes viselkedésformák megelőzése és kezelése.
- A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben.
- Az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása.
- A felnőttkori adaptáció részeként munkára való előkészítés.

Eszközök, eljárások

A nevelő-oktató munka feladatait kognitív- és viselkedésterápiás eljárások egyénre szabott kivitelezésével valósítjuk meg. Eszközrendszerünk alapvetően a strukturált oktatás és a vizuális környezeti támpontok egyénre szabott alkalmazását jelenti.

Az autizmus következménye olyan deviáns fejlődésmenet, melyben az egyes fejlődési fokok nem feltétlenül épülnek egymásra. Az egyes fejlődési területek között lehetnek szakadékszerű különbségek, de a fejlődési szintek között, és azokon belül is egyenetlen a fejlődés. A deviáns fejlődés kompenzálására inadaptív kognitív stratégiák, viselkedésszabványok alakulnak ki, melyek szakszerű terápiás és oktatási módszerekkel megelőzhetőek illetve korrigálhatóak.

Az új készségek és ismeretek elsajátítása egyéni tanítási helyzetben történik a szociális és kommunikációs nehézségek miatt, napi rendszerességgel szervezve. Az autizmussal élő gyermek számára a körülmények legkisebb változása is új helyzetnek minősül, melyben nem képes készségeit, tudását mozgósítani.

A tanításban mindig a meglévő tudást bővítjük egyetlen új mozzanattal.

Az optimális terhelés érdekében a feladatokat a gyermek képességeinek megfelelő lehető legkisebb lépésekre kell bontani.

A feladatoknak a tanuló szempontjából értelmesnek kell lenniük, ezért az ismereteket lehetőleg abban a kontextusban tanítjuk, melyben a gyermeknek alkalmaznia kell azokat.

Az elsajátított ismereteket, az új készségeket a lehető legtöbb olyan helyzetben gyakoroltatni kell, melyben funkcionálisak.

A fejlesztésben való továbblépéskor csak azokra az ismeretekre, készségekre alapozhatunk, melyeket a tanuló folyamatosan gyakorol. A tanultak folyamatos szintentartása szükséges.

Egyénre szabott motivációs rendszert kell kialakítani. Jutalomnak azt tekinthetjük, ami a gyermek számára örömforrás. Törekedni kell arra, hogy a tevékenység önmagában jutalomértékűvé váljon, hogy fokozatosan el lehessen hagyni a külső jutalmakat.

Az oktatás nevelés során támaszkodni kell a meglévő ép, esetleg kiemelkedő képességekre, speciális érdeklődésre, melyek különösen fontosak lehetnek a pályaorientáció szempontjából.

Protetikus környezet kialakítása

A környezet térben és időben strukturált, így informálja a tanulót arról, hogy mit, hol, hogyan, miért, mennyi ideig tegyen, tehet.

Iskolánkban a mindennapi életben megszokott színtereknek megfelelően alakítjuk ki a rendelkezésre álló teret.

Így minden csoportnak szüksége van a következő terekre: az önálló munkához szükséges terület, a közös tanuláshoz szükséges terület, egyéni foglalkozásra szolgáló helyiség, a szabadidős tevékenységek helye - mely szükség esetén a mozgásfoglalkozásokhoz átalakítható, házimunka és önkiszolgálás színterei (pl. tankonyha, mosdó, öltöző, étkező).

A strukturált térben az egyénre szabott vizuális környezeti támpontok segítik megszervezni a tanulók változatos tevékenységeit.

A protetikus környezet elemei:

- a tér-idő szervezése (napirend, folyamatábrák, munkaszervezés, munkarend)
- egyéb vizuális információhordozó (írott és képi segédeszközök)

Célok:

A tér- idő szervezése nyújtson minden tanuló számára látható és érthető információt arról, hogy

- mit kell, illetve lehet csinálni (pl. osztályteremben, udvaron, óra alatt, szünetben)
- hol történnek az egyes tevékenységek
- mennyi ideig tartanak (időhatárok felismerése, bejósítása pl. TimeTimer-rel.
- mi lesz a következő tevékenység
- mire kell emlékezni (pl. házi feladat, másnapi felszerelés, várható programok, információ átadás).
- A gyermek biztonságérzetének megalapozása oly módon is, hogy számára jól érthetően előre jelezzük az aktivitásokat.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos autizmus-specifikus pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztés célja

Az autizmus, mint pervazív (átható) fejlődési zavar az érintett gyermekek egész személyiségfejlődését befolyásolja, a lehetséges egyéni kombinációk száma végtelen.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok konkrét felsorolása helyett ezért inkább azokat a tényezőket soroljuk fel, melyek általában befolyásolják azokat.

Az autizmussal élő tanulók közös szükségletei

A tanulók személyiségfejlesztéssel kapcsolatos szükségleteit típusos erősségeik és nehézségeik határozzák meg.

A fejlesztés, illetve a hagyományos tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából kiemelkedő jelentőségű speciális tulajdonságok:

- a másik személy szándékának, érzéseinek, érzelmeinek, gondolatainak, szempontjának (pl. az információ átadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya, legsúlyosabb esetben képtelenség arra, hogy az embereket, mint számára a valóság egyéb elemeinél fontosabbakat a tárgytól megkülönböztesse.
- a szociális megerősítés jutalomértékének, illetve a belső motivátságnak gyakran teljes hiánya, és hogy a tanulóknak nagyon kevés, vagy szokatlan dolog okoz örömet,
- a beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukciónak mellett is, amelyet nehezebben a beszéd emocionális, szociális sajátosságai, mint pl. a hanghordozás
- az egyenetlen képesség-profil: pl. ismeretek és önellátás, vagy mechanikus és személyes memória közötti szakadékszerű különbségek
- belátás hiánya vagy korlátozott volta egyrészt a saját tudásával kapcsolatban, másrészt a tudás, illetve ismeret megszerzésének forrásával, módjával kapcsolatban.

Típusos erősségek, amelyekre egyes autizmussal élő tanulóknál építeni lehet:

- a megfelelő szintű vizuális információ általában informatív,
- tanult rutínokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás,
- jó mechanikus memória
- megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témánál kiemelkedő koncentráció, kitartás,
- egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken relatíve jó képesség (pl. memoriter, nem szöveges számtan, zene).

Típusos nehézségek, és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a fejlesztés során:

- szenzoros információfeldolgozás zavarai (hallás, látás, fájdalom stb.),
- figyelemzavar,

- utánzási képesség zavara,
- percepció, vizuomotoros koordinációs problémák,
- analízis, szintézis műveleteinek problémája,
- lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás sérülése,
- általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése,
- emlékezet-felidézési problémák (szociális tartalmaknál és személyes élményeknél),
- nehézség ismert tananyagban szociális elem bevezetésével, vagy új körülmények közötti alkalmazással,
- a feladat céljának nem-értése, reális jövőre irányultság hiánya,
- szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékosága,
- énkép, én-tudat fejlődésének zavara,
- a valóság téves értelmezése, felfogása,
- realitás és fantázia összetévesztése,
- szóbeli utasítások félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén,
- képességek, ismeretek kreatív (nem mechanikus, vagy sztereotip) alkalmazásának hiánya,
- gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, más esetben szociálisan inadekvát viszonyulás a kortársakhoz,
- strukturálatlan időben passzivitás, reaktív viselkedésproblémák,
- félelmek, fóbiák, szorongás.

A fenti problémák következménye, hogy a szociális-kommunikációs kontextusban zajló tanulás akadályozott, ezért az autizmussal élő gyermekek számára a világról való megértés keretében elsősorban nem a személyek közötti kapcsolatok szolgálnak.

Fejlesztési területek

A szociális készségek fejlesztése

Az autizmusban sérült három terület közül (szociális viselkedés, kommunikáció, és rugalmas gondolkodás) a legmarkánsabb problémákat a szociális interakciókban fedezhetjük fel - az autizmus mint "szociális fogyatékoság" a legszembetűnőbb. Természetesen egymástól elválaszthatatlan az első két terület, hiszen a valódi kommunikáció mindig valamilyen szociális interakciót is jelent. Elsődleges fontosságú speciális pedagógiai cél tehát a gyermek képességszintjének megfelelő szociális viselkedés, illetve az ezt megalapozó elemi készségek fejlesztése, tanítása.

A szociális fejlesztési feladatok között a beilleszkedést közvetlenül elősegítő készségek tanítása (taníthatóságot megalapozó szociális készségek, önmagáról való tudás, kapcsolatteremtés és fenntartás) mellett rendkívül fontos feladat, hogy a gyermek minél tartalmasabban legyen képes eltölteni szabadidejét önálló és társas formában egyaránt.

A tanítási, fejlesztési módszerek kiválasztásakor feltétlenül figyelembe kell venni, hogy az autizmusból fakadó nehézségek megakadályozzák a gyermekeket abban, hogy a szociális készségeket spontán, intuitív úton sajátítsák el, szociális megértésükre alapozva. Ezért a fejlesztés metodológiájában elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív és viselkedésterápiás eljárások, amelyek a gyermek egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelően vegyíthetők más fejlesztési módszerekkel is (pl. zenei interakció).

A fejlesztés fő területei:

A szociális beilleszkedést közvetlenül befolyásoló készségek

A taníthatóságot megalapozó szociális készségek:

- A pedagógus segítségének elfogadása.
- Más személyek jelenlétének elviselése.
- Az elemi viselkedési szabályok elsajátítása.
- Az utánpótlás tanítása.

Önmagáról való tudás:

- Személyi adatok megtanítása.
- Saját külső tulajdonságok ismerete.
- A gyermek által gyakran végzett, megszokott és rendkívüli saját tevékenységek körének tanítása.
- Annak tudatosítása, hogy a gyermek mit tud és mi az, amelyet segítséggel képes csinálni, mi az, amit egyáltalán nem tud.
- A kedvelt és elutasított dolgok meghatározása.
- Kellemes és kellemetlen dolgok meghatározása, tanítása.
- Saját élmények felidézése.
- Saját teljesítmény értékelése megadott szempontok alapján, önellenőrzés.
- Saját viselkedésére vonatkozó szabályok betartásának tanítása.
- A sztereotip viselkedésformák kontroll alá vonása.

Kapcsolatteremtés, fenntartás

- A metakommunikáció megértésének és használatának fejlesztése.
- Ismerős és ismeretlen személyek külső és nem látható tulajdonságainak tanítása.
- Egyszerű szociális rutinok megtanítása (pl. köszönés).
- Az információcsere szabályainak tanítása: témaválasztás, kezdeményezés, a beszélgetés fenntartása, befejezése stb.
- Iskolán belüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályai.
- Iskolán kívüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályainak tanítása különböző színtereken.(pl. uszodában, üzletekben, járműveken, könyvtárban)
- A legnyilvánvalóbb érzelmi reakciók felismerése és az azokhoz illő, megfelelő viselkedés szabályai.
- Elemi kooperáció tanítása felnőttel, gyermekkel.

Szabadidős készségek

A szabadidős készségek tanításának közös feladatai:

- A gyermek számára örömet nyújtó, az életkornak és a mentális kornak egyaránt megfelelő szabadidős aktivitások kiválasztása.
- A lehetséges aktivitások közötti választás tanítása.
- A teljes önállósághoz szükséges vizuális segítség megtervezése, használatának tanítása.
- A tárgyakon való megosztás tanítása.
- A megfelelő viselkedési szabályok elsajátíttatása.

A szabadidő önálló eltöltésének tanítási szempontjai:

- A szabadidős aktivitások lehetséges helye, ideje.
- Önállóan végezhető szabadidős aktivitások.
- Eszközök, anyagok kiválasztása.

A szabadidő társas eltöltésének tanítási szempontjai:

- A sorra kerülés szabályának és jelzésének tanítása.
- Egyszerű társasjátékok szabályainak tanítása.
- A vesztes elviselésének, a nyereség jelentésének megtanítása

A kommunikációs készségek fejlesztése

A fejlesztés egyik fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkció megértésének sérülése. Minden autizmussal élő gyermeknél - függetlenül verbális képességeik színvonalától - elsődleges fontosságú cél tehát az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. E cél megvalósításához egyénre szabott kommunikációs eszközök (pl. alternatív kommunikációs rendszerek; metakommunikáció) használatának tanítása szükséges.

Hasonlóan a szociális fejlesztéshez a kommunikációs készségek tanításának metodológiájában is elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív és viselkedésterápiás eljárások, amelyeket a gyermek egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelően vehetünk más fejlesztési módszerekkel is (pl. zenei interakció).

A fejlesztés fő területei:

Kommunikáció fejlesztése

Fel kell mérni a kommunikációs készségeket az alábbi területeken, a megértés és a használat szempontjából.

A kommunikáció módja, eszköze, vagyis mindaz, amit a gyermek mond vagy csinál. Tágra értelmezve ide tartoznak azok a viselkedésbeli megnyilvánulások is, amelyekkel a gyermek válaszol az őt ért ingerekre anélkül, hogy azokat tudatosan használná a környezet befolyásolására. (pl. dührohamok). A kommunikáció eszközei lehetnek tárgyak, képek, természetes gesztusok, jelek, beszéd.

Szókincs, jelentés (tárgyak, személyek, cselekvések, helyszínek, minőségek, belső állapotok stb. megnevezése). A felmérésnél számítanunk kell a szó szerinti értelmezésre és arra, hogy az értés és használat kontextustól függő.

Funkció (utalás, üdvözlés, kérés, kérdezés, utasítás, állítás, felajánlás, tréfa, vita, tiltakozás, figyelemfelhívás, visszautasítás, kommentálás, információadás, kommunikáció az érzelmekről). A funkciók felmérésekor képet kapunk arról, hogy a gyermek mire használja kommunikációs készségeit, illetve arról, hogy milyen funkciókat ért meg.

Kontextus (a különböző helyzetek, amelyekben kommunikálunk). A felmérés a spontán meglévő készségekre irányul.

- A felmérés alapján egyénre szabott fejlesztési terv készül.
- A fejlesztés legfontosabb feladatai a felmérés eredményétől függően a következők:
 - A gyermek az általa megértett szinten tanulja meg valamely kommunikációs eszköz használatát, hogy minél hamarabb sikeres lehessen a kapcsolatteremtésben.
 - Alternatív kommunikációs rendszer használatának tanítása, mely lehet tárgyas, képes stb.
 - A beszédértés és beszédhasználat fejlesztése.
 - A metakommunikáció értésének és használatának fejlesztése.

- A kommunikációs eszköz funkcionális használatának tanítása, melynek érdekében a környezetet tudatosan úgy kell szervezni, hogy aktív kommunikációra serkentse a gyermeket. A fejlesztés során a meglévő, funkcionálisan használt kommunikációs eszközt a lehető legtöbb természetes helyzetben alkalmaztatni kell, mert a meglévő készségeket a gyermekek új helyzetekben spontán ritkán alkalmazzák.

Kognitív készségek fejlesztése

Az autizmussal élő gyermekek egy része valamilyen szintű értelmi sérülésben is szenved. Az autizmus-specifikus fejlesztési célok mellett tehát az értelmi szintnek, illetve az egyenetlen képesség-struktúrájának megfelelő kognitív fejlesztési célok is szerepet kapnak az oktatás és nevelés során. A következőkben azon sérült kognitív készségekkel foglalkozunk, amelyek autizmus specifikusak, illetve gyakran jelennek meg járulékos problémaként.

Az autizmussal élő gyermekek kognitív stílusát a rugalmas gondolkodás, valamint az információk jelentésteli egészként való észlelésének, értelmezésének sérülése jellemzi. Jellegzetes nehézségek tapasztalhatóak az általánosításban, a szimbólumok kezelésében és a belső forgatókönyvek kialakításának és alkalmazásának területén. Részben e problémák következménye a sérülések triáza az autizmusban, azaz a jellegzetes viselkedéses kép. Így természetesen a kognitív fejlesztési célok erőteljesen befolyásolják a szociális és kommunikációs terület fejlesztését is.

A fejlesztés legfontosabb feladatai:

Jelentésteli információk kiemelésének elősegítése:

- a figyelem irányuljon a környezet lényeges ingereire,
- lényegkiemelés képességének elősegítése.
- A figyelem terjedelmének bővítése, időtartamának növelése.
- Cselekvések tervezésének, kivitelezésének tanítása.
- Alternatív problémamegoldó stratégiák tanítása lehetőleg abban a kontextusban, ahol azt alkalmazni kell.
- A megtanult készségek általánosítása, alkalmaztatása a lehető legtöbb természetes élethelyzetben.
- Elvont fogalmak, összefüggések (pl. idői, ok-okozati relációk) megértésének elősegítése.

A szenzomotoros készségek fejlesztése

A szenzomotoros készségek sérülése gyakran megjelenik az autizmusban: a problémák részben a társult fogyatékoságok következményeként jelennek meg, részben az autizmus részjelenségeként. A szenzomotoros készségek fejlesztése minden tantárgyban megjelenik, és különösen nagy szerepet kap az életvitel és gyakorlati ismeretek jellegű, valamint a testnevelés tantárgyakban.

Az alábbiakban az autizmussal élő gyermekeknél leggyakrabban megjelenő fejlesztési feladatokat emeljük ki.

A legfontosabb fejlesztési feladatok a következők:

- A testséma ismeretének kialakítása, tudatosítása, a testélmény fejlesztése.
- A testmozgások célszerű összehangolásának tanítása különféle terekben és aktivitásokban.
- A szociális kontextusokban való megfelelő mozgásformák kialakítása.
- Módszerek tanítása, amelyekkel a gyermek kontroll alatt tudja tartani mozgásos és egyéb, pl. verbális sztereotípiáit.

Elemi pszichoszomatikus funkciók

Az autizmusban gyakoriak az evéssel, ivással, alvással, szobatisztasággal kapcsolatos problémák. Ezek részben az általános fejlődési elmaradással magyarázhatók, részben az autizmusból erednek. Ilyen jelenség az azonossághoz való ragaszkodás, mely az élet bármely területén jelen lehet.

Az alvással kapcsolatos gyakori problémák:

- A nappal és éjszaka felcserélése.
- Csökkent alvásigény.
- A gyermek csak bizonyos körülmények, feltételek megléte esetén képes aludni.

A szobatisztasággal kapcsolatos problémák:

- Jelentősen késik kialakulása.
- Stresszel járó helyzetekben a gyermek vizeletét, székletét nem tartja.
- A gyermek csak meghatározott körülmények között szobatiszta stb.

Az evéssel, ivással kapcsolatos leggyakrabban megfigyelhető nehézségek:

- Túl sok vagy túl kevés táplálék, folyadék bevitele.
- Rágással, nyeléssel kapcsolatos nehézségek.
- Azonossághoz való ragaszkodás (pl. hely, idő, evőeszköz, személyek, bizonyos ételek, italok típusa, állaga, színe, hőfoka).
- Étkezési helyzetekben jelentkező viselkedésproblémák.
- Az étkezés tempójával kapcsolatos problémák.

A fejlesztés legfontosabb feladatai:

- A probléma pontos meghatározása, súlyosságának mérlegelése.
- A probléma vizsgálata: Az orvosi okok kizárása, más lehetséges okok felkutatása, meghatározása.
- Megoldási stratégiák kidolgozása, kivitelezése.

Gyógypedagógiai diagnosztikai eszközök, eljárások, feladatok a területen

A diagnosztikus értékelés eszközeit, eljárásait folyamatosan fejlesztjük.

A leginkább használtak:

- Babzsák informális felméréseket a tanév elején és félévkor vesszük fel a tanulókkal.
- Nottingham Southerland School kérdőív: 5. osztályig félévente, 5. osztály után évente egy alkalommal vesszük fel.
- Quill szociális-kommunikációs kérdőív: felvételének ideje a tanév kezdete, s egy példányt a szülő tölt ki, amire a személyes konzultáción van lehetőség.
- Kommunikációs Mátrix: a gyógypedagógus egyéni döntésével az alacsonyabb szinten kommunikáló gyermekekkel felvenni októberben.

A felmérések alapján elkészült fejlesztési tervet a szülővel közösen kitűzött célokkal, személyes konzultáción beszéljük meg. A szülők a fejlesztési terv megismeréséről, a benne foglalt célok közös megvalósításáról, az egyetértésükről írásban nyilatkoznak. A fejlesztési tervek alsó tagozaton három hónapra, felső tagozaton fél évre vonatkoznak.

Egyéni fejlesztési terv minta 2.sz. melléklet.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az értelmi nevelés területén elvégzendő feladatok

- Az önálló ismeretszerzéshez szükséges kompetenciák kialakítása, fejlesztése.
- A megismerés képességének fejlesztése. Tapasztalati és értelmező tanulás elsajátítása.
- Az önismeret kialakítása.
- A világ megismerésére való igény megalapozása.
- A tanulás tanítása.
- A tanulói önértékelés rendszeressé válása a nevelő munka során is.

A tanulók erkölcsi nevelése területén elvégzendő feladatok

Az autizmussal élő tanulók számára a szociális megértés veleszületett sérülése miatt az helyes viselkedés és gondolkodás, az alapvető erkölcsi értékek megismerése kognitív úton történik. Alapvető az egyén szociális kompetenciáinak figyelembe vételével a pozitív szokások kialakulásának, gyarapításának segítése.

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területén elvégzendő feladatok

Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési körüknek megfelelően ismerhetik meg nemzeti kultúránk értékeit. Ezen a területen rendkívül nagy egyéni különbségekre számíthatunk.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés területén elvégzendő feladatok

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapvető célja, hogy olyan gondolkodási, szociális-kommunikációs készségeket alakítsunk ki, melyek lehetővé teszik az egyén részvételét szűkebb és tágabb társas környezetében. A részvétel módja és mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat: a tanulók többsége jelentős támogatást igényel abban, hogy jogait gyakorolja, társadalmilag elfogadott viselkedésmódokat tanúsítson, alkalmazkodjon a társadalom írott és íratlan szabályaihoz.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése területén elvégzendő feladatok

Hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedéskontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. A sikerélményeket biztosító, a gyermek érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában.

Testi és lelki egészségre nevelés területén elvégzendő feladatok

Elsődleges az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása.

A helyes étkezési, alvási, önápolási szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása szintén prioritást kap az egyéni fejlesztési tervben.

A megfelelő szexuális viselkedés kialakításában a családok számára hatékony segítséget kell nyújtania az iskolának, mivel a szociális megértés sérülése e területet speciálisan nehezíti.

A viselkedésproblémák megelőzése és hatékony kezelése hozzájárul a testi-lelki egészség megőrzéséhez és kiküszöbölheti a gyógyszeres kezelést.

A családi életre nevelés területén elvégzendő feladatok

A család szerepe az autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló esetében is kiemelkedő jelentőségű. Az iskola alapvető feladata, hogy segítse az érintett családokat az autizmus-specifikus célok kitűzésében és megfelelő nevelési stratégiák alkalmazásában, mivel a hagyományos módszerek többsége nem válik be az érintett gyermekek esetében.

A nevelési-oktatási intézmény és a család szoros együttműködésével érhető el és terjeszthető ki az egyéni fejlesztési tervben megfogalmazott célok, különös tekintettel a szociális-kommunikációs készségek általánosítására, valamint a rugalmasabb viselkedés és gondolkodás fejlesztésére.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén elvégzendő feladatok

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében is cél lehet az önkéntes feladatvállalás egyéni mérlegelést követően, ha annak értékét, saját szerepüket és kompetenciájukat az önkéntes tevékenység során megértik. Az önkéntes feladatokban való részvétel segítheti együttműködési és problémamegoldó képességeik fejlődését, elősegítheti pozitív énképük alakulását, önbecsülésük növekedését. Fontos azonban figyelembe venni szociális sebezhetőségüket, ezért a család és a pedagógusok egyénre szabott támogatásával, kísérésével vonhatók be önkéntes feladatokba.

Fenntarthatóság, környezettudatosság területén elvégzendő feladatok

A környezet célzott megfigyelése, felfedezése a pedagógus aktív közreműködése nélkül elképzelhetetlen. A fejlesztés e területen is a közvetlen, mindennapi élettel kapcsolatos tapasztalatokon alapul. Elsődleges a helyes szokásrend kialakítása.

Pályaorientáció területén elvégzendő feladatok

Az egyén által elérhető legnagyobb fokú önállóság támogatása kiemelkedően fontos. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében az önállóság megalapozása már a fejlesztés kezdetétől jelen van, mivel számos alapfeltétele hiányozhat, többek között a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság tolerálásának és kezelésének képessége. Az elérhető felnőttkori önállóság nagy egyéni eltéréseket mutat. A pályaorientáció során a munkaképességek mellett a szociális-kommunikációs fejlettséget és a munkaviselkedés színvonalát is figyelembe kell venni. Fontos, hogy a pályaorientáció során építsünk a tanuló speciális érdeklődési körére, erősségeire.

Gazdasági és pénzügyi nevelés területén elvégzendő feladatok

E területen az érintett tanulók esetében a pénz értékével és a takarékosággal kapcsolatos alapvető ismeretek megszerzése kulcsfontosságú. Előnyös, ha ezek az ismeretek valódi élethelyzetekben, cselekvésbe ágyazottan jelennek meg. Az alapvető gazdasági összefüggések megértése, illetve azok kamatoztatásának lehetősége a mindennapi életében nagy egyéni eltéréseket mutat.

Médiatudatosságra nevelés területén elvégzendő feladatok

A médiatudatosságra nevelés kiemelt jelentőségű az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésében.

Az érintett tanulók különösen veszélyeztetettek lehetnek a különböző médiumok által közvetített tartalmak meg nem értése, félreértése tekintetében és fokozott a függőségek kialakulásának veszélye is. Ugyanakkor a különböző médiumok lehetővé teszik az élő nyelvtől és szociális közvetítéstől független tanulást és kapcsolatteremtést, valamint olyan multimédiás tananyagok kialakítását, mely

lelassítja és hozzáférhetővé teszi a szociális interakciókat, nagyban hozzájárulva a fejlődési zavar következményeinek enyhítéséhez.

A tanulás tanítása területén elvégzendő feladatok

Az autizmus számos speciális kognitív nehézséggel és a kommunikáció sérülésével jár együtt. A tanulási folyamatban az élő nyelv és a szociális közvetítés megnehezíti, míg a vizuális információhordozók alkalmazása segíti a világ megismerését. Az állandósághoz való ragaszkodás oldása, valamint az egyén motivációs lehetőségeinek ismerete és kiaknázása kulcsfontosságú a tanulás szempontjából.

A személyiségfejlesztés megvalósulásának tevékenységei, színterei

- alapvető viselkedési szabályok megtanulása, alkalmazása
- csoportszokások, hagyományok, ünnepek
- egyéni és csoportos tanulmányi munka
- rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások
- egyéni értékelési rend
- egyéni- és csoportos beszélgetések, játékok
- kézműves tevékenységek
- táborok, kirándulások, erdei iskola
- iskolán kívüli programok (pl. mozi, színház, kiállítás, bábszínház, játszóház stb.)
- művészeti tevékenységek (képzőművészeti, zenei)
- sportfoglalkozások

A tehetség, képesség kibontakoztatása

Az autizmussal élő tanulók egyes esetekben mutathatnak olyan képességeket, melyek valóban kiemelkedők. Gyakrabban azonban csak az általános fejlődési elmaradáshoz képest jobbak a képességek. A fejlesztési elvekben foglaltaknak megfelelően nem törekedhetünk a kiemelkedő képességek egyoldalú fejlesztésére, hiszen ezzel nem segítenénk a felnőttkori adaptációt, de támogatjuk a tehetség kibontakozását.

A pedagógusok általános feladata e téren sokrétű: meg kell próbálniuk a jó/kiemelkedő képességeket a későbbi sikeres adaptáció szolgálatába állítani, a speciális érdeklődést a gyermek motiválására használni. Segíteniük kell abban is, hogy a családok megértsék az autizmus következményeként kialakult fejlődésmentes sajátosságait. Így érhető el, hogy a családok reális célokat tűzzenek ki a gyermek jövőjével kapcsolatban.

A szülői kapcsolattartás

Rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről és magatartásáról írásban és szóban. Tájékoztató füzetet, Egyéni Én-könyvet és Naplót vezetünk.

Elsősegélynyújtási alapismeretek

Fontos, hogy a tanulók egyéni fejlődési szintjüknek és megértésüknek megfelelő formában és mélységben találkozzanak a vonatkozó ismeretekkel, ezért az az egyéni fejlesztési tervben szükséges meghatározni az elsősegélynyújtási alapismeretekre vonatkozó tartalmakat, módszereket. A tevékenykedtetés, a szemléltetés, a hétköznapi helyzetek gyűjtése, feldolgozása segítheti az elmélyítést.

A NAT-ban meghatározott pedagógiai feladatok megvalósítása

Az etika oktatása

Az Nkt. rendelkezései szerint az 1-8. évfolyamon az etika oktatása tanórai keretben, az egyéni fejlesztési terv alapján, autizmusra adaptálva történik az autizmussal élő és enyhén értelmi fogyatékos, beszélő tanulók számára, figyelembe véve a szociális kogníció sérülését. A nem, vagy kevéssé beszélő, autizmussal élő, középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók esetében az etika körébe sorolható ismeretek, viselkedésformák oktatása a tantárgyakba integráltan jelenik meg.

Természettudományos nevelés

Az egyén, a közösségek és a természet harmóniájának elősegítése a nevelés-oktatás kiemelt feladata.

A NAT –ban célként jelenik meg, hogy a természettudomány ismeretei és módszerei úgy épüljenek be a tanulók gondolkodásába és tevékenység-repertoárjába, hogy azok előhívhatók legyenek a mindennapi problémák értelmezése és megoldása során.

Ezt szolgálja a tanórákon a mindennapi élettel kapcsolatos feladatok adása, a tapasztalati úton történő tanulási helyzetek kínálása.

Öko-szemléletű programjainkkal, szemléletformáló magatartásminta nyújtásával, a tanulók minél szélesebb körű bevonásával a környezettudatos mindennapok megteremtéséért folyó munkával segítjük a cél elérését.

Az erdei iskola programjában törekszünk a természettudományos nevelés elemeinek tudatos megjelenítésére.

A mindennapos testnevelés

Nevelési cél:

Az egészséges életmódra nevelés. Annak segítése, hogy gyermekkorban kialakuljon a rendszeres testmozgás iránti igény, amely lehetővé teszi a testi-lelki egészség megőrzését.

A mindennapos testnevelés megszervezése testnevelés órákon történik.

Művészeti nevelés

A tanórai és rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások keretében egyaránt lehetőség nyílik művészeti alkotások megismerésére és az egyes művészeti területekhez kapcsolódó tevékenykedésre.

Az idegennyelv-oktatás

A nyelvtanulás csak akkor javasolt, ha a kommunikációs készségek sérülése enyhe, a tanuló szívesen tanul idegen nyelven és képes a kommunikációs követelményeknek legalább részben megfelelni és az elsajátított nyelvtudást a mindennapi élethelyzetekben alkalmazni.

Intézményünk tanulói közül csak azoknál a gyermekeknél merül fel az idegen nyelv tanulásának lehetősége egyéni felmérés és mérlegelés alapján, akik az enyhén értelmi fogyatékos tanulók kerettanterv autizmusra adaptált változata szerint haladnak.

A tanuló tanulmányi munkájának (írásban, szóban vagy a gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja

A beszámoltatás, számonkérés célja

- Az egyéni fejlesztést végző gyógypedagógus és a szakmai team tájékozódjon arról, hogyan sikerült a tanulóknak elsajátítaniuk az egyéni fejlesztési tervben/helyi tantervben foglaltakat. Ennek tükrében kell kiegészítenie, korrigálnia további fejlesztő munkáját.
- A szülő kapjon visszajelzést arról, hogy a tananyag elsajátításában, illetve az egyes fejlődési területeken milyen szinten tart gyermeke.
- Segíti a tanulói önértékelés fejlődését.

Feladata:

- az egyéni fejlesztési tervben meghatározott tartalmak elsajátításának és gyakorlati alkalmazásának segítése

A tanulók teljesítményének értékelése, a minősítés követelményei és formái

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál eltér attól, amely az oktatásban megszokott.

A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés eredményességét, meghatározzák annak további irányát.

Az értékelés és minősítés a tananyagban való előrehaladásról szolgál tájékoztatásul, elsősorban a szülők számára. A tanulók énképük és önismeretük fejlesztése érdekében szembesíthetők elért konkrét eredményeikkel. Ez különösen akkor hasznos, ha nincsenek tudatában annak, hogy milyen készségeik és ismereteik vannak. Ugyanakkor a gyermekek elért teljesítménye ritkán tudatos törekvés eredménye, megjelenésük sokszor a természetes érésnek, a jól szervezett környezetnek, tudatosan és lépésről lépésre megtervezett pedagógiai beavatkozásnak, a jól működő motivációs bázisnak köszönhető. Sérülésspecifikus probléma, hogy az értékelés-minősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája számukra nem motiváló és információértékű.

A konkrét, azonnali és folyamatos visszajelzés viszont jól érthető, informatív, ezért az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában. A visszajelzés lehetőleg pozitív tartalmú legyen, fogalmazódjon meg a tanuló számára, hogy miként lehetne sikeresebb.

Az értékelésnél minden esetben az a legfontosabb szempont, hogy a gyermek önállóbbá vált-e, és hogy milyen mértékben képes ismereteit alkalmazni.

Ennek mérésére az informális pedagógiai felmérések különböző típusai szolgálnak (pl. Fejlődési Kérdőív, megfigyelés).

Az érdemjegyek és osztályzatok a következők:

jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)

A fokozatok a legutolsó minősítéshez viszonyított állapotot, valamint a tantárgyi tantervekben meghatározott tartalmak elsajátításának mértékét tükrözik.

A szöveges értékelés értelmezéséhez érvényesítjük az érdemjeggyel történő minősítés módját annak érdekében, hogy intézményváltáskor így is minősíteni tudjuk a tanulókat.

- Jeles az, aki: sokat fejlődött, a minimális teljesítményeknél sokkal többet teljesített.
- Jó az, aki: fejlődött, a minimális teljesítményeknél többet teljesített.

- Közepes az, aki: részterületen fejlődött, a minimális teljesítmények teljesítésével.
- Elégséges az, aki nem fejlődött, de a minimális teljesítményeket teljesítette.
- Elégtelen az, aki: nem fejlődött, vagy hanyatlott, a minimális teljesítményeket nem teljesítette.

Önállóan tekintendő a gyermek teljesítménye akkor is, ha valamely vizuális segédeszköz alkalmazásával éri azt el.

A bizonyítványban az érdemjegy mellett minden esetben a gyermek adott félévi előmenetelét tartalmazó részletes pedagógiai jellemzésben kell összefoglalni a fejlesztés tartalmát és eredményeit.

Első osztályban félévkor és év végén, másodikban félévkor a tanuló tudását az alábbiak szerint szövegesen minősítjük:

- Kiválóan teljesített
- Jól teljesített
- Megfelelően teljesített
- Felzárkóztatásra szorul

A tanév közbeni feladatmegoldáshoz, szóbeli és írásbeli munkákhoz személyre szabott motivációs rendszert használunk.

A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanulói magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A jutalmazás alapelvei és formái

- A tanuló a tanév során tanulmányi és viselkedésbeli teljesítményéért dicséretben részesülhet. A dicséret bejegyzésre kerül a személyes, tájékoztató füzetbe vagy a személyes naplóba.
- A tanuló, ha valamely tantárgyból a félév vagy a tanév során kiemelkedő eredményt ért el, egyéni fejlesztő gyógypedagógusától tantárgyi dicséretben részesül. E dicséret félévkor a tanuló szöveges értékelésében, tanév végén a bizonyítványban szövegesen: „kitűnő” értékeléssel kerül rögzítésre.

Az elismerés formái

- azonnali/késleltetett tárgyi jutalom szociális megerősítéssel
- osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret (írásban)
- esetenként lehetőség van más módon történő jutalmazásra is pl. könyv, emléklap, oklevél, stb.

Elismerés színterei

- bármely iskolai helyzet
- iskolai rendezvények, közösségi események.

A tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

Mivel az autizmusban éppen azok a készségek, képességek sérülnek, amelyeket a magatartás és szorgalom értékelése és minősítése során figyelembe kell venni, ezért a szummatív (félévi, tanév értékelésnél felmentjük tanulóinkat a minősítés alól.

A formatív értékelésnél alapelveink, értékelési rendszerünk:

Magatartás alatt értjük a gyermek adaptív viselkedésének, környezetéhez való alkalmazkodó képességének szintjét, önkontrolljának mértékét.

Szorgalom fogalmával jellemezzük, minősítjük a gyermek motiválhatóságát, aktivitásának, aktivizálhatóságának mértékét.

A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei (önértékelés is).

- Példás az, aki: a megadott, tanult viselkedési szabályokat betartja.
- Jó az, aki: a megadott viselkedési szabályokat felnőtt segítségével képes betartani.
- Változó az, aki: alkalmanként segítséggel sem tartja be a tanult viselkedési szabályokat, ilyenkor inadaptív viselkedést mutat (pl. hipermotilitás, passzivitás, sztereotip viselkedés, esetleg agresszió, autoagresszió).
- Rossz az, aki: gyakran autoagresszív, agresszív, vagy egyéb súlyos viselkedésproblémát mutat (pl. szökés). Önmagát, környezetét súlyosan veszélyezteti.

A szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei (önértékelés is)

- Példás az, aki: bizonyos tanult aktivitásokat önként, külső motiváció nélkül is elvégez, teljesítménye egyenletes.
- Jó az, aki: biztos motivációs bázissal rendelkezik, teljesítménye egyenletes.
- Változó az, aki: csak bizonyos körülmények között aktivizálható.
- Hanyag az, aki: nem aktív, nem motivált, csak teljes irányítással képes elvégezni aktivitásait.

A szöveges értékelés javasolt formátuma 3. sz. melléklet.

Egész napos iskola

A kötelező tanórai foglalkozások utáni időszakban az alsó és felső tagozatos tanulók számára egyaránt folytatódhatnak az egyéni napirend alapján szervezett, egyénre szabott strukturált önálló és csoportos tevékenységek.

Az otthoni, az alsó és felső tagozatos napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

- A tantervi és fejlesztési célokat tanulóink számára egyéni fejlesztési tervben határozzuk meg.
- Az autizmussal élő gyermekek számára nagy gondot jelent a megtanultak általánosítása. Éppen ezért a tanórán kívüli felkészülés legfontosabb célja az elsajátított ismeretek, jártasságok, készségek generalizációja új helyszínekre, személyekre, helyzetekre.
- További célok az új ismeretek begyakorlása, jártasság- és készségszinten való alkalmazása, képességek megszerzése.
- Írásbeli feladatokat általában az iskolában is használt feladatlapokból állítjuk össze, amelyeket vagy individualizált formában egy-egy tanuló számára készítünk el, vagy megfelelve a tananyag-kiválasztás elveinek egyéb tankönyvekből emelünk át.
- Az otthoni felkészülés kiegészül az „én-könyvek” és naplók készítésével, naplóírással, mely a fejlesztési programokhoz elengedhetetlen.
- Magasabb évfolyamokon az írásbeli feladatok része egyszerű fogalmazások elkészítése is a beszélő és/vagy írott nyelvet értő tanulók esetében.
- Szóbeli feladatokat a verbális szintet elérő, a nyelvet magas szinten használó tanulóinknak adunk, –mivel az autizmus természetéből fakadóan ez számukra is rendkívül nehéz feladat– mindig nagyon konkretizált, rövid, redukált formában. A szóbeli feladatokat szintén mindig egyénre szabottan, a fejlesztési tervben szereplő tananyag alapján választjuk ki.

Az iskola magasabb évfolyamára való lépés feltételei:

- Az egyéni fejlesztési tervben megfogalmazott és a továbbhaladáshoz szükséges legfontosabb jelenségek, fogalmak, összefüggések ismerete, értelmezése – valamennyi tantárgyból és fejlesztési területen.
- Az ismeretek alkalmazásában elért gyakorlottság ellenőrizhetően elérje a továbbhaladáshoz szükséges szintet.
- A kialakult képességek alkalmasak legyenek a magasabb évfolyamon való haladásra.
- A tanuló hiányzásai ne érjék el a törvényben meghatározott szintet.

Tanmenetek elkészítése

A tanmenetek az egyes osztályokban 2-3 hónapra is készülhetnek.

Gyógypedagógiai Óvoda pedagógiai programja

Az óvoda pedagógiai programjának elkészítésekor figyelembe vett törvények, rendeletek, kiadványok:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Értelmileg akadályozott gyermekek óvodai fejlesztése /In: Rosta K. szerk.: Add a kezéd! A mentális fejlődés segítése sajátos nevelési igényű gyermekeknél (ELTE Speciális Gyakorló Óvoda és Korai Fejlesztő Módszertani Központ 2006)
- Óvodai Program Autizmussal élő gyermekeket nevelő óvodák számára (Autizmus Alapítvány 2007)
- Babzsák Fejlesztő Program (Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. 2015)
- Dr. H.C. Günzburg: Pedagógiai Analízis és Curriculum a szociális és személyiségfejlődés mérésére értelmi fogyatékosoknál (ELTE BGGYK, Budapest 2000)

A gyermekek a Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsági Tagintézményeinek javaslata alapján nyernek felvételt.

Az óvodai élet megszervezésének elvei

Tárgyi feltételek

Gyógypedagógiai óvodánk 1995 óta működik az intézményben. 2016. szeptemberétől óvodánk új csoporttal bővült, így jelenleg 2 óvodai csoportunk van. Az egyik csoport autizmussal és értelmi fogyatékosággal élő gyermekek számára létrehozott csoport.

Mindkét csoport a Havanna lakótelepen lévő telephelyen (Kondor Béla sétány 15.) fogadja a gyermekeket szép tágas, zöld környezetben.

Az épület eredetileg bölcsődeként funkcionált, így méretei és elosztása az óvodai csoportok számára optimális.

A két csoportszobában többnyire azonos berendezés van: szekrények, nyitott polcok a játékoknak, fa asztalok és székek, műanyag, egymásba rakható fektető ágyak a pihenéshez. A nyitott polcokon elegendő számú játékot, eszközt biztosítunk ahhoz, hogy a gyermekek érdeklődésük és kedvük szerint választhassanak közülük a szabad játéktevékenység során. Fontos számunkra, hogy a játékok, eszközök esztétikusak, tartósak és könnyen tisztíthatóak legyenek.

Bútoraink megfelelnek a gyermekek testméreteinek valamint mozgásigényének, és jól tisztíthatóak. A csoportszobákban a gyermekek számára otthonosan berendezett, családi hangulatot igyekszünk biztosítani.

A csoportszobák több funkciót töltenek be, több tevékenység szinterei. A napirend szerint a fejlesztési idő túlnyomó részét a csoportszobában töltjük, itt zajlik a foglalkozások többsége, az étkezések és a pihenések is. A tárgyi környezet áttekinthetősége, megfelelő felépítése vizuális támpontokkal szolgálhat a gyermekeknek.

Az óvoda előterében a gyermekek ruháit jellel ellátott fa öltözőszekrényekben tároljuk.

A gyermekek számára a csoportszoba mellett kialakított óvodai mosdóhelyiség található, melyet a két csoport felváltva, közösen használ.

Az udvaron több olyan játszóterület található, amelyet az iskolások mellett az óvodás korú gyermekek is biztonságosan használhatnak. Itt a gyermekek játék és mozgási igényét különféle játékeszközök szolgálják: homokozó, hinta, mászóka, csúszda, libikóka.

A foglalkozások során használjuk az iskola épületében található termek közül a könyvtárat, a tankonyhát és lehetőség szerint a tornatermet. Az egyéni fejlesztéseket az iskolában kialakított jól felszerelt fejlesztő szobákban tartjuk.

Személyi feltételek

Az óvodai csoportok dolgozói:

- Gyógypedagógus
- Gyógypedagógiai asszisztens
- Dajka

Az intézmény struktúrájában az óvodai csoport vezetői az intézményegység-vezető, a munkaközösség-vezető és az intézményvezető irányításával látják el feladataikat.

Pedagógusaink szakmai, pedagógiai munkájának színvonalának emelése érdekében lehetőség szerint részt vesznek továbbképzéseken. Nevelési programunk minél magasabb színvonalon történő megvalósítása érdekében azokat a továbbképzéseket preferáljuk, melyek ahhoz szorosan kapcsolódnak.

Csoportonként két gyógypedagógus foglalkozik a gyermekekkel. Az óvodai csoport nevelői szakmailag jól képzett gyógypedagógusok, innovatív hozzáállású, a sérült gyermekek fejlesztése ügyében elkötelezett, nagyfokú empátiával rendelkező munkatársak.

Intézményünk gyermekvédelmi feladatokkal megbízott kollégája, a gyógypedagógusok jelzése alapján figyelemmel kíséri és rendszeresen gondozza a rászoruló gyermekeket és családjaikat.

Az óvodai csoportokban feladatokat ellátó pedagógusok az intézményi nevelőtestület tagjai.

A pedagógusok munkáját főállású, szakképzett gyógypedagógiai asszisztensek segítik. A technikai dolgozók (takarító, konyhai alkalmazott) gyermekközpontú, lelkiismeretes munkát végeznek. Szeretetteljes odafordulással, különös figyelmet fordítanak a gyermekekre.

Szociokulturális háttér

A szülői háttér heterogén összetételű, de mindannyiukat összeköti a gyermekeik iránti tenni akarás, az elkötelezettség. A családok életében a fogyatékos gyermek megjelenése, elfogadása, intenzív érzéseket vált ki. Mindezeket az intézménynek, de elsősorban a gyógypedagógusoknak valamilyen formában kezelni kell. Ez csak a nyugodt, segítő légkör megteremtésével, személyes kapcsolatok kialakításával, a személyre szabott megbeszélésekkel, a szülők a nevelő-oktató munkába és az óvodai élet minden területére való bevonásával történhet.

Nagyon nagy szerepet kapnak a családlátogatások, ahol a gyógypedagógusok megismerhetik a család életkörülményeit, a szülő saját otthonában sokkal őszintébb lehet, s jobban megfogalmazhatja elvárásait, az esetleges problémáit. A személyes kapcsolatok kiépítésének egyik lehetősége ez.

Óvodásaink többsége – tankötelezetté válásakor – iskolai tanulmányait bázisiskolában kezdi meg. A gyermek így a már megismert, megszokott, biztonságot adó környezetben egyre önállóbbak és optimálisan fejlődnek. A későbbi osztályközösségbe való beilleszkedésük is könnyebb egy-egy óvodástárral, esetenként a megismert tanárral.

Óvodakép – gyermekkép

Gyermekkép

„A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

Középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül születés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését.

Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mozgások. Szobatisztaság kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

- a) az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére,
- b) a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek, eszközök alkalmazásával történő fejlesztésére,
- c) a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,
- d) a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- e) az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülésspecifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésített fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nembeszélő, vagy megkésített beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítségével használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.”¹

¹ 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

Mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgás-rendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés. Az óvodában biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és étletteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció és terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

Óvodakép

1. „Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
2. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
3. Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
4. Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:
 - a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
 - b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
 - c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
5. Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus

alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.”²

Óvodásaink különleges gondozást, speciális nevelést igényelnek. Ezt szem előtt tartva építettük fel nevelési programunkat. Idegrendszeri sérülésük miatt sokszor direkt módon kell megtanítani őket mindazokra, amelyeket a gyermekek a többségi óvodában indirekt módon sajátítanak el. Kíváncsiságuk alacsonyabb szintje, illetve hiánya miatt nem várható, hogy mindig önként kapcsolódjanak be egy tevékenységbe.

Törekszünk kialakítani bennük az összetartozás érzését, a problémamegoldó készséget, az önértékelést. A humort is fejlesztjük úgy, hogy a kognitív funkciók fejlesztésén túl az alapvető gyermeki tevékenység: a játék megmaradjon.

Mindehhez nagyon jól képzett szakemberekre, a gyermekek feltétlen elfogadására van szükség, hogy mindent megtehesünk a gyermekek szocializációja érdekében.

A pervazív zavarban, azaz autizmus spektrum zavarban (ASD) érintett gyermekek esetén is elsődlegesnek kell tekinteni azt a tényt, hogy hasonlóan minden más gyermekhez, fejlődni képes, egyedi vonásokkal rendelkező személyek. Ugyanakkor fejlődési útjukat azonban genetikai, temperamentumbeli és családi hatások mellett nagyban befolyásolják az autizmus spektrum zavarra jellemző eltérések. Ez a zavar fogyatékos állapot, egész életen át fennálló állapot, amely gyógyíthatatlan, de speciális eszközökkel és stratégiákkal jelentős fejlődés érhető el a gyermek állapotában. A fejlesztés célja a gyermek személyiségének kibontakoztatása, a személyiség-fejlődés harmonikussá tétele és a gyermek képességeihez mért fejlődési maximum elérése.

Az óvodai nevelés koncepciója

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseire törekszik. Az óvodai nevelés során célunk a fogyatékos gyermekek harmonikus személyiségfejlődésnek biztosítása szeretetteljes, biztonságot nyújtó környezetben. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó képesség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. (32/2012. EMMI rendelet)

Az óvodai nevelés célja egy olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, szociális, értelmi érettség kialakítása, az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése, az iskolában történő bevalás érdekében.

Továbbá:

- Speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasz-nyújtás, az érzelmi biztonság nyújtásán túl törekszik az interperszonális kapcsolatok, az énkép kialakítására, az önismeret fejlesztésére, viselkedésformák, normák kialakítására;
- Speciális módszerek, terápiák alkalmazásával segíti az egyre pontosabb észlelést, fejleszti a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, elősegíti a verbális és nonverbális

² 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

kommunikáció kialakulását, a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél a mozgásra alapoz;

- A fejlesztőprogram a gyógypedagógiai hagyományokra, a legújabb szakirodalomra, a gazdag gyógypedagógiai tapasztalatokra támaszkodik, a sérült gyermek egyéni szükségleteihez, eltérő fejlődési üteméhez igazodik;
- A differenciált szükségletekhez igazodó segítségnyújtással szolgálja a képességfejlesztést, törekszik a hiányosan működő képességek korrekciójára az észlelés minden területén. (Add a kezred - program)

A fejlesztés legfontosabb területei:

- a nagymozgások kialakítása, korrigálása; az egyensúlyérzék fejlesztése;
- a manuális készség fejlesztése;
- a beszédszervek ügyesítése, a beszéd indítása;
- a játéktevékenység fejlesztése
- a speciális zenei nevelés alapjainak lerakása. (Add a kezred - program)

A fejlesztés céljai:

Az óvodai élet tudatos szervezésével, a mindennapos szakszerű csoportos és egyéni képességfejlesztő munkával, az érzelmi biztonság megteremtésével, a gyermekek tevékenység-szükségletének kielégítésével, a sokoldalú tapasztalat-szerzést, a szociális tanulás feltételeit biztosítva kell elérni, hogy az óvodások:

- érezzék magukat biztonságban a szeretetteljes légkörű közösségben;
- testi, szociális, értelmi képességeik egyaránt fejlődjenek:
- tudjanak utánozni;
- tudjanak egymás mellett és egymással tevékenykedni, a felnőtt irányítását elfogadni;
- használják adekvátan a játékeszközöket, játékban legyenek kitartóak,
- vigyázzanak játékuikra, ismerjék azok helyét;
- értsék az egyszerű -- alkalmanként gesztussal kísért -- verbális utasításokat, azokat hajtsák végre.
- fejlettségi szintjüknek megfelelően tudjanak kommunikálni;
- kívánságukat, kérésüket, szükségleteiket tudják közölni;
- használjanak nonverbális jelzéseket is.
- sokrétű tapasztalatokat szerezzenek közvetlen környezetükről, tudjanak abban tájékozódni. Ismerjék meg a környezet tárgyait, azok tulajdonságait.
- tudjanak rövid ideig feladathelyzetben maradni, figyelmüket egy adott tevékenységre irányítani.
- alakuljon ki önállóságuk az elemi tisztálkodás, öltözés-vetkőzés, étkezés, WC használat terén. Ha kell, fogadjanak el és kérjenek segítséget.
- mozgásuk legyen viszonylag összerendezett, harmonikus;
- igényeljék a rendszeres mozgást, tevékenyen vegyenek részt mozgásos játékokban.
- tudjanak különböző anyagokkal ügyesen manipulálni, alakuljon ki az ábrázolás igénye bennük.

- szívesen hallgassanak rövid mesét, verset. Tudjanak életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelő dalokat, verseket, mondókákat,
- ismerjék az alapvető viselkedési szokásokat, tudjanak köszönni, kérni, kívánni stb. Tudjanak elemi szabályokhoz alkalmazkodni, elemi munkát végezni. (Add a kezed - program)

Autizmus specifikus kiemelt fejlesztési célok:

- gyermekek érzékeljék egymás jelenlétét, fogadják el a fizikai közelséget
- a párhuzamos tevékenység mellett jelenjen meg a közös fókuszú tevékenység, tudjanak osztozni az eszközökön, tárgyakon
- legyenek képesek elviselni, ha tevékenységüket megszakítják
- értsék meg az alapvető összefüggéseket, ok-okozati együtt járásokat
- váljanak képessé az önálló szabadidő konstruktív eltöltésére
- az alapvető érzelmek tanítása által váljanak képessé azok felismerésére, kifejezésére
- értsék meg a szociális interakciókat, tapasztalják meg az társas kapcsolatok pozitívumait és ezek alapján a szociális érintkezések váljanak örömforrássá
- alakítsanak ki reális énképet, önértékelést
- célunk még az indokolatlan fóbiák, félelmek leépítése.

Autizmus spektrum zavarral élő gyermekek esetében a legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettségi szint mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése. Ennek elérése érdekében cél a sérült készségek kompenzálása, a fejlődésben elmaradott készségek rehabilitációs fejlesztése, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek speciális módszerek segítségével való tanítása. A típusosan egyenetlen képességstruktúrában belül elsődleges cél az elmaradt területek fejlesztése az átlagos vagy kiemelkedő képességek gondozása mellett.

Az óvodai nevelés feladatai

1. Egészséges életmódra nevelés

Az óvodai élet során törekedni kell arra, hogy a gyermekek egészsége, későbbi igényei megalapozása érdekében kapja meg szükségleteinek megfelelő gondozást, s egyre inkább legyen számára természetes igény az egészséges életmód. Az intézményben az életritmus a táplálkozás, a testápolás, öltözködés, mozgás, pihenés és alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel a gyermek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével és az ezen alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot. Az életmód, a helyes életritmus, a jól szervezett napirend biztosítja a gyermekek egészséges fejlődését és ez a gondozás fontos feladata is. A szokás és szabályrendszerbe beépített tevékenységek visszahatnak az életkori folyamatokra, a tevékenységek időtartama igazodik az életkori sajátosságokhoz.

Célja:

A gyermek szervezetének védelme, a gyermek gondozása, a család életformájának alakítása, életmódbeli szokások kialakítása, felvilágosító munka az egészségre káros szenvedélyekről, a test és lélek harmonikus fejlődésének biztosítása, a testi képességek kibontakoztatása, a testi szükségletek kielégítése, higiéniai szokások kialakítása, a mozgáskészség fejlesztése, mindezek a szülőkkel szorosan együttműködve.

Megvalósulási területei:

- *testápolás*: célja a tisztaság igényének felkeltése, a fokozatos önállóság: tudják a csapot kinyitni, elzárni, saját törölközőt felismerni, kis segítséggel kezet törölni. WC-használat után, étkezés előtt kezet mosni, segítséggel fogat mosni, túrni a fészülést, kérjenek zsebkezdőt, tudjanak orrot fújni, üljenek helyes testtartással.
- *étkezés* esztétikus környezetben fokozatosan alakulnak az étkezési szokások az etetéstől az önálló kanalazáson át megtanulják a villa használatát, a szalvéta használatát, a pohárból ivást, a rágást. Ügyesebb gyermekek segítenek teríteni, az asztalt leszedni, letörölni, szemetet kivinni, kancsóból tölteni stb. Fontos az étkezésnél a helyes mérték, a tempó megtanulása is.
- *öltözés-vetkőzés*: a célszerű, könnyen le-fel vehető kényelmes ruhadarabok segítik az önállóságra nevelést. Fontos, hogy igényelje a gyermek a tiszta, ápolts külsőt, a rendet. A fokozatosság elvét betartva tanulja meg az egyes ruhadarabok levételét, majd kis segítséggel az öltözködés fázisait, a saját ruhadarabok felismerését.
- *WC-használat, szobatisztaságra nevelés*: a pelenka nélkül rendszeres ültetés mellett nappal "száraz maradjon" állapottól el kell jutni az utánjelzés, majd szükséglet jelzéséig. A bilitől a WC használatig, a WC- papír használatban segítséget igényelnek többnyire az óvodások.
- *testedzés*: a teremben vagy szabad levegőn való tornázás, kirándulás, sok-sok mozgás legyen igénye minden gyermeknek. (Add a kezed - program)

Az egészséges környezet biztosítása:

Az intézményi környezet kialakításánál (csoportszobák, fejlesztő szobák, tornaszoba, stb.) arra törekedtünk, hogy biztosítsuk az egészséges életmódra nevelés céljainak eléréséhez szükséges tárgyi feltételeket. A környezeti feltételek a gondozás hatékonyságát is segítik. A tárgyi környezetet úgy alakítottuk ki, hogy a gyermekek számára könnyen áttekinthető, akadálymentes, biztonságos legyen és segítse, motiválja őket a tevékenységek pontos végrehajtására.

Feladataink

- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör kialakítása
- Önállósági törekvések támogatása
- A gyermek szükségleteinek kielégítése (folyadék, zsebkezdő)
- Az eszközök állapotának ellenőrzése (mozgásfejlesztő eszközök, játékok, tisztálkodást és önkiszolgálást biztosító eszközök)
- Az eszköztár folyamatos bővítése a speciális szükségletek figyelembe vételével
- Betegség megelőzés, egészségvédelem
- A környezet ápolása, szépítése

Betegségek megelőzése

- A betegségek megelőzése érdekében a megfelelő feltételek biztosítása: külön jellel ellátott törölköző, ágynemű, fogmosó készlet
- A gyermek méretéhez illő, szükségleteinek megfelelő bútorzat kialakítása
- Szellőztetés, légtér fertőtlenítés

2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

A megismerés, az intellektuális gazdagodás, az erkölcsi fejlődés és a viselkedés szabályozása az érzelmeken keresztül szervezhető meg kiegyensúlyozott légkörben. Az érzelmekre épülő elfogadó magatartás biztosítja a gyermek számára az ismeretek befogadását, a szabályok elfogadását, a szociális, esztétikai és erkölcsi érzelmek fejlődését.

Az érzelmi nevelés során fontos, hogy a gyermek tanulja meg megismerni önmagát, szűkebb és tágabb környezetét, sajátítsa el az együttélés szabályait. Fogadja el a máságot a beszédben, szokásrendszerben. Az együttműködés folyamatában érvényesítjük az intervenciós gyakorlatokat.

Célja:

Olyan biztonságos szeretetteljes környezet megteremtése, ahol az érzelmi biztonságot nyújtó gyógypedagógus, és a pedagógiai munkát segítők személyes példaadásukkal és segítségükkel elősegítik a fogyatékos gyermekek önbizalmának erősödését, a társas kapcsolataik kialakulását. A gyermekek átélhetik az elfogadás, a segítőkészség, az elismerés, a sikerélmény érzését. A felnőttöz fűződő viszony nyújtja azt az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé. Óvodai nevelésünk szorosan támaszkodik a családi nevelésre, a család és az óvoda szoros együttműködésére törekszik (pl.: ünnepélyek tartása közös kézműves délelőtti keretében).

Feladata:

- Az én tudat reális kifejlődése
- A magatartás elfogadható kereteinek kialakítása
- Az alkalmazkodó készség fejlesztése
- A csoport kohézió kialakítása
- Hagyományok ápolása, ünnepélyek szervezése a szülőkkel közösen
- A szülőkkel történő kommunikációs lehetőségek bővítése
- A szociális interakciók megértése
- A társakkal és felnőttekkel való társas érintkezés során a pozitív érzelmek és a bizalom megtapasztalása, kiépítése
- A kortársakkal való együttműködés kialakítása
- Alapérzelmek tanítása, azok felismerése és kifejezése
- Társas rutinok kiépítése, gyakorlása, általánosítása személyekre, helyzetekre
- Közös figyelmi viselkedések tanítása
- Naiv tudatelméleti képesség fejlesztése
- Proszociális készségek tanítása

Területei:

Beszoktatás:

A gyermekek óvodánkba otthonaikból és más intézményekből egyaránt eljutnak. Ezért fokozottan törekszünk az érzelmi biztonság, a derűs légkör kialakítására. Az évek tapasztalatai alapján alakítottuk ki ennek érdekében a következő ún. beszoktatási rendet.

A tanév első napján fogadjuk a „rég” és az „új” gyerekeket. Informálódunk a gyermekek családban betöltött helyéről, szokásairól, a fogyatékoság tényének családi elfogadásáról.

Segítjük, és figyelemmel kísérjük az új kapcsolatok alakulását, a régieket megerősítjük. Bízgatjuk a gyermekeket az egymással való kapcsolatteremtésre, ami a kommunikációs problémák miatt nehezített.

Vegyes életkorú csoportjainkban fontos az egymáshoz való alkalmazkodás, az egymás iránti érdeklődés és segítségnyújtás igényének kialakítása.

Autizmus spektrum zavarban érintett kisgyermeknél a beszoktatás időszaka hosszabb, több időt vehet igénybe. Törekszünk a gondozókkal való pozitív kapcsolat megteremtésére, hogy ők az óvodás gyermek számára már referenciaszemélyként szolgálhassanak. Ebben az időszakban elsődleges, hogy a gyermek megismerkedjen környezetével, biztonságban érezze ott magát, kiigazodjon környezetében (protetikusan környezet kialakítása). Az új ingerek megterhelik az érintett gyermekeket, ezért a beszoktatási időszakban minimalizáljuk az ingereket (díszítés, nyitott polcon elhelyezett játékok) majd azokat fokozatosan hozzuk be a környezetbe. A szülőktől és a szakértői véleményekből nyert információk alapján külön figyelmet fordítunk a szenzorosan érzékeny gyermekekre, igyekszünk minimalizálni az őket zavaró ingereket, ehhez igazodva kialakítani a csoportszobát. Hangsúlyos, hogy az újonnan csoportba került gyermekek megszokják és elfogadják egymás jelenlétét, megtapasztalják az együtt tevékenykedést.

Szocializáció:

- Pedagógus-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatának emocionális erősítése
- A sajátos törődést igénylő gyermekek egyedi nevelése, kommunikációs igényük felkeltése (kooperatív megoldásra ösztönző páros és kiscsoportos tevékenységek biztosítása)
- A csoport- és a fejlesztőszobák környezettudatos szemléletű, otthonos, esztétikus és akadálymentes berendezése
- Közös élményekre épülő tevékenységek megszervezése

Autizmus spektrum zavar esetén az autisztikus diád egyik eleme a szociokommunikációs képességek sérülése. Az autizmus, mint „szociális fogyatékoság” azonosítható legkönnyebben. A kommunikáció és a szociális területek egymástól el nem választhatóak, szorosan összefüggenek. Ezért, mikor a kommunikációt fejlesztjük, ugyanúgy fejlesztjük a szociális képességeket és fordítva. Az autizmus spektrum zavarból eredően az érintett gyermekek számára akadályozottak a szociális interakciók elsajátítása, azok olvasása, megértése. Így ezeket kognitív és viselkedésterápiás módszerekkel, a gyermek egyéni szükségleteihez, spektrumon való elhelyezkedése és képességszintjéhez igazítva kell tanítani. Az óvodai nevelés feladata a szociális alapozó képességek tanítása.

Az óvodai szociális fejlesztés területei, feladatai:

- más személyek jelenlétének észrevétele, elfogadása
- a pedagógussal való együttműködés
- alapvető szabályok követése
- elemi utánzókézség kialakítása
- csoporton kívüli, az óvoda életében részt vevő személyek felismerése, elfogadása
- kommunikációs helyzetekben való részvétel, kommunikációs helyzet fenntartása, befejezése (szociálisan adekvát módon)
- önmagáról való tudás kialakítása, fejlesztése, bővítése
- elemi szociális rutinok tanítása (pl. üdvözlés, elköszönés, kérés, megköszönés)

- élménymegosztás

Kiemelt fontosságú, hogy az egyéni fejlesztés keretében elsajátított szociokommunikációs képességeket a gyermek általánosítsa, más személyekkel, eltérő kontextusokban is alkalmazza.

Családi szocializáció:

A szociális – érzelmi terület fejlesztése a legösszetettebb gyógypedagógiai/pedagógiai és pszichológiai feladat, hiszen a megismerés, a viselkedés szabályozása az érzelmen keresztül szerezhető meg. Az érzelmi nevelés során fontos, hogy a gyermek és a családja tanulja meg elfogadni másságát, sajátítsa el az együttélés szabályait. A magatartás elfogadhatóvá alakítása, az alkalmazkodó készség fejlesztése, a csoport kohézió segíti a gyermek szocializációját, elősegíti integrálhatóságát. Mivel fontos feladatunk az anya-gyermek kapcsolat támogatása, a családok életminőségének javítása, ezért nagyon fontos hangsúlyt helyezni a szülők által felvetett problémák kezelésére.

3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célja:

Cél, hogy a gyermek olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítson el, értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat megtudjon oldani, tudjon eligazodni a világban. Ezért kiemelt feladat a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése, a gyermek egyéni szükségletei szerinti szóbeli kommunikációt kiegészítő, helyettesítő módszerek és eszközök alkalmazásával történő fejlesztés.

Feladatai:

- Kommunikációs helyzetek teremtése
- A beszédkedv felkeltése és fenntartása
- A beszédértés- és észlelés fejlesztése
- Nonverbális kommunikáció támogatása, AAK alkalmazása
- Az összefüggő beszéd kialakítása (kommunikáció a felnőttekkel és a gyermekekkel az óvodai csoportban)
- Érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodási funkciók fejlesztése
- A valóság egyre pontosabb észlelése
- A fogalmi gondolkodás elősegítése
- A problémamegoldó gondolkodás kialakítása
- A kreativitás támogatása
- A figyelemkoncentráció fejlesztése

Tartalma:

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv használata átszövi az óvoda egész napi életét, szerves része a nevelő és fejlesztő munkának, beépül az óvodai élet mindennapjaiba, hiszen például az öltözködés, étkezés, séta vagy bármely más tevékenység végzés lehetőségét kínálja a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlődésére.

A gyermek szabad önkifejezésének, közlési vágyának elősegítésére megértő, segítő és befogadó környezetre van szükség. Elfogadjuk és támogatjuk a gyermekek egyéni kommunikációs formáit. Törekszünk arra, hogy kommunikációs vágyát, beszédkedvét megőrizze, megtartsa annak érdekében,

hogyan az anyanyelv használata minél magasabb szintűvé váljon. A pedagógus feladata a kommunikációs formák támogatása, az anyanyelv fejlesztése és az anyanyelv ismeretére, szeretetére és megbecsülésére nevelés.

Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban áll a kommunikáció és az anyanyelv és fejlődésével. Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül, életszerű helyzetekben játékosan valósítható meg. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetében való, életkorának, sajátos nevelési igényéhez megfelelő, biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükséges.

A valóság támogatott felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. Megismeri szűkebb, tágabb környezetét és a szülőföld, az ott élő emberek, hagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit.

A környezet megismerése során elemi matematikai tartalmú ismereteknek és tapasztalatoknak is birtokába jut. Az értelmi fejlesztést a projektpedagógiai eszközeivel teljesítjük, hogy minél több oldalról, minél több érzékszerv bevonásával fejlesszük az alap kultúrtechnikák elsajátításához szükséges jártasságokat, készségeket, képességeket.

Foglalkozási formák

Önkiszolgálásra nevelés

Feladatai a tisztálkodás, öltözés-vetkőzés, egyszerű munkavégzés, szobatisztaságra szoktatás terén minél nagyobb önállóságra nevelni az óvodás gyermekeket.

Mozgásfejlesztés

Az alapmozgások kialakítása, korrigálása, koordinációs zavarok, a mozgásos ügyetlenség csökkentése, a testi-lelki harmónia, a jó pszichomotoros állapot elősegítése.

Anyanyelv- és kommunikációfejlesztés

Kettős feladata a beszédmegértés fejlesztése, az aktív beszéd indítása, fejlesztése, illetve speciális megközelítési móddal, kis lépésekkel minden érzékszerv egyidejű bevonásával a szűkebb környezet megismertetése. Egyszerű versek, mondókák, mesék megtanítása.

Vizuomotoros készség fejlesztése

A vizuális és taktilis érzékelés, a testséma fejlesztése, a szem- és kéz koordináció, a téri tájékozódás fejlesztése, a helyes ceruzafogás megtanítása, az ábrázoló kedv felkeltése, technikák, eszközök megismertetése.

Játékra nevelés

Az adekvát játékhasználat megtanítása, a gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok megismertetése. Az egymás melletti és együttes játék megvalósítása, énekes-verses népi játékok játéka.

Egyéni fejlesztés

Az adott gyermek fejlettségi szintjének megfelelő képességfejlesztés. A lassabban haladó és a csoport átlagánál jobb képességű gyermekek egyénre szabott terápiáját is jelenti.

Zenei nevelés alapjai

Egyszerű ritmusú versek, mondókák segítségével a ritmus-érzékelés, a zenei hallás fejlesztése.

Kiegészítő terápiák: logopédiai kezelés és gyógytorna, szomatopedagógiai fejlesztés

A foglalkozások heti rendszeressége

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A heti rend kialakításánál figyelembe kell vennünk az egyes óvodai foglalkozások óraszámát, a speciális fejlesztések beosztását.

A foglalkozás neve	Heti előfordulás	A foglalkozás formája
Anyanyelv- és kommunikációfejlesztés	5 foglalkozás	csoportos
Mozgásfejlesztés	5 foglalkozás	csoportos
Vizuomotoros készség fejlesztése	3 foglalkozás	csoportos
Zenei nevelés alapjai	2 foglalkozás	csoportos
Játékra nevelés	2 foglalkozás	csoportos
Egyéni fejlesztés	1-2 foglalkozás gyermekenként	egyéni
Önkiszolgálásra nevelés	mindennapos tevékenységbe ágyazva	egyéni, csoportos
Levegőzés, szabad játék	naponta fél-egy óra	egyéni, csoportos

A foglalkozások időtartama 15-30 perc, a gyermekek egyéni adottságaitól függően. (Add a kezdeti program)

„A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekeknek.”³

³ 363/2012. (XII.17.) Korm. Rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

Napirend

A napirend segíti a rendszerességet, a tudatos nevelőmunka megtervezését, a nyugodt légkör kialakítását.

8.00. – 8.30.	Folyamatos érkezés, szabad tevékenység, egyéni fejlesztés
8.30. – 9.00.	Reggeli
9.00. – 9.30.	Anyanyelv- és kommunikációfejlesztés
9.30. – 10.00.	Vizuomotoros készség fejlesztése/Zenei nevelés
10.00. – 10.30.	Tízórai
10.30. – 11.00.	Mozgásfejlesztés/Egyéni fejlesztés
11.00. – 12.00.	Játékra nevelés/Egyéni fejlesztés
12.00. – 12.30.	Ebéd
12.30. – 14.30.	Csendes pihenő/Egyéni fejlesztés
14.30. – 15.00.	Uzsonna
15.00. – 16.00.	Hazamenetel folyamatosan, szabad tevékenység

A szokások lényegesen befolyásolják a személyiségfejlődést. A szokásos cselekményeknél nincs szükség akarati erőfeszítésre, erős figyelemkoncentrációra. A szokás valamilyen művelet többszöri ismétlésének eredménye egy adott helyzetben. Ennek kialakulásához meghatározott számú gyakorlásra, ismétlésre van szükség, hogy a viselkedésforma, cselekvés szokássá váljon. A gyermek sérülésének, életkorának megfelelő élethelyzetekben kell azokat megerősíteni. A kialakult szokásokat mindig azonos módon és körülmények között várjuk el a gyermektől. A szokások keletkezésekor a tudatosságnak, a cselekvés akarásának is lényeges szerepe van.

Autizmus spektrum zavar esetében a napirendnek kiemelt jelentősége van. A napirend segít a gyermeknek megtalálni, hogy mit és hol tegyen, valamint, hogy milyen sorrendben végezze el az adott tevékenységeket. Ezen kívül láthatóvá teszi az időt. A napirendet a gyermek szimbólumszintjének megfelelően kell kialakítani, így a napirend lehet tárgyas, képes (fényképes, rajzolt, piktogram). Csak akkora időtartamot öleljen föl, amennyi a gyermek számára még átlátható. Az napirend bevezetésekor még ne változtassunk rajta, a környezetet adaptáljuk a gyermek napirendjéhez. Minden változást kis lépésekben vezessünk be, mikor a gyermek már biztonsággal kiigazodik az addigi napirendjén. A napirend elhelyezése szerint lehet fix (pl. falra rögzített) vagy mobil (pl. a képek egy könyvben vannak, tableten lévő napirend)

Készségfejlesztés a célzott foglalkozásokon

Önkiszolgálásra nevelés

Nem külön órarendszerű foglalkozás, mindennapos tevékenységi forma. Fokozatosan, kis lépések elvét alkalmazva végezzük a különböző részfeladatokat, ezért fontos, hogy kellő időt biztosítsunk a gyakorlásra.

Formája: egyéni, illetve kiscsoportos

Célja:

- A gyermek szükségleteinek megfelelő komfortérzés biztosítása, gondozás, gondoskodás
- Nagyon apró lépésekkel az önállóság elérésének segítése, a napi tevékenységvégzés folyamatában
- Verbális utasítások megértése, figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése
- Alapvető higiénés szokások kialakítása
- Az ápoltság, tisztaság igényének felkeltése
- Helyes viselkedési formák elsajátítása
- A rászorultság, kiszolgáltatottság helyett az „én is tudom” függetlenség érzésének segítése

A gyermekek az önállóság terén is különböző fejlettséget mutatnak. Önállóságuknak gátja lehet az esetleges társulói fogyatékoság (pl. mozgáskoordinációs zavar). Az óvodának alapozó szerepe van e téren. Az önállóság bizonyos területei nem csak a gyermek életkorától függenek, hanem fiziológiai érettségtől (pl.: szobatisztaság), mozgásos ügyességtől (pl.: öltözés), s nem utolsósorban értelmi állapotától.

A gyermekek apró lépésekben, rövid gesztussal kísért utasítások, illetve utánpótlás alapján tanulnak. Kezdetben a gyermekekkel együtt végezzük a cselekvést, majd a könyöknél irányítjuk (öltözködés), aztán csak szükség esetén segítünk, míg önálló nem lesz. Minden fejlesztést az adott gyermek fejlettségi szintjéhez mérjük, s arra építünk, amit már tud. Fontos, hogy az ügyetlen próbálkozást is értékeljük, jutalmazzuk.

Autizmus spektrum zavar esetében a motiváció hiánya, az utánpótlásos tanulás nehezítettsége és a saját testből érkező szenzoros információk feldolgozási zavara miatt még óvodás korban is hiányozhatnak az önkiszolgálási készségek. Az óvodai nevelés kiemelt feladatai között kezelendő ezek megtanítása a pervazív zavarban érintett kisgyermekkel. A gyermekek 2 éves koruk körül válnak biológiailag és értelmileg érettebbé a szobatisztaságra. Autizmus spektrum zavar esetében ez több ok miatt is kitolódhat. Amennyiben orvosi vizsgálatokkal megállapítást nyert, hogy a szobatisztaság megkésztettségének hátterében nem állnak szervi okok, úgy a szülővel szorosan együttműködve elkezdhető a szobatisztasági tréning. Ennek célja, hogy a gyermek szükséglete szerint, megfelelően használja a WC-t, másrészt pedig a kezébe kell adni egy olyan kommunikációs eszközt (képet, tárgyat, szóbeli megnyilvánulást) amellyel jelezheti szükségletét.

Az önkiszolgálással összefüggésben még egy jellemző probléma merülhet fel autizmus spektrum zavarban érintett gyermekek esetén, ez pedig az étkezés. Ez megmutatkozhat abban, hogy a gyermek étkezéshez szükséges készségei hiányoznak (nem tud rágni, nem megfelelő a kanálfogás), a túlszelektálás (csak bizonyos ételeket hajlandó fogyasztani) nem vesz részt az étkezésekben (nem ül a helyén, felugrál, nem hajlandó az óvodában étkezni). Ezeket a helyzeteket meg kell figyelni, felderíteni az okokat és célirányosan beavatkozni.

Az öltözködés is külön tanítást igényel számos autizmusban érintett gyermek számára. Ez a motiváció hiánya, vagy akár szenzoros túlérzékenység miatt is lehet nehezített. Minden esetben az egyéni szükségletekhez illeszkedő segítség kidolgozása szükséges.

A tisztálkodás tanítása esetében nem csak magának a tevékenység meglétét és annak helyes szekvenciáját kell tanítanunk, hanem a minőségre is hangsúlyt kell fektetnünk,

A szokásrendszer kialakításának területei:

Étkezési szokások kialakítása

- Kanálhasználat megtanítása (merítés, szájhoz vitel, az étel megrágása, nyelés)

- A pohárhasználat megtanítása (a pohár felemelése, kortyolás, nyelés, a pohár letétele)
- Villával való ismerkedés (felszúrás vagy merítés), villa használata lehetőség szerint
- Szalvéta használata
- Kérés, megköszönés
- Ügyesebb gyermekeknél az ételből való szedés
- Rágás megtanítása
- Helyes tempó elsajátíttatása
- Kenyér vagy kifli fogása, leharapás, a kenyér és a rajta levő együttes elfogyasztása
- Terítés folyamatának megismerése (pl.: szék, tányér, kanál, pohár, szalvéta egymáshoz rendelése); az étel és a hozzávaló eszközök felismerése
- Étkezés után teremrendezésben közreműködés
- A gyerekekkel együtt környezet higiéniai szokások végzése (pl.: az asztal letörlése, étkezés után seprés)
- A szokások kialakítása és az egészséges táplálkozás érdekében a gyermekek minden délelőtt gyümölcsöt kapnak, ami javítja étvágyukat és segíti a rágás kialakulását

Sok autizmussal élő gyermeknél figyelhetőek meg különböző étkezési problémák. Ezek közül a leggyakoribbak:

- A gyermek nagyon válogatós, csak bizonyos színű, állagú, típusú ételt hajlandó fogyasztani (pl.: csak sárgát, pépeset, stb.)
- Nem hajlandó az intézményben étkezni
- Nem vonható be az étkezési helyzetbe, mert pl.: nem tud megülni a helyén, nem hajlandó asztalhoz ülni, folyamatosan felugrál
- Hiányoznak az étkezéshez szükséges alapvető készségei (rágás, nyelési nehézség, finommotoros készségek)

A gyermek ezen a területen való fejlesztésére elsősorban kognitív- és viselkedésterápiás módszereket alkalmazunk. Emellett igyekszünk bevonni a gyermeket az ételek elkészítésének folyamatába, amennyiben az lehetséges, úgy használjuk fel a gyermek speciális érdeklődését is az újfajta ételekkel való ismerkedés során. Kellő időt és szenzoros tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítunk az ételektől szenzoros túlérzékenység miatt elzárkózó gyermek számára.

Tisztálkodási szokások kialakítása

- Vízcsap kinyitása, elzárása
- Szappanhasználat, utána kézöblítés
- Saját törölköző felismerése
- Kéz, arc szárazra törlése
- Önálló kéz- és arcmosás
- Fogmosásnál együttműködés: száraz, majd nedves fogkefe, fogkrémes fogkefe elfogadása, szájöblítés megtanítása, önálló fogmosás
- Fogmosó eszközeit tartsák tisztán segítő személy segítségével
- „Baleset” vagy kirándulás esetén zuhanyzaskor együttműködés (kéz, láb felemelése, stb.)
- Fésülés túrése, önálló próbálkozás
- Igény a tiszta, ápolts külsőre
- Étkezés előtti, utáni és bizonyos munkafolyamatok (pl.: festés) utáni kézmosás igényének felkeltése

- Orrfújás megtanítása, zsebkendő használatának igénye, a piszkos zsebkendő szemétkébe dobása
- Cseréljék törölközőjüket felnőtt segítségével

A fejlesztési terület célja az életminőség javításán túl a gyermekek képességeihez mért legnagyobb mértékű önállóság elérése. A gyermek ne legyen kiszolgáltatott, együtt tudjon működni a gondozást végző személyekkel. A gyermekek egészségének védelmében, fontos feladatunk a tisztálkodás igényének kialakítása. Váljon igényükké a rendszeres tisztálkodás (fogápolás, kézmosás, fésülködés), ruházatuk tisztaságának megőrzése. A tisztálkodási szokások igazodjanak az óvoda napirendjéhez, ha kell, szükség esetén jelezzék igényüket, kérjenek segítséget (toalett használata).

Az autizmus spektrumzavarral élő gyermekek esetében a testápolási feladatokat segíthetjük fényképes vagy képes, piktogramokkal jelölt folyamatábrákkal, a gyermek szimbólumszintjéhez és egyéni szükségleteihez igazodóan. A fogmosás idejét érdemes vizualizálni time timerrel vagy egyéb időmérő eszközzel. Először mindig kisebb időtartammal kezdjük, szükség esetén fizikailag is segítsük a gyermeket a minőségileg is megfelelő tisztálkodási feladat végrehajtásában. A gyermek előbb megtanulja a testápolási feladatokat, megjegyzi azok helyét és szekvenciáit, a minőségileg is megfelelő tisztálkodás elsajátítása a nehezebb tanítási feladat.

Szobatisztaságra nevelés

- Rendszeres ültetés mellett a szükséglet megfigyelése
- Jelzés megtanítása: utánjelzés, majd mutató, hangadás, stb.
- WC vagy bili és a szükséglet elvégzése közti kapcsolat felismertetése
- Kérdésre szükséglet jelzése
- Szükséglet jelzése önmagától (képes visszatartani addig, míg a WC-re ér)
- Biliről a gyermek WC-re szoktatása
- Fiúk állva pisiltetésének megtanítása
- WC-papír használata segítséggel
- „Baleset” jelzése
- A WC-használathoz szükséges ruhadarabok le- és felhúzása
- WC-használat utáni kézmosás megtanítása
- Ajtó nyitás-csukás megtanítása
- A szobatisztasághoz kapcsolódó tisztasági feladatok minőségileg is megfelelő elvégzése
- Egyéni szükségletre igazodó vizuális segítséggel a szükséglet jelzése
- Ürítéshez kapcsolódó félelmek leküzdése
- Kulturált mosdóhasználat kialakítása (figyelem helyezése a WC tisztaságára, WC kefe használata)

Öltözés-vetkőzés

- Együttműködés az öltözésnél, vetkőzésnél
- Sapka, sál levétele
- Cipzár lehúzása
- Egyszerű ruhadarabok levétele (cipő, zokni, nadrág, stb.)
- Vetkőzésnél kis segítségnyújtás (kigombolás, kikötés, cipőfűző meglazítása, stb.)
- Egyszerű ruhadarabok felvétele (sapka, bugyi, stb.)
- Kis segítséggel öltözés (ruha elejének megmutatása, jobb-bal oldalnál segítség, befűzés, gombolás, stb.)
- Bizonyos ruhadarabok teljesen önálló felvétele

- Az öltözködés, vetkőzés szekvenciájának követése
- Egyéni szükséglethez igazodó vizuális segítség alkalmazása
- Időjárási viszonyoknak megfelelő ruházat

Az önálló öltözködésre nevelés kiemelten fontos, hiszen a gyermekek többsége súlyos mozgáskoordinációs zavarral küzd. A felöltözésnél, vetkőzésnél egyéni szükséglet szerinti segítségnyújtást adunk. A gyermekeket az időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatjuk. A gyermekek óvodai öltözéke legyen kényelmes, praktikus, könnyen kezelhető.

Az intézményben kötelező a váltócipő használata. A gyermekek ruháját a jelével ellátott öltözőszekrényben tároljuk.

Önálló munkafeladatok

- Saját hely felismerése (öltözőben, étkezésnél, alvásnál, stb.)
- Székek helyre rakása
- Játékok közös elrakása
- Szőnyeg feltekerése (pl.: mozgásfejlesztéshez)
- Közös teremrendezés
- Eszközök bevitele, kiosztása
- Egyszerű üzenet közvetítése óvodán belül
- Társak segítése
- Asztal letörlése
- Szemét összeszedése
- Székek levétele, felrakása
- Saját ruhadarabok, eszközök felismerése, elrakása
- Közös ágyazás
- Felőttel való együttműködés rendrakás esetén
- Utasítások (szóbeli, vizuális) megértése, végrehajtása
- Étkezési helyzetben kisebb feladatok elvégzése („dzsúz felelős”)

A kis lépések elvének e tevékenység során is igen nagy szerepe van. Az adott viselkedésformát, és annak minden szakaszát kell magunk elé képzelve felbontani összetevőire.

- Pl.: zokni felhúzása:
- megfogni a zoknit
 - sarkát alulra fordítani
 - a zoknit „összeszedni”
 - a lábat felemelni
 - belebújtatni a lábat a zokniba
 - felhúzni a lábfejre, a sarokra, majd a bokára
 - megigazítani, hogy a boka feletti részt is takarja

Kezdetben mindig a gyermekkel együtt végezzük a cselekvést, majd a könyökénél irányítjuk, szóbeli utasítást adunk, aztán csak szükség esetén segítünk, míg önálló nem lesz. Emellett készíthetünk a gyermek szimbólumszintjének megfelelő folyamatábrát, amelyet követve a gyermek önállóan elvégezheti a cselekvést. Szükség esetén használhatunk külső megerősítőket (a motivációs bázis feltérképezése után), ezeket mindig egészítsük ki pozitív szóbeli megerősítéssel. Fontos, hogy a promptokat, megerősítőket fokozatosan építsük le, ezzel elkerülve az autizmus spektrum zavar esetén könnyen kialakuló promptfüggőséget.

A prompt hierarchiája

Prompt: az a legkisebb segítség, ami még elindít egy cselekvést

Célunk a gyermek képességeihez mért legmagasabb önállósági szint elérése. A segítség szintje gyerekenként és feladatonként változó.

Fontos észrevenni, amikor már ugyanannál a jól begyakorolt feladatnál elég egy kisebb szintű segítség is. Ilyenkor ne segítsük túl, viszont adjuk meg a minimális segítséget, tehát ne segítsük alul.

1. Teljes önállóság (pl. önállóan, önindítottan kinyitja az ajtót)
2. Fizikai jelenlét (ott vagyok mellette, hogy emlékeztessenem, mi a feladat, de nem szólok semmit)
3. Kivárás/késleltetés (ugyanaz, mint a fizikai jelenlét, de a feladatra szánt idő mennyisége a fontos. Ez gyerekenként, feladatonként, pillanatnyi hangulati, érzelmi... állapotoként változó lehet)
4. Verbális segítség (Nyílt: „Na most mit kellene csinálni?”)
(Zárt: „Nyisd ki az ajtót!”)
5. Vizuális segítség (szimbólumszintnek megfelelő kép, folyamatábra, napirend) Ez végig maradhat
6. Gesztus (pl. az ajtónyitás gesztusa)
7. Modellálás (pl. odamegyek az ajtóhoz és kinyitom)
8. Részleges fizikai vezetés (pl. felemelem a kezét, és ráteszem a kilincsre)
9. Teljes fizikai vezetés (pl. vele együtt kinyitom az ajtót)

Mozgásfejlesztés

Ez a foglalkozás a nagymozgások kialakítását, begyakorlását, korrigálását szolgáló foglalkozási forma.

Formája: csoportos

Az értelmi fogyatékos gyermekek mozgásukban is eltérnek ép társaiktól. A pszichoszomatikus fejlődésüket a fejlődési tempó nagyfokú lelassulása, szabálytalansága, egyenetlensége jellemzi. A mozgásfejlődés során bizonyos fázisok kimaradnak, kevésbé gyakorlódnak be, illetve hibásan rögzülnek. A gyermekek járása általában széles alapú, bizonytalan, a kezek együttmozgása gyakran hiányzik. Mozgáskészségüket a fejletlen testséma, a nagy- és finommotorika koordinálatlansága jellemzi. Mozgásuk ritmusa diszharmonikus, statikai hibák, tartási rendellenességek és az izomtónus zavarai előfordulhatnak. Gyakran figyelhetők meg mozgásos sztereotípiák. Szembetűnő a mozgásuk a mozgásuk ügyetlensége, amelyhez a ritmus, tempó, a dinamika zavara is csatlakozik. Mindez a testtartásban, a harmónia nélküli, darabos, nehézkes alapmozgásokban, a csoszogó, imbolygó, bizonytalan járásban, a finommozgások kezdetlegességében nyilvánul meg. Gyakori a hiperaktivitás vagy éppen a mozgásszegénység.

Az autizmussal élő gyermekek esetében gyakoriak a sztereotip, repetitív mozgások, pl. hintázás, céltalannak tűnő futkározás, ugrálás; hiperaktivitás, stb. Gyakran a mozgás fejlődése lemarad, mert hiányzik a kortársakkal/felnőttekkel játszott, szociális készségeket kívánó társas-mozgásos játékra való igény. Az autizmussal élő gyermekek nagy különbséget mutatnak a mozgásfejlődés területén. Vannak, akik életkoruknak megfelelően mozognak, vagy akár ügyesebbek is bizonyos mozgásokban (pl. mászás), mint de gyakran jellemző a lassabb fejlődési tempó, a fejlődés szabálytalansága, egyenetlensége, valamint a spontán utánzás hiánya.

A gyerekek egy részénél kifejezett mozgásfogyatékoság is előfordul. Mindezek szükségessé teszik, hogy a mozgásfejlesztésnek nagy szerep jusson. Mozgásos játékok a tanult mozgásformák játékos gyakorlása, egyszerű szabályok megismerése, a versenyszellem előhívása, a foglalkozás játékos lezárása szempontjából is fontos. Ezek a játékok azokból az elemekből épülnek fel, amelyek a foglalkozásokon megjelentek. Játék formájában szolgálják a rögzítést, gyakorlást. Alkalmat kínálnak versenyzésre, páros gyakorlatra, együttes játéokra. Siker, kudarc átélését reprezentálják. Megtanulják a gyerekek ezek elfogadását, ezzel alkalmazkodóképességük is fejlődik az ügyességük, erőnlétük mellett.

A foglalkozások része a légző gyakorlat is. Célja a hasi légzés kialakítása, a helytelen ritmusú légzés korrigálása és a túlnyomóan szájon át történő ki-be légzés helyett az orron át történő belégzés megtanítása.

A mozgásfejlődés területén az autizmus spektrum zavarban érintett gyermekek igen heterogén csoportot alkotnak. Vannak gyermekek, akik mozgásfejlődése a tipikus fejlődési menetet követi, nem tapasztalhatóak eltérések. Ugyanakkor előfordulhat, hogy az autizmusban érintett gyermekek mozgásfejlődésében minőségi és mennyiségi eltéréseket tapasztalhatunk. Mennyiségi szempontból lelassult lehet a mozgásfejlődés üteme, kimaradhattak részek, míg minőségi eltérésről a gyakran előforduló izomhipotónia esetén beszélhetünk. A mozgásfejlesztés autizmus specifikus jellemzői:

- vizuális formában jelezzük a gyermek számára a mozgásfoglalkozás napirendben elfoglalt helyét
- vizualizáljuk az egyes gyakorlatokat, azok sorrendjét, a mozgásfoglalkozás kezdetét, időtartamát, befejezését
- ha a gyermek nem képes az utánzásra, úgy fizikailag segítsük a mozgás leutánozásában
- alkalmazzuk a motiváció eszközeit személyre szabottan
- a mozgásfoglalkozások maximális létszáma 5-6 gyermek
- a mozgásfoglalkozás megtervezése előtt mérjük föl a gyermekeket, utánzási képességüket, kooperációs képességüket, verbális megértési és figyelmi képességeiket
- mozgásfoglalkozások alkalmával nem tervezzünk olyan feladatokat, ahol a gyermekeknek osztozniuk kell tárgyakon vagy együtt kell működniük egymással

A mozgásfejlesztés céljai

- az általános erőnlét és állóképesség fejlesztése,
- a mozgástervezés és kivitelezés javítása,
- a motoros tanulás elősegítése,
- az alapmozgások kialakítása, korrigálása,
- az értelmes, célirányos mozgás kialakítása,
- az egyensúly fejlesztése,
- mozgáskoordináció, állóképesség, erő fejlesztése,
- az utánzókézség fejlesztése,
- a testséma fejlesztése,
- a szenzomotoros ismeretszerzés lehetőségeinek javítása,
- a téri tájékozódás fejlesztése,
- légzéstechnika javítása,
- a ritmusérzék fejlesztése,
- az egészség megőrzése,
- a kognitív funkciók fejlesztése, korrekciója,
- a figyelem, emlékezet, beszéd, mozgás összekapcsolása,

- a gyerekek alkalmazkodjanak a foglalkozások rendjéhez, értsék az egyszerű verbális utasításokat,
- az elemi szabályok ismerete és betartása

Feladatok

- Megismertetni a gyermekekkel olyan gyakorlatokat, játékokat, amelyek elősegítik szervezetük fejlődését, növelik erejüket, ellenálló képességüket, edzettségüket.
- A gyermekek természetes mozgásának, mozgásbiztonságának fejlesztése.
- Az összerendezett mozgások kialakulásának, a célszerű, akaratlagos mozgások kivitelezésének segítése.
- A gyermekek megfigyelő- és utánczókézségének, ügyességének, gyorsaságának fejlesztése.
- A feladatok megértésének, teljesítésének támogatása.
- A gyermekekben az összetartozás erejének növelése, a közösségi érzés megerősítése.
- Az egészséges életmódra való nevelés eredményességének segítése, az egészséges életmód szokásainak betartása.
- A rendszeres mozgást a gyermekek örömmel és sikerélményként végezzék.
- Mivel gyermekink a külvilág megismerésére kevésbé törekednek, mint ép tásaik, korlátozott a kutató, felfedező kíváncsiságuk, ezért a külvilág ingereinek felfogása és feldolgozása is korlátozott. E téren is több segítséget igényelnek.
- A gyakorlatok során a multiszenzoros megközelítés vezet eredményhez, vagyis egyformán kell a vizuális, akusztikus, taktikus, kinesztetikus ingerek nyújtásával, több érzékszerv egyidejű bekapcsolásával elősegíteni a mozgások tanulását. Különböző feladatok végrehajtásakor olyan mozgásmintákat kell elsajátítanunk, amelyek a mozgásos folyamatok alapkövei lesznek, ezek elősegítik a mindennapi élethez szükséges mozgások automatizálását.

A mozgásfejlesztés területei

- játékos utánczó gyakorlatok: ún. mobilizáló, az egész testet átmozgató gyakorlatok;
- alapmozgások kialakítását, korrigálását, gyakorlását célzó gyakorlatok;
- mozgásos játékok.

Játékos utánczó gyakorlatok

- Céljuk az együttes tevékenységek, a közös öröm, a sikerélmény biztosítása.
- Hozzájárulnak a gyermekek testi-lelki harmóniájának javításához, megfelelő pszichoszomatikus állapotának kialakításához.
- Megtapasztalják a csoportot összetartó erőket, mint egymás tiszteletben tartása, egymásra figyelés, nyugalom, biztonság, rugalmasság, közeledés, távolodás.
- A gyakorlatok mondókákkal, dalokkal, versekkel kísérték.
- Az egész testet bemelegítő gyakorlatoknál a mozdulat és a vers, mondóka, dal egymást erősítik, előhívják.

Alapmozgások kialakítása, gyakorlása, korrigálása

Különböző testhelyzetekben igyekszünk az egész testet megmozgató gyakorlatokkal pontosabb, ügyesebb, összerendezettebb mozgást kialakítani, a testséma fejlesztést, valamint az egyensúlyérzék fejlesztést szolgálni. Játékos gyakorlatokkal bírjuk utánczásra a gyerekeket, s ezzel a megismerő

tevékenységet, az emlékezetet, figyelmet is fejlesztjük, valamint megismertetjük őket a különböző kézi szerekkel.

Gyakorlatok:

- rendgyakorlatok;
- kartartások: nyújtott, hajtott, vegyes;
- karkörzések;
- állások: alapállás, lábujjon, sarkon, talpélen, guggoló állás, terpeszállás;
- ülés: nyújtott, terpesz, török;
- fekvés: hanyatt, hason, oldalt;
- függés: függőállás, függeszkedés;
- járás: kis- és nagy lépéssel előre, oldalra
 - o gyors, lassú tempóban,
 - o különböző minőségű talajon,
 - o vonalak között,
 - o vonalon,
 - o tárgyak kikerülésével,
 - o tárgyak átlépésével,
 - o hullámvonalon,
 - o irányváltatással,
 - o különböző eszközökkel,
 - o lépcsőn járás;
- futás: gyors, lassú tempóban,
 - o tempóváltással,
 - o különböző irányban,
 - o irányváltással,
 - o különböző szélességű vonalak között,
 - o futás közben akadály átlépése, megkerülése,
 - o futkározás,
 - o célba futás,
 - o futás eszközökkel a kézben;
- ugrás: szökdelés, átugrás, leugrás,
 - o ki-beugrás;
- dobás-fogás: elkapás, eldobás, célba dobás,
- támaszgyakorlatok: csúszás, kúszás, mászás, gurulás;
- egyensúlyérzéklet fejlesztő gyakorlatok:
 - o lábujjhegyen állás nyitott, majd csukott szemmel
 - o fél lábon megállás,
 - o statikai egyensúlyhelyzetből kibillenés,
 - o egyensúlyozás vonalon, gerendán,
 - o járás közben tárgy egyensúlyozása,
 - o egyensúlyozás labdán,
 - o forgások, hintázás,
 - o állatmozgások utánzása,
 - o húzás, tolás játékeszközökön.

Mozgásos játékok

Minden foglalkozáson elengedhetetlen a játékoság mellett valamilyen játékkal lezárni a nagymozgások fejlesztését. A foglalkozások része a légző gyakorlat is. Célja a helyes légzés kialakítása, a helytelen ritmusú légzés korrigálása, és az orron át történő belégzés megtanítása.

A célok megvalósulásának kritériumai

- A gyakorlatok bemutatását szóbeli instrukció követi.
- A feladatvégzések során figyelembe vesszük, hogy a gyermekek az együttes, szervezett mozgáshoz nincsenek hozzászokva, mozgásuk rendezetlen.

- Ügyelünk arra, hogy az utasítás ne haladja meg a gyermekek szókincsét, értelmi képességét.
- A felszólítás rövid, és a lényegét tartalmazza.
- A gyakorlatok végzése nem kényszer, nem erőltetjük mindenáron azok elvégzését.
- A foglalkozások megtervezésénél a játékoság szempontját érvényesítjük.
- Egy-egy foglalkozásra gyakorlatokat úgy válogatjuk össze, hogy az egész szervezetre ható, minden oldalú fejlesztést biztosítunk.
- Figyelembe véve a gyermekek egyéni sajátosságait, a mozgássérült vagy gátolt gyermek feladatát az ő képességeihez mérjük.
- A megfelelő időben adott segítség fontos szerepet játszik az önbizalom, a magabiztosság fejlesztésében.
- A foglalkozások megtervezésénél fontos szempont a fokozatosság elvének betartása. Ez nem csak az egyszerűbbtől a bonyolultabb, a könnyebbtől a nehezebb felé való haladásra, hanem az időtartamra is vonatkozik.
- A gyakorlatok végzését tornateremben és szabadban egyaránt végezzük.
- A mozgásfejlesztés anyagát felfrissítő gyakorlatként a napi 10-15 perces torna keretében, valamint egyéb (játék) foglalkozásokon is gyakoroljuk.
- A foglalkozás utáni mosakodás, öltözés, vetkőzés az önkiszolgálásban és az egészséges életmód szokásainak betartásában is segítik a gyermekeket.
- Igyekszünk elérni, hogy otthon is legyen meg a gyermek mozgási lehetősége, legyen minél többet a szabad levegőn.
- Felvilágosítjuk a szülőket arról, hogy minden gyermeknek megvan a természetes mozgásigénye, és a testi-lelki fejlődésnek egyik feltétele a derűs, sokoldalú játékos mozgás.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Megismerik a feladatok végzésével kapcsolatos vezényszavakat, az utasításnak megfelelően (állj fel, indulj, stb.) cselekednek.
- Egyenletesen tudnak járni, adott jelre megállni.
- Tudnak járás közben átlépni, vagy kikerülni dolgokat.
- Képesek futni irány- és tempóváltoztatással.
- Az ugrásokat egyre könnyebben, bátrabban hajtják végig.
- A gimnasztikai gyakorlatokat a bemutatás alapján, önállóan végzik.
- A gyerekek egyéni képességeiknek megfelelően képessé válnak a szabályok betartására, versenyszerű játékokra.
- A mozgásfejlesztés foglalkozások után megpróbálnak önállóan öltözni, mosakodni.

A fejlesztés menete

Szeptember	- Szoktatási idő - Szoktatási idő - Gurulás - Kúszás
Október	- Mászás - Járás - Futás - Ugrálás
November	- Ugrálás, ugrás

	<ul style="list-style-type: none"> - Alapmozgások kombinálása, egyensúlyfejlesztés - Páros gyakorlatok - Lúdtalptorna
December	<ul style="list-style-type: none"> - Tartásjavító, gerincmobilizáló torna - Labdagyakorlatok
Január	<ul style="list-style-type: none"> - Babzsák-gyakorlatok - Padgyakorlatok - Botgyakorlatok - Hullámvonal követése
Február	<ul style="list-style-type: none"> - Szabályjátékok - Labdakezelés párosan - Bordásfal-gyakorlatok - Testsémafejlesztés
Március	<ul style="list-style-type: none"> - Talajgyakorlatok - Mozgásos játékok - Alapmozgások mozgáskombinációkkal - Alapmozgások eszközhasználattal
Április	<ul style="list-style-type: none"> - Akadálypálya – mozgásszerialitás kialakítása - Akadálypálya – alapmozgások kombinálása - Akadálypálya – szem-kéz, szem-láb koordináció
Május	<ul style="list-style-type: none"> - Akadálypálya – egyensúlygyakorlatok - Ismerkedés a játszótéri játékokkal - Sorversenyek – mozgások automatizálása - Egyszerű táncmozdulatok
Június	<ul style="list-style-type: none"> - A mozgásállapot felmérése

Anyanyelv- és kommunikációfejlesztés

A kommunikációs készség fejlesztését, a közvetlen környezet megismerését segítő foglalkozási forma.

Formája: csoportos

A sajátos nevelési igényű gyermekeknél kommunikációs igényű beszédnevelésről kell beszélni. A kommunikáció fejlesztésénél figyelembe kell venni mindazokat a nonverbális ismerethordozókat, amelyek az emberi kapcsolatrendszerben szerepet játszanak. Ilyen vizuális elemek pl.: a mimika, tekintetváltás, gesztusok; taktilis elemek pl. érintés, simogatás; auditív elemek pl. a hang intenzitása, ritmusa, hanglejtés. Rá kell venni őket a környezetből jövő jelzések iránti érzékenységre és megfelelő válaszadásra.

Az értelmi fejlődési zavar egyik fő társulás tünete a különböző mértékű beszédfejlődésbeli elmaradás. Nem csak a beszédfejlődés egyes fokozatai késnek, hanem a nyelvi differenciáltság is tökéletlen marad. Az élmények diffúz és pontatlan átélése csökkent nyelvi adottságukat és képességeket eredményez. Megrekednek preverbális kommunikáció szintjén, súlyos esetben nem vagy alig lépik ezt túl. Jellemző az artikulációs hibák nagy száma, ami részben működési eredetű, részben beszédszervek fejlődési rendellenességeivel függ össze. A sérült gyermekek jellemzője, hogy kognitív, emocionális és szociális területen oly mértékben gátoltak, hogy nehéz őket motiválni. Többségükönél megkésik a beszédfejlődés, makacs pöszesség található. Nyelvük tartalmilag szegényes, tényleges szókincsük lassan bővül, az utánczott szavakat nem képesek adekvátan beszélni.

Célok

- a gyermek beszéd iránti érdeklődésének felkeltése, utánzóképeségek fejlesztése; kommunikációs igényének fejlesztése, ösztönzése
- a gyermek beszédmegértésének fejlesztése;
- beszédösztönző légkör kialakítása;
- kommunikációs igény felébresztése;
- a verbális kommunikáció gazdagítása, a jelzések differenciálása;
- a beszédszervek ügyesítése;
- a beszéd indítása, a passzív, ill. az aktív szókincs bővítése;
- hallási figyelem, hallási diszkriminációs képesség fejlesztése;
- grammatikai rendszer kiépítése;
- a közvetlen környezet tárgyaitól, személyeiről, jelenségeiről, élővilágáról, cselekvéseiről, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése;
- a kognitív funkciók, megfigyelőképesség, emlékezet, képzelet fejlesztése;
- figyelmét rövid ideig egy-egy cselekvésre tudja összpontosítani;
- neveljen a helyes viselkedési formák és az alapvető higiéniás szokások elsajátítására
- szó szerinti értelmezés leépítése, a fogalomtár bővítése

Autizmus spektrum zavar esetében nem a beszélt nyelvi hiánya vagy annak fejlődési meglassúbodottsága, hanem a kommunikációs szándék hiánya okozza a problémát. Ebből következően az érintett gyermekeknél kiemelt feladat az egyén képességeihez és fejlettségi szintjéhez igazodó kommunikációs csatorna/csatornák megteremtése, fejlesztése. Ehhez speciális kommunikációs eszközöket használunk, mint pl. alternatív és augmentatív kommunikáció (AAK). Ezen rendszerek tanítása esszenciális az autizmus specifikus fejlesztés területén.

Autizmus spektrum zavar esetén a kommunikáció és a beszélt nyelv sérülése igen változatos képet mutat. Szem előtt kell tartani, hogy bár a gyermek beszéde igen magas szintet is mutathat, beszédértése ettől függetlenül lehet igen gyenge. Bármennyire is eltérő az adott csoport a kommunikációs kompetenciát érintő sérülés mértékét illetően, közös jellemzőként elmondható, hogy a vizuális információkat könnyebben értelmezik, mint a verbálisan közvetítetteket. A kommunikáció vizuális megsegítését beszélő gyermekek ugyanúgy igénylik, mint a nembeszélők.

A fejlesztés megkezdése előtt pontosan fel kell mérni a kommunikációs készségeket az alábbi területeken:

- expresszív kommunikáció szintje
- receptív kommunikáció szintje
- a kommunikáció módjai, pl. metakommunikáció, verbalitás, gesztusok, bizonyos helyzetekre adott viselkedésbeli változások
- kommunikációs eszközök használata, pl. használ-e a gyermek tárgyakat, eszközöket, képeket, hangadásokat kommunikációs céllal

Speciális feladatok

- az érdeklődés felkeltése;
- a kérdés, a kijelentés rövid, egyszerű megfogalmazása;
- AAK, nonverbális elemek támogató alkalmazása;
- beszédszervek ügyesítése tornáztatással, játékos gyakorlatokkal

- a beszédmegértés fejlesztése; egyszerű utasítások követése
- az otthonról hozott közlési formákra támaszkodás;
- az ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása;
- a környezet megismerése érdekében a kognitív funkciók célzott fejlesztése, az észlelés (látás, tapintás, szaglás, hallás, ízlelés), a figyelem, megfigyelőképesség, az emlékezet és a gondolkodás fejlesztése;
- a figyelem tartósságának, terjedelmének, akaratlagosságának növelése;
- a gondolkodás és a nyelv fejlesztésének összekapcsolása.

Autizmus spektrum zavar esetében a probléma nem a beszélt nyelv hiánya vagy sérültsége, hanem a kommunikációs motiváció hiánya, a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés eszközének fel nem ismerése. Ebből következően autizmussal érintett gyermekek esetében nem célunk a beszéd kialakítása, ehelyett az egyéni képességeknek megfelelő kommunikációs kompetencia fejlesztésére helyezünk hangsúlyt. Ehhez egyénre szabott alternatív és augmentatív eszközöket (low tech, high tech, külső segédeszközzel és külső segédeszköz nélküli) biztosítunk tanulóink számára

Autizmuspektrum zavar estében számos eltérést tapasztalhatunk a spontán tanulás és az érdeklődés területén. A neurotipikus kisgyermek esetében a tanulás modellek által, spontán módon történik, míg az érintett gyermekek esetében a szociális sérülésből kifolyólag a tanulás ezen útjai nehezítettek. Ennél fogva az így elsajátítandó tudástartalmakat direkt módon, speciális, kognitív – és viselkedésterápiás módszerek alkalmazásával kell tanítanunk. Mindig tartsuk szem előtt a hosszú távú fejlesztési célokat, melyek között kiemelt fontosságú a tágabb társadalmi környezetbe való beilleszkedés, boldogulás, az ehhez szükséges szociális tudás elsajátítása, így válasszuk meg a tartalmakat.

Pervazív zavarban érintett gyermekeknél a fejlesztés és nevelés feladatai:

- motiváció felkeltése, a motivációs bázis feltérképezése,
- az általánosítás kiterjesztése,
- ok-okozati összefüggések felismerése,
- sorrendiség követése,
- a gondolkodási rigiditás oldása.

Az értelmileg sérült gyermekek megfelelő fejlődése érdekében kívánatos, hogy a nap folyamán minél több lehetőséget kapjanak a természeti és társadalmi környezet területén közvetlen tapasztalatok gyűjtésére és az irányított anyanyelvi nevelésre. A tapasztalatszerzés terén is az iskolára való előkészítés az elsődleges célpont. A foglalkozáson ezért sok egyéni feladatot adunk a gyermekeknek. Lehetőséget teremtünk minél több összehasonlításra, kiválasztásra, csoportosításra. Ismereteket bővítünk, viszonylag kevés anyag sokoldalú megfigyeltetésére, gondolkodtató feldolgozására törekszünk

A fejlődés várható hatása, sikerkritériumok

- Olyan biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör kialakítása, melyben a gyermekek szabadon használhatják kommunikációs eszközeiket.
- A kommunikációs vágy felkeltése.

- Változatos, sokoldalú, élményszerű tapasztalatszerzés biztosításával az életkornak megfelelő érzékelés, észlelés kialakulása
- A gyermekek kíváncsiságának, érdeklődésének felkeltése az egyéni fejlettség és érdeklődés figyelembe vételével
- Kommunikációs helyzetek teremtése, szókincs bővítése és mondatalkotási kedv kialakítása.
- A szemkontaktus kialakítása, a kommunikációs vágy felkeltése annak érdekében, hogy a gyermek kapcsolatfelvételt használja.
- A gyermekek részt vesznek az ünnepekre való felkészülésben, örülnek az ünnepeknek.
- Megértik a közvetlenül nem jelen lévő dolgokra és jelenségekre vonatkozó (szocializált) beszédet is.
- Tudnak képeket, tárgyakat, egyszerű összefüggéseket felismerni, erről szóban beszámolni. Ismerik a nagyságbeli, alakbeli különbségeket, tájékozottak a térbeli elrendezésekben. Ismerik az alapszíneket.
- A gyermekek felfogják fejlődésüket, tudják, hogy iskolások lesznek. Meg tudják mondani nevüket, címüket.
- Érdeklődnek környezetük iránt, képesek megfigyelni a környezetükben lévő tárgyakat, jelenségeket. Minél több konkrét tapasztalatot, ismeretet gyűjtenek.
- A megfigyelt tárgyakat, állatokat, növényeket, megfelelő csoportba tudják sorolni.
- A foglalkozások alatt a gyermekek fegyelmezettek, érdeklődőek, aktívak. Tartósabb a figyelmük.
- A megismerési folyamatok (figyelem, érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet és gondolkodás) oly mértékű fejlettségével rendelkeznek, mellyel egyre inkább képessé válnak részletek megragadására, a külső világ képi, szemléletes gondolkodás útját való megismerésére. (Add a kezed - program)
- Kommunikációs kompetencia fejlődése, kommunikáció funkciójának megértése
- Átlátnak ok-okozati összefüggéseket
- Alapvető érzelmeket kifejeznek és megértnek
- Képesek utasításokat követni

A fejlesztés menete

Szeptember	- Szoktatási idő - Nevek, jelek megtanulása - Testsémafejlesztés - Csoportszoba berendezési tárgyai
Október	- Játéktárgyak - Őszi időjárás jellegzetességei - Őszi gyümölcsök - Őszi öltözködés
November	- Őszi zöldségek - Mosdó, fürdőszoba - Tisztálkodás - Konyha
December	- Mikulás - Téli időjárás jellegzetességei - Karácsony
Január	- Téli időjárás jellegzetességei és téli öltözködés

	<ul style="list-style-type: none"> - Család - Kicsi – nagy differenciálás - Mesedramatizálás: A répa
Február	<ul style="list-style-type: none"> - Orvos - Farsang - Hosszú – rövid differenciálás - Étkező, terítés
Március	<ul style="list-style-type: none"> - Takarítás, rendrakás - Otthoni munkák - Este otthon - Húsvét
Április	<ul style="list-style-type: none"> - Tavaszi időjárás, tavaszi öltözködés, tavaszi virágok - Tavaszi zöldségek - Anyák napja
Május	<ul style="list-style-type: none"> - Közlekedési eszközök - Háziállatok - Állatkerti állatok - Játszótér
Június	<ul style="list-style-type: none"> - A beszédállapot felmérése

Játékra nevelés

Adekvát játékhasználatot megtanító, a fantáziát, az elemi kreativitást fejlesztő foglalkozás.

Formája: egyéni, csoportos

A személyiség fejlődésében meghatározó szerepe van a játéknak, amely a gyermeki fejlődés velejárója. A játék jelen van minden célzott foglalkozáson, a játék ismeretszerző funkcióval bír, nélkülözhetetlen a beszédfejlesztésnél, a mozgásnevelésnél, a finommotorika fejlesztésénél. A játékra nevelés együttjátást, együttes cselekedtetést jelent.

Az értelmi fogyatékos gyermek játéka alacsonyabb szintű és minőségileg is eltér ép társaikénál. Sokszor hiányzik belőle a természetes kíváncsiság, a kreativitás, a fantázia. Gyakran sztereotip pakolgatás, játékok szájba vétele, dobálása jellemzi a játékokat. Hiányzik a kezdeményezés, igényli a felnőtt irányítását. Tevékenységéhez nem mindig társul öröm, nem a játék okozta kellemes tapasztalat motiválja. Tevékenysége többnyire betanult, begyakorolt helyzetekre épül. Egy-egy játékfolyamatot képes kitartóan, monoton módon ismételtetni. Jellemző, hogy a mozgásos játékokat részesíti előnyben. A kezdeti időszakban a gyerekek leggyakrabban egyedül kezdenek játszani. Előfordul, hogy több gyermek egymás mellett azonos műveletet végez. Ez a tevékenység a feladatok fokozatos nehezítésével a szerepjátékokig fejleszthetők.

A pervazív fejlődési zavarban szenvedő kisgyermek játékfejlődése a normál fejlődésmenettől jelentősen eltér. A játéktevékenységekkel kapcsolatos alapvető nehézségek az autizmus spektrum zavarban tapasztalható kognitív sérülésből, a szimbolikus gondolkodás fogyatékoságából fakadnak. Az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek játékfejlődésének egyik sajátossága, hogy gyakorlatilag teljesen hiányoznak belőle a játék szimbolikus és kreatív vonásai. A változatos, fantáziadús játék helyett tárgyakat gyűjt, sorba rak, a tárgyak eredeti funkciójától függetlenül annak irreleváns részleteivel, vagy sajátos tulajdonságával foglalkozik, erőteljesen ragaszkodik hozzájuk. A pervazív fejlődési zavarral élő gyermekek többnyire rugalmatlan, ismétlődő cselekvéseket végeznek. Külső személy bekapcsolódásakor, beavatkozásakor a gyermekek megzavarodnak, dühösek lesznek, és nem

képesek rugalmasan folytatni a tevékenységet. A konstrukciós játékra való képesség ritkábban sérült. A szűkebb értelemben vett játéktevékenység hiánya miatt nincsen lehetőségük a világról, főleg a szociális világról játék közben ismerteket szerezni, azokat rugalmasan alkalmazni.

A játéksituáció helyes megteremtésével, a „játszás-siker” felébresztésével, szeretetteljes légkör kialakításával, a gyermek már meglévő pozitív tulajdonságaira támaszkodva olyan játék kialakítására készítjük, amelyben sikerélményhez juthat, s ez további, nehezebb feladatok elvégzésére ösztönzi.

A játék a nevelés, a tanulás, a munka jellegű tevékenység egyik forrását is jelenti. Eszköz az ügyesség, akarat, gondolkodás fejlesztésében, a környezet megismerésében, a hasznos munkához való kedv megteremtésében, kialakításában, helyes szokások elsajátításában. A játékban figyelemmel kell lenni a gyermek meglévő ismereteire, manipulációs készségére. A játéksituációban eltöltött idő fokozatos növelésével, a játék tartalmának mélyítésével fejlődik a gyermek figyelme és az emlékezete.

A gyakorló játéknak csak rövid ideig van szerepe. Jelentőségük inkább egy-egy új játékszer, eszközhasználatának megismerésében van. Ha azt tapasztaljuk, hogy egy-egy gyermek hosszabb ideig gyakorló játékot játszik- az okot megkeresve- igyekszünk ezen a fejlődési fokon átsegíteni őket. A mozgásos érzékszervi gyakorló játékok segítik az alapozó funkciók fejlettségbeli különbségeinek kiegyenlítését. Játékuk továbbfejlesztésével meg kell tenni az első lépéseket az egyszerűbb szerepjátékok felé.

A játékfajták közül a szabályjátékok kívánják leginkább tőlünk irányítást és a megfelelő vezetést. A jól vezetett szabály- és versenyjátékoknak igen lényeges nevelő hatása van, ezért fontos, hogy az érdeklődés hanyatlása előtt befejezzük azt.

Szabályjáték a közösségi élet fejlesztésének egyik alapvető eszköze. Itt alakulhatnak ki olyan pozitív érzelmek, amelyeknek a segítségével a gyermekek képesek lesznek a sikertelenség elviselésére. Fel kell hívni a figyelmet egymás segítésére, valamint hibák esetén azok kijavítására.

A szerepjáték fejlesztése, irányítása a mi feladatunk. Közvetett, vagyis azokat a feltételeket kell biztosítanunk, helyzeteket megteremtünk, amelyektől a játék függ: a nyugodt, derűs légkör, élmény, megfelelő hely, elegendő idő, kellő számú és változatos játékszer, érdeklődtető játéksituáció.

A játék témája, tartalma függ a gyermek ismereteitől, tapasztalataitól. Befolyásolja őket a fentiekhez kapcsolódó érzelem is. A szerepjátékoknak nagy a közösségformáló ereje.

A bábjáték elindítója a pedagógus élményt nyújtó játék. A csoporton belül alakulóban vannak a társas kapcsolatok, az érzelmi kötődés elsősorban a pedagógushoz fűződik, jelenlétünk szinte elengedhetetlen.

Csak annyi segítséget nyújtunk, amennyit a gyermekek igényelnek, és amennyi szükséges a munka eredményes befejezéséhez. A játék a nevelés minden területére kihat, szerepe az ismeretszerzés, a rendszerezés, a képzelőerő, a gondolkodás fejlesztése, a beszédkészség gyakorlása, a közösségi érzés a szokások kialakítása, a helyes érzelmi – akarat befolyásolás és az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésében meghatározó.

Mivel a gyermekek játékfejlettsége különböző, legyenek a csoportban azonos játékokból különböző méretűek, legyenek öltöztethető, húzható, rakosgatható játékszerek, természetes anyagok, bábok kellő számmal.

Minden évszakban biztosítjuk a gyermekeknek megfelelő játékát a szabadban. Sétákat, kirándulásokat szervezünk, megteremtjük a lehetőségét az udvaron is a szerepjátéknak, bábozásnak, rajzolásnak.

Fontosnak tartjuk, hogy az udvaron önállóan is biztonságosan játszhassanak, a mászóakák és hinták alatt csúszásgátló gumilapok találhatóak.

Fontosnak tartjuk, hogy az eszközök (homokozó játékok, motorok, labdák, stb.) minden esetben a gyermekek rendelkezésére álljanak.

Autizmus spektrum zavarban érintett gyermekek esetében jellegzetesen tapasztalható a kreatív és szimbolikus játék sérülése. A pervazív fejlődési zavar egyik jellegzetessége, hogy az érintett gyermek a neurotipikus társainál megfigyelhető változatos játéktevékenység helyett a játékeszközöket sorba rendezi, egy-egy részletükkel foglalkozik, bizonyos szempontok szerint gyűjti azokat, nem hajlandó megosztani azokat vagy megválni tőlük. Nem tűrik sem a tevékenységük megszakítását, sem az abba való beavatkozást. Erre gyakran heves érzelmi kitörésekkel reagálnak. A játékre nevelés céljai:

- a játékeszközök megfelelő használata
- önálló szabadidős tevékenységek bővítése
- tapasztalatszerzés

A sajátos nevelési igényű gyermek játékának jellemzői

- A játék az 5-7 éves értelmi fogyatékos, autizmus spektrummal élő gyermeknek is elsődleges tevékenysége, melynek szintje egyénenként változó.

A sajátos nevelési igényű gyermekek játékát nem életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. Tükrözi az adott gyermek sérülés okozta elmaradását, értelmi állapotát.

- Játéka nem csupán alacsonyabb szintű, mint ép társaié, hanem minőségileg is más. Sokszor hiányzik belőle a természetes kíváncsiság, a kreativitás, az alkotás vágya, esetleg igényli a felnőtt irányítását, jelenlétét.
- A játékoknak nagy jelentősége van a mozgások koordinációjában és az ismeretszerzés területén: tárgyak tulajdonságainak, mozgathatóságának, térbeli elhelyezkedésének, egymáshoz való térbeli viszonyainak, helyzetének megismerésében.
- A játékban változik, fejlődik a gyermek érzelmi, akarati élete. A játékban elért sikerek a gyermeket megelégedéssel tölthetik el. Fejlesztik a biztonságukat, öntudatukat.
- Sajátos nevelési igényű gyermekeknél sokszor hiányzik a indíték a játékhoz. Hiányozhat a játék adekvát használata, szegényes, a játékokkal kapcsolata, fantáziája, az érzelmi erők és akarati tényezők bekapcsolhatósága csökkentett.
- Mindezek és még fel nem sorolt egyéb gátló tényezők fennállása miatt fokozottabb gonddal kell törekedni a játékindíték megteremtésére, megfelelő játszani tudás kialakítására.

Célok

- A játékkedv felkeltése;
- az adekvát játékhasználat megtanítása;
- az egymás melletti tevékenység támogatása;
- az együttes játék örömeinek felfedezése;
- az elemi szerepjátékok és a konstruálás megtanítása;
- a mozgás, a megfigyelőképesség, a figyelem, az emlékezet, a beszéd, a képzelet fejlesztése;
- különböző minőségű, színű, formájú, nagyságú anyagok segítségével ismeretnyújtás a környezet tárgyairól;
- mondókák, énekes játékok segítségével elemi szabályok megtanulása, a zenei hallás, a ritmusérzék fejlesztése;
- önálló, kitartóbb játékre nevelés;

- mintakövetés, modellkövetés.

Feladatok

- Megtanítani a gyermeket a játékeszközök célszerű és sokoldalú használatára
- megfelelő játékszereket biztosítani, játéksituációt teremteni és sikerélményt nyújtani
- eljuttatni a gyermeket arra a fokra, hogy számára a játék örömforrássá váljék
- fejleszteni az önbizalmat, hogy a gyermek képes legyen szerepvállalásra és a játékok alkotó módon való megélésére, újraformálására
- kialakítani olyan pozitív magatartást, amely képessé teszi a szabály- és versenyjátékokban való esetleges vereség elviselésére is
- tudatosítani, hogy az egyén viselkedésétől függ a játéktárgyak épsége, további használhatósága, a csapatjátékokban nyújtott teljesítményeitől, ügyességétől a játészó csapat sikere
- segíteni, rendezni a megfigyelések, séták kirándulások alkalmával szerzett élményeket, tapasztalatokat.

Elvárások a játéktevékenységgel kapcsolatban:

- Tudjanak egyszerű építményt konstruálni, fejlődjön a kezűgyességük, gondolkodásuk.
- A szerepjáték elemei jelenjenek meg a játékokban. Kapcsolódjanak be a közjátékokba, az elemi szabályokat ismerjék és tartsák be.
- Minden évszakban megfelelő játékokat játszanak a gyerekek.
- A játék váljék örömforrássá, melynek derűjével, vidámságával, élményeivel segítse a gyermeket a nehezebb feladatok (munka, tanulás) elvégzéséhez.
- Kíváncsiság felkeltésével segítsen kialakítani a gyermekben a közös játék igényét, amely megnyitja az utat a közösséggé szerveződés felé.
- A játékokban való aktív részvétellel, az itt szerzett tapasztalatokkal, magasabb szintre emelni a gyermekek értelmi szintjét, mozgását, manipulációs és konstruáló képességét.
- A mindennapi helyzetek pontosabb leutánzásával közelebb kerülni a valóság helyes megismeréséhez.

Területei:

1. *Finommotorikát fejlesztő játékok:* biztosítjuk a játékhoz szükséges eszközöket, helyet. Figyelemfelkeltéssel próbáljuk felkelteni a gyerekek érdeklődését és ösztönözni őket az önálló építésre.
2. *Megismerő tevékenységet fejlesztő játékok:* a játéksituációkat felhasználva segítjük az egyéb foglalkozások eredményességét. Miközben játszik, megismeri a környező világot, az emberi viszonyokat. Lehet a rögzítés eszköze is, hiszen játék közben átismétli a látott, a hallott, tapintott, ízelet dolgokat.
3. *Mozgásos játékok:* ezek segítik saját teste, téri viszonyok megismerését, az alakmozgások összerendezését. A körjátékok, népi játékok segítik a beszéd fejlődését, a ritmusnevelést, az elemi szabályok elsajátítását.
4. *Játékok a szabadban:* elsősorban az évszaknak megfelelő sokoldalú játékmódok kialakítása.
5. *Szerepjátékok:* a gyermekek élményeihez kapcsolódva biztosítjuk a kiegészítő eszközöket. Az utánzás, a pontosabb megfigyelés, a minta lassan előhívja az elemi szerepjátékot, ahol a látott, hallott, átélt dolgokat próbálja megismételni.

6. *Megtanulandó játékok:*

• Finommotorikát fejlesztő játékok:

- ki-be pakolás;
- válogatás;
- építés vízszintesen;
- építés függőlegesen;
- építés különböző nagyságú, alakú elemekből;
- építés minta után;
- illesztés;
- fűzés;
- ujjak ügyesítése, mondókákkal, mesékkel

• A megismerő tevékenységet fejlesztő játékok:

- képes lottó;
- szétvágott képek összeillesztése;
- hasonlóság, különbség észrevételét segítő játékok;
- memória játék;
- kép történet kirakása;
- sorozatok;
- hallási differenciálást fejlesztő játékok;
- tájékozódás hang alapján;
- tárgyak felismerése tapintás útján

• Mozgásos játékok:

- köralakítás;
- körbejárás;
- párválasztás;
- körjátékok;
- menetelés, vonatozás; sétálás;
- egyensúlyozó játékok;
- célba futás

• Játékok a szabadban:

- homokozás
- hintázás
- csúszdázás
- mászókézés
- pancsolás
- húzás, tolás
- építés
- labdagurítás, elkapás, dobás;
- futkározás;
- ugrálás;
- körjáték a szabadban;
- hógolyózás, szánkózás, csúszkálás;
- kerékpározás

• Szerepjáték elemei:

- baba ringatása, etetése, altatása, sétáltatás, öltöztetés;
- autó tologatása, szállítás, garázsépítés, közlekedés; utazás;
- orvos, beteg;
- fodrász;
- takarítás;

- boltos;
- mese dramatizálása

- Bábozás:
- felnőttekkel közösen ismerkedés bábokkal.

Játékeszközök kiválasztásának szempontjai:

- a gyermek fejlettségi szintje;
- az adott feladat;
- az esztétikum;
- a tartósság, könnyen tisztíthatóság;
- ne veszélyeztesse a gyerek testi épségét;
- legyen választási lehetőség;
- legyen a játék a gyerek számára könnyen elérhető;
- állandó helyen legyen a játék;
- fejlesztő jellegű legyen;
- megfelelő számban álljon a csoport rendelkezésére.

Fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- sajátítsák el a játékszerekkel és az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat,
- legyenek képesek rövid ideig adekváтан játszani,
- válasszanak maguknak eszközt, vigyázzanak rá, használat után tegyék helyre,
- tanulják meg elkérni a játékot, tudjanak várni,
- tudjanak egyszerű építményt konstruálni,
- a szerepjátékok elemei jelenjenek meg játékukban,
- a játékszerekkel, eszközökkel végzett cselekvése megközelítően tükrözze a valóság helyzetet, életszerűséget
- ismerjenek dalos játékokat, kapcsolódjanak be a körjátékokba,
- legyenek képesek rövid ideig együtt játszani,
- ismerjék a játszótéri játékokat, használják azokat rendeltetésszerűen, a tanult játékokat próbálják továbbfejleszteni,
- Képesek megosztani eszközeiket társaikkal.
- Eltűrik a tevékenységük megszakítását.
- A játéktárgyakat, eszközöket több szempont szerint vizsgálják, használják.
- Egyre kevesebb alkalommal jelenik meg a rugalmatlan, ismétlődő játékhasználat.
- Szerepjátékok egyre kreatívabbá válnak.

A fejlesztés menete

Szeptember	- Szoktatási idő - Nevek, jelek megtanulása - Testsémafejlesztés - Csoportszoba berendezési tárgyai
Október	- Játéktárgyak - Őszi időjárás jellegzetességei - Őszi gyümölcsök - Őszi öltözködés
November	- Őszi zöldségek - Mosdó, fürdőszoba - Tisztálkodás - Konyha

December	<ul style="list-style-type: none"> - Mikulás - Játék az érzékszervekkel - Karácsony
Január	<ul style="list-style-type: none"> - Téli időjárás, téli öltözködés - Család - Kicsi – nagy differenciálás - Mesedramatizálás
Február	<ul style="list-style-type: none"> - Orvos - Farsang - Hosszú – rövid differenciálás - Étkező, terítés
Március	<ul style="list-style-type: none"> - Takarítás, rendrakás - Otthoni munkák - Este otthon - Húsvét
Április	<ul style="list-style-type: none"> - Tavaszi időjárás, tavaszi öltözködés - Tavaszi zöldségek - Anyák napja
Május	<ul style="list-style-type: none"> - Közlekedési eszközök - Háziállatok - Állatkerti állatok - Játsszótér
Június	<ul style="list-style-type: none"> - A játékállapot felmérése

Vizuomotoros készség fejlesztése

A finommotorika fejlesztését, a kéz ügyesítését, a gyerek ábrázoló készségét fejlesztő foglalkozás.

Formája: csoportos és egyéni

Az értelmi fogyatékos gyermeknél a mozgásszerveződés zavarai gyakran társulnak az észlelés zavarával. Mozgásos ügyetlenségük a manualitásban is megjelenik. A kéz fejlődésüteme lassú, a háromujjas fogás kialakulása is késik. A két kéz együttmozgása, a keresztező mozgások nehézséget jelentenek.

A kognitív funkciók sérülése, a gyenge feladattartás, a nyugtalan magatartás és gyakran a motiváció hiánya is nehezíti az ismeretszerzést a finommozgást igénylő feladatok során.

Rajzolás, mintázás, és kézimunka foglalkozások kitűnő alkalmat kínálnak arra, hogy érvényesítsük az egyéni bánásmód elvét. A gyermekeknek a foglalkozásokon kívül is lehetőségük nyílik az ábrázolásra.

Az autista gyermekek tárgyakkal való manipulációját megfigyelve szembevetődik az érdeklődés hiánya, a tárgyi világ ismeretlen elemeinek megismerésére irányuló spontán készletet. Ennek hiányában tárgyhasználatuk legtöbbször inadekvát, repetitív, és a megismerő folyamat során a spontán exploráció gyakran a tárgy lényegtelen tulajdonságaira irányul. A fenti problémák miatt a vizuomotoros képességek kialakítása és a meglévő képességek, készségek fejlesztése a normál fejlődésmentet követve, a gyermek fejlettségi szintjéhez igazodva strukturált tanítási helyzetben, speciális módszerekkel valósítható meg. A fejlesztés célja a tárgyakkal való olyan szintű manipuláció,

amely képessé teszi a gyermeket tevékenységek elvégzésére és a funkciók megfelelő eszközhasználatra.

A feladatok sikeres végrehajtása során elősegítjük a gyermekek látási, tapintási, mozgási érzékelésének összerendeződését. Hozzájárulunk a sérült funkciók korrekációjához. A gyermekek figyelmét az önkéntelenről a szándékos felé tereljük, növeljük önbizalmukat, s a gondos feladatvégzésre irányuló akaratukat. A gyermekek önbizalmát fejlesztjük azzal, hogy képességeik szerinti feladatokat adunk nekik.

A gyermekek segítenek az eszközök, anyagok rendben tartásában, elpakolásában.

A rajzolás, mintázás, kézimunka anyagát más foglalkozásokkal is összehangoljuk.

Igyekszünk a valóság formáinak, színeinek, arányainak megfigyelésére.

Mindig a valóságos formát állítjuk a gyermek elé. A gyermekek főként az általuk jól ismert, hozzájuk közel álló tárgyakat, eseményeket ábrázolnak.

A festésnél elsősorban a foltok festésére törekszünk. Itt inkább a színeken van a hangsúly, nem a formán.

Megismertetjük a gyurmát és a lisztgyurmát a gyermekekkel, mely egyszerűen előállítható.

Fejlesztjük a kézügyességet, a szerkesztő, kombináló képességet, valamint a ritmus-, szín- és formaérzéklet.

A díszítések esztétikai élményt nyújtanak és fejlesztik a gyermekek szép iránti érzékét az által, hogy meghatározott formákkal díszítünk és szabályosan sor közé szorítva alkalmazzuk a mintát.

A munkák értékelése is a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodik, és a teljesítményre vonatkozik.

Egyes foglalkozásokat, - amennyiben hely és mód van rá-, a szabadban tartjuk.

A családdal tartott jó kapcsolat, a szülők tájékoztatása elősegíti a fejlődést az által, hogy otthon is biztosítják gyermeküknek az ábrázolás- kézimunka különféle lehetőségeit.

Célok

- Kéz-és ujjak ügyesítése, mozgékonyaságuk fokozás,
- a kéz izomerejének szabályozása,
- célirányos mozgások kialakítása,
- a szem- és kéz közötti koordináció kialakítása,
- az ujjak tapintásérzetének fokozása,
- a csuklók, az ujjak laza mozgatása,
- a látás, tapintás, mozgásérzet együttes szabályozása,
- a dominancia kialakulásának segítése,
- a testséma fejlesztése,
- az ábrázoló kedv felkeltése,
- az ábrázolás eszközeinek és különböző technikáknak megismertetése,
- a helyes ceruzafogás kialakítása,
- a figyelem, az emlékezet, az ügyesség fejlesztése,
- a téri tájékozódás fejlesztése,
- az analízáló- szintetizáló készség kialakítása,
- egyszerű ok- okozati összefüggése felismertetése,
- a beszédkészség fejlesztése,
- alapszínek és egyszerű formák megismertetése.

Feladatok

Kettős feladatot lát el, egyrészt pontosabb célzott manipulálásra teszi alkalmassá gyereket, másrészt az ábrázoló kedvet igyekszik felkelteni.

- törekedni kell a pontos megfigyelésre;
- megtanítani a tárgyak fixálását;
- eszközök fogását, elengedését, osztályozását ismerjék meg;
- tapintással tárgyakat különböztessenek meg;
- azonos tárgyakat csoportosítsanak, különbségeket vegyenek észre;
- párosítsanak, ritmikus sort alkossanak;
- ismerjék fel a hiányt;
- egyszerű mértani formák osztályozását végezzék;
- elemeket illesszenek össze;
- ujjtornával ügyesítsék a kéz ujjait;
- fejlessze a gyermek ábrázoló képességét.

Az ábrázolás, alakítás, fejlesztésének lehetőségei:

Mintázás:	homok <ul style="list-style-type: none">• formázás• építés• formakitöltés víz <ul style="list-style-type: none">• töltögetés• pancsolás gyurma <ul style="list-style-type: none">• lapítás• sodrás• gömbölyítés• formálás agyag <ul style="list-style-type: none">• formázás
Festés:	kézzel, tenyérrel, ököllel 5 ujjal 1 ujjal eszközökkel <ul style="list-style-type: none">• szivacs ecsettel• vastag ecsettel
Nyomdázás:	szivaccsal dugóval terményekkel játéknyomdával
Papírmunkák:	gyűrés tépés sodrás ragasztás nyírás

Rajzolás:	vastag zsírkrétával vastag színessel grafitceruzával
-----------	--

A fejlődés várható jellemzői az óvodás kor végére:

- a gyermek képes legyen rövid ideig helyhez kötötten tevékenykedni
- alakuljon ki kétujjas fogása
- képes legyen pontosan illeszteni
 - alakuljon ki a megközelítőleg helyes ceruzafogása,
 - tartsa be a papírhátát,
 - szívesen ábrázoljon,
 - a kezdeti emberalak-ábrázolás jelenjen meg rajzában,
 - használja a megismert eszközöket,
 - rajzában alakuljon ki a helyes nyomaték,
 - tudjon egyszerű ábrát, ritmikus sort kirakni,
 - munkájában balról - jobbra haladjon,
 - alakuljon ki kezessége, testsémája, lateralitása.

A fejlesztés menete

Szeptember	- Szoktatási idő - Nevek, jelek megtanulása - Testsémafejlesztés - Csoportszoba berendezési tárgyai
Október	- Játéktárgyak - Őszi időjárás jellegzetességei - Őszi gyümölcsök - Őszi öltözködés
November	- Őszi zöldségek - Mosdó, fürdőszoba - Tisztálkodás - Konyha
December	- Mikulás - Téli időjárás - Karácsony
Január	- Téli időjárás jellegzetességei, téli öltözködés - Család - Kicsi – nagy differenciálás - Álló egyenes gyakorlása
Február	- Fekvő egyenes gyakorlása - Farsang - Hosszú – rövid differenciálás - Étkező, terítés
Március	- Kör gyakorlása - Négyzet gyakorlása - Háromszög gyakorlása - Húsvét

Április	- Tavaszi időjárás jellegzetességei, tavaszi öltözködés - Tavaszi zöldségek - Anyák napja
Május	- Közlekedési eszközök - Háziállatok - Állatkerti állatok - Játsszótér
Június	- A vizuomotoros koordináció felmérése

Zenei nevelés alapjai

Ez a foglalkozás lehetőséget nyújt a zene, a ritmus személyiségformáló szerepének megalapozására.

Formája: csoportos

Az óvodai csoportban is sok nemes érzelem felkeltésére képes az ének és a játék, a dal és a mozgás spontán hatása. Átsegíti a gyermekeket a kezdeti gátlások leküzdésében. Jó átmenetet teremt, az oldottabb, kötetlenebb, játékos óvodai csoport és az iskolai kötöttebb, rendezettebb több önszabályozást igénylő foglalkozásai között. A módszeres énekléssel és zenehallgatással élményeket nyújtunk. Felkeltjük a gyermek zenei érdeklődését, fejlesztjük a zenei hallását és ritmusérzékét. A magyar játékdalok tanításával megkezdjük a zenei anyanyelv alapjainak lerakását, a közös énekléssel a zene megszerettetését készítjük elő. A foglalkozáson megalapozzuk az későbbi énektanítást. Elérjük, hogy növekedjék a gyermekek ének-zene iránti szeretete és igénye.

A tárgyak és zörejek hangszínének megfigyelését tervszerűen beillesztjük a nevelőmunkába.

Beiktatunk felelgetős, szerepcserés, párválasztásos játékokat, táncokat egyszerű lépsekkel, mozdulatokkal. Ilyenek pl.: a forgás egyedül és párosával, az oldallépés, a sarokkal dobbantás.

A játékdalt a játékkal együtt tanítjuk meg. Az anyagot a csoport fejlődéséhez, fejlettségi szintjéhez mérten a helyi igényeknek, lehetőségeknek megfelelően válogatjuk ki.

Az ének-és zenehallgatás nagy figyelemkoncentrációt igényel, ezért nem külön alkalmazzuk, hanem beépítve a foglalkozásokba, az anyaghoz kapcsolódóan vagy hangulatkeltésként. Ha mégis önállóan mutatunk be, pl.: egy énekes mesét, annak közös élmény, esemény az alapja.

Autizmus spektrum zavar esetében a zenei képességek nem sérülnek. Az adott zavar során a zenei nevelés sikerrel alkalmazható a szociokommunikációs készségek fejlesztésében. Ezek közé tartoznak a szerepcsere, a várakozás, a preverbális készségek, a fizikai közelség és érintkezés elviselése.

Célok:

- zenei érdeklődés felkeltése
- utánzásra késztetés
- ritmusérzék fejlesztése
- gyermekek érzelmi életének alakítása, gátlások oldása
- zenei hallás fejlesztése, környezet hangjainak felismerése
- beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymás hatásának erősítése
- egyszerű népi mondókák, versek, énekek megtanítása
- együttzenélés élményének megismertetése
- zenehallgatás megszerettetése

- hangulatkeltés, motiválás
- a csend, a zörejek, a zene szerepének értékelése

Feladatok

- Legelső feladatunk felkelteni a gyermekek zenei érdeklődését (a zene hallgatás során a gyermekek esztétikai élményt szereznek, a közös versmondás, éneklés, énekes játékok erősítik az összetartozás érzését.)
- Feladatunk kialakítani bizonyos elemi zenei képességeket, és készségeket: érzékelik és létrehozhatnak egyenletes lüktetést, tudják kezelni a ritmust játszó hangszereket, felismerik a halk- hangos zörejeket, a mély- magas hangokat, a gyors-lassú tempót.
- Elsajátítanak néhány tánclepet: forgás egyedül, oldallépés, sarokkal dobbantás.
- További feladatunk – a gyermekjátékok keretében – fejleszteni a gyermekek mozgásának térformaérzékelését.
- A zenehallgatások során énekes meséket is bemutatni, megértésüket szemléltetőképpel, bábbal, magyarázattal segíteni.
- Összehangolni az ének-zene foglalkozásokat a többi tevékenységgel és az ünnepekkel.

Területei

- mozgással kísért mondókák,
- énekes játékok,
- alkalmi gyermekdalok,
- zenehallgatás,
- zenei képességfejlesztés.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek szívesen vesznek részt az ének-zene foglalkozásokon.
- Év végére a csoporttal együtt, nevelői segítség nélkül is el tudnak mondani, és el tudnak játszani 3-6 mondókát, 8-10 dalt, dalos-játékot és néhány ünnepi éneket.
- A gyermekek különbséget tudnak tenni a magas és mély hangok között.
- Felismerik a halk és hangos zörejeket, hangokat.
- Megkülönböztetnek 2-3 zörejt, hangszert, gyermekhangot.
- Egyenletes lüktetést tudnak létrehozni tapssal, dobbantással.
- Felismerik a jól begyakorolt dalokat a dallamokról is.
- Tudják kezelni a dobot, triangulumot, cintányért.
- Fejlődik a gyermekek zenei hallása, ének hangja.
- Fejlődik a figyelmük, esztétikai érzékük, közösségi magatartásuk.
- Foglalkozáson figyelmesek, fegyelmezettek.
- Képesek nevelői közreműködés nélkül is körjátékot eljátszani.

Egyéni fejlesztés

Formája: individuális képességfejlesztés

A gyermek speciális nevelési szükségletéhez, a képességstruktúra egyenetlenségéhez igazodó sérülés specifikus fejlesztés. Óvodánkban az egyéni fejlesztés a gyermekek számára kidolgozott differenciált

fejlesztési tervek alapján történik. A fejlesztési tervek alapját a szakértői vélemény, a pedagógiai megfigyelés, a Strassmeier-skála és a S-P-A-C/1 teszt eredményei határozzák meg. Az egyéni fejlesztési terveket három hónapra készítjük, majd felülvizsgáljuk, módosítjuk azokat.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza:

- azokat a területeket, melyek a szakértői véleményben szerepelnek,
- a fejlesztési célokat, ezeknek feladatait
- a fejlesztésben használt módszereket és eszközöket, melyeket a gyermekek egyéni szükségletei határoznak meg.

A gyermekek egyéni fejlesztési tervét a csoportnapló tartalmazza. A fejlesztés tapasztalatairól rendszeresen tájékoztatjuk a szülőket szóban, valamint félévkor és a nevelési év végén írásban is. Az egyéni fejlesztés játékos helyzetekben valósul meg, s a személyes kötődés felerősíti az egyéni siker motivációs erejét.

Céljai és feladatai:

- a fogyatékból vagy autizmus spektrum zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával
- törekedni a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására
- a szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermekek támogatása

További célok:

- hatásfokozó, erősítő, támogató, kiegyenlítő esetleg tehetséggondozó tevékenység a tanulási munkatevékenység, illetve közösségi élet nehézségeinek leküzdése érdekében;
- esetleges társulós sérülésekből adódó problémák kiküszöbölése;
- növelni az együttműködő készséget, a kitartást, feladattartást;
- a figyelem, az emlékezet fejlesztése a nyelvi zavarok kiküszöbölése, a beszédszervek ügyesítése, a beszédindítás;
- a finommotoros készség, a formakivitelező készség fejlesztése;
- megfigyelőkészség fokozása;
- a kognitív funkciók közül a válogatás, csoportosítás, rendezés (nagyság, szín, forma) szerint, a rész-egész viszony észrevétele.

További feladatok:

- az együttműködéshez szükséges szándékos figyelem kialakítása, melynek révén elkülönül a lényeges érzéklet a lényegtelenről
- a játéksituáció során elérni, hogy a benne kibontakozó interakció felkeltse és fenntartsa a gyermek érdeklődését
- a kis lépések elvét követve olyan feladatokat adni, amiben a gyermek fokozatosan tapasztalja meg az újat

Területei értelmileg akadályozott gyermekek esetén:

A mozgásfejlesztésre irányuló gyakorlatok:

- a testkép, testfogalom, testséma fejlesztése;
- a vestibuláris rendszer fejlesztése;
- egyensúlyt fejlesztő gyakorlatok;
- a két testfél mozgásának összerendezése;
- téri tájékozódás fejlesztése;
- mozgás- és beszéd (ritmus) összekapcsolása.

A beszédindítást segítő gyakorlatok:

- a beszédre való figyelés fejlesztése;
- beszédmegértés segítése;
- a beszédszervek ügyesítése;
- aktív szókincs bővítése;
- a verbális és nonverbális jelzések megtanítása;
- a grammatikai rendszer kiépítése;
- színek egyeztetése, megnevezése, osztályozás, válogatás, csoportosítás, fő fogalom alá rendezés, jelzők megismertetése;
- ritmikus sorok kialakítása.

Megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló gyakorlatok:

- az érzékelést, az észlelést fejlesztő gyakorlatok;
- figyelem, megfigyelőkészség fejlesztése;
- a figyelem tartósságának fokozás;
- az emlékezet fejlesztése, a felidézés segítése, az azonosság- különbség felismerése;
- analízáló- szintetizáló készség fejlesztése;
- fő fogalom alárendelés;
- a szerialitás fejlesztése.

A vizuomotoros koordináció fejlesztését szolgáló gyakorlatok:

- ujjak ügyesítése;
- kézügyességet fejlesztő gyakorlatok;
- fixációs gyakorlatok;
- a szem-kéz koordináció fejlesztése;
- az ábrázoló-készség fejlesztése;
- helyes ceruzafogás, kellő nyomaték kialakítása, rajzkészség fejlesztése;
- a téri orientáció, alak- háttér differenciáló készség fejlesztése.

Autizmussal élő gyermekek esetén kiemelt terület a gyermek képességszintjének megfelelő szociális viselkedés, valamint az ezt megalapozó elemi készségek fejlesztése. A különböző tudástartalmak és készségek fejlesztése, azok megalapozása egyéni fejlesztés keretei között történik, onnan visszük át csoportos keretek közé és történik az általánosítás.

A fejlesztés várható eredményei:

- a gyermek figyelme javul
- emlékezete fejlődik
- javul problémamegoldó készsége
- valamint kommunikációja.

Szülő, gyermek, pedagógus együttműködésének formái

A családok életében a fogyatékos gyermek megjelenése, elfogadása, intenzív érzéseket vált ki. Mindezeket az intézménynek, de elsősorban a gyógypedagógusoknak valamilyen formában kezelni kell. Ez csak a nyugodt, segítő légkör megteremtésével, személyes kapcsolatok kialakításával, a személyre szabott megbeszélésekkel, a szülők a nevelő-oktató munkába és az óvodai élet minden területére való bevonásával történhet.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése és fejlesztése során kiemelt szerepe van a szülőkkal való együttműködésnek, mert a gyermekek hátrányait a családi neveléssel együtt van lehetőségünk kompenzálni. A családdal kialakított jó kapcsolat nélkül a gyermek harmonikus fejlődése nem valósulhat meg, ezért kölcsönös bizalomnak és őszinteségnek kell áthatnia. Ha a családok érzik a feljük áradó őszinte segíteni akarást és elfogadást, akkor nyitottabbá válnak javaslataink, tanácsaink iránt.

Ezért a kapcsolatban éreztetni kell:

- az empatikus hozzáállást,
- a segítő szándékot,
- az egymás mellé rendeltséget, partnerséget,
- a kölcsönös tapintat kötelezettségét,
- az információk intimitásának voltát,
- a kölcsönös nyitottság szükségességét,
- és a folyamatos és szükséges információátadás kötelezettségét.

A kapcsolattartás többféle formában valósul meg:

- **Napi kapcsolattartás**

A napi kapcsolattartás során a gyermekek mindennapokban elért eredményeiről, a felmerülő problémákról tájékoztatjuk a szülőket, valamint ők is bennünket. Ezáltal van lehetőség az óvodában elért eredmények családi életbe való beépítésére, valamint a visszacsatolásra. A napi kapcsolattartás az érkezés és távozás idején, valamint az üzenő füzet révén valósul meg.

- **Szülői értekezlet**

A szülők közös véleményalkotásának, javaslattételeinek fóruma, mely az egész intézményt, illetve csoportot érinti. Évente három alkalommal van szülői értekezlet óvodánkban, egy ősszel, egy tavasszal és egy júniusban. Az első (őszi) szülői értekezleten bemutatjuk az intézmény működését, házirendjét, a szülők jogait és a foglalkozások rendszerét. A tavaszi szülői értekezleten tájékoztatást adunk a gyermekek fejlődéséről. Júniusban a leendő óvodás szülőknek adunk általános tájékoztatást intézményünkről.

- **Fogadóóra**

Célja a személyre szabott információcsere, segítségadás, tanácsadás, javaslatétel és döntés-előkészítés. A fogadóóra történhet a szülő kérésére vagy a pedagógusok javaslatára. A fogadóórák időpontját minden esetben előre egyeztetni kell!

- **Közös programok**

A közös programok során az ünnepek, megemlékezések, kirándulások, kulturális események, hagyományok ápolása történik. A 2016/2017-es tanévtől kezdve szeretnénk hagyománnyá tenni a karácsonyi és a húsvéti/tavaszi kézműves délelőttöt, amikor a szülők oldott hangulatban készíthetnek közös alkotásokat gyermekeikkel, valamint lehetőségük van a többi családdal való együttlétre.

- **Nyílt napok**

Célja a gyermek közösségben való megnyilvánulásainak megismertetése, kapcsolatainak, tevékenységformáinak megismertetése a szülőkkel. A nyílt napok történhetnek a szülő kérésére vagy a pedagógus javaslatára. Nyílt napként nem jelölünk ki előre dátumokat, egész évben nyitottan fogadjuk a szülők erre vonatkozó kéréseit.

- **Családlátogatás**

Családlátogatás indokolt esetben történik. Célja a beilleszkedés megkönnyítése: a felnőtt – gyermek kapcsolat zökkenő-mentesebbé alakítása, a beszoktatás előkészítése, tájékozódás a családi nevelés elveiről, gyakorlatáról, esetleges egyéni bánásmód sajátosságairól, valamint a gyermek családon belüli státuszának feltérképezése.

[Külső kapcsolatok](#)

Az óvodánk kapcsolatot tart fenn a kerületi többségi óvodákkal, speciális óvodákkal, bölcsődékkal, korai fejlesztést végző szakemberekkel, s azokkal az iskolákkal, amelyekben a volt óvodások tovább tanulnak (utógondozás, nyomon követés).

Szoros munkakapcsolatban vagyunk a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottságokkal.

A lehetőségekhez mérten további hazai és külföldi szakmai kapcsolatokat alakítunk ki.

[A mérés, értékelés rendszere](#)

Óvodánkban a mérés és az értékelés az értelmileg akadályozott és az autizmussal élő kisgyermekeknél diagnosztikus jellegű, a nevelőtestülettel közösen kidolgozott elvek mentén működik. Arról tájékoztat, hogy milyen a gyermek állapota, hogyan változik, mik a fejlesztés hatásai, eredményei és ezekből adódóan annak további iránya.

Tanév elején az újonnan érkező gyermekek szüleivel anamnézist veszünk fel, valamint a szakértői bizottság szakvéleménye, a S/P-A-C 1, Strassmeier-skála eredményei és a pedagógiai megfigyelés tapasztalatai alapján egyéni fejlesztési tervet készítünk. Az egyéni fejlesztési terv felülvizsgálata negyedévenként történik. A szülőkkel az egyéni fejlesztési tervet, illetve hatásait a tanév elején, félévkor és év végén beszéljük meg.

Autizmussal élő gyermekek esetén informális méréseket is végzünk, melynek területei a szimbólumszint, az önálló és társas szabadidő, a kommunikáció-értés és az expresszív kommunikáció, a finommozgás és munkakészségek, a szenzoros nehézségek és a motiváció. Ezekhez a Babzsák

Fejlesztő Program Felmérési és tervezési kézikönyvét használjuk. (Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., 2015)

A pedagógiai megfigyelés a fejlesztési időszak elején egy hónapon át tart. Kiterjed a megjelenés, a magatartás, a szociális készségek, a mozgás, a beszéd, a kognitív készségek, a vizuomotoros készségek, a játék és az önkiszolgálás területére. Ezek alapján minden gyermekről részletes pedagógiai vélemény, értékelés készül. A nevelési év végén és a szakértői vélemény kérésénél ismét alkalmazzuk.

Tanév végén is felvesszük a Strassmeier-skálát és a S/P-A-C 1 tesztet, ezzel is mérve a gyermekek fejlődését az adott nevelési évben.

A közös elvek alapján a csoportban dolgozó nevelők rendszeres eset megbeszélésein, team – munkában keresik a lehető legjobb megoldást egy-egy gyermek esetében. Ez a team gyakran kiegészül a gyermeket kezelő szakorvossal, pszichológussal.

A tanköteles korú gyermekek iskolaérettségét a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottságok végzik. Az ő véleményük, valamint gyógypedagógusaink és a szülők véleménye alapján kezdik meg a gyermekek az első osztályt, vagy további óvodai ellátásban részesülnek.

Az értékelési rendszer:

Időpont	Pedagógiai tevékenység
szeptember-október	Pedagógiai megfigyelés, Strassmeier fejlődési skála, Kérdőív autizmussal élő gyermekek szociális és kommunikációs készségeinek felmérésére nevű eljárás felvétele, informális mérések a tanév elején érkezett gyermekek esetén
október utolsó hete	A felvett eljárások értékelése
november első hete	A szakértői vélemény, a mérés és a gyógypedagógiai megfigyelés alapján egyéni fejlesztési terv készítése a tanév elején érkezett gyermekek esetén
szeptember utolsó hete	A szakértői vélemény, a mérés és a gyógypedagógiai megfigyelés alapján egyéni fejlesztési terv készítése fejlesztési terv mintája: .sz. melléklet
május	Strassmeier fejlődési skála felvétele, informális mérések gyermekenként
június első hete	Strassmeier fejlődési skála értékelése gyermekenként

Szummatív értékelés az óvodában:

Értékelés	félévkor	a tanév végén
	szöveges félévi értékelés intézményi nyomtatványon (.számú melléklet)	szöveges év végi értékelés intézményi nyomtatványon (.számú melléklet)

A

Szakiskola és Készségfejlesztő Iskola pedagógiai programja

A Szakiskolában folyó képzés

A tanulásban akadályozott fiatalok szakképző iskolatípusa a szakiskola, mely a gyógypedagógiai intézmény része, középfokú nevelési-oktatási feladatokat lát el. A gyógypedagógiai alapfokú nevelő-oktató munka eredményeire támaszkodva differenciált segítséget nyújt a szakma tanulásához, a szakképzés munkaterületéhez tartozó legjellemzőbb munkakörök betöltéséhez szükséges kompetenciák elsajátításához, a tanulók társadalmi beilleszkedéséhez, felkészíti tanulóikat az egész életen át tartó tanulásra.

Feladataink

- Általános műveltség szinten tartása, bővítése
- Felzárkóztatás, tanulási nehézségek oldása, tanulási képességek fejlesztése, rehabilitációja, rehabilitációja
- Pályaorientálás, gyakorlati oktatás és szakmai alapozó ismeretek nyújtása
- Életkezdéshez, munkába álláshoz szükséges ismeretek nyújtása
- Szakmai vizsgára felkészítés
- Személyiség-fejlesztés
- Pályakövetés

A Szakiskola nevelő-oktató munkájának alapelvei

Szakiskolánkban tanulásban akadályozott, valamint társuló fejlődési zavarral, autizmussal élő 8., illetve 9. E osztályt végzett tanulók oktatása, képzése folyik.

A képzésbe belépő tanulók nagyon eltérőek képességeik, készségeik személyiségállapotuk tekintetében. A tanulási helyzetet nehezítő tényező: a motiváltság alacsonyabb szintje, a kognitív képességek gyengesége, a személyiség-fejlődés eltérései, a szociális éretlenség.

Jelentős eltérés mutatkozhat a tanulók szociokulturális háttérében is. Magas a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya.

Az iskolába kerülő tanulók nagy részénél elsődleges pedagógiai cél és feladat a tanulás tanítása, csak ennek fejlesztésével kezdődhet meg a különböző pedagógiai célok megvalósítása, folyamatosan, egymásra épülve.

Legfontosabb céljaink

- a tanulás folyamatában megmutatkozó gyengébb vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása, felzárkóztatása,
- a szociális képességek fejlesztése,
- az önálló életvezetés megtanulása,
- a munkába állásra történő előkészítés,
- a szociokulturális hátrányok csökkentése,
- a problémákkal való megbirkózás képességének erősítése.
- Minden képzési szakaszban fontos a fizikum fejlesztése.
- A speciális nevelés az egyéni bánásmód és az egyéni haladás elvére épül, melyben folyamatos a praktikus ismeretek oktatása, kommunikációs és szociális képességek fejlesztése.

Szakiskolánk 9. előkészítő évfolyama biztosítja az alapfokú iskolai tanulmányokat befejezett tanulók általános ismereteinek elmélyítését, szinten tartását, kiegészíti az alapfokú iskolában megszerzett általános műveltséget.

Ebben a szakaszban az előzetes tudások megerősítése és további építése, alkalmazása, az önálló életvezetési technikák gyakorlása kerül központba.

A képzés feladata

- elmélyíteni, kiegészíteni a megszerzett általános műveltséget,
- feltárni és segíteni az épen maradt részképességeket,
- támogatni az érdeklődés és tehetség alapján kialakuló tanulói tevékenységeket.

A 9. előkészítő évfolyam után minden tanulónak lehetőséget biztosítunk szakmai végzettség megszerzésére. Felkészítjük őket a szakmai vizsgára. Kiemelt feladatunk, hogy a tanulók a munkába álláshoz és életkezdéshez szükséges ismereteket is megszerezzék. Ennek alapvető fontosságú eszköze a szakma iránti szeretet kialakítása, a minőségi, pontos munkavégzésre nevelés.

A szakiskolai 9. előkészítő évfolyam célja, hogy felkészítse a tanulókat a szakképzésbe történő belépésre.

9. előkészítő évfolyam kiemelt nevelési-oktatási céljai

- Előzetes tudások megerősítése és tovább építése
- Önálló életvezetési technikák gyakorlása
- Sérült funkciók korrigálása
- Munkába álláshoz szükséges motiváció megteremtése
- Tevékenységközpontú tanulásszervezés
- Feltárni és segíteni az épen maradt részképességeket, támogatni az érdeklődés és tehetség alapján kialakuló tanulói tevékenységet

Feladatai

- Lezárja az általános képzést.
- Szakmai alapozás. A tanulók alapismereteket szereznek a munka világáról.
- Megalapozza, előkészíti a középfokú képzést, illetve a szakképzést.
- Személyiségfejlesztés, az önismeret fejlesztése. Olyan személyiségjegyek kialakítása, amelynek birtokában tanulóink képesek lesznek érdekeik felismerésére, érvényesítésére.
- Tanulási technikák kialakítása.
- A tanulók ismerjék meg a demokratikus társadalom értékeit, az állampolgári jogokat és kötelességeket.
- Az egyetemes emberi értékek megismertetése és tiszteletben tartására nevelés.
- A másság elfogadására, toleranciára nevelés.
- Egészséges életmódra nevelés. A harmonikus életvitelt megalapozó szokások kialakítása.
- Kommunikációs készségek kialakítása.
- A mindennapi érintkezéssel kapcsolatos értékek és a kulturált viselkedési normák kialakítása (udvariasság, figyelmesség, köszönés)
- Segítséget nyújt részükre a munkába álláshoz és életkezdéshez szükséges ismeretek elsajátításához, a XXI. századi korszerű életvitel szervezéséhez, vezetéséhez.

A szakiskolai tanterv keretében ezeken az évfolyamokon közismereti tantárgyakat és előkészítő jelleggel pályaaorientációs és szakmai alapozó elméleti tantárgyakat tanulnak a tanulók. Egy idegen nyelv, intézményünkben az angol tanulása kötelező.

Fejlesztési területek

- erkölcsi nevelés: szabálykövető magatartás érvényesítése, az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosítása
- állampolgárságra, demokráciára nevelés: felkészíteni a társadalmi elvárásokra, kötelezettségek és jogok gyakorlására
- önismeret és társas kultúra fejlesztése: kialakítani a felnőtt élethez kötődő reális képet, megismerni és kontrollálni viselkedését, továbbfejleszteni önértékelését, önbizalmát
- testi és lelki egészségre nevelés: tudatos törekvés az egészséges életmódra, testi és lelki egyensúlymegőrzésre
- kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia területén a tanuló felismerje a reális lehetőségeit, képességeinek határait, megtanulja a kitűzött céljai elérése érdekében kérni és elfogadni mások segítségét
- esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség terén a tanulókat érdeklődésüknek megfelelően motiválni alkotások létrehozásában
- a hatékony, önálló tanulás: a tanuló tud segítséget kérni új ismeret elsajátításához, képes csoportos munkában részt venni.

A szakiskola 9.E osztályának kerettanterve

51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 11. melléklete 11.3.1. - Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve.

Letöltés helye: http://kerettanterv.ofi.hu/11_melleklet_sni/specszi/index_sni_specszi.html

Ideje: 2018.01.03.

Tantárgyak és óraszámok

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	180
Idegen nyelv	Idegen nyelv	2	72
Matematika	Matematika	5	180

Ember és társadalom	Etika	1	36
	Állampolgári ismeretek	1	36
Ember a természetben	Természetismeret	4	144
Művészetek	Műszaki rajz, vizuális nevelés	2	72
Informatika	Informatika	2	72
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Pályaorientáció	1	36
	Szakmai alapozó ismeretek	6	216
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	180
	Osztályfőnöki óra	1	36
Mindösszesen		35	1260

Rész-szakképesítés oktatása 9-10. évfolyamon

A 2018/2019-es tanévtől intézményünkben az alábbi képzés folyik:

- Számítógépes adatrögzítő részszakképesítés OKJ 31 346 02 - 2 évfolyamos
- A részszakképesítés azonosító száma: 31 346 02
- A részszakképesítés megnevezése: Számítógépes adatrögzítő
- A szakmacsoport száma és megnevezése: 16. Ügyvitel
- Ágazati besorolás száma és megnevezése: XXV. Ügyvitel
- Elméleti képzési idő aránya: 40%
- Gyakorlati képzési idő aránya: 60%
- Az iskolai rendszerű képzésben az összefüggő szakmai gyakorlat időtartama:
- az első szakképzési évfolyamot követően 70 óra

A szakképzésbe történő belépés feltételei

Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség
vagy iskolai előképzettség hiányában

Bemeneti kompetenciák: nincs

Szakmai előképzettség: nincs

Egészségügyi alkalmassági követelmények: -

Pályaalkalmassági követelmények: szükségesek

A szakképzés szervezésének feltételei

Személyi feltételek

A szakmai elméleti és gyakorlati képzésben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény és a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény előírásainak megfelelő végzettséggel rendelkező pedagógus és egyéb szakember vehet részt.

Használt tanterv, szakmai képzési terv

51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 11. melléklete 11.3.2. - Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola OKJ szerinti részszakképesítés oktatásához alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti kerettanterve

Letöltés helye: http://kerettanterv.ofi.hu/11_melleklet_sni/specszi/index_sni_specszi.html

Letöltés ideje: 2018.01.03.

A 2018/2019-es tanévtől intézményünkben az alábbi képzés folyik:

- Számítógépes adatrögzítő rész-szaképesítés OKJ 31 346 02 - 2 évfolyamos

Tanterve:

A szakképzési kerettantervekről szóló 30/2016. (VIII. 31.) NGM rendelet alapján

Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal honlapján közzétett Az iskolai rendszerű szakképzésben szakiskolában oktatható két évfolyamos, speciális kerettantervek között

Letöltés helye: https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=732#table5

Letöltés ideje: 2018. 01. 03.

A képzés célja

A szakképesítés munkaterületéhez tartozó legjellemzőbb munkakörök, foglalkozások betöltéséhez szükséges kompetenciák kialakítása.

A cél elérése érdekében el kell sajátítani a munkakörben elvégzendő feladatokat, ki kell alakítani az azokhoz szükséges tulajdonságokat (alkalmazott szakmai ismeretek, szakmai készségek, képességek, személyes, társas és módszerkompetenciák).

Tanulásban akadályozottak esetében a képzés pedagógiai és szakmai céljai kiegészülnek – az egyéni igényeknek megfelelően – egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs célokkal. Ezen célok megvalósítását a képzés során fejlesztő foglalkozások, szocializációs programok segítik.

A rész-szakképesítéssel rendelkező képes

- kapcsolattartást szolgáló írásbeli dokumentumokat készíteni,
- dokumentumszerkesztési feladatokat végezni,
- adatokat, információkat kérni, gyűjteni, továbbítani hagyományos és elektronikus úton,

- közreműködni a szervezet által használt adatok, információk rendszerszerű nyilvántartásában, feldolgozásában,
- kimutatásokat, táblázatokat készíteni táblázatkezelő programmal,
- táblázatba, adatbázisba adatokat feltölteni, frissíteni, korrigálni,
- adatbázisokból adatokat lekérdezni, egyszerűbb szűréseket végezni,
- adatokat megjeleníteni grafikon, diagram segítségével,
- iratokat és dokumentumokat kezelni,
- ügyvitel-technikai, irodai kommunikációs eszközöket használni.

Pályaorientáció

A pályaorientáció célja, hogy a tanulók saját életpályájuk megalapozásához ismereteket kapjanak mind önmagukról, mind a munkaerő-piaci környezetükről, és kellőképpen megalapozzák pályaválasztási döntésüket.

Fontos célkitűzés, hogy a tanulók egyéni adottságai és személyes elképzelésük a választott életpályáról egyensúlyba kerüljenek a munkaerő-piaci igények által meghatározott lehetőségekkel.

Szakiskolai óraterv OKJ szerinti részszakképesítés oktatásához

A részszakképesítés képzésének heti és éves szakmai óraszámai:

	előkészítő évfolyam heti óraszám 36 hét	9. évfolyam heti óraszám	9. évfolyam éves óraszám (36 héttel)	10. évfolyam heti óraszám	10. évfolyam éves óraszám (35 héttel)
Közismeret	31,5	10,5	378	11,5	402,5
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt	0	21	756+70	21	735
Összesen	31,5	31,5	1134+70	32,5	1137,5
8-10% szabad sáv (közismereti rész)	3,5	1,5	54	1,5	52.5
8-10% szabad sáv (szakmai rész)	0	2	72	2	70
Mindösszesen (teljes képzés ideje)	35	35	1260+70	36	1260

A részsakképesítés oktatására fordítható idő 1703 óra (756+70+735+72+70) nyári összefüggő gyakorlattal és szakmai szabadsávvval együtt.

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszámát évfolyamonként szabadsáv nélkül

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ö.sz.gy.	elméleti	gyakorlati
12082-16 Gépírás és irodai alkalmazások	Gépírás és levelezési gyakorlat		8	70		7
	Irodai alkalmazások gyakorlata		5			6
12084-16 Üzleti kommunikáció és protokoll	Kommunikáció a titkári munkában	8				8
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		8	13		8	13
Összes heti/ö.sz.gy. óraszám		21		70	21	

Jelmagyarázat: ö.sz.gy./összefüggő szakmai gyakorlat

A kerettanterv-adaptáció szakmai tartalma - a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 8.§ (5) bekezdésének megfelelően - a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói éves kötelező összes óraszám szakmai elméleti és gyakorlati képzésre rendelkezésre álló részének legalább 90%-át lefedi.

Az időkeret fennmaradó részének (szabadsáv) szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

A szakmai és vizsgakövetelményben a részsakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszámja évfolyamonként

Szakmai követelmény modul	Tantárgyak/ témakörök	Óraszám					Összesen
		9. évfolyam			10. évfolyam		
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati	
12082-16 Gépírás és irodai alkalmazások	Gépírás és levelezési gyakorlat	0	288		0	245	533
	A tízujjas vakírás alapgyakorlatai		30				30
	Billentyűkezelés		146				146
	Az írástechnika megerősítése		60				60
	Sebességfokozás		52			25	77
	Szövegfeldolgozások , szöveggyakorlatok					25	25
	Irodai gépírás gyakorlata					20	20
	Levelezési alapismeretek a titkári munkában					20	20
	Levelezési alapgyakorlatok a titkári munkában					45	45
	Levelezés a hivatali és üzleti életben					65	65
	Komplex levélgyakorlatok					45	45
	Irodai alkalmazások gyakorlata	0	180		0	210	390
	A dokumentumszerkesztés alapgyakorlatai		45				45
	Dokumentumszerkesztés a titkári munkában		45			40	85

	Táblázatok készítése a titkári munkában		45		40	85
	Adatbázisok készítése a titkári munkában		45		40	85
	A prezentáció mint kommunikációs technika				45	45
	A weblapkészítés alapjai				45	45
12084-16 Üzleti kommunikáció és protokoll	Kommunikáció a titkári munkában	288	0	280	0	568
	Üzleti nyelvi kultúra	80				80
	Üzleti kommunikáció	45		40		85
	Protokoll az irodában	45		30		75
	Digitális kommunikáció a titkári munkában	30		30		60
	Nemzetközi protokoll			45		45
	Munkahelyi, irodai kapcsolatok	44		20		64
	Munkahelyi konfliktuskezelés	44		20		64
	Tárgyalástechnika			45		45
	Marketingkommunikáció			50		50
Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:	288	468	280	455	1491	
Összes éves/ögy óraszám:	756	70	735	1561		
Elméleti óraszámok/aránya	568 /38,09%					
Gyakorlati óraszámok/aránya	923 /61,90%					

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

A szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 8. § (5) bekezdésének megfelelően a táblázatban a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói éves kötelező összes óraszám szakmai elméleti és gyakorlati képzésre rendelkezésre álló részének legalább 90%-a felosztásra került.

A szakmai és vizsgakövetelményben a szakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

Összefüggő szakmai gyakorlat

OKJ szerinti részszakképesítés oktatásához

1/9. évfolyamot követően 70 óra

Az összefüggő nyári gyakorlat egészére vonatkozik a meghatározott óraszám, amelynek keretében az összes felsorolt elemet kötelezően oktatni kell az óraszámok részletezése nélkül, a tanulók egyéni kompetenciafejlesztése érdekében.

Szakmai követelménymodulok	Tantárgyak/Témakörök
12082-16 Gépírás és irodai alkalmazások	Gépírás és levelezési gyakorlat
	A tízujjas vakírás alapgyakorlatai
	Billentyűkezelés
	Az írástechnika megerősítése
	Sebességfokozás
	Irodai alkalmazások gyakorlata
	A dokumentumszerkesztés alapgyakorlatai
	Dokumentumszerkesztés a titkári munkában
	Táblázatok készítése a titkári munkában
	Adatbázisok készítése a titkári munkában
12084-16 Üzleti kommunikáció és protokoll	Kommunikáció a titkári munkában
	Üzleti nyelvi kultúra
	Üzleti kommunikáció
	Protokoll az irodában
	Digitális kommunikáció a titkári munkában
	Munkahelyi, irodai kapcsolatok
	Munkahelyi konfliktuskezelés

A rész-szakképesítés vizsgáztatási követelményei

A szakmai vizsgára bocsátás feltétele: az utolsó szakképző évfolyam elvégzését tanúsító bizonyítvány.

A rész-szakképesítéssel és vizsgáztatással kapcsolatos előírások a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal <http://www.nive.hu/> című weblapján érhetők el a Komplex Szakmai Vizsgák menüpontjában.

Készségfejlesztő Iskolában folyó képzés

A készségfejlesztő iskola olyan középfokú oktatási-nevelési intézmény, amely biztosítja az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását, továbbá a szakképzésben részt venni nem tudó enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára nyújt a munkába álláshoz és az életkezdéshez szükséges ismereteket, valamint gyakorlati képzéssel felkészíti a tanulókat a nem OKJ-s végzettség megszerzésére.

A készségfejlesztő iskolának négy évfolyama van, amelyből

- kettő közismereti képzést folytató évfolyam (9-10.)
- kettő, az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását célzó gyakorlati jellegű évfolyam. (11-12.), melyekből egymás után többet is elsajátíthat a képzésben részt vevő tanuló.

Készségfejlesztő Iskola 9-10. évfolyamának nevelési programja

A készségfejlesztő iskola középfokú oktatási intézmény. A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára az általános iskola befejezése után a készségfejlesztő iskola biztosítja a továbbhaladást, mely a megszerzett ismeretek rendszerezését, megerősítését szolgálja, és előkészíti a gyakorlati tevékenységek elsajátítását. A képzési idő 2 év. A tanulók a képzést a 11-12. gyakorlati évfolyamon folytathatják, ahol többféle szakmával ismerkedhetnek meg.

Képzésben részt vevő személyek

A Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján intézményünkbe utalt középsúlyosan értelmi fogyatékos fiatalok, akik az általános iskola 8. évfolyamát sikeresen befejezték, illetve azon enyhén értelmi fogyatékos tanulók, akik a szakiskola előkészítő évfolyamát sikertelenül teljesítették. Intézményünkben a középsúlyos értelmi fogyatékoság mellett társuló fogyatékosággal, zavarral élő, mozgássérült és autizmus spektrumzavarral élő fiatalokat is fogadunk. A képzésbe való bekapcsolódás elengedhetetlen feltétele valamennyi tanuló esetében az alapvető szociális kompetenciák megléte, melyek lehetővé teszik a csoportban való fejlesztést.

Személyi feltételek alakulása

Az intézményben folyó közismereti és szakmai elméleti oktatást gyógypedagógus kollégák látják el. Valamennyien rendelkeznek a törvény által előírt képesítéssel. Munkájukat gyógypedagógiai asszisztensek segítik.

Tárgyi feltételek

- Jól megvilágított, az egészségügyi és higiéniai feltételeknek megfelelő tantermek, műhelyek, tankonyha.
- Udvar
- A munkavégzést lehetővé tevő munkaasztalok és székek.

Célok, feladatok

A 9-10. évfolyamon közismereti képzés folyik, melynek célja az általános iskolában megszerzett ismeretek megszilárdítása, lehetőség szerinti bővítése és a gyakorlati évfolyamokra való felkészítés, cselekvésbe ágyazottan. A tanulók megismerkednek a szakmák rendszerével, az intézményben elsajátítható szakmákkal, eszközökkel, elvárásokkal.

Kiemelt céljaink

- a tanulóink képességeihez, érdeklődésükhöz és a lehetőségekhez illeszkedő életpálya tervezése,
- magas szintű szakmai irányítás mellett különböző technikák megismertetése,
- kiemelten hangsúlyos a személyiségfejlesztés,
- a problémamegoldó képesség fejlesztése,
- társas kapcsolatok kialakítása és fenntartása,
- kommunikációs és szociális képességek folyamatos fejlesztése.
- Új tantárgyként jelenik meg az etika, melynek segítségével fejlődik önismeretük, bővül a társas kapcsolatok szintje, megismerkednek alapvető erkölcsi normákkal, melyek segítik a társadalmi beilleszkedést és felkészítik az arra alkalmas tanulókat a munka világába történő bekapcsolódásra.

A készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamának nevelési programja

A középsúlyosan értelmi fogyatékos 10. közismereti évfolyamot végzett fiatalok számára biztosítja a továbbhaladást.

A készségfejlesztő iskolai képzésben bevezetésre kerül a modulrendszerű szakmai képzés.

A gyakorlatorientált képzésben indítható moduljaink

- szövött-tárgy készítő,
- háztartástan-életvitel,
- udvaros,
- irodatechnikai eszközök használata,
- agyagtárgy készítő,
- konyhai kisegítő,
- textil-és fonalmentő,
- kert-és parkápoló

A nem tagolódik a fejlesztés elméleti és gyakorlati ismeretekre, az elméletet a tanulók gyakorlatba ágyazottan, a gyakorlati órák keretén belül tanulják meg.

- A gyakorlati modulokból összeállítva a heti óraszám 20 óra.
- A gyakorlati képzést szakirányú gyógypedagógus, szakoktatói, szakmai végzettséggel rendelkező szakember látja el.
- A gyakorlati képzés döntően a kerettantervekben meghatározott felszereltségű iskolai szaktantervekben zajlik.
- Kiscsoportos tanóraszervezés keretében, legfeljebb 4-6 tanuló alkot egy gyakorlati csoportot.

Célok ebben a szakaszban

- A tanulóknak alakítsa ki az igényt a felnőtt életben szükséges tevékenységek elsajátítására,
- támogassa a praktikus készségek, figyelem motiváció, pontosság, türelem kialakítását.
- Tanulóink legyenek képesek jól begyakorolt munkafolyamatok elvégzésére, jussanak minél több sikerélményhez.

- Az értelmileg akadályozott tanulók szocializációjának segítése, szabályok elsajátíttatása.

Feladatok

- A munkafolyamat ellátásának, a tevékenységeket támogató készségek tudatos fejlesztése, a kitartás megalapozása,
- gyakorlati tevékenységek elméleti ismereteinek gyakorlatban történő elsajátítása,
- az intézményt elhagyó tanulók munkába állásának segítése.

Személyi feltételek

Az intézményben folyó közismereti és szakmai elméleti oktatást gyógypedagógus kollégák látják el, míg a gyakorlati tárgyak oktatását szakoktatókkal biztosítjuk. Valamennyien rendelkeznek a jogszabályban által előírt képesítéssel. Munkájukat gyógypedagógiai asszisztensek segítik.

Képzésben részt vevő személyek

A Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján intézményünkbe utalt középsúlyosan értelmi fogyatékos fiatalok, akik a készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamát sikeresen befejezték, illetve azon enyhén értelmi fogyatékos tanulók, akik a szakiskola előkészítő évfolyamát sikertelenül teljesítették. Intézményünkben az értelmi fogyatékoság mellett társuló zavarral élő, mozgássérült és autizmus spektrumzavarral élő fiatalokat is fogadunk.

A képzésbe való bekapcsolódás elengedhetetlen feltétele valamennyi tanuló esetében az alapvető szociális kompetenciák megléte, a csoportban való fejleszthetőség.

Képzési idő

Gyakorlati egységenként 2 év. A képzés 25 éves korig új gyakorlati tevékenységekkel újratelezhető. Az egyszer elvégzett gyakorlati egységek nem ismételhők.

Ellenőrzés, értékelés elvei

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik legfontosabb feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.

Fő szempont a pozitívumok kiemelésén keresztül az önbizalom fejlesztése.

A követelmények teljesítését a pedagógusok a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik.

Az értékelés kiemelkedő eseménye a szakmai vizsga. A szakmai felkészítés vizsgával zárul.

A szakmai vizsga

A tanulók a szakmai vizsgán számot adnak az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretekből, balesetvédelmi ismeretekből. Gyakorlati feladatok végzésével és írásbeli feladatlap kitöltésével adnak számot tudásukról.

A készségfejlesztő iskolai képzés a tanulmányok végén házi vizsgával és tanúsítvány kiadásával zárul.

Szövött-tárgy készítő, agyagtárgy készítő, háztartástan-életvitel, udvaros, és számítástechnikai alapismeretek gyakorlati vizsgán be kell mutatni egy készterméket vagy munkafolyamatot (lehet digitálisan rögzített vagy fénykép is) a végzés évében készített saját munkáiból vagy tevékenységeiből, egy elkezdett munkadarabon pedig folytatja a munkát, bemutatva gyakorlati ismereteit. A minősítést az oktató team végzi.

Az értékelés szempontjai

- a feladatmegértés pontossága,

- a kivitelezés színvonala,
- az anyagválasztás helyessége, a higiénés és munkavédelmi szabályok betartása.

A Tanúsítvány tartalma

- a tanuló azonosító adatai,
- a képző intézmény azonosító adatai,
- a képzési szakterületek és a képzési idő,
- minősítés (kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, képzésben részt vett)

Kiválóan megfelelt az a tanuló, aki a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri és érti a tananyagot, tudását önállóan alkalmazni is képes, korrigálja hibáit, a pontos és kitartó munkavégzésre törekszik. Teljesítménye 90-100%-os.

Jól megfelelt az a tanuló, aki a tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés hibával tesz eleget, apró bizonytalanságai vannak, irányítás mellett képes a feladatok elvégzésére. Teljesítménye 70-89 %-os.

Megfelelt az a tanuló, aki a tantervi követelményeknek pontatlanul, hibásan tesz eleget, nevelői segítségre (javításra, kiegészítésre) többször rászorul. Ismeretei felszínesek. Kevésbé tud önállóan dolgozni. Szóbeli feladatait is csak segítséggel képes megoldani. Teljesítménye 51-69%.

Képzésben részt vett az a tanuló, aki a tantervi követelményeknek hiányosan tesz eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik, egyszerű munkafázist képes elvégezni, illetve azon tanuló, aki a gyakorlati vizsgán nem jelent meg. Teljesítménye 0-50%.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A szakiskolai személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az életkori sajátosságok fogyatékoság által okozott részleges körű módosulása szükségessé teszi a személyiségfejlesztés folyamatában a sajátos fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs és terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását. A pedagógiai programunk a sérült személyiség egészének figyelembe vételével jelöli ki azon nevelési területeket, amelyeknek kitüntetett helye és szerepe van a tanuló személyiségfejlesztésében, a sérült, és hiányos funkcióinak alakításában.

Nevelési programunkban – a személyiségfejlesztés tekintetében kiemelt területként kezeljük

- a szocializáltsági, a neveltségi mutatók erősítését,
- az egészségmegőrző, óvó attitűd kialakítását,
- a természet- és környezettudatos magatartásformákat,
- a tanulást az egész személyiség fejlődése, fejlesztése érdekében,
- a kommunikációs nevelést és kultúrát az egyes tanuló sikeres szocializációjának, a tudásának gyarapítását szolgáló rendszernek a gondozását is kiemelten építjük be a személyiségfejlesztés területei közé.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok a készségfejlesztő iskolában

A személyiségfejlesztés konkrét célja az eredményes életvezetéshez szükséges készségek, képességek kialakítása, fejlesztése.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Erkölcsei nevelés: Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása.

Értelmi nevelés: az értelmi képességek, illetve önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése.

Közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelés: Az együttélés szabályainak megismertetése, együttműködési készség kialakítása. Kulturált magatartás és kommunikáció kialakítása.

Érzelmi nevelés: élő, élettelen környezet jelenségeire, közösségre, önmagukra irányuló helyes érzelmek kialakítása.

Akarati nevelés: az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése (kitartás, szorgalom, céltudatosság kialakítása).

Nemzeti nevelés: a szülőhely, a haza múltjának és jelenének megismertetése. Hagyományok tisztelete, ápolása, megbecsülése.

Állampolgári nevelés: alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése, érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Közösségi tevékenységekre való igény kialakítása.

Munkára nevelés: a végzett munka fontosságának tudatosítása, önellátásra és a környezet rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása. Igényes munkára nevelés.

Egészséges életmódra történő nevelés: a testmozgás iránti igény felkeltése, egészséges személyiség kialakítása. Egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának kialakítása.

A személyiségfejlesztés színterei

- tanóra
- rehabilitációs-rehabilitációs foglalkozások
- egyéb foglalkozások, szakkörök (dráma, kézműves, kerámia)
- tanórán kívül: tanulóinknak délutáni foglalkozásokat biztosítunk különböző szakköri foglalkozásokon, vagy testedzésben, melyek a képességfejlesztést, a személyiség minél teljesebb kibontakoztatását, a tehetséggondozást, kapcsolatok megerősítését és a szabadidő helyes eltöltését szolgálják.
 - szakkörök (dráma, kézműves, kerámia, labdarúgás, korcsolya, judo, kosárlabda)
 - iskolai ünnepek
 - diákönkormányzati rendezvények
 - versenyek (tanulmányi, kulturális, sportversenyek)
 - kirándulások

Kiemelt feladatok

- Olyan életre való felkészítés, melyben el tudja magát fogadni és elégedetten tud élni.
- Szakkörök biztosításával a személyiség kiteljesítése, az önkifejezés, az örömszerzés megteremtése.
- Pozitív szociális szokások kialakítása.
- Lehetőség biztosítása, hogy tanulóink megismerkedjenek a körülöttük élő emberek életével.
- Tanulási önértékelés rendszeressé válása.
- Önismeret folyamatos fejlesztése, pozitív tulajdonságok erősítése, önmagáról helyes képalkotásának elősegítése.
- Egészséges életmód elveinek megismertetése.
- Megismerési vágy fejlesztése.

- Mindennapi életben szükséges elemi készségek képzése, gyakorlása.

Szexuális nevelés

Szexuális nevelés célja

- az értelmileg akadályozott fiatalok képességeihez igazodó önálló életvitel és integrált életforma kialakításának támogatása,
- életminőségük javítása,
- veszélyeztetettségük csökkentése.
- Segítség nyújtása a társas együttélés szabályainak megismerésében, saját és mások szándékait, szükségleteit, érzelmeit a kommunikáció és a metakommunikációs jelzésrendszer pontosabb megértése segítségével.
- Fejlődjön egyéni és közösségi életük minősége, felelős párkapcsolatok kialakításához szükséges tudásuk, attitűdjük és motivációjuk.

Alapelvek

- a szexuális nevelés alkalmával az egyéni sajátosságok figyelembe vétele, hangsúlyt fektetve a különböző okokból fellépő hátrányok kezelésére,
- a társadalom által elfogadott szexuális viselkedéshez, magatartáshoz való igazodás, a speciális szükségletek figyelembe vételével,
- támogató hozzáállás a tanulók problémáival szemben a pedagógusok részéről,
- együttműködés szakemberekkel,
- folyamatos tájékozódás a szexuális nevelés területén,
- szülők, szakemberek bevonása,
- prevenció, esetkezelés, team munkában.

Formái

- Tantárgyakba beépítve: az nevelő-oktató munka során több tantárgy tananyagában megjelennek a szexuális neveléshez tartozó témák.
- Preventív nevelés: osztályfőnöki keretében csoportbontásban (nemek szerint).

Témakörök

- Énkép és testséma
- Nemi jellegek
- Higiénia
- Öltözködés
- Társas viselkedés, illemtan
- Önismeret, társismeret
- Intimitás
- Család-és jövőkép

Cél

- Szeretet, intimitás megfelelő módon történő kifejezése.
- Értelmes és tartalmas kapcsolatok kialakítása, fenntartása.
- Felelősségvállalás saját viselkedésért.
- Önmagára vagy másokra nézve káros szexuális viselkedés felismerése, elkerülése.
- Egészségvédő szokások kialakítása

Szűrőrendszer működése

- Kérdőív tanulóink szexuális viselkedéséről.
- Állandó helyzetkép.
- Veszélyeztetett tanulók kiszűrése.
- Egyénre szabott kezelési tervek.

Bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése

Célok

- Intézményünk tanulói biztonságban érezzék magukat.
- Ne érhesse őket testi, lelki, szexuális zaklatás sem otthon, sem az intézményben.
- Hatékony jelzőrendszer és akcióterv működtetése.

A célok elérését segíti:

- olyan tanítási, nevelési módszerek alkalmazása, melyek a pozitív megerősítést szolgálják és a segítik a tanulók személyiségfejlődését.
- Közeli kapcsolat a tanulókkal
- Szülőkkal való kapcsolattartás: évente egyszer érintjük e témakört.
- Védőnő megfigyeli a tanulókat, erőszakra utaló jeleket észlel, jelenti az intézményvezetőnek, aki további intézkedést tesz.
- Osztályfőnöki órák
- Iskolapszichológus segíti a pedagógusok munkáját és tanulóink lelki fejlődését.
- Tanulóink értelmi és mozgásbeli akadályozottsága miatt állandó felügyelet alatt állnak, így nem maradnak egyedül.
- Jelzőrendszer és akcióterv működtetése a zaklatás elkerülése érdekében.

Feladatok

- Megelőzés
- Aktuális helyzet kezelése
- „Utókezelés”

A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

Közösségfejlesztés folyamata

- A közösség szerveződése
- A közösség központi magjának kialakítása
- A közösség érésének időszaka
- A közösség kiteljesedése

A különböző településekről, iskolákból, osztályokból érkező tanulók ismerjék meg egymást és az iskola elvárásait, a velük szemben támasztott követelményeket. A közösség szerveződésének elindulása. Bekapcsolódás az iskolaközösség munkájába.

A tanulóközösség fejlesztésével kapcsolatos feladatok a készségfejlesztő iskolában

A közösségfejlesztésben kulcsszerepe van az egyes iskolai közösségeknek, a pedagógusoknak, mint közösségfejlesztőknek, akiknek bátorító- ösztönző-informáló munkája segítheti, kiegészítheti, megerősítheti a meglévő közösségi formákat, erőforrásokat.

A közösségfejlesztés lényege a tevékeny közösség nevelőerejének tudatos, szakszerű kiaknázása az egyéni fejlődés érdekében. Ez egy folyamat, amely aktív dinamikus kapcsolatot teremt az egyén és a társadalom között. E folyamatban alakul ki az egyén és a társadalom konkrét áttekinthető, értelmezhető, átélhető viszonya.

A tanulóink közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása intézményünk nevelő- oktató munkájának alapvető feladata. Ennek érdekében közösségi programokat szervezünk, és olyan nevelési, tanulási környezet kialakítására törekszünk, melyben a tanulóink egymást elfogadják és tisztelik.

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink

- A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.
- Az önkormányzás képességének kialakítása: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedni, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.
- A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos szervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a szervezett tevékenységbe bekapcsolódnak, aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatot gyűjthetnek.
- A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása: Erkölcsi, viselkedési normák és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

A tanítási órán megvalósuló közösségfejlesztő feladatok

A tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartjuk a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást.

- Motiválás célja a tanulási kedv felkeltése és fenntartása a tanulási folyamat végéig.
- A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók aktivitását biztosítják.
- Kiemelt feladat a differenciálás, vagyis az oktató-nevelő munka során figyelembe vesszük a tanulók egyéni fejlettségét, képességét. Ennek megfelelően a tanítási órákon előnybe

részesítjük az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat (egyéni, páros, csoportmunka).

Egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai

- Hagyományőrző tevékenységek: A tanév folyamán iskolai ünnepséget, megemlékezést tartunk az állami ünnepek során, karácsonykor, a magyar kultúra napján, a költészet napján, a Föld napján, a Madarak és Fák napján, gyermeknapon, illetve a 8. osztályosok ballagásakor.
- Iskolai sportkör: ezeken a foglalkozásokon részt vehet az intézmény összes tanulója.
- Szakkörök: A tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. Jellemüket tekintve lehetnek művészi, szaktárgyi, de szerveződhetnek közös érdeklődési kör alapján is.
- Versenyek, bemutatók: A tehetséges tanulók fejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti) versenyek, melyeken tanulóink rendszeresen részt vesznek. A felkészítést a szakmai munkaközösség vagy szaktanárok végzik.
- Tanulmányi, osztálykirándulások: A tantervi követelmények eredményesebb teljesülése céljából tanulmányi és osztálykirándulásokat szervezünk tanulóink számára.
- Erdei iskola: Táborszerű módon, az iskola falain kívül szervezett, több napon keresztül tartó foglalkozások. Tanulóink nem csak egymással és pedagógusaikkal, kerülnek kapcsolatba, hanem szembesülnek a többségi társadalom elvárásaihoz történő alkalmazkodás nehézségeivel is. A részvétel önkéntes, a felmerülő költséget a szülőknek kell fedezniük.
- Szabadidős foglalkozások: A szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére kívánjuk tanulóinkat felkészíteni azzal, hogy különféle szabadidős programokat szervezünk (kirándulások, színház- és múzeumlátogatások).
- Iskolai könyvtár: A tanulók egyéni tanulását, önképzését, a közös olvasási élmény megszerzését segíti.

A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai

- A tanulóközösségek érdekeinek képviselése a kijelölt pedagógus irányítása mellett.
- A tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítése: programok kialakításában ötletadóként, szervezőként, lebonyolítóként való részvétel.
- Közösségi programok szervezése.
- Öntevékenységre való nevelés. A tanulók pedagógusok segítségével, képességüknek megfelelően saját ügyeik önálló végzése.

Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei. A tankönyv térítésmentes igénybevételének biztosítása

A gyógypedagógiai nevelés-oktatásban biztosított a tanulók számára a tankönyvek térítésmentes használata.

A taneszközök kiválasztási szempontjai esetében igazodunk az intézmény általános elveivel.

Intézményünkben a nevelő-oktató munka során a pedagógusok az oktatási folyamat rendszerösszetevőit (célok, oktatás tartalma, szervezeti keretek, szervezési módok, módszerek, eszközök) szem előtt tartva választanak olyan taneszközöket, melyek tanulóink számára befogadóvá teszi az információt, ezáltal saját életét érintő döntési kompetenciákat erősíti.

Mivel a 11-12. gyakorlati évfolyamon nem biztosított a tankönyvellátás, ezért a készségfejlesztő iskolában a taneszközök, segédanyagok kiválasztásánál, készítésénél fontos szempont a könnyen érthetőség, melynek segítségével egyszerű szövegezésű vagy egy-egy mondattal megerősített képsorozat segíti a megértést.

A képsorozat vizuális támogatást biztosít a megértéshez, valós helyzetet mutat be, kép, ábra, szimbólum segítségével. A szimbólumokhoz a Boardmaker programot használjuk, mely egységesíti az információk jeleit.

A könnyített kommunikáció szintjei:

- Képsorozat→vizuális támogatást ad a megértéshez.
- Értelmező képek→nem a képsorozat kerül fókuszba, hanem a szöveg. A mondatok mellett megjelenő képek a szövegértelmezést teszik lehetővé.
- Témaorientáló képek→ a beazonosítást segíti, melyhez olvasási képességre van szükség.
- Könnyen érthető szöveg, kép nélkül→az értelmezéshez nincs szükség képekre. a tanulótól elvárt az alapszintű olvasási és értelmezési képesség

A verbális kommunikációjukban súlyosabban akadályozott tanulók számára az augmentatív és alternatív kommunikációt **(AAK)** lehetővé tevő eszközöket biztosítunk.

A gyógytestnevelés és a logopédiai ellátás is további speciális eszközöket igényel

A készségfejlesztő iskola választott kerettantervének megnevezése, jellemzői

Intézményünk helyi tanterve az emberi erőforrások minisztere által kiadott kerettantervek közül az alábbiakra épül:

53/2016. (XII. 29.) EMMI rendelet Egyes oktatási tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról:

Letöltés helye:

<http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK16220.pdf>

<http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK16220-2R.pdf>

Letöltés ideje: 2018. 01. 03.

A tantárgyi struktúra felépítése

Kötelező tanórai foglalkozások

Iskolánk helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei megegyeznek a felelős miniszter által kiadott kerettantervekben szereplő tananyaggal és követelményekkel.

Szabadon tervezhető tanórai foglalkozások

A miniszter által kiadott kerettantervben meghatározott szabadon tervezhető órák számával az óratervben szereplő tantárgyak óraszámát növeltük meg azzal a céllal, hogy e tantárgyakból a készségfejlesztésre, az ismeretek gyakorlására több idő jusson.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók 9-10. évfolyamának tantárgyi rendszere és óraszámjai

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám		2 tanéves óraszám
		9. évfolyam	10. évfolyam	
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	5	360
Idegen nyelv	Idegen nyelv	2	2	144
Matematika	Matematika	5	5	360
Ember és társadalom	Etika	1	1	72
	Állampolgári ismeretek	1+1	1+1	144
Ember a természetben	Természetismeret	2,5+0,5	2,5+0,5	216
Művészetek	Műszaki rajz, vizuális nevelés	2	2	144
Informatika	Informatika	2	2	144
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Pályaorientáció	1+1	1+1	144
	Szakmai alapozó ismeretek	4+1	4+2	396
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	5	360
	Osztályfőnöki óra	1	1	72

Összesen		31,5	31,5	2556
Szabadon tervezhető		3,5	4,5	288
Mindösszesen		35	36	2556

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók 9-10. évfolyamának tantárgyi rendszere és óraszámai

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám		2 tanéves óraszám
		11. évfolyam	12. évfolyam	
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1+1	1+1	144
Matematika	Matematika	2	2	144
Ember és társadalom	Etika	1	1	72
Informatika	Informatika	1+1	1+1	144
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	5	360
	Osztályfőnöki óra	1	1	72
Közismereti összesen		11	11	936
További szabad időkeret		2	2	144
Készségfejlesztő kerettantervek		20	20	1440
Szabad készségfejlesztő időkeret		2	2	144

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók 9-10. évfolyamának tantárgyi rendszere és óraszámjai

A nevelés – oktatás - fejlesztés területei	Tantárgy	9 – 10. évfolyam		2 tanéves óraszám
		9. évfolyam	10. évfolyam	
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	5	5	360
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	5	5	360
	Társadalmi ismeretek	1+1	1+1	144
	Etika	1	1	72
	Osztályfőnöki óra	1	1	72
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Életvitel és gyakorlat	4	4	288
	Gyakorlati képzés előkészítése	2+1	2+2	252
Természeti környezet	Környezet- és egészségvédelem	2+1	2+1	216
Művészetek	Ének-zene	1,5+0,5	2	144
	Ábrázolás-alakítás	2	2	144
Informatika	Információs eszközök használata	2	2	144
Testnevelés	Testnevelés	5	5	360
	Szabad időkeret	3,5	4	270
Összesen		35	36	2556

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók 11-12. évfolyamának tantárgyi rendszere és óraszámjai

A nevelés - oktatás – fejlesztés területei	Tantárgy	11	12	
		Heti	Heti	2 éves
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	2	2	144
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	1,5+0,5	1,5+0,5	144
	Etika	1	1	72
	Osztályfőnöki	1	1	72
Természeti környezet	Környezet és egészségvédelem	1+1	1+1	144
Testnevelés	Testnevelés	5	5	360
Szabadon választott		1,5	1,5	108
Közismeret összesen		13	13	936
Gyakorlati tevékenység	Készségfejlesztő kerettantervek	20 óra/hét	20 óra/hét	1440
Szabad készségfejlesztő időkeret		2	2	144
Készségfejlesztő időkeret összesen		22	22	1 584
Összesen		35	35	2 520

Nemzeti Alaptantervben (a továbbiakban: NAT) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai, - Kulcskompetenciák

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola OKJ szerinti részszakképesítést adó oktatáshoz alkalmazkodó 9. előkészítő évfolyam

A célok elérése érdekében a feladatunk a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadása, megőrzése, az egyetemes kultúra közvetítése, az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítése. Továbbá a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek együttes fejlesztése, a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése.

Célunk, hogy a családokkal együttműködve cselekvő elkötelezettségre neveljünk, fejlesszük a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi társas és testi képességeket. Szándékunk, hogy az elsajátított tudás értékálló és a kor igényeinek megfelelő legyen. A nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamatok egészét, melyekben jelen kell lennie az ismeretszerzés, gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

Kulcskompetenciák fejlesztése

Anyanyelvi kommunikáció: a tanuló elsajátítja a társas, a társadalmi érintkezéshez, kapcsolatfelvételhez és kapcsolattartáshoz szükséges kommunikációs formákat, megerősödik beszédértése és beszédprodukciója. Fejlődik szöveg- és véleményalkotási képessége. Kommunikációja körülményeknek megfelelő alakítására, továbbá az egyéni, racionális és sikeres vita stratégiáinak kialakítására és használatára törekszik. A hétköznapi helyzetekben a magyar helyesírás szabályait követve old meg írásos feladatokat.

Idegen nyelvi kommunikáció: a tanuló a tanult nyelv kommunikációs fordulatait, alapvető, mindennapi élethelyzetek egyszerű fogalmait felismeri, alkalmazza. Törekszik a tanult idegen nyelvi kultúra minél árnyaltabb megismerésére.

Matematikai kompetencia: a mindennapi élethelyzetekben szükséges kognitív funkciók fejlesztésére fókuszál a terület. Bővül a biztonságot nyújtó ismeretek köre. A pedagógus gyakorlati tevékenységekkel folyamatosan segíti a tér- és időbeli viszonyok megerősítését, a mértékegységek egyre biztosabb használatát, a pénzkezelést és a szakmai ismeretek matematikai kompetenciát igénylő területeinek elsajátítását. A matematikai kompetencia birtokában az enyhén értelmi fogyatékos tanuló rendelkezik azzal a képességgel, hogy a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyait felfedezze, képessé válik arra, hogy a tapasztalások útján megszerzett matematikai tudást praktikus feladatokra használja fel. Felismer egyszerű ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat és törekszik ezek pontos megfogalmazására.

Természettudományos és technikai kompetencia: ezen területen az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása folyik, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világgép kialakítása a cél. A tanuló ismereteinek segítségével, a megfelelő módszerek felhasználásával képes leírni és magyarázni a természet egyszerűbb jelenségeit és folyamatait. Érzékeny a hazai és globális természeti környezeti problémák iránt. Képes és kész saját életében környezettudatos döntések meghozatalára. Megismeri az ember szerepét a gazdaság környezetkárosító hatásának kialakulásában, megérti, hogy a környezeti katasztrófák elkerülhetők. A

tanuló megfigyeli és értelmezi a mindennapi élethez köthető természeti jelenségeket. Gyakorlattá válik az egészségvédelemmel és betegségmegelőzéssel kapcsolatos ismeretek alkalmazása, bővül a környezet megismerésére való igénye és képessége.

Digitális kompetencia: azt jelenti, hogy a tanuló képességeinek megfelelő szinten alkalmazza az infokommunikációs eszközöket a tanulás, a kapcsolattartás, a szórakozás és ismeretszerzés területén. Képes adott céllal és adott szempontok alapján dokumentumokat választani informatikai eszközök segítségével. Az egyéni sajátosságokat és az informális társadalmi elvárásokat figyelembe véve középpontban a munkához, az életvitelhez és a szabadidő hasznos eltöltéséhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzés és készségfejlesztés áll.

Szociális és állampolgári kompetencia: Az állampolgári kompetenciák fejlesztése az enyhén értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve zajlik úgy, hogy a pedagógus a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva biztosítja. A tanuló felkészült a közügyekben való aktív részvételre, képessé válik a családi munkamegosztásban a felnőtt szerepre, felkészül a társadalmi lét munkavállalási és állampolgári szerepeinek betöltésére. Bővülnek ismeretei a közügyekben való részvétel szabályairól, saját érdekeinek képviseléséről, az önérvényesítés és az ehhez történő segítségkérés lehetőségeiről. Gyakorolja a közösségi viselkedést az iskolai környezet lehetőségeinek igénybevételével.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: területén a tanuló felismeri reális lehetőségeit, képességeinek határait, megtanulja, kitűzött céljai elérése érdekében, megfelelő formában kérni és elfogadni mások segítségét.

Felismeri a korának megfelelő élethelyzetekben a számára kedvező lehetőségeket és él azokkal, tájékozódik a pénz világában. Fejlődnek az életvezetési, munkavégzési, munkavállalói technikákra vonatkozó kompetenciái (tervezés, szervezés, ellenőrzés, értékelés, becslés, döntés, irányítás képessége, hierarchiatűrés képessége, megbízhatóság, felelősség- és kötelességtudat, tenni akarás). A kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetenciához szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanítási-tanulási folyamatban az enyhén értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismeri fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait.

Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség: terén a tanuló érdeklődésének megfelelően motivált tevékenységeiben a kreativitásra, részt vesz alkotások létrehozásában, nyitottá válik művészeti alkotások befogadására. Az ötletgazdagság, a kíváncsiság és az alkotókedv kialakulásában nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is.

Hatékony, önálló tanulás: a tanuló igénybe vesz minden, képességeihez mérten elsajátított kultúrtechnikai eszközt új ismeretek, információk elsajátítására, megismerésére. Tud segítséget kérni új ismeret elsajátításához, mer kérdezni és képes csoportos munkában részt venni.

Az önálló, hatékony tanulásra képes tanuló egyénileg és csoportban egyaránt tud közösen dolgozni.

Pedagógiai feladatok a készségfejlesztő iskolai tagozaton

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók 9-10. évfolyamain

Ebben a szakaszban az előzetes tudás megerősítése, alkalmazása, az önálló életvezetés kerül előtérbe.

Feladatunk olyan tanulási környezet biztosítása, mely segíti tanulóink számára az általános tudás elmélyítését, szinten tartását, a szociális kompetenciák fejlesztését, a problémamegoldó képesség erősítését, valamint a tevékenységközpontú tanulásszervezést. Feladatunk segíteni az épen maradt részképességeket, támogatni az érdeklődés és tehetség alapján kialakuló tanulói tevékenységeket.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók 11-12. évfolyamain

A készségfejlesztő iskolai oktatás felkészíti a tanulókat a munkaerőpiacon való eredményes részvételre és társadalmi integrációra.

Kiemelt célunk támogatni a személyiség komplex, harmonikus fejlődését, az önismeret, az önbizalom és a megfelelő önértékelés megerősödését, a kognitív funkciók fejlődését, valamint a helyes társas kapcsolatok, viselkedési normák gyakorlását.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció területén a tanuló elsajátítja a társas, társadalmi érintkezéshez, kapcsolatfelvételhez és kapcsolattartáshoz szükséges kommunikációs formákat, megerősödik beszédértése és beszédprodukciója. Fejlődik szöveg- és véleményalkotási képessége. Igyekszik a hétköznapi helyzetekben a magyar helyesírás szabályait követve írásos feladatok megoldására.

Idegen nyelvi kommunikáció területén képes a tanult nyelv alapvető, mindennapi élethelyzetekben alkalmazható egyszerű fogalmait, kommunikációs fordulatait felismerni, alkalmazni.

Matematikai kompetencia területén, a kognitív funkciók fejlesztésével, bővül a mindennapi élethelyzetekben szükséges, biztonságot nyújtó ismeretek köre. Fontos a gyakorlati ismeretek tevékenységekkel történő megerősítése a tér- és időbeli viszonyok, a mértékegységek, a pénzkezelés és a szakmai ismeretek matematikai kompetenciát érintő területeinek elsajátításában.

A természettudományos és technikai kompetencia területén fejlődik a mindennapi élethez köthető természeti jelenségek megfigyelésének és megértésének képessége. Gyakorlattá válik az egészségvédelemmel és betegségmegelőzéssel kapcsolatos ismeretek alkalmazása, bővül a környezet megismerése.

Digitális kompetencia területén képességeinek megfelelő szinten alkalmazza a tanuló az infokommunikációs eszközöket a tanulás, a kapcsolattartás, a szórakozás és ismeretszerzés területén.

Szociális és állampolgári kompetencia területén képessé válik a családi munkamegosztásban felnőtt szerep betöltésére, felkészül a társadalmi lét munkavállalási és állampolgári szerepeinek betöltésére. Megerősödnek ismeretei a közügyekben való részvétel szabályairól, saját érdekeinek képviseletéről, az önérvényesítés és az ehhez történő segítségkérés lehetőségeiről. Gyakorolja a közösségi viselkedést az iskolai környezet lehetőségeinek igénybevitelével.

Kezdeményező képesség és vállalkozói kompetencia területén felismeri reális lehetőségeit, képességeinek határait, megtanulja, kitűzött céljai elérése érdekében, megfelelő formában kérni és elfogadni mások segítségét.

Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén érdeklődésének megfelelően motivált tevékenységeiben a kreativitásra, részt vesz alkotások létrehozásában, művészeti alkotások befogadására nyitott.

A hatékony, önálló tanulás területén igénybe vesz minden új ismereteket, információkat, megismerésére szolgáló kultúrtechnikai eszközöket, melynek használatát képességeihez mérten elsajátította. Tud segítséget kérni új ismeret elsajátításához, mer kérdezni és képes csoportos munkában részt venni.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók 9-10. évfolyamain

A nevelés-oktatás célja,

- az általános iskolában elsajátított ismeretek megerősítése,
- a gyengébb vagy sérült funkciók fejlesztése, kompenzálása,
- a munkatevékenység iránti motiváció felkeltése,
- a munkatevékenységek elsajátításához szükséges kompetenciák kialakítása
- és a gyakorlati képzés sikerének megalapozása.

Feladatok

- Tanulóink megismerik a gyakorlati évfolyam különböző munkatevékenységeit és felkészülnek a tevékenységek elsajátításának megkezdésére.
- Megismerik és alkalmazzák a segítségkérés szükséges formáit.
- Társas kapcsolataikban és kommunikációjukban a helyes önértékelésen alapuló közösségi magatartásra nevelünk.
- Kiemelt feladatunk kommunikáció fejlesztése, a beszédértés és beszédprodukció, illetve az alternatív kommunikációs eszközök területén.
- Fontos a sikeres gyakorlati tevékenységek elsajátítása érdekében a megfelelő állóképesség kialakítása,
- a finommotorikum fejlesztése.
- A képességeknek megfelelő ismeretek elsajátítása, sikerélmény biztosítása, eltérő adottságok elfogadása.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók 11-12. évfolyamain

Célunk

- az egyéni sajátosságokhoz igazodóan a képességeknek és érdeklődésnek megfelelő gyakorlati tevékenységek kiválasztása.
- Igény kialakítása a felnőtt életben szükséges tevékenységek minél önállóbb ellátása.

Feladatunk

- a munkatevékenységet támogató készségek tudatos fejlesztése, a kitartás megalapozása.

A gyakorlati tevékenységek elméleti ismereteit a gyakorlatban, folyamatos bemutatás, ismétlés, gyakorlás keretében sajátítják el.

Kiemelt figyelmet fordítunk a munkavégzéshez szükséges szociális készségek, a kommunikáció, a közösségi magatartás és a csapatszellem fejlesztésére.

Mindezek eléréséhez fontos a tevékenykedésen, cselekvésen alapuló motiváló légkör megteremtése.

Fejlesztési területek – nevelési célok

• **Erkölcsei nevelés:** A szociális kapcsolatok kialakításának és fenntartásának képességeit igyekszünk kialakítani tanulóinkban. Fontos, hogy ismerjék és elfogadják az alapvető emberi értékeket, viselkedési normákat, a személyiségükben rejlő pozitív tulajdonságokat meg tudják jeleníteni környezetük számára. A különböző élethelyzetekben képessé válnak az adekvát viselkedésre. Törekszünk arra, hogy empátikus magatartást tanúsítsanak a mindennapokban, társaikat elfogadják, környezetüket

megismerjék, a szabályokat igyekezzenek betartani, interperszonális kapcsolataiban megértőek, türelmesek, segítőkészek legyenek.

- Nemzeti öntudat és hazafias nevelés: Támogatjuk, hogy a tanulók érdeklődjenek a környezetük és lakóhelyük szokásai iránt. Ismerjék a legfontosabb nemzeti ünnepekhez köthető hagyományokat, képességeikhez mértén kapcsolódjanak be a megemlékezésekbe. Fokozatosan ismerjék meg a szülőföld, haza legfontosabb értékeit, szimbólumait.
- Állampolgárságra, demokráciára nevelés: Célunk, hogy a tanulók fokozatosan képessé váljanak a környezettel való együttműködésre. Elemi szinten, képességeik, készségeik, kompetenciáik függvényében ismerjék meg alapvető emberi jogait, kötelezettségeiket. Alakuljon ki igényük az önállóságra, az önérvényesítésre és a támogatott döntéshozatal lehetőségeinek kihasználására.
- Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése: Támogatjuk, hogy a tanulók több szempontból megtapasztalják saját személyüket és bekapcsolódjanak a társas foglalkozásokba. Célunk, hogy megtanuljanak a helyzeteknek megfelelően kapcsolatot teremteni, cselekedeteiket kontrollálni. Képesek legyenek a kapcsolatokban a közeledés és a távolságtartás egyensúlyának megválasztására. Konfliktusaikat önállóan, vagy segítséget kérve próbálják meg megoldani. Lehetőségeik közül képesek legyenek választani, képessé váljanak korlátaik felismerésére. A nemi szerepekkel kapcsolatos alapvető társadalmi elvárásokat ismerjék.
- Családi életre nevelés: A tanulók lehetőség szerint minél nagyobb önállósággal működjenek közre önmaguk ellátásában, a családi munkamegosztásban.
- Testi és lelki egészségre nevelés: Célunk, hogy a tanulók megismerjék a helyes táplálkozás és a személyes higiéné alapjait, minél önállóbban képesek legyenek önmagukról gondoskodni, testüket ápolni. Igényeljék a rendszeres testmozgást, együttműködjenek testi épségük és egészségük megőrzésében. Lehetőségeikhez mértén ismerjék fel és kerüljék el a káros szokásokat és veszélyes helyzeteket. Testi és lelki érzéseiket környezetük tudomására tudják hozni.
- Fenntarthatóság, környezettudatosság: Célunk, hogy a tanulók igényeljék a kulturált környezetet, vigyázzanak lakóhelyükre, étletterük tisztaságára, óvják épségét. Felismerjék a szennyező anyagokat, kerüljék a káros környezeti hatásokat. Váljon igényükké a takarékoság a különböző anyagokkal, energiával. Megtanulják szükségleteikhez mértén beosztani a javakat.
- Pályaorientáció: A tanulókat ösztönözzük a munkatevékenységek végzésére, felkészítjük az egyéni lehetőségeik szerinti felnőtt lét alapvető tevékenységeire, a lehetőségeinek felismerésére, belátására a segítség elfogadására.
- Gazdasági és pénzügyi nevelés: A tanulókat megismertetjük lehetőségeikhez mértén a pénz, az ár és az érték, a takarékoság, a pazarlás és a felesleges fogalmával.
- Médiatudatosságra nevelés: Célunk, hogy tanulóiban tudatosuljon a virtuális valóság és az élet közötti különbség. Ismerjék meg az elektronikus eszközök helyes információszerező és szabadidő-eltöltési lehetőségeit, ügyeljenek a mértékletességre.
- Tanulás tanítása: Célunk, hogy a tanulók az elsajátított kompetenciák felhasználásával igényeljék az ismeretszerzést, az új információk, tevékenységek elsajátítását.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

- Anyanyelvi kommunikáció: A tanulók képességeikhez mértén kapcsolódjanak be a kommunikációs helyzetekbe, igényeljék gondolataik, kéréseik, kérdéseik, érzéseik átadását. Sajátítsák el az anyanyelvi

verbális, vagy annak súlyos akadályozottsága esetén az AAK alapelemeit, használatát. ismerjék meg a beszéd és az AAK kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkcióját. Lehetőség szerint váljanak képessé önállóan kapcsolatot teremteni és adekvát kommunikációban részt venni. Praktikus helyzetekben, a szükséges mennyiségű segítség mellett, tudják alkalmazni a különböző mértékben elsajátított kultúrtechnikai ismereteket.

- **Matematikai kompetencia:** Célunk hogy a tanulók elemi szinten felismerjenek ok-okozati összefüggéseket, segítséggel, tevékenységgel kísérve számláljanak, mennyiségeket hasonlítsanak össze. A mindennapi életben használt egyszerű mértékegységeket ismerjék. Ismerjék fel a pénz értékének és az árak összefüggésének alapjait. Egyéni igényekhez igazodó segítséggel tájékozódjanak térben és időben.
- **Természettudományos és technikai kompetencia:** A tanulók elemi szinten és segítséggel tájékozódjanak alapvető természeti jelenségekben és folyamatokban. Elemi szinten ismerjék meg testük működését. Ügyeljenek a környezet védelmére, képesek legyenek a természet szépségeinek felismerésére. Minél önállóbban, adekvátan alkalmazzák környezetük berendezéseit és eszközeit.
- **Digitális kompetencia:** A tanulók képességeikhez mérten ismerjék meg az információs eszközök használatának lehetőségeit a kapcsolatteremtés, a megismerés és a szabadidő hasznos eltöltése érdekében.
- **Szociális és állampolgári kompetencia:** Célunk, hogy a tanulók fokozatosan sajátítsák el a környezetükkel való együttműködést, lehetőségeikhez képest segítséget nyújtsanak rászoruló embertársainak, családjainak. Ismerjék meg a különböző népek és csoportok szokásait, kultúráját. Ismerjék elemi szinten állampolgári jogait és kötelezettségeiket.
- **Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség:** Célunk, hogy a tanulók képessé váljanak elemi szinten a különböző művészeti élmények (zene, tánc, dramatikus előadás, irodalmi művek, képzőművészeti alkotások, film és fotó) befogadására. Különböző művészeti tevékenységekbe bevonhatóvá váljanak, kifejezhessék egyéni ízlésüket, igényüket.
- **Hatékony, önálló tanulás:** Célunk, hogy a tanulók egyénileg eltérő tanulási lehetőségeikkel a képességeiknek megfelelő mértékű támogatással új információkat tudjanak megszerezni. Érdeklődéssel és kíváncsisággal forduljanak a világ felé, motiváltak legyenek a megismerésre. Elfogadják a változás és a változtatás szükségességét.

Választható foglalkozások

Intézményünkben tantárgy és pedagógus választásra nincs lehetőség.

A szabad időkeretet az alacsony óraszámmal közölt, illetve az önálló életvitelre felkészítő tantárgyak időtartamának növelésére használtuk fel.

A készségfejlesztő iskola gyakorlati évfolyamain, tanulóink képességei alapján állítjuk össze a szakmai modulokat.

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módját, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elve

Értékelési elvek és eljárások

Ellenőrzés

Az ellenőrzés feladata a tényfeltárás az intézményben folyó tevékenységekről, az elért eredményekről.

Az ellenőrzés célja, a feltárt adatok alapján a hibák, problémák javítása.

Értékelés

Az értékelés a tanulóra irányuló tanári tevékenység, melynek következményei alapvetően a tanulókat érintik.

Célja

- visszajelzés a tanár és a tanuló részére,
- a tanulás hatékonyságának ellenőrzése,
- korrekció kijelölése,
- viszonyítási alap korábbi teljesítményhez.

Az értékelés alapelvei, követelményei

- Az értékelés legyen objektív és megbízható
- Legyen sokféle, rendszeres, vegye figyelembe az egyéni különbségeket
- Motivációra késztesen
- Alakítsa ki a helyes önértékelést, a reális értékítéletet
- Feleljen meg a tantárgy követelményeinek, a tanulók életkori sajátosságainak

A követelmények teljesítését a pedagógusok a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik.

Az értékelési formái

A minőségi értékelés minőségi tanuláshoz vezet. Az oktatás eredményességét növelő, a tanulók egyéni fejlődését támogató minőségi értékelés a fejlesztő értékelés.

A pedagógiában hagyományosan kialakult értékelési formák a diagnosztikus, a szummatív és a formatív értékelés.

- Diagnosztikus (helyzetfeltáró) értékelés történik a tanulók tudásszintjének felmérésekor – például év elején, vagy iskolába kerüléskor.
- A szummatív (összegző-lezáró) értékelés a tanulmányok összegző értékelését jelenti (témazáró, vagy tanév végi értékelés). Formáját tekintve lehet szóbeli, írásbeli teljesítményhez vagy gyakorlathoz kapcsolódó értékelés.
- A formatív értékelésre, amely a tanítás-tanulást kísérő leggyakrabban alkalmazott értékelési forma, minden tanítási órán, azok valamennyi szakaszában folyamatosan nyílik lehetőség. A formális értékelés a legalkalmasabb arra, hogy felhívja a figyelmet a tanuló és a pedagógus

számára is a korrekciós lehetőség biztosítására, illetve annak időszerűségére vagy éppen szükségszerűségére. A formatív értékelés azonnali korrekciót tesz lehetővé, így a tanulási folyamatban alkalmazása felértékelődik.

A diagnosztikus értékelési elvek az általános részben kifejtettek.

Az értékelési formák közül valamennyi alkalmazásának helye van az értelmi fogyatékos tanulók tevékenységeinek, eredményeinek minősítése során a fejlesztési folyamatban, az iskolai tanulmányokban való előrehaladás szintre, terjedelemre, időbeli ütemezésre vonatkozó megfelelőségének vizsgálatában.

A pedagógus a tanulói teljesítményt a pedagógiai gyakorlatban ma elfogadott ötfokozatú skálán érdemjegy adásával helyezi el, ezzel visszajelzést ad a tanulónak. Az értékelés során a megfelelő szint elérése a továbbhaladás feltétele is egyben, amit a tanterv követelmény-előfeltétel rendszere szabályoz.

Magatartás és szorgalom értékelése

magatartás	példás	jó	változó	rossz
házi rend	házi rendet betartja	házi rendet betartja	a házi rend előírásait nem minden esetben tartja be	a házi rend előírásait sorozatosan megsérti
munkában való részvétel	aktív, kezdeményező, élen jár	aktívan részt vesz	közömbös, vonakodva vesz részt	érdemtelen
közösséghez, társakhoz való viszony	pozitív, könnyen beilleszkedik és mások beilleszkedését is segíti, gondos, toleráns	megfelelő, segítőkész, nyitott, udvarias	ingadozó, hullámzó, közömbös	negatív, a közösséget bomlasztja, társait zavarja
felnőttekhez való viszonya	tisztelettudó, illemtudó, udvarias, figyelmes,	udvarias, viselkedése néha kívánnivalót hagy maga után	gyakran tiszteletlen, udvariatlan	tiszteletlen, durva, goromba

környezet rendben tartása	rendben tartja és másokat is erre ösztönöz	saját környezetét rendben tartja	gyakran kell figyelmeztetni környezete rendben tartására	rendetlen
önismeret	önmaga megismerésére törekszik, ismeri hiányosságait és megpróbálja azt kijavítani, kitűzött céljait megpróbálja megvalósítani	önmaga megismerésére törekszik, kitűzött céljait nem tudja teljes mértékben megvalósítani	önmaga megismerésére törekszik, céljai közül keveset tud megvalósítani	kritikátlan, nincsenek céljai
szorgalom	példás	jó	változó	hanyag
érdeklődés	sokirányú, érdeklődő, aktív	többnyire aktív	ingadozó, nem kitartó	érdektelen, közömbös
figyelem	kitartó, figyelmes, aktív	általában figyelmes	figyelmetlen,	figyelmetlen, szétszórt,
önállóság	önálló	kevés segítséget igényel	ösztönzésre szorul	önállótlan, közönyös
felszerelés	hiánytalan	ritkán hiányos	gyakran hiányos	legtöbbször hiányos

A magatartás és szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte vagy megsértése szükséges.

Az értékelés folyamata

- Az osztályfőnökök havonta értékelik a tanulók magatartását és szorgalmát kikérve az osztályban tanító kollégák véleményét.
- félévkor és év végén a - havi jegyek és az osztályban tanító kollégák véleményének figyelembevételével- az osztályfőnök érdemjegyet javasol
- a magatartás és szorgalom jegyeiről a félévi és az év végi osztályozó konferencia dönt
- vitás esetekben szavazás dönt

A szakiskolai tanulók tanulmányi munkájának értékelése és ellenőrzése

Az értékelés a szakképesítés megszerzésére felkészítő, és a szakképzési szakaszban százalékos formában történik.

A hagyományos (öt fokozatú) eredményre történő átváltást

- félévkor
- év végén
- szakképzési tananyagegység zárásakor
- az intézmény elhagyása (kiiratkozás) esetén
- valamint szülői kérésre alkalmazzuk.

A bizonyítványba az átváltott (öt fokozatú) minősítések kerülnek be.

A szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszban, valamint a szakképzési szakaszban a közismereti tantárgyakat az alábbiak szerint értékeljük

%	minősítés	éremjegy
100 – 86 %	kiválóan teljesített	5
85 – 71 %	jól teljesített	4
70 – 56 %	megfelelően teljesített	3
55 – 41 %	felzárkóztatásra szorul	2
40 – 0 %	felzárkóztatásra szorul	1

A szakképzési szakaszban a szakmai elméleti és gyakorlati tananyagegységeket az alábbiak szerint értékeljük

%	minősítés	éremjegy
100 – 81 %	kiválóan teljesített	5
80 – 71 %	jól teljesített	4

70 – 61 %	megfelelően teljesített	3
60 – 51 %	felzárkóztatásra szorul	2
00 – 50 %	felzárkóztatásra szorul	1

A Készségfejlesztő Iskola tanulóinak értékelése

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek iskolai értékelése során a tanuló tudását, attitűdjét, magatartását figyeljük meg, az egyénre szabott elvárt teljesítményekhez viszonyítunk és önmagukhoz mért fejlődésük alapján teszünk megállapításokat.

Értékeljük

- a szociális képességek, magatartási és viselkedési szokások alakulását,
- a tanuláshoz és a munkához való hozzáállást,
- a tanult ismeretek alkalmazásának képességét,
- érdeklődést, aktivitást, kooperációt.

Alkalmazott értékelési formák

- szóbeli értékelés: a vélemény formálása és a hibák megállapítása, pozitív, motiváló hatású legyen
- szimbólumokkal
- szöveges formában: év végén, bizonyítvány pótlap használatával
- érdemjeggyel: félévkor és év végén ötfokozatú skálával.

A szociális és személyiségfejlődés mérése

A serdülő és felnőtt korú középsúlyosan és enyhén értelmileg akadályozott tanulók szociális és személyiségfejlődését a **P-A-C 2** mérőeszközzel kísérjük nyomon. Az intézményünkben újonnan érkező diákokkal az iskolakezdés után két hónappal készítjük el a diagnosztikus méréseket, a többi tanuló esetében pedig - akik már az előző tanévben is iskolánkban kaptak ellátást – erre márciusban kerül sor. Az elkészült méréseket a szülők igény szerint megtekinthetik.

A teszt tételeit interjú során tárjuk fel. Fontos, hogy ez fesztelen beszélgetés legyen.

A mérőeszköz sok olyan tevékenységet is magában foglal, amelyeket a vizsgálati személy az iskolai helyzeteken kívül végez, ezért a vizsgálati személyt jól ismerő egyén véleményére is támaszkodnunk kell, hiszen a szociális kompetenciát nehéz feladat kikérdezés alapján megítélni.

A P-A-C 2 az alábbi területek mérésére szolgál: **önkiszolgálás** (étkezési szokások, tisztaság, öltözködés, közlekedés, tájékozódás, egészség), **kommunikáció** (beszéd, pénzismeret, idő és mértékek, írás, olvasás), **szocializáció** (vásárlás, udvariasság, házimunka, pénzügyi ismeretek, információszerzés, kommunikáció idegenekkel), **tevékenység** (manuális tevékenységek, szabadidős tevékenység, munkavégzés).

Ezen felül egy személyiség-felmérő skálát is készítünk, mely a személyiség vonásait világítja meg, saját ítéletünkre támaszkodva. Ezzel azt a közösségi tolerancia-szintet mérjük fel, mely a vizsgálati személy befogadásához szükséges. A pontokhoz tartozó leírások megmutatják, hogy melyek azok a

magatartásformák, amelyek tolerálhatók és elősegítik az érintett személy beilleszkedését, illetve melyek azok, amelyeket az emberek nehezebben tudnak elviselni.

Az értékelés pontozási kritériumok mentén történik. A teszt kiértékelése után rendkívül szemléletes, látványos összegzést kapunk a vizsgálati személy szociális és személyiségfejlődéséről.

Mérés ütemezése

Időpont	Pedagógiai tevékenység
November 1. hete	PAC – 2 mérés új tanulók esetében, értékelés
November 2. hete	A szakértői vélemény, a mérés és a gyógypedagógiai megfigyelés alapján egyéni fejlesztési terv készítése új tanulók esetén
Május 1-3. hete	PAC – 2 felvétele tanulónként
Május 4. hete	PAC – 2 értékelése tanulónként
Szeptember 3-4. hete	A szakértői vélemény, a mérés és a gyógypedagógiai megfigyelés alapján egyéni fejlesztési terv készítése. Egyéni fejlesztési terv mintája: ...sz. melléklet

Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

A Nemzeti Alaptanterv kiemelt fejlesztési területként, nevelési célként definiálja a környezeti nevelést. Intézményünk ennek tudatában határozza meg környezeti nevelési programját.

Az intézményegység környezeti nevelési programjának célja:

- Széleskörűen, több tantárgy ismeretanyagára építve alakítani tanulóinkban a környezettudatos magatartást az élő természettel, az épített és a társadalmi környezettel kapcsolatban. Megismertetni a tanulókat az élővilágot, és benne az embert veszélyeztető környezeti válsággal, globális problémákkal, lakóhelyükön is fellelhető környezeti gondokkal
- Minden lehetőség kihasználása a tanórán kívüli, gyakorlati irányultságú ismeretszerzésre, amely megalapozza a személyes felelősségen alapuló, környezetkímélő, takarékos életvitelt

- Tanulóink felkészítése arra, hogy tudásszintjükhöz mértén megértsék a természet, a társadalom, a gazdaság terén mutatkozó fenntarthatósági problémákat, felkeltve az igényt az egészséges életmódra, a szűkebb lakókörnyezet értékeinek megóvására
- Konkrét példákon keresztül bemutatni a környezet állapotát, folyamatait; megértetni, hogy az ember életét, személyes biztonságát, szűkebb és tágabb környezetét, jövőjét milyen veszélyek fenyegetik;
- megtanítani, személyes tapasztalatot szerezni a környezeti konfliktusok kezelésére; érzékennyé, motiválttá tenni a feladatok elfogadásában.
- „A gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan” elv alapján mintát, tapasztalatot nyújtani tanulóinknak a szűkebb, iskolai, otthoni, lakóhelyi környezetben a környezetvédelemmel kapcsolatos gondok, problémák észrevételére, cselekvő beavatkozásra.

A környezeti nevelés céljának megvalósulását elősegítő pedagógiai feltételrendszer

- A környezeti nevelés épüljön a saját tapasztalatra, átélt élményre, a konkrét példákra
- A megismerési folyamatot, a vizsgálódás módszereinek elsajátítását, az önálló tanulást és tevékenységet a sérüléshez alkalmazkodó közvetlen és közvetett segítség, irányítás kísérlje.
- A tanulási folyamat változatos terepen, korszerű pedagógiai módszerekkel (páros, csoportos, kooperatív, projekt) valósuljon meg.
- Valamennyi tanulási tevékenység építsen a tanulók előzetes tudására és segítse a környezettudatos magatartás kialakulását.
- Pályázatokba, felhívásokba, környezetvédelmi témájú vetélkedőkbe, akciókba bekapcsolódva megtapasztalni a szűkebb és iskolán kívüli környezet tenni akarását és tenni tudását, összefogását.

Készségek, melyek kialakítása, fejlesztése szükséges a cél elérése érdekében

- Problémamegoldó gondolkodás
- Ökológiai szemlélet, gondolkodásmód
- Kreativitás
- Együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód
- Kommunikáció, médiahasználat
- Állampolgári részvétel és cselekvés
- Értékelés és mérlegelés készsége

Az intézményegység egészségnevelési programjának célja:

A gyógypedagógiai iskolarendszer működése során az oktató-nevelő munka szinte minden fázisát átszövi az egészségvédelem, az egészségnevelés. A feladat egy részét maga a fogyatékoság határozza meg, a másik részét a tantervi követelmények, a nevelési célok.

Az egészségnevelés nem egy-egy óra anyaga, hanem a teljes nevelési folyamat szerves része. Minden nevelőnek - tekintet nélkül szaktárgyára- a nevelési folyamat minden mozzanatában van egészségnevelési szerepe is.

A nevelési program megvalósításának színtere az egész iskola (az osztálytermek, a tanórak, a faliújságokon elhelyezett hasznos egészségnevelési információk).

Spontán színtere minden tanóra. A szakmai munkaközösségünk a nevelési tartalmak egyes témáit a munkájába beépítve részt vállal az egészségnevelés megvalósításában.

Intézményünkben elsősorban a prevencióra kell nagy figyelmet fordítanunk.

Ennek érdekében:

- törekszünk arányos napi terhelést biztosítani
- egészséges környezetet kialakítani
- tanulóinkat és a dolgozókat a baleset megelőzésére felkészíteni
- szűrővizsgálatokat biztosítani
- mindennapos testmozgást szorgalmazni

Az egészség fejlesztésére minden szaktárgyi órán van lehetőség. Erre a helyi tanterv készítése során gondot fordítunk.

Egészségnevelés területei

- egészségmegőrzés, a helyes életmód kialakítása
- mozgás, rendszeres testedzés, játéklehetőség
- táplálkozási szokások kialakítása egészségünk érdekében
- öltözködés
- higiénia, tisztálkodás
- egészséget károsító szenvedélyek megelőzése
- konfliktuskezelés
- ésszerű napirend kialakítása
- szűrővizsgálatok
- szabadidő helyes felhasználása (séta, játék, sport, szakkör)

A szabadidős tevékenységek elősegítik a személyiség fejlődését, biztosítják a pihenést, regenerálódást, élményt nyújtanak, hozzájárulnak az érzelmi élet gazdagításához, felerősítik a társas kapcsolatokat, segítik a másság elfogadását. Így az egészségfejlesztés- megőrzés folyamatában is fontos a szerepük. Iskolánk (partnereink szerint is), megfelelő számú, színvonalú, széleskörű lehetőségeket kínál tanulóinknak.

A tervezett programok minden évben az intézmény és a munkaközösségek feladattervében szerepelnek.

Egészségnevelési módszerek

- szóbeli közlés (foglalkoztató előadás)
- írott és nyomtatott szó (faliújság, plakát)
- szemléltetés, bemutatás (tablók, tárgyak, eszközök, védőeszközök, film)
- komplex módszerek (felvilágosító előadások, egészségnap szervezése)

Egészségmegőrző, egészségnevelő munkánk során partnereink

- iskolaorvos
- védőnő
- iskolapszichológus

Utazó gyógypedagógusi hálózat pedagógiai programja

Pedagógiai alapelvek, célok

- Az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók más-más testi, értelmi és beszédképességgel, érzékszervi és pszichés fejlettséggel érkeznek az óvodákba, iskolákba. Az esélyegyenlőségük megteremtése és a társadalomba való beilleszkedésük megkönnyítése érdekében az egyik legfontosabb tennivaló, hogy a befogadó intézmény tudja a másságból eredő egyéni igényeknek megfelelően nevelni-oktatni őket, az egyéni eltérésekből fakadó sajátosságokat hatékonyan kezelni tudja, és képes legyen arra, hogy a gyermekek, tanulók számára a rendelkezésre álló eszközök felhasználásával biztosítsa azokat az egyéni fejlődési, tanulási utakat, amelyek a lehető leghatékonyabbak, egyúttal megakadályozzák az iskolai kudarcok elszenvedését.

Többek között ebben nyújtanak segítséget a többségi pedagógusok számára intézményünk utazó szakemberei 2006. óta.

Az utazó gyógypedagógusi hálózatunk alapvető célja, hogy korszerű, szakmailag magas színvonalú ellátást biztosítsunk az ellátási körzetünkbe tartozó integráltan nevelt/oktatott gyermekek/tanulók részére.

Jogsabályi háttér

- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

Ellátottak köre

Ellátás célcsoportja

- „Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.” (2011. CXC tv. 4§ 25.)
- Az utazó gyógypedagógusi hálózatunk a sajátos nevelési igényű gyermekeket, tanulókat az óvodáskortól a tankötelezettség végéig látja el.
- Az ellátás feltétele, hogy a gyermek, tanuló érvényes szakértői véleménnyel rendelkezzen.

- A hálózatunk szakemberei beszéd fogyatékos, mozgássérült, hallássérült, látássérült, tanulásban akadályozott, értelmi fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható gyermekeket, tanulókat látnak el.

Ellátás körzete

- Szakembereink Budapest XVIII. kerületének állami fenntartású óvodáiba, általános- és középiskoláiba járó gyermekeket, tanulókat részesítik gyógypedagógiai ellátásban.
- A Budapest XVIII. kerületi, nem állami fenntartású intézmények közül azok tartoznak az ellátási körzetbe, amelyekkel a Külső-Pesti Tankerületi Központ megállapodást kötött erre vonatkozóan.
- A kerületben működnek logopédiai csoportok a Pestszentlőrinci Eszterlánc Óvodában, logopédiai osztályok a Pestszentimrei Ady Endre Általános Iskolában és a Budapest XVIII. Kerületi Eötvös Loránd Általános Iskolában.
 - a. A logopédiai óvodai csoportban folyó speciális logopédiai fejlesztő munka kiegészíti az óvodai programot. A logopédiai fejlesztés feladata a beszéd és nyelvi fejlődés súlyos zavarával küzdő gyermekek nyelvi, kommunikációs fejlesztését központba állító, a komplex személyiség fejlesztését célzó terápia biztosítása. A fejlesztés célja a sajátos nevelési igényű gyermekek gondozása, a beszéd és nyelvi zavarok csökkentése, a nyelvi, kommunikációs készségfejlesztés, az összetett potenciális tanulási zavarok megelőzése.
 - b. A kerületben működő logopédiai osztályok kis létszámmal működnek (13-15 fő), speciális olvasztanítási módszert alkalmaznak (Meixner módszer, Ványi Ágnes féle Mesezene módszer). Az osztály mellett dolgozó logopédusaink és a többségi pedagógusok szorosan együttműködnek a gyermekek megfelelő fejlődése érdekében. Az alsó tagozatos beszéd fogyatékos tanulók intenzív, komplex logopédiai ellátására törekszünk.

Az ellátás megszervezése

- A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók ellátásának megszervezésével kapcsolatos részletes leírást az intézményi SZMSZ tartalmazza.

Az általunk legfontosabbnak tartott utazó gyógypedagógusi értékek

- A gyermekek, tanulók érdekeinek maximális figyelembe vétele.
- Rugalmasság, megbízhatóság.

- Magas fokú önállóság.
- Szakmailag magasan kvalifikált munka.
- Folyamatos megújulásra való képesség.
- Nyitottság a kollégákkal, többségi intézmények pedagógusaival, szülőkkal, más intézmények szakembereivel való kapcsolattartásra, és elmélyült szaktudásunk átadására.
- Jogszabályi tudatosság.

Az utazó gyógypedagógusi hálózatunk jövőképe

Az utazó gyógypedagógusi hálózatunk szakemberei a következő célok, feladatok megvalósítását tartják fontosnak a jövőben:

Az inkluzív nevelés/oktatás megvalósítására törekszünk. Ennek érdekében:

- Törekszünk szakembereink megtartására, újabb szakemberek felkutatására.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek megfelelő fejlődése érdekében szorosabb együttműködésre törekszünk a gyermek pedagógusaival, szüleivel, a gyermekkel foglalkozó más szakemberekkel.
- Igyekszünk felkelteni a pedagógusok és a szülők figyelmét a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, oktatását segítő módszertani eszközökre, és azok gyakorlati alkalmazására.
- Fontosnak tartjuk a prevenció előtérbe helyezését.
- Törekszünk intenzív ellátás biztosítására.
- Szükség esetén ambuláns ellátást szervezünk a gyermekek részére (pl. mozgásfejlesztés esetében sok intézmény nem tud tornatermet és megfelelő eszközöket biztosítani, ilyen esetekben ambuláns formában történik az ellátás egy arra megfelelő intézményben).
- Törekszünk a lehető legoptimálisabb tárgyi feltételek megteremtésére mind a befogadó intézmények, mind a SOFI részéről.
- A törvényi változások folyamatosan figyelemmel kísérjük azokról tájékoztatást biztosítunk az érintett felek számára.
- Az utazó gyógypedagógusi hálózat presztízsének emelésére törekszünk.

Személyi- és tárgyi feltételek

Személyi feltételek

- A hálózat szakemberei gyógypedagógusok hallássérültek pedagógiája, logopédia, pszichopedagógia, szomatopedagógia, tanulásban akadályozottak pedagógiája, autizmus spektrum pedagógiája szakirányon, illetve ezeknek a szakirányoknak megfelelő végzettségű gyógypedagógiai tanárok.

- Az ellátás biztosításához szükséges az együttműködés más pedagógiai és gyógypedagógiai intézményekkel is. Szorosan együttműködünk például a Dr. Török Béla Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, EGYMI és Kollégium; a Gyengénlátók Általános Iskolája Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye és Kollégiuma és a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat tagintézményeinek gyógypedagógusaival, a Tankerületünk EGYMI-eivel.

Tárgyi feltételek

- A tárgyi feltételeket az ellátott SNI gyermeket befogadó intézmény és a SOFI EGYMI közösen biztosítja.
- A befogadó intézmény biztosítja a foglalkozáshoz szükséges fejlesztő helyiséget, és megegyezés alapján a foglalkozáshoz szükséges eszközöket.
- A SOFI biztosítja a fejlesztéshez szükséges eszközöket, irodaszer csomagot, IKT eszközöket (laptop, magnó).

Adminisztrációs feladatok

- A sajátos nevelési igényű gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos adminisztrációs feladatok részletes leírását az intézményi SZMSZ tartalmazza.

Az utazó gyógypedagógus feladatai

Feladatok a nevelési év/ tanév elején

- Kapcsolatfelvétel a gyógypedagógus ellátási körébe tartozó intézménnyel, az intézmény vezetőjével, SNI-koordinátorával, a gyermek közvetlen pedagógusaival.
- A gyermek szakértői véleményének tanulmányozása, a vélemény értelmezésének segítése a pedagógus számára, amennyiben ezt a pedagógus igényli. A pedagógus tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermekekkel kapcsolatos, a pedagógus által elvégzendő adminisztrációs feladatokról (pl. külív).
- Év eleji állapotfelmérések elvégzése az intézmény által kidolgozott, folyamatos fejlesztés alatt lévő pedagógiai diagnosztikai eszközökkel (ld. melléklet).
- A szakértői vélemény, az állapotfelmérés, a megfigyelések és a pedagógus észrevételeinek összegzésével, illetve a tárgyi feltételek figyelembevételével csoportok alakítása, órarend készítése, a rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások megtervezése (szeptember első felében).
- Év eleji dokumentáció elkészítése: állapotfelmérés, egyéni fejlesztési terv (október 15-ig).

Feladatok a nevelési év/ tanév folyamán

- Az egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs foglalkozások megtartása a fejlesztési terv alapján.
- A gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követése, amennyiben szükséges, a fejlesztési terv módosítása.
- A gyermek folyamatos szóbeli értékelése.
- Folyamatos kapcsolattartás a gyermek közvetlen pedagógusaival és a gyermeket fejlesztő más szakemberekkel (fogadó óra, email, team).
- A szülővel való kapcsolattartás érdekében a gyógypedagógus kötelel elérhetőségét megadni.
- Tanácsadás, módszertani ajánlás, segítségnyújtás biztosítása a pedagógus és a szülő részére.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitációs ellátás – egyéni vagy csoportos fejlődési lap betétívének folyamatos vezetése.

Feladatok év végén

- Összegző szöveges értékelés készítése a gyermek éves fejlődéséről az intézményünk által kidolgozott, folyamatos fejlesztés alatt lévő pedagógiai diagnosztikai eszközök segítségével.
- Az év végi adminisztráció leadása intézményünkbe és a befogadó intézmény részére (~ június 15-22.).

Gyógypedagógiai diagnosztika az utazó gyógypedagógusi hálózaton

Felmért terület	Az általunk leginkább használt diagnosztikai eszközök
Személyiség	
1. Viselkedés	Megfigyelés szempontjai - pedagógussal/ társaival, - egyszemélyes/ többszemélyes helyzetben - megszokott/ idegen környezetben
2. Szociális készségek - kapcsolatteremtés - együttműködés	
Általános tájékozottság	
1. Önmagára vonatkozóan	- Megfigyelés saját eszközökkel - Irányított beszélgetés
2. Környezetére vonatkozóan	
Kommunikáció	
1. Verbális	- Megfigyelés - Spontán beszélgetés
2. Nonverbális	
Önkiszolgálás	
1. Öltözködés	- Megfigyelés - Vineland Szociális Érettség Skála
2. Eszközhasználat	
3. Alapvető szükségletek	
Feladatvégzés	
1. Feladattudat	- Megfigyelés
2. Feladattartás	
3. Feladatértés	
4. Munkamód	
5. Munkatempó	
6. Motiválhatóság	
Észlelés	
1. Auditív észlelés - zörejek, hangok felismerése, differenciálása	- Megfigyelés saját eszközökkel - Dr Gósy Mária: GMP-diagnosztika - Dr Gósy Mária – Imre Angéla: Beszédpercepciós modulok - SZÓL-E? logopédiai szűrőeljárás - Dr Juhász Ágnes: Logopédiai vizsgálatok kézikönyve
2. Vizuális észlelés - színek egyeztetése, ismerete - formafelismerés - formaállandóság - alak-háttér differenciálás - szem-kéz koordináció	- Megfigyelés saját eszközökkel - Frostig-teszt - SZÓL-E? logopédiai szűrőeljárás - Dr Gósy Mária: GMP-diagnosztika - Dr Juhász Ágnes: Logopédiai vizsgálatok kézikönyve
3. Taktilis észlelés	Megfigyelés szempontjai: - jellemző-e túlérzékenység/alulérzékenység
4. Proprioceptív észlelés	- Megfigyelés saját eszközökkel

Dominancia, lateralitás	
1. Kéz	<ul style="list-style-type: none"> - Megfigyelés saját eszközökkel - Brigitte Sindelar: Sindelar teszt - Dr Juhász Ágnes: Logopédiai vizsgálatok kézikönyve - Dr Gósy Mária: GMP-diagnosztika - Harris-féle laterális dominancia teszt
2. Láb	
3. Szem	
Orientáció	
1. Tájékozódás saját testen	<ul style="list-style-type: none"> - Brigitte Sindelar: Sindelar teszt - Dr Juhász Ágnes: Logopédiai vizsgálatok kézikönyve - Réz Ilona: Téri tájékozódás vizsgálata - Frostig teszt - Megfigyelés saját eszközökkel
2. Tájékozódás térben	
3. Tájékozódás síkban	
4. Tájékozódás időben	
Mozgás	
1. Nagymozgás <ul style="list-style-type: none"> - helyzetváltoztatás - elemi mozgások 	<ul style="list-style-type: none"> - Megfigyelés - Dr. Bernolák Béláné: Funkcionális diagnosztika és dokumentáció - Németh Erzsébet – S. Pintye Mária: Mozdul a szó...
2. Finommozgás <ul style="list-style-type: none"> - ujjmozgás - kézzel történő manipuláció 	
3. Grafomotorika <ul style="list-style-type: none"> - ceruzafogás - szem-kéz koordináció 	
4. Egyensúly koordináció <ul style="list-style-type: none"> - statikus - dinamikus 	
5. Állóképesség <ul style="list-style-type: none"> - terhelhetőség - fáradékonyság 	
6. Izomtónus	
7. Izomerő	
8. Mozgásbiztonság	
9. Deformitások	
Figyelem	
1. Terjedelem	<ul style="list-style-type: none"> - Megfigyelés - „Szék-lámpa” teszt - Pieron-teszt
2. Irányíthatóság	

Emlékezet	
1. Auditív emlékezet - rövidtávú - hosszú távú - késleltetett	- Dr Gósy Mária: GMP-diagnosztika - SZÓL-E? logopédiai szűrőeljárás - Dr Juhász Ágnes: Logopédiai vizsgálatok kézikönyve
2. Vizuális emlékezet - rövidtávú - hosszú távú - késleltetett	- Dr Gósy Mária – Imre Angéla: Beszédpercepció modulok - Brigitte Sindelar: Sindelar teszt
Gondolkodás	
1. Analizáló	- Megfigyelés
2. Szintetizáló	- DIFER
3. Kauzális	
4. Logikus	
5. Elvont	
Szerialitás, ritmus	
1. Szerialitás	- Megfigyelés saját eszközökkel
2. Ritmusérzék	- Dr Juhász Ágnes: Logopédiai vizsgálatok kézikönyve - Brigitte Sindelar: Sindelar teszt - Dr Gósy Mária: GMP-diagnosztika - SZÓL-E? logopédiai szűrőeljárás
Beszéd	
1. Spontánbeszéd - verbális kifejezőkészség - beszédkészítés	- Megfigyelés saját eszközökkel
2. Beszédszervek	- Megfigyelés
3. Beszédmozgás, artikuláció	- Megfigyelés saját eszközökkel
4. Beszéd alaki megfigyelése - hangszín - hangmagasság - hangerő - tempó	- Megfigyelés saját eszközökkel - Dr Juhász Ágnes: Logopédiai vizsgálatok kézikönyve - SZÓL-E? logopédiai szűrőeljárás
5. Beszéd tartalmi megfigyelése - szókinccs - grammatika - nyelvi készség	- Megfigyelés saját eszközökkel - Dr Juhász Ágnes: Logopédiai vizsgálatok kézikönyve - SZÓL-E? logopédiai szűrőeljárás - Palotás-Pléh-Lukács: PPL – Nyelvfejlődési szűrővizsgálat - Meixner-féle szókinccs-, szótanulás-vizsgálat - TOKEN teszt - TROG-H: Nyelvtani Szerkezetek Megértése Teszt - Csányi-féle grammatikai teszt - Lórik-féle nyelvhelyességi teszt
6. Beszédészlelés	- Megfigyelés saját eszközökkel
7. Beszédértés	- Dr Gósy Mária: GMP-diagnosztika

	- Dr Gósy Mária – Imre Angéla: Beszédpercepció modulok
Olvasás, szövegértés	
1. Betű	- Meixner-féle olvasásfelmérő lapok - Gósy Mária – Lackó Mária: Varázsló - olvasásfejlesztés - Saját eszköz használata
2. Szótag	
3. Szó	
4. Mondat	
5. Szöveg	
Írás, helyesírás	
1. Írás alaki oldala	- Megfigyelés saját eszközökkel - Dr Juhász Ágnes: Logopédiai vizsgálatok kézikönyve
2. Írás tartalmi oldala	
3. Írásbeli szövegalkotás	
Számolási készség	
1. Számlálás	- Megfigyelés saját eszközökkel - Dr Juhász Ágnes: Logopédiai vizsgálatok kézikönyve
2. Számfogalom	
3. Alapműveletek ismerete, használata	
4. Mértékegységes helyes használata	
5. Szöveges feladatok értelmezése	

Szöveges félévi értesítő

...../.....tanév

Név:

Osztályfok:

Személyiségfejlődés, szociális készségek, szorgalom:

Kommunikáció:

Olvasás-írás:

Számolás mérés:

Társadalmi ismeretek:

Életvitel és gyakorlat:

Környezetismeret:

Ének-zene:

Ábrázolás-alkítás:

Önkiszolgálás

Testnevelés

Mozgásnevelés

Fejlesztő foglalkozások

Dátum:

Budapest, 20.....

.....
osztályfőnök

Szöveges tanév végi értékelés

...../.....tanév

Név:

Osztályfok:

Személyiségfejlődés, szociális készségek, szorgalom:

Kommunikáció:

Olvasás-írás:

Számolás mérés:

Társadalmi ismeretek:

Életvitel és gyakorlat:

Környezetismeret:

Ének-zene:

Ábrázolás-alkatás:

Önkiszolgálás

Testnevelés

Mozgásnevelés

Fejlesztő foglalkozások

Dátum: Budapest, 20.....

.....
osztályfőnök

.....
intézményegység-vezető

Szöveges félévi/ tanév végi értékelés

(autizmussal élő tanulók esetében)

...../.....tanév

Név:

Osztályfok:

Félévi/évvégi szöveges értékelés szempontjai:

Általános szempontok:

- Kommunikáció, beszédértés, beszéd
- Ézelmi reakciók:
- Társas viselkedés:
- Tér-idő szervezés:
- Környezetének rendje:
- Munkaszervezés, önállóság:
- Jutalmazhatóság:
- Szabályok betartása:
- Érdeklődése:
- Szabadidőszervezés, tanórán kívüli viselkedése:
- Figyelme, órai munkája, figyelme:
- Gondolkodása, következtetései:
- Emlékezete:
- Képzete:
- Problémamegoldó képessége:
- Nagymozgása:
- Finommotorika:
- Önellátás

Tantárgyak: (példa)

- Kommunikáció:
- Számolás-mérés:

Dátum,

Budapest,

.....

aláírás (osztályfőnök)

aláírás intézményegység-vezető

(tanév végén ír alá)

5. sz. melléklet

Budapest XVIII. Kerületi SOFI
Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és
Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

**Szöveges félévi/ tanév végi értékelés
Óvodai fejlesztés**

...../.....tanév

Név:

Csoport :

Félévi/tanév végi szöveges értékelés szempontjai:

- Személyiségfejlődés, szociális készségek:
- Szomatikus fejlettség, mozgás:
- Anyanyelv és kommunikáció:
- Kognitív képességek:
- Játék:
- Önkiszolgálás, önellátás:
- Autizmus-specifikus fejlesztés tapasztalatai:

Dátum
Budapest,

.....
intézményegység-vezető

.....
csoportvezető

(tanév végén írja alá)

..... melléklet

Egyéni fejlesztési terv

Tanév:.....

Fejlesztési időszak:.....

Gyermek/ Tanuló neve:

Diagnózis:

Szakértői Bizottság által kijelölt fejlesztési területek:

-

Gyógypedagógiai diagnózis (megfigyelések, felmérések eredményeinek, elemzése, értékelése (pl.: PAC-1, Strassmeier fejlődési skála stb...)

Fejlesztendő terület	Feladatok	Eszközök

Tapasztalatok az adott fejlesztési időszakban:

.....melléklet Autizmussal élő tanulók egyéni fejlesztési terve

Egyéni fejlesztési terv

..../.... tanév

Tanuló neve:

Osztályfoka:

A tervet készítette:

Kommunikáció

Új ismeret, készség	Nyelvi megértés: Nyelvi kifejezés:
Gyakorlati alkalmazás	
Gyakorlás, szinten tartás	
Segítségadás formája, motiváció	

Kognitív készségek

Új ismeret, készség	Érzékelés: Észlelés: Figyelem: Emlékezés: Képzelet: Gondolkodás:
Gyakorlati alkalmazás	
Gyakorlás, szinten tartás	-
Segítségadás formája, motiváció	

Finommotorika

Új ismeret, készség	
Gyakorlati alkalmazás	
Gyakorlás, szinten tartás	
Segítségadás formája, motiváció	

Nagymozgás

Új ismeret, készség	
Gyakorlati alkalmazás	-
Gyakorlás, szinten tartás	
Segítségadás formája, motiváció	

Önkiszolgálás

Új ismeret, készség	
Gyakorlati alkalmazás	
Gyakorlás, szinten tartás	
Segítségadás formája, motiváció	

Szabadidős készségek

Új ismeret, készség	
Gyakorlati alkalmazás	
Gyakorlás, szinten tartás	
Segítségadás formája, motiváció	

Szociális készségek (egyéni és társas)

Új ismeret, készség	Közös figyelem: Szociális rutinok: Utánzás: Önmagáról való tudás: Én-könyv nézegetése: Várakozás: Társas szabadidő: Ön- és tevékenységsszervezés:
Gyakorlati alkalmazás	
Gyakorlás, szinten tartás	
Segítségadás formája, motiváció	

Tér-idő szervezés

Új ismeret, készség	Napirend: Munkarend: Munkaszervezés: Tevékenységsszervezés:
Gyakorlati alkalmazás	
Gyakorlás, szinten tartás	
Segítségadás formája, motiváció	

Motiváció

Viselkedés

Előforduló inadaptív viselkedés:

Viselkedési probléma megelőzése:

Viselkedési probléma kialakításakor:

Mindig JEGYZŐKÖNYV-be írjuk a probléma előzményeit, kialakulását, lefolyását, következményeit

Tantárgy neve

	Témakör 1.	Témakör 2.	Témakör 3.
Új ismeret, készség, elsajátítandó fogalmak			
Gyakorlati alkalmazás			
Segítségadás formája			

Legitimációs záradék

A Budapest XVIII. Kerületi SOFI Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Pedagógiai Programját az intézményi **Diákönkormányzat** a 2018. június 13-án tartott ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

(Mellékelve a véleményezésről készült jegyzőkönyvi kivonat: jelenléti ív; keltezés, a diák-önkormányzat vezetőjének aláírása.)

A Budapest XVIII. Kerületi SOFI Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Pedagógiai Programját az intézményi **Szülői Szervezet** a 2018. május 24-én tartott ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

(Mellékelve a véleményezésről készült jegyzőkönyvi kivonat: jelenléti ív; a keltezés; a szülői szervezet vezetőjének aláírása.)

A Budapest XVIII. Kerületi SOFI Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Pedagógiai Programját a Nevelőtestület a 2018. június 22-én tartott ülésén elfogadta.

(Mellékelve az elfogadásról készült jegyzőkönyvi kivonat: jelenléti ív; a határozatképesség megállapítása; az elfogadás mellett, az elfogadás ellen, illetve a tartózkodó szavazók száma és aránya; keltezés; a jegyzőkönyv-vezető és a hitelesítők aláírása.)